

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΜΣ «ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ»
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ «Διοικητική Επιστήμη και Δημόσιο Μάνατζμεντ »

Διπλωματική Εργασία

Ντράπου Ευρυδίκης

*«Οι ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις και οι επιπτώσεις τους στο Ναυτικό Απομαχικό
Ταμείο»*

Επιβλέπων Καθηγητής: Α. Μπαμπαλιούτας

Αθήνα, 2017

Ευχαριστίες

Η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματοποιήθηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης του μεταπτυχιακού προγράμματος «Διοικητική Επιστήμη και Δημόσιο Μάνατζμεντ», στο τμήμα της Δημόσιας Διοίκησης του Παντείου Πανεπιστημίου.

Θα ήθελα αρχικά, να ευχαριστήσω την Ευγενία, τη Τζένη, την Κατερίνα, την Πηνελόπη και το Χάρη, τους συναδέλφους μου στο Κ.Ε.Α.Ν. Έπειτα, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον Πρόεδρό του ΝΑΤ, τον κύριο Α. Κομματά, για την έγκριση του να συλλέξω στοιχεία από το Ταμείο, καθώς και τον κ. Β. Παπαδημητρίου για την πολύτιμη βοήθεια του, προκειμένου να υλοποιήσω την εργασία μου.

Επίσης, θα ήθελα, να ευχαριστήσω τον Επιβλέποντα Καθηγητή μου, κύριο Λ. Μπαμπαλιούτα, για την καθοδήγηση και τις συμβουλές του, καθώς και τον κ. Ξ. Κοντιάδη και την κ. Μ. Βενετσανοπούλου, τους Καθηγητές της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής.

Στο σημείο αυτό, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους φίλους μου για τη συμπαράσταση τους, ιδιαιτέρως δε τη Φυλλιώ για την υποστήριξη και την πολύτιμη βοήθεια της.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά τους γονείς μου για την αγάπη, τη στήριξη και την υπομονή τους αλλά και το Θεό που μου δίνει κουράγιο και δύναμη να αντιμετωπίσω τις δυσκολίες της ζωής.

Αθήνα, Μάρτιος 2017

Πρόλογος

Η παρούσα Διπλωματική Εργασία, με θέμα «Οι ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις και οι επιπτώσεις τους στο Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο», εκπονήθηκε στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Διοικητική Επιστήμη και Δημόσιο Μάνατζμεντ».

Σκοπός της εργασίας είναι η παρουσίαση της ιστορικής διαδρομής του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου, των προβλημάτων που αντιμετωπίζει το Ταμείο, των παραγόντων που οδήγησαν στη δημιουργία των προβλημάτων αυτών, αλλά και η διερεύνηση των επιπτώσεων των ασφαλιστικών μεταρρυθμίσεων στη λειτουργία του Ταμείου.

Κύριος λόγος επιλογής του συγκεκριμένου θέματος ήταν το προσωπικό ενδιαφέρον για την ιστορία του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου αλλά και των παραγόντων που οδήγησαν στην δεινή κατάσταση στην οποία βρίσκεται σήμερα.

Στόχος της εργασίας είναι να διαπιστωθεί αν οι ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις που έγιναν κατά καιρούς και επηρέασαν τη λειτουργία του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου, συνεισέφεραν στην επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει το Ταμείο ή οδήγησαν σε περαιτέρω όξυνση αυτών.

Η εκπόνηση της εργασίας πραγματοποιήθηκε, αρχικά με την κριτική ανασκόπηση της υφιστάμενης βιβλιογραφίας, τη μελέτη του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου και την άντληση πληροφοριών από μελέτες, ηλεκτρονικά περιοδικά, ιστοσελίδες του διαδικτύου αλλά και την επίσημη ιστοσελίδα του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου. Στη συνέχεια, πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στο ίδιο το Ταμείο, από όπου αντλήθηκαν χρήσιμες πληροφορίες και στατιστικά στοιχεία για τη λειτουργία και τα προβλήματα που αντιμετωπίζει αυτό.

Κυριότερες Συντομογραφίες

- Α.Ε.Ν:** Ακαδημία Εμπορικού Ναυτικού
- Α.Ε.Π:** Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν
- Α.Κ.Α.Γ.Ε:** Ασφαλιστικό Κεφαλαίο Αλληλεγγύης Γενεών
- Α.Ν:** Αναγκαστικός Νόμος
- Α.Τ.Α:** Αυτόματη Τιμαριθμική Αναπροσαρμογή
- Δ.Ν.Τ:** Διεθνές Νομισματικό Ταμείο
- Δ.Σ.:** Διοικητικό Συμβούλιο
- Δ.Σ.Ε:** Διεθνής Σύμβαση Εργασίας
- Ε.Α.Σ:** Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων
- Ε.Ε:** Ευρωπαϊκή Ένωση
- Ε.Κ.Α.Σ:** Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων
- Ε.Λ.Ο.Ε.Ν:** Ειδικός Λογαριασμός Οικογενειακών Επιδομάτων
- Ε.Ν:** Εστία Ναυτικών
- Ε.Ο.Π.Υ.Υ:** Εθνικός Οργανισμός Παροχής Υπηρεσιών Υγείας
- Ε.Τ.Α.Α:** Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολουμένων
- Ε.Τ.Ε.Α.Ε.Π:** Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών
- Ε.Τ.Ε.Α.Μ:** Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών
- Ε.Τ.Ε.Α:** Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης
- Ε.Φ.Κ.Α:** Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης
- ΕΛΣΤΑΤ:** Ελληνική Στατιστική Αρχή
- ΕΤΑΤ:** Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων
- ΕΤΧΣ:** Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας
- Ι.Κ.Α:** Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων
- ΙΚΑ-ΕΤΑΜ:** Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών
- Κ.Α.Α.Ν:** Κεφάλαιο Ανεργίας-Ασθενείας Ναυτικών
- Κ.Α.Ε.Ο:** Κεφάλαιο Ασφάλισης Επιβατών και Οχημάτων
- Κ.Δ:** Κεφάλαιο Δυτών
- Κ.Ε.Α.Ν:** κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών
- Κ.Ε.Π.Ε:** Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών
- Κ.Ν.Ε:** Κεφάλαιο Ναυτικής Εκπαίδευσης

Κ.Ο.Χ: Κόροι Ολικής Χωρητικότητας
Κ.Π.Υ: Κεφάλαιο Πλοηγικής Υπηρεσίας
Κ.Υ.Α: Κοινή Υπουργική Απόφαση
Ν.: Νόμος
Ν.Α.Τ: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο
Ν.Δ: Νομοθετικό Διάταγμα
Ν.Ε.Ε: Ναυτικό Επιμελητήριο της Ελλάδος
Ν.Π.Δ.Δ: Νομικό Πρόσωπο Δημόσιου Δικαίου
Ο.Α.Ε.Ε: Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών
Ο.Γ.Α: Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων
Ο.Ο.Σ.Α: Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
Π.Ν.Ο: Πανελλήνια Ναυτική Ομοσπονδία
Π.Ο.Ν.: Παραρτήματα Οίκου Ναύτου
ΠΕΜΕΝ: Πανελλήνια Ένωση Μηχανικών Εμπορικού Ναυτικού
ΣΣΕ: Συλλογική Σύμβαση Εργασίας
ΣτΕ: Συμβούλιο της Επικρατείας
Τ.Ε.Α.Δ.Υ: Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων
Τ.Ε.Α.Μ: Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών
Τ.Π.Α.Ε.Ν: Ταμείο Πρόνοιας Αξιοματικών Εμπορικού Ναυτικού
Τ.Π.Δ.Υ: Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων
ΤΑΠΠΤ: Ταμείο Πρόνοιας Ιδιωτικού Τομέα
ΤΑΠ-ΜΜΕ: Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης
ΤΑΥΤΕΚΩ: Ταμείο Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών και Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας
ΤΕΑΙΤ: Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιωτικού Τομέα
ΤΕΑΠΑΣΑ: Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας Απασχολουμένων στα Σώματα Ασφαλείας
ΤτΕ: Τράπεζα της Ελλάδος
Υ.Ε.Ν: Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας
Φ.Κ.Α: Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης
PSI: Private Sector Involvement

Πίνακας Περιεχομένων

Πρόλογος.....	2
Κυριότερες Συντομογραφίες.....	3
Ευρετήριο Πινάκων-Διαγραμμάτων-Εικόνων.....	8
Περίληψη.....	10
Εισαγωγή.....	11
Μέρος Πρώτο: Εισαγωγή στην Έννοια της Κοινωνικής Ασφάλισης	
Κεφάλαιο 1^ο	13
Ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης	
1.1. Εισαγωγικά Στοιχεία.....	13
1.2. Είδη κοινωνικής ασφάλισης.....	15
1.3. Παροχές κοινωνικής ασφάλισης.....	16
1.4. Η χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης.....	17
1.5. Ιστορική εξέλιξη του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης στο διεθνή και ελληνικό χώρο.....	19
Κεφάλαιο 2^ο	26
Το Ελληνικό Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης	
2.1. Εισαγωγικά Στοιχεία.....	26
2.2. Η οργανωτική και διοικητική διάρθρωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.....	27
2.3. Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης.....	29
2.4. Η χρηματοδότηση του ελληνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.....	31
2.4.1. Χρηματοδότηση μέσω εισφορών εργαζομένων-εργοδοτών.....	32
2.4.2. Χρηματοδότηση μέσω κρατικής επιχορήγησης.....	33
2.4.3. Χρηματοδότηση από έσοδα που προκύπτουν από την αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των ασφαλιστικών οργανισμών.....	33
2.4.4. Χρηματοδότηση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης.....	34
2.5. Η κρίση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης.....	34
Μέρος Δεύτερο: Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών-Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο	
Κεφάλαιο 3^ο	44

Το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (Ν.Α.Τ) και ο θεσμικός ρόλος του στην κοινωνική ασφάλιση των ναυτικών

3.1. Εισαγωγικά Στοιχεία.....	44
3.2. Ιστορική αναδρομή-Η εξέλιξη του ΝΑΤ.....	45
3.3. Η διοικητική διάρθρωση του ΝΑΤ.....	59
3.4. Υποχρέωση Ασφάλισης	61
3.5. Πόροι-Εισφορές.....	63
3.6. Συντάξεις-Παροχές.....	65
3.7. Ο Οίκος του Ναύτου.....	72

Κεφάλαιο 4^ο

75

Το οικονομικό πρόβλημα του ΝΑΤ και οι κύριοι παράγοντες που οδήγησαν στη δημιουργία του

4.1. Εισαγωγικά Στοιχεία.....	75
4.2. Η Κοινωνική Πολιτική του Κράτους.....	77
4.3. Η Διαδοχική Ασφάλιση.....	79
4.4. Η δραχμοποίηση και η διαχείριση των αποθεματικών του ΝΑΤ.....	81
4.5. Η αναλογία μεταξύ συνταξιούχων και ασφαλισμένων.....	82

Κεφάλαιο 5^ο

90

Το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο στην «εποχή των Μνημονίων»

5.1. Η πορεία προς τα Μνημόνια.....	90
5.2. Πρώτο Μνημόνιο.....	92
5.2.1. Ν.3845/2010 (Α΄ 65/6-5-2010)«Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο».....	92
5.2.2. Ν.3863/2010 (Α΄115/15-7-2010) «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις»	93
5.2.3. Ν.3865/2010 (Α΄120/21/7/2010) «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις».....	99
5.3. Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015	100
5.3.1. Ν.3986/2011(Α΄152/1-7-2011)«Επείγοντα μέτρα εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015».....	100
5.3.2. Ν.3996/2011 (Α΄ 170/ 5-8-2011) «Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις»	102

5.3.3.N.4024/2011 (Α΄ 226/27-10-2011) «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015».....	106
5.4. Δεύτερο Μνημόνιο.....	107
5.4.1.N.4051/2012 (Α΄ 40/29-2-2012) «Ρυθμίσεις συνταξιοδοτικού περιεχομένου και άλλες επείγουσες ρυθμίσεις εφαρμογής του Μνημονίου Συνεννόησης του Ν. 4046/2012».....	107
5.4.2.N.4052/2012 (Α΄ 41/1-3-2012) «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του ΕΤΧΣ, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της ΤτΕ, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ε.Ε. και της ΤτΕ και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας» και άλλες διατάξεις».....	108
5.4.3.N.4093/2012 (Α΄ 222/12-11-2012) «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016-Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».....	109
5.5. Τρίτο Μνημόνιο.....	112
5.6. N.4387/2016 (85/12-5-2016) «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις»	112
Συμπεράσματα-Προτάσεις.....	124
Βιβλιογραφία.....	131
Παραρτήματα.....	137

Ευρετήριο Πινάκων-Διαγραμμάτων-Εικόνων

Πίνακες

Πίνακας 1: Τέσσερις Φάσεις του Ασφαλιστικού: 1978-2000.....	35
Πίνακας 2: Εξέλιξη ασφαλιστικών εισφορών για τους φορείς κύριας ασφάλισης.....	40
Πίνακας 3: Εξέλιξη συνταξιοδοτικής δαπάνης 2009-2019.....	41
Πίνακας 4: Εξέλιξη ελλείμματος φορέων κύριας ασφάλισης.....	42
Πίνακας 5: Μεταφορές από τον κρατικό προϋπολογισμό προς Φορείς Κύριας Ασφάλισης 2000 - 2015 (ποσά σε εκατ. €)	42
Πίνακας 6: Έσοδα και Έξοδα NAT και Κρατικές Επιχορηγήσεις 2000-2016.....	76
Πίνακας 7: Εξέλιξη αριθμού των συνταξιούχων του NAT και των εργαζομένων Ελλήνων ναυτικών ανά πενταετία από το 1975 έως το 2015	84
Πίνακας 8: Αριθμός ενεργών πλοίων με ελληνική σημαία και συμβεβλημένα στο NAT ανά διετία από το 1970 έως το 2013.....	86
Πίνακας 9: Έλληνες και αλλοδαποί ναυτικοί που υπηρετούσαν σε ελληνικά και σε συμβεβλημένα με το NAT ελληνόκτητα πλοία από το 2000-2014 ανά διετία.....	87
Πίνακας 10: Διατάξεις, νόμων και υπουργικών αποφάσεων, σε εφαρμογή μνημονιακών ρυθμίσεων.....	121
Πίνακας 11: Εξέλιξη του Αριθμού των Συνταξιούχων του NAT, των Εργαζομένων και των Ασφαλισμένων Ελλήνων Ναυτικών από το 1975-2015.....	137
Πίνακας 12: Εξέλιξη Ενεργών Πλοίων με Ελληνική Σημαία Συμβεβλημένα με το NAT από το 1962-2013.....	139
Πίνακας 13: Ελληνόκτητα πλοία και πλοία με ελληνική σημαία άνω των 100 gt.....	142
Πίνακας 14: Κατανομή των κατώτατων συντάξεων, που χορηγούνται από το NAT στους συνταξιούχους του, ανά αριθμό δικαιούχων και έτη ασφάλισης καθώς και το αντίστοιχο ποσό δαπάνης για τα έτη 2010 έως το 2014.....	143
Πίνακας 15: Αριθμός νέων συνταξιούχων ανά ηλικιακή ομάδα (5 έτη) και ανά κατηγορία σύνταξης με την αντίστοιχη δαπάνη για κάθε περίπτωση για τα έτη από το 2010 έως 2014.....	145
Πίνακας 16: Αριθμός δικαιούχων ΕΚΑΣ ανά ηλικιακή ομάδα (5 έτη) με την αντίστοιχη δαπάνη για κάθε περίπτωση για τα έτη από το 2010 έως 2014.....	154

Πίνακας 17: Εξέλιξη των κατώτατων συντάξεων του NAT ανά κατηγορία για τα έτη 2000-2014.....	163
Πίνακας 18: Ετήσια αναπροσαρμογή των συντάξεων (Α.Τ.Α) για την περίοδο 2000-2014.....	165
Πίνακας 19: Εξέλιξη Κατωτάτου και Ανωτάτου Ορίου των Συντάξεων του NAT από το 1975 έως 2015.....	168
Πίνακας 20: Εξέλιξη κατά κατηγορία των για πρώτη φορά απονεμηθεισών συντάξεων από το NAT κατά τα έτη 1996-2013.....	175

Διαγράμματα

Διάγραμμα 1: Διαχρονική εξέλιξη του αριθμού των απασχολούμενων και του ποσοστού απασχόλησης.....	37
Διάγραμμα 2: Πλήθος απασχολούμενων και συνταξιούχων κύριας σύνταξης 2008-2014.....	38
Διάγραμμα 3: Εξέλιξη μισθών από το 2006-2015.....	39
Διάγραμμα 4: Εξέλιξη συνταξιοδοτικής δαπάνης και ΑΕΠ 1980-2009.....	40
Διάγραμμα 5: Οργανόγραμμα NAT.....	60
Διάγραμμα 6: Οργανόγραμμα Οίκου Ναύτου.....	74

Εικόνες

Εικόνα 1: Ιδρυτικός Νόμος NAT (Νόμος ΧΛΘ/1861).....	185
Εικόνα 2: Νόμος ΑΡΟΗ/1884 «Περί τροποποιήσεως του ΧΛΘ/1861 περί NAT».....	188
Εικόνα 3: Ν.Δ 1-3-1927 «Περί ιδρύσεως Οίκου Ναύτου».....	190
Εικόνα 4: Ναυτικά Φυλλάδια.....	193
Εικόνα 5: Διπλώματα σύνταξης NAT	194
Εικόνα 6: Η πρώτη πράξη του NAT για απονομή σύνταξης	195
Εικόνα 7: Θυρεός NAT.....	196

Περίληψη

Στην παρούσα εργασία θα μελετηθεί η ιστορία του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου και η συνεισφορά του στην κοινωνική ασφάλιση των ναυτικών.

Στη συνέχεια θα παρουσιασθούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Ταμείο αλλά και οι παράγοντες, όπως η ναυτιλιακή πολιτική και κοινωνική πολιτική της Πολιτείας, που οδήγησαν στη δημιουργία τους.

Τέλος, θα παρουσιασθούν οι ασφαλιστικές μεταρρυθμίσεις των τελευταίων ετών και η επιπτώσεις τους στη λειτουργία του Ταμείου.

Λέξεις Κλειδιά: Κοινωνική Ασφάλιση, Κοινωνική Ασφάλιση Ναυτικών, Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, Ασφαλιστικές Μεταρρυθμίσεις, Επιπτώσεις.

Abstract

This paper aims to study the history of the Merchant Seamen's Fund and its contribution to the social security of seafarers.

Then we will present the problems faced by the Fund and the factors such as maritime policy and social policy of the State which led to their creation.

Finally, we will present the insurance reforms in recent years and their impact on the Fund.

Key Words: Social Insurance, Social Security of Seafarers, Merchant Seamen's Fund, Insurance Reforms, Impacts.

Εισαγωγή

Ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά κοινωνικά δικαιώματα του ανθρώπου, διότι στοχεύει στην προστασία του από επικείμενους κινδύνους, ενώ με την υλοποίησή του φανερώνει την ενότητα και την αλληλεγγύη του κοινωνικού συνόλου.

Το βάρος της αντιμετώπισης των ασφαλιστικών κινδύνων αρχικά το αναλάμβαναν εξολοκλήρου οι ίδιοι οι εργαζόμενοι και η κοινωνία. Όμως, οι ασθένειες, τα ατυχήματα, η αναπηρία, οι άθλιες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης, η ανεργία και οι συνεχείς κρίσεις, οδήγησαν στην έναρξη δυναμικών αγώνων και κινητοποιήσεων, που είχαν ως αποτέλεσμα την ψήφιση νόμων για την ασφάλιση των εργαζομένων.

Η κοινωνική ασφάλιση έχει μεγάλη προϊστορία στον ελληνικό χώρο και το αίσθημα της προστασίας των απόρων, των αναξιοπαθόντων και των αναπήρων αποτελούσε πατροπαράδοτο έθιμο. Ψήγματα κοινωνικής ασφάλισης εμφανίζονται κατά τον 6^ο αιώνα π.Χ, μέσα από μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία των φτωχών, των αναπήρων και των ανικάνων για εργασία, αλλά και κατά τη βυζαντινή περίοδο με την εκτεταμένη ιδρυματική περίθαλψη των απόρων πολιτών, ενώ και κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας καθιερώνεται από τις ναυτικές κοινότητες ένα υποτυπώδες σύστημα προστασίας *«υπέρ των χηρών και ορφανών»*.

Μετά την απελευθέρωση, η κοινωνική προστασία συνεχίζεται από τις ναυτικές κοινότητες, μέσω της *«κάσσας»* και του κοινοτικού ταμείου. Αρχίζει όμως να εκφράζεται έντονα η ανάγκη ίδρυσης ενός ασφαλιστικού φορέα *«ως έκφραση κοινωνικής αλληλεγγύης και εθνικής ευγνωμοσύνης στους ήρωες και τα θύματα των ναυτικών αγώνων αλλά και τους μετέπειτα βιοπαλαιστές του κύματος»*. Αποτέλεσμα της ανάγκης αυτής ήταν η δημιουργία του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου, του πρώτου ασφαλιστικού φορέα της χώρας.

Η παρούσα εργασία αποτελεί μια προσπάθεια ανάλυσης της κοινωνικής ασφάλισης των ναυτικών, των προβλημάτων που αντιμετωπίζει το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, αλλά και των παραγόντων που οδήγησαν στη δημιουργία των προβλημάτων αυτών, καθώς και μια προσπάθεια αξιολόγησης των επιπτώσεων των ασφαλιστικών μεταρρυθμίσεων που υιοθετήθηκαν και αφορούσαν το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο.

Προκειμένου να γίνει αντιληπτή η σημαντικότητα του ρόλου που παίζει το NAT στην κοινωνική ασφάλιση των ναυτικών και η σπουδαιότητα του έργου που αυτό προσφέρει, κρίθηκε αναγκαίο στο πρώτο μέρος της εργασίας να γίνει μια αναφορά στη διαδρομή και στην εξέλιξη της κοινωνικής ασφάλισης, αλλά και της σημασίας του θεσμού τόσο στο διεθνή όσο και στον ελληνικό χώρο. Επιπρόσθετα, κρίθηκε σκόπιμο να γίνει αναφορά και στα βασικά γνωρίσματα του θεσμού, των στόχων και των επιδιώξεων του, αλλά και στην οργάνωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης της χώρας και των προβλημάτων που αυτό αντιμετωπίζει.

Στο δεύτερο μέρος, το οποίο αποτελεί και τον κορμό της εργασίας, παρουσιάζεται αναλυτικά η εξέλιξη του NAT από την ίδρυση του μέχρι σήμερα, το έργο που έχει προσφέρει, η συμβολή του στην εξέλιξη του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης, η δεινή κατάσταση στην οποία βρίσκεται αλλά και οι παράγοντες που οδήγησαν στην δημιουργία της.

Στο τέλος της εργασίας, θα παρουσιαστούν τα συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν από την έρευνα για την εκπόνηση της εργασίας αυτής αλλά και οι προτάσεις για τη βιωσιμότητα του Ταμείου, καθώς και τα παραρτήματα για την τεκμηρίωση της ανάπτυξης του θέματος, μέσω των δεδομένων που αυτά περιλαμβάνουν και αποτυπώνουν.

Αναλυτικότερα, η εργασία διαρθρώνεται συνολικά σε πέντε κεφάλαια, εξαιρουμένων της εισαγωγής, των συμπερασμάτων και των παραρτημάτων.

Στο Πρώτο Κεφάλαιο γίνεται σκιαγράφηση του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης στον διεθνή και ελληνικό χώρο και παρουσιάζονται τα γενικά στοιχεία που συνθέτουν το θεσμό.

Στο Δεύτερο Κεφάλαιο παρουσιάζεται το Ελληνικό Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης, η οργανωτική και διοικητική του διάρθρωση, καθώς και οι λόγοι που οδήγησαν στην κρίση.

Στο Τρίτο Κεφάλαιο γίνεται αναφορά στην ιστορική εξέλιξη του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου, στη συμβολή του στην κοινωνική ασφάλιση των ναυτικών, καθώς και στον Οίκο Ναύτου.

Στο Τέταρτο Κεφάλαιο παρουσιάζονται και αναλύονται τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το Ταμείο, αλλά και οι παράγοντες που συνέβαλαν στη δημιουργία τους.

Στο Πέμπτο Κεφάλαιο παρουσιάζονται αναλυτικά οι κυριότεροι ασφαλιστικοί νόμοι που υιοθετήθηκαν κατά την «εποχή των Μνημονίων», οι αλλαγές που επέφεραν στον θεσμό της κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και οι επιπτώσεις που είχε η εφαρμογή τους στην δομή και λειτουργία του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου.

Μέρος Πρώτο: Εισαγωγή στην Έννοια της Κοινωνικής Ασφάλισης

Κεφάλαιο 1^ο

Ο θεσμός της κοινωνικής ασφάλισης

1.1.Εισαγωγικά Στοιχεία

Η κοινωνική ασφάλιση αποτελεί τον επίσημο θεσμό κοινωνικής αλληλεγγύης και αναδιανομής του εισοδήματος και είναι ένας μηχανισμός με τον οποίο καλύπτονται συλλογικά οι ανάγκες του ατόμου από την ημέρα της γέννηση του μέχρι και το θάνατο του.¹ Σκοπός της κοινωνικής ασφάλισης είναι η προστασία των εργαζομένων και των μελών των οικογενειών τους από την επέλευση των κινδύνων που συνδέονται με την απώλεια εισοδήματος, λόγω ασθένειας, ατυχήματος, αναπηρίας ή λόγω γήρατος. Η κοινωνική ασφάλιση καλύπτει όλο τον εργαζόμενο πληθυσμό και η συμμετοχή των πολιτών σε αυτή αποτελεί θεμελιώδες ανθρώπινο δικαίωμα, που κατοχυρώνεται και με διατάξεις στα εθνικά συντάγματα.²

Αν και η έννοια του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης δεν είναι εύκολο να προσδιοριστεί με ακρίβεια, γιατί είναι ένας θεσμός που συνεχώς μετασχηματίζεται και εξελίσσεται, παρόλα αυτά θα μπορούσε κανείς να την ορίσει ³ως ένα σύνολο θεσμών, μέτρων, δικαιωμάτων, υποχρεώσεων και χρηματικών μεταβιβάσεων, που έχουν ως σκοπό:

- Την εγγύηση της πρόσβασης στις υπηρεσίες υγείας και τις κοινωνικές υπηρεσίες

¹ ΚΕΠΕ (1976). Κοινωνική Ασφάλιση, Σειρά Εκθέσεων για το Πρόγραμμα Αναπτύξεως 1976-1980, Αθήνα, ΚΕΠΕ, σ.19

² Άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος, «*Το Κράτος μεριμνά για την Κοινωνική Ασφάλιση των εργαζομένων, όπως και για άλλους σκοπούς*» του Συντάγματος, «*Το Κράτος μεριμνά για την Κοινωνική Ασφάλιση των εργαζομένων, όπως και για άλλους σκοπούς*» (1976).Ελληνικοί και ευρωπαϊκοί μύθοι για το ασφαλιστικό. Αθήνα:

³ Ρωμανιάς, Γ.(Νοέμβριος 2007).Ελληνικοί και ευρωπαϊκοί μύθοι για το ασφαλιστικό. Αθήνα: Αδελφοί Βλάσση, (Αρχική έκδοση Ιανουάριος 2007), σ. 48

- Την παροχή εισοδηματικής ασφάλειας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση συγκεκριμένων κινδύνων, όπως η απώλεια εισοδήματος λόγω αναπηρίας, γήρατος ή ανεργίας
- Την εξάλειψη ή τον περιορισμό της φτώχειας

Ένας άλλος ορισμός⁴ της κοινωνικής ασφάλισης που προκύπτει από τα κείμενα των Διεθνών Συμβάσεων Εργασίας (ΔΣΕ) και ιδιαίτερα από την ΔΣΕ 102/1952⁵ «περί των ελαχίστων ορίων κοινωνικής ασφάλισης», προσδιορίζει την κοινωνική ασφάλιση ως τον οικονομικό και κοινωνικό εκείνο θεσμό που:

- Θεσπίζεται, λειτουργεί, βρίσκεται υπό τη διαχείριση και χρηματοδοτείται, εν μέρει συνήθως, από το κράτος αλλά και συλλογικώς μέσω εισφορών ή φόρων ή εισφορών και φόρων που βαρύνουν και τους ασφαλισμένους
- Χαρακτηρίζεται από την υποχρεωτικότητα, την επάρκεια και την καθολικότητα των παροχών του
- Αναδεικνύει το στοιχείο της κοινωνικής αλληλεγγύης
- Εκτείνεται στο εύρος των εννέα πεδίων⁶ της ΔΣΕ 102/1952
- Επιδιώκει τη διασφάλιση της απασχόλησης (ασφάλιση κατά της ανεργίας), του εισοδήματος (σύνταξης) και της ικανότητας προς εργασία (ασφάλιση υγείας)

Από τους παραπάνω ορισμούς προκύπτει ότι σκοπός του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης είναι η προστασία των ατόμων σε εκείνες τις περιόδους της ζωής τους που αποκτούν ανεπαρκή εισοδήματα ή που αδυνατούν να εργασθούν. Σε όλες τις κοινωνίες, όλων των εποχών, εμφανίζεται κάποιο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης,⁷ για παράδειγμα στις αγροτικές κοινωνίες την κάλυψη των αναγκών που αναδύονταν την αναλάμβαναν η οικογένεια και οι συγγενείς ή οι γείτονες. Ενώ, στις βιομηχανικές κοινωνίες, λόγω των

⁴ Του ιδίου.. σ. 51

⁵ Η Σύμβαση επικυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν. 3251/1955

⁶ α) Ιατρική περίθαλψη (άρθρα 7-12), β) Επιδόματα ασθενείας (άρθρα 13-18), γ) Παροχές ανεργίας (άρθρα 19-24), δ) Παροχές γήρατος (άρθρα 25-30), ε) Παροχές εργατικού ατυχήματος και επαγγελματικής ασθένειας (άρθρα 31-38), στ) Παροχές προς την οικογένεια (άρθρα 39-45), ζ) Παροχές μητρότητας (άρθρα 46-52), η) Παροχές αναπηρίας (άρθρα 53-58), θ) Παροχές επιζώντων (άρθρα 59-64)

⁷ Ρωμανιάς, Γ. (Νοέμβριος 2007). Ελληνικοί και ευρωπαϊκοί μύθοι για το ασφαλιστικό. Αθήνα: Αδελφοί Βλάσση. (Αρχική έκδοση Ιανουάριος 2007). σ. 47

ασθενέστερων οικογενειακών και συγγενικών δεσμών, πρώτο ρόλο στη δημιουργία ενός πλαισίου κοινωνικής ασφάλισης έχει το κράτος.

Βασικό, πάντως, σημείο στην πορεία εξέλιξης όλων των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, όπως τονίζεται και από τον κύριο Ρωμανιά στο βιβλίο του «*Ελληνικοί και ευρωπαϊκοί μύθοι για το ασφαλιστικό*», ήταν η ανάγκη για εξάλειψη του κινδύνου εξασθένησης της κοινωνίας και της οικονομίας, λόγω των φαινομένων της φτώχειας και της κοινωνικής περιθωριοποίησης.

1.2.Είδη κοινωνικής ασφάλισης

Το βάρος της αντιμετώπισης των ασφαλιστικών κινδύνων αρχικά το αναλάμβαναν εξ ολοκλήρου οι ίδιοι οι εργαζόμενοι και η κοινωνία. Με τη θέσπιση, όμως, του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης στο βάρος αυτό, εκτός από τους εργαζομένους, συμμετέχουν πλέον και οι εργοδότες, μέσω των εισφορών που καταβάλουν αλλά και το ίδιο το κράτος, μέσω των κρατικών χρηματοδοτήσεων.

Ειδικότερα, η συμμετοχή των εργαζομένων στα βάρη της κοινωνικής ασφάλισης συμβάλλει όχι μόνο υπέρ των ιδίων αλλά και υπέρ του κοινωνικού συνόλου, γιατί μέσω της συμμετοχής αυτής, παρέχεται στους εργαζόμενους το δικαίωμα για απαίτηση παροχών σε περίπτωση πραγματοποίησης του ασφαλιστικού κινδύνου, το οποίο δεν υπήρχε πριν τη θέσπιση του θεσμού.

Αναλυτικότερα, η κοινωνική ασφάλιση διακρίνεται ως εξής:⁸

1) Υποχρεωτική ασφάλιση

Όλα τα πρόσωπα μιας χώρας, τα οποία παρέχουν, εντός της επικράτειας της, εξαρτημένη εργασία ή υπηρεσία έναντι αμοιβής, ανεξάρτητα από την ιδιότητα του εργοδότη, υπάγονται υποχρεωτικά και αυτοδίκαια στην κοινωνική ασφάλιση της χώρας αυτής. Η ασφάλιση αποτελεί δικαίωμα και υποχρέωση, που απορρέει από το νόμο τόσο για τον ασφαλισμένο όσο και για τον ασφαλιστικό φορέα.

2) Προαιρετική ασφάλιση

Η προαιρετική ασφάλιση έγκειται αποκλειστικά στη βούληση του ενδιαφερομένου, ο οποίος προκειμένου να ενταχτεί προαιρετικά στην ασφάλιση θα πρέπει να το δηλώσει με αίτηση του στον ασφαλιστικό οργανισμό. Ο ασφαλισμένος, σε αυτό το είδος της ασφάλισης, είναι υποχρεωμένος να καταβάλλει ολόκληρο το ποσό της

⁸ Π. Κιόχος, Κοινωνική Ασφάλιση, Αθήνα, Εκδόσεις Interbooks, 2000, σσ. 23-24

εισφοράς, η οποία, στην περίπτωση που είναι μισθωτός, περιλαμβάνει εκτός από το ποσό που τον επιβαρύνει και το ποσό που βαρύνει τον εργοδότη του. Το ποσό αυτής καθορίζεται από τον ασφαλιστικό οργανισμό ανάλογα με την ασφαλιστική κλάση στην οποία ανήκε ο ασφαλισμένος κατά τον τελευταίο χρόνο της υποχρεωτικής του ασφάλισης.

3) Επικουρική ασφάλιση

Αυτό το είδος της ασφάλισης παρέχεται από ασφαλιστικό κλάδο ή φορέα, ο οποίος έχει συσταθεί ειδικά για την κάλυψη των αναγκών σε ορισμένες κατηγορίες ασφαλισμένων, υπό τη μορφή πρόσθετων, περιοδικών ή εφάπαξ παροχών, ανεξαρτήτως αυτών που χορηγούνται από τον κύριο φορέα ασφάλισης που ανήκουν.

Διάκριση, υφίσταται και στους ασφαλισμένους, οι οποίοι χωρίζονται σε δύο βασικές κατηγορίες:⁹

- 1) Στους άμεσους ασφαλισμένους, στους οποίους ανήκουν τα άτομα που έχουν δικαίωμα ασφαλιστικής προστασίας, λόγω της εργασίας που προσφέρουν
- 2) Στους έμμεσα ασφαλισμένους, στους οποίους ανήκουν τα άτομα που έχουν δικαίωμα ασφαλιστικής προστασίας, λόγω του βαθμού συγγένειας με τους άμεσα ασφαλισμένους, όπως για παράδειγμα οι σύζυγοι, τα παιδιά ή οι γονείς

1.3. Παροχές κοινωνικής ασφάλισης

Οι παροχές που δίνονται από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης κατηγοριοποιούνται¹⁰ με βάση τη χρονική διάρκεια τους σε δύο βασικές ομάδες, τις κοινωνικές ασφαλίσεις που δίνουν παροχές μακράς διάρκειας και εκείνες που δίνουν παροχές μικρής διάρκειας, αν και η διάκριση ανάμεσα στις δύο ομάδες είναι σχετική. Ως παροχές μικρής διάρκειας θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν εκείνες που χορηγούνται εφάπαξ, δηλαδή με μια μόνο καταβολή, όπως το επίδομα κηδεΐας ή εκείνες οι οποίες καταβάλλονται για ορισμένο χρονικό διάστημα, συνήθως μικρό, όπως για παράδειγμα το επίδομα ασθενείας που διαρκεί για ορισμένες μέρες. Αντίθετα παροχές

⁹ Π. Κιόχος, Κοινωνική Ασφάλιση, Αθήνα, Εκδόσεις Interbooks, 2000, σ. 14

¹⁰ Του ιδίου.. σσ. 20-21

μακράς διάρκειας είναι εκείνες που καταβάλλονται για μεγάλο χρονικό διάστημα, όπως για παράδειγμα οι συντάξεις γήρατος. Ειδικότερα:

1. Παροχές μακράς διάρκειας

Οι παροχές μακράς διάρκειας διακρίνονται¹¹ ως εξής:

- *Γήρας*: Για τη χορήγηση σύνταξης γήρατος απαιτείται συμπλήρωση ορισμένης ηλικίας και ύπαρξη προσόντων
- *Θάνατος*: Σε περίπτωση θανάτου του συνταξιούχου, το δικαίωμα σύνταξης μεταβιβάζεται, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, στους συγγενείς του
- *Αναπηρία*: Χορηγείται αναπηρική σύνταξη λόγω επαγγελματικού ή έξω-επαγγελματικού ατυχήματος

2. Παροχές μικρής διάρκειας

Οι παροχές μικρής διάρκειας¹² διακρίνονται ως εξής:

- *Προσωρινή ανικανότητα*
- *Ανεργία*: Παροχή επιδόματος που αντικαθιστά το μισθό λόγω αδυναμίας του ατόμου να εργαστεί, ανεξάρτητα από τη θέληση του
- *Υγειονομική περίθαλψη*: Επίδομα που παρέχεται για την κάλυψη των εξόδων περίθαλψης των ασφαλισμένων, λόγω ασθένειας, μητρότητας, εργατικών ατυχημάτων κ.λπ.

1.4. Η χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης

Καθοριστικός παράγοντας για την οργάνωση και τη λειτουργία των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης είναι η μέθοδος χρηματοδότησης τους. Έτσι, με βάση τη μέθοδο χρηματοδότησης τους, διακρίνονται σε δύο βασικά μοντέλα, τα διανεμητικά (pay as you go systems) και τα κεφαλαιοποιητικά (funded systems).

1. Διανεμητικά Συστήματα (pay as you go systems)

Το μοντέλο των διανεμητικών συστημάτων ιστορικά προέκυψε από τη μετεξέλιξη της αλληλοβοηθητικής ασφάλισης που αναπτύχθηκε κυρίως ανάμεσα στους μισθωτούς

¹¹ Π. Κιόχος, Κοινωνική Ασφάλιση, Αθήνα, Εκδόσεις Interbooks, 2000, σ. 21

¹² Π. Κιόχος, όπ. σ. 21

και για το λόγο αυτό στηρίζεται στις εισφορές.¹³ Η βάση λειτουργίας των συστημάτων αυτών βασίζεται στην αρχή των τρεχουσών πληρωμών, δηλαδή οι εισφορές των ενεργεία εργαζομένων χρησιμοποιούνται για την χρηματοδότηση των συντάξεων ή άλλων παροχών των ήδη συνταξιούχων. Οι σημερινοί, δηλαδή, εργαζόμενοι πληρώνουν με τις εισφορές τους στα ασφαλιστικά ταμεία τις τρέχουσες συντάξεις, με την προσδοκία ότι και αυτοί θα στηριχθούν με τη σειρά τους από τους μελλοντικούς εργαζόμενους. Από την παραπάνω αρχή προκύπτει και το βασικό χαρακτηριστικό αυτού του τρόπου χρηματοδότησης που είναι η διαγενεακή αλληλεγγύη.¹⁴

Βασικός παράγοντας για την εύρυθμη λειτουργία του συστήματος αυτού είναι η αναλογία ασφαλισμένων/συνταξιούχων. Ο αριθμός των ασφαλισμένων θα πρέπει να είναι συνεχώς υψηλότερος του αριθμού των συνταξιούχων, προκειμένου να εξασφαλιστεί η ομαλή χρηματοδότηση των συντάξεων και των παροχών.¹⁵ Ενώ, σε περίπτωση μείωσης της αναλογίας μεταξύ ασφαλισμένων και συνταξιούχων ή σε περίπτωση αύξησης της ανεργίας, ελλοχεύει ο κίνδυνος εμφάνισης προβλημάτων στη χρηματοδότηση.

2. Κεφαλαιοποιητικά συστήματα (funded systems)

Η λειτουργία των κεφαλαιοποιητικών συστημάτων, βασίζεται στη λογική της αποταμίευσης και της επένδυσης των εσόδων από τις εισφορές, έτσι ώστε ο ασφαλιστικός φορέας να είναι σε θέση να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, όταν κληθεί να πραγματοποιήσει τις ανάλογες παροχές.¹⁶

Αντίθετα, λοιπόν, με τα διανεμητικά συστήματα, στόχος των κεφαλαιοποιητικών είναι η επίτευξη της μέγιστης οικονομικής αποδοτικότητας και όχι η κοινωνική αλληλεγγύη, ενώ η αρχή που διέπει την λειτουργία τους είναι αυτή της ατομικής κεφαλαιακής συσσώρευσης,¹⁷ σύμφωνα με την οποία το ύψος των παρεχόμενων συντάξεων αποτελεί συνάρτηση της δυνατότητας των ατόμων να αποταμιεύουν

¹³ Ι. Βογιατζή, *Μετεξέλιξη της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα. Κριτήρια αποτελεσματικότητας για την περίπτωση της υποχρεωτικής εφεδρείας*(2013), Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών, σ. 49

¹⁴ Γ. Μυριζάκης, *Η αναγκαιότητα της αναβάθμισης του συστήματος της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα*, Αθήνα, Εκδόσεις ΕΚΚΕ, 2003, σσ. 13-14

¹⁵ Ι. Βογιατζή, *Μετεξέλιξη της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα. Κριτήρια αποτελεσματικότητας για την περίπτωση της υποχρεωτικής εφεδρείας*(2013), Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών, σ. 50

¹⁶ Δ. Λαζαρίδου, *Η οργάνωση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στις χώρες της νότιας Ευρώπης. Στα Πρακτικά Ημερίδας: Κράτος και Δημόσια Πολιτική. Κοινωνική Πολιτική Υγείας και Ασφάλισης σε Ελλάδα και Ευρώπη*. Αθήνα, 2003 σ.8

¹⁷ Ι. Βογιατζή, *Μετεξέλιξη της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα. Κριτήρια αποτελεσματικότητας για την περίπτωση της υποχρεωτικής εφεδρείας*(2013), Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών, σ. 51

εισοδήματα κατά τη διάρκεια του εργασίου βίου τους. Τα κεφαλαιοποιητικά συστήματα στηρίζονται εξολοκλήρου στις δυνάμεις της αγοράς και η αποδοτικότητα τους δεν εξαρτάται από τις κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν αλλά από την επέκταση και την κερδοφορία των εγχώριων και διεθνών χρηματαγορών, αυτά δε αποτελούν συγχρόνως και βάση για τη λειτουργία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον ιδιωτικό τομέα.

1.5. Ιστορική εξέλιξη του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης στο διεθνή και ελληνικό χώρο

Από πολύ παλιά είχαν αναπτυχθεί διάφοροι τρόποι¹⁸ αντιμετώπισης των δυσκολιών και των απρόβλεπτων καταστάσεων της ζωής, όμως λόγω του αποσπασματικού τους χαρακτήρα η ασφαλιστική προστασία δε θεωρείτο δικαίωμα ή υποχρέωση της κοινωνίας και του κράτους.

Στις παραδοσιακές αγροτικές κοινωνίες, την φροντίδα και την κάλυψη των αναγκών όσων δεν ήταν ικανοί να εργαστούν την είχε αναλάβει η οικογένεια, η οποία έπαιζε και το σημαντικότερο ρόλο, καθώς και η τοπική κοινότητα. Η θρησκεία και η εκκλησία έπαιζαν, επίσης, σοβαρό και πολλαπλό ρόλο, προωθώντας και στηρίζοντας πολλές δραστηριότητες και ιδρύματα φροντίδας και προστασίας των αναξιοπαθόντων.

Αργότερα, όταν άρχισαν να εμφανίζονται οι πόλεις και να δημιουργούνται οι συντεχνίες, η κοινωνική προστασία έπαυε να πηγάζει από την «*ηθικό-θρησκευτική συνείδηση του φορέα της*» και συνδεόταν πλέον με την οργάνωση και την απασχόληση των απόρων, των περιορισμό της επαιτείας και με τη καλλιέργεια θετικής στάσης απέναντι στην εργασία. Ο ρόλος των συντεχνιών στο πεδίο της κοινωνικής προστασίας άρχισε να γίνεται σταδιακά πολύ σημαντικός, με αποτέλεσμα την ψήφιση νόμων περί συντεχνιών (Αμβούργο, Βρέμη κ.α.), οι οποίοι υποχρέωναν τους εργοδότες να καταβάλλουν το μισθό στους εργαζόμενους που ασθενούσαν και να λαμβάνουν μέτρα για την υγεία τους. Οι συντεχνίες, κατά την περίοδο αυτή, προχώρησαν και στην ίδρυση πολλών σχολείων και νοσηλευτικών ιδρυμάτων, αλλά και στην παροχή κάθε είδους βοήθειας στα μέλη τους, όπως η εξεύρεση εργασίας.

Σημείο τομής, για την κοινωνική προστασία αποτέλεσε ο Νόμος περί Φτωχών, ο πρώτος νόμος κοινωνικής πρόνοιας στον κόσμο, ο οποίος εκδόθηκε το 1601 από τη

¹⁸ Β. Μηνακάκης, Κοινωνική ασφάλιση: Από το «Κράτος Πρόνοιας» στην «Ελατoσφάλεια», Αθήνα, Εκδόσεις ΚΨΜ, 2008, σσ. 37-38

βασίλισσας της Αγγλίας. Με το νόμο αυτό επιβλήθηκε για πρώτη φορά φορολογία για τη βοήθεια των φτωχών, δημιουργήθηκε ειδικό σώμα για την είσπραξη των φόρων και καθορίστηκαν ενιαία κριτήρια για τη διάκριση του πληθυσμού ανάλογα με την ικανότητα προς εργασία (άποροι, άνεργοι, ανίκανοι για εργασία κ.λπ.).

Ορόσημο, όμως, για την εξέλιξη των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης αποτελεί η Βιομηχανική Επανάσταση,¹⁹ εξαιτίας της εμφάνισης πολλών προβλημάτων που οφείλονταν στην ανάπτυξη της μεγάλης βιομηχανίας, των τεχνολογικών ανακαλύψεων, την είσοδο των μηχανών στην παραγωγή και το σκληρό ανταγωνισμό. Πιο συγκεκριμένα, με την εξάπλωση της Βιομηχανικής Επανάστασης μεγάλο τμήμα του πληθυσμού απομακρύνθηκε από την ύπαιθρο και συγκεντρώθηκε στις πόλεις προς αναζήτηση εργασίας. Αποτέλεσμα αυτού, σύμφωνα με τον κύριο Β. Μηνακάκη, εκτός από τη μαζική συνάθροιση στις πόλεις, ήταν και το σπάσιμο των δεσμών της οικογένειας, η μείωση του ρόλου της εκκλησίας και της τοπικής κοινότητας αλλά και η εμφάνιση μαζικών κοινωνικών προβλημάτων, που αποκτούσαν διαρκή χαρακτήρα και συνδέονταν οργανικά με τα δομικά χαρακτηριστικά του αναδυόμενου τρόπου παραγωγής.

Η ανεργία, οι ασθένειες, τα ατυχήματα, η αναπηρία, οι άθλιες συνθήκες εργασίας αλλά και οι συνεχείς κρίσεις, οδήγησαν στο συνασπισμό των εργαζομένων και στη δημιουργία των «σωματείων». Οι πρωτοβουλίες αυτές είχαν τη μορφή ενώσεων αλληλεγγύης και αλληλοβοήθειας της εργατικής τάξης και ονομάζονταν συνήθως Ταμεία Αλληλοβοήθειας. Τα σωματεία αυτά δεν είχαν καμία σχέση με το κράτος, ούτε διεκδικούσαν ασφαλιστικές ρυθμίσεις και παροχές, στηρίζονταν μόνο στην αλληλεγγύη και αλληλοβοήθεια των μελών τους, που προέβαιναν οικειοθελώς σε κρατήσεις από τους μισθούς τους. Παράλληλα, την περίοδο αυτή εκτός από τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας, εκδηλώθηκαν και οι πρώτες αυτοτελείς εργοδοτικές πρωτοβουλίες,²⁰ με την ίδρυση αρκετών εργοδοτικών ταμείων ή εταιρικών συντάξεων (τα πρώτα ιδιωτικά-επαγγελματικά συνταξιοδοτικά προγράμματα) και την εμφάνιση μιας σειράς προνοιακών παροχών, κύριο χαρακτηριστικό των οποίων ήταν οι διακρίσεις και η εξάρτηση τους από την αφοσιωμένη υπηρεσία του εργαζόμενου αλλά και η στενή σύνδεση τους με την τύχη των εταιρειών.

¹⁹ Του ιδίου. .σσ. 41-46

²⁰ Στο σύνολο τους οι πρωτοβουλίες αυτές προωθήθηκαν, κυρίως, από τις μεγάλες επιχειρήσεις της εποχής εκείνης, όπως η American Express και η Kodak στις ΗΠΑ, η Krupp και η Siemens στη Γερμανία και η Cadbury και Lever στην Αγγλία

Επίσημα, η κοινωνική ασφάλιση²¹ έκανε την εμφάνισή της το 1881, όταν ο γερμανός καγκελάριος Otto von Bismarck με αυτοκρατορικό διάγγελμα προχώρησε στην ψήφιση νόμου κοινωνικής ασφάλισης, ο οποίος πλέον δε είχε την έννοια της ελεημοσύνης, αλλά αποτελούσε δικαίωμα των πολιτών. Στα χρόνια που ακολούθησαν ψηφίστηκαν μια σειρά νόμων που αφορούσαν την ασφάλιση υγείας-ασθενείας(1883), την ασφάλιση κατά των ατυχημάτων και της αναπηρίας(1884) αλλά και του γήρατος (1889). Οι νόμοι αυτοί αποτέλεσαν το πρώτο οργανωμένο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, βασισμένο στην κοινή ευθύνη εργατών και εργοδοτών, ενώ παράλληλα θέσπιζαν και την υποχρέωση εκ μέρους του εργοδότη για αποζημίωση του εργαζόμενου σε περίπτωση ατυχήματος. Το παράδειγμα της Γερμανίας, λόγω της μεγάλης απήχησης των νόμων, ακολούθησαν πολύ γρήγορα και άλλες χώρες, όπως η Αυστρία, η Ουγγαρία, η Νορβηγία, η Γαλλία και η Αγγλία.²²

Παρόλο που σταδιακά όλα σχεδόν τα κράτη της Ευρώπης απέκτησαν συστήματα κοινωνικής ασφάλισης, ήταν η μεγάλη κρίση του 1929-1933 η οποία οδήγησε στη ριζική αλλαγή της εικόνας της ασφαλιστικής προστασίας, αποκτώντας, ιδιαίτερα μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, τη μορφή του «κράτους πρόνοιας» που γνωρίζουμε σήμερα. Ειδικότερα, η ύφεση και οι καταστροφικές συνέπειες της, η όξυνση των κοινωνικών προβλημάτων κυρίως λόγω της ανεργίας και της φτώχειας αλλά και οι καταστροφές που επήλθαν από τον πόλεμο αποτέλεσαν καταλυτικό παράγοντα για τη ανάπτυξη της κοινωνικής ασφάλισης.²³

Στην ανάπτυξη αυτή της κοινωνικής ασφάλισης συνέβαλε καταλυτικά και η υιοθέτηση της περίφημης Έκθεσης Beveridge (1942). Το 1941 ανατέθηκε στο λόρδο William Beveridge, από την κυβέρνηση της Βρετανίας, η σύνταξη μιας έκθεσης για το αγγλικό σύστημα κοινωνικών ασφαλίσεων. Η Έκθεση, η οποία κήρυξε τον πόλεμο εναντίον της Ένδειας, της Νόσου, της Άγνοιας, της Αθλιότητας και της Οκνηρίας,²⁴ έτυχε ευρύτατης επιδοκμασίας και επηρέασε όχι μόνο την οργάνωση των κοινωνικών υπηρεσιών της Βρετανίας αλλά και όλης της Ευρώπης. Η αρχή της καθολικότητας των κοινωνικών υπηρεσιών και η εξασφάλιση για κάθε πολίτη κοινωνικής προστασίας από

²¹ Β. Μηνακάκης, Κοινωνική ασφάλιση: Από το «Κράτος Πρόνοιας» στην «Ελατασφάλεια», Αθήνα, Εκδόσεις ΚΨΜ, 2008, σ. 46

²² Του ιδίου.. σσ. 46-47

²³ Μ. Θεοδορουλάκης /Β. Κουμαριανός, Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλειας: Ασφαλιστικό σύστημα και σύστημα κοινωνικής περίθαλψης, Αθήνα, Εκδόσεις: ΚΑΜΠΥΛΗ ΑΕΒΕ, 2012, σ. 24

²⁴ Β. Μηνακάκης, Κοινωνική ασφάλιση: Από το «Κράτος Πρόνοιας» στην «Ελατασφάλεια», Αθήνα, Εκδόσεις ΚΨΜ, 2008, σ. 54

το κράτος, που τέθηκαν από την Έκθεση δημιούργησαν ένα νέο μοντέλο, το θεσμικό-αναδιανεμητικό, και οδήγησαν την κοινωνική ασφάλιση σε μια νέα εποχή.²⁵

Φεύγοντας από τον ευρωπαϊκό χώρο, στις ΗΠΑ θεσμοθετείται, μετά από την κρίση του 1929, μια μορφή κοινωνικής ασφάλισης, η οποία ολοκληρώνεται το 1935 με τον Social insurance act, που καλύπτει την ανεργία και τη σύνταξη γήρατος των μισθωτών, τόσο της βιομηχανίας όσο και του εμπορίου.

Όσον αφορά την Ελλάδα, η κοινωνική ασφάλιση έχει μεγάλη προϊστορία²⁶ και το αίσθημα της προστασίας των απόρων, των αναξιοπαθόντων και των αναπήρων αποτελούσε, κατά τον Στράβωνα, πατροπαράδοτο έθιμο.

Ήδη από τον 6^ο αιώνα π.Χ κάνουν την εμφάνιση τους τα πρώτα ίχνη της κοινωνικής ασφάλισης, μέσα από μέτρα που λαμβάνονται για την προστασία των φτωχών, των ανάπηρων και των ανίκανων για εργασία. Ειδικότερα, στην πόλη της Αθήνας, επιβάλλεται για πρώτη φορά «ειδικό τέλος» στους πολίτες, για την κάλυψη των δαπανών ενός συστήματος κοινωνικής προστασίας, που είχε αναλάβει την υγειονομική περίθαλψη των πολιτών. Την ίδια περίοδο, αρχίζει να χορηγείται από την πόλη επίδομα διατροφής στους ανάπηρους του πολέμου και στους ανίκανους για εργασία.

Ενώ, στις αρχές του 5^{ου} αιώνα π.Χ άρχισαν να καθιερώνονται με νόμο κρατικές συντάξεις για τους ανάπηρους του πολέμου, οι οποίες αργότερα επεκτάθηκαν επί *«πάντων των απόρων και ανικάνων προς εργασίαν πολιτών»*.

Κατά τη βυζαντινή περίοδο ιδρύεται το πρώτο Νοσοκομείο, από την Αγία Ελένη, τη μητέρα του Αυτοκράτορα Κωνσταντίνου, ενώ η κοινωνική προστασία γενικεύεται, με αποτέλεσμα να λειτουργούν στην Αυτοκρατορία πολλά ορφανοτροφεία, γηροκομεία, βρεφοκομεία, πτωχοκομεία και άλλα κοινωφελή ιδρύματα για την προστασία των πολιτών.

Αντίθετα, κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας,²⁷ λόγω των οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών, η κάλυψη των αναγκών των ατόμων αποτελούσε αποκλειστική

²⁵ Μ. Θεοδωρουλάκης/Β. Κουμαριανός, Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλειας: Ασφαλιστικό σύστημα και σύστημα κοινωνικής περίθαλψης, Αθήνα, Εκδόσεις: ΚΑΜΠΥΛΗ ΑΕΒΕ, 2012, σ. 26

²⁶ Ε. Μπεντενιώτης, *Το ελληνικό εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και η συμβολή του στην περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας*(2002), Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, σσ. 24-25

²⁷ Γ. Τσαλίκης, *Η θεμελίωση της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα (1834-1934)*, Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 2008, σ. 26

ευθύνη της οικογένειας, ενώ σε περίπτωση που εκείνη αδυνατούσε να ανταπεξέλθει στην κάλυψη των αναγκών αυτών, συνέδραμε η κοινότητα.

Η εξέλιξη του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος ουσιαστικά ξεκινά μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας, όπου κατά την πρώτη περίοδο του νεοελληνικού κράτους,²⁸ αρχίζει η ίδρυση αλληλοβοηθητικών ταμείων κατά κλάδους (1836), ενώ αργότερα ακολουθεί η ίδρυση ασφαλιστικών φορέων, για τους ναυτικούς (NAT 1861), τις χήρες και τα ορφανά των αξιωματικών του στρατού (1853) και του πολεμικού ναυτικού (1856), τους δημοσίους υπαλλήλους (Μετοχικό ταμείο, 1861) και τους εργάτες των μεταλλείων (1882), για την κάλυψη των κινδύνων γήρατος, ατυχημάτων, ασθενείας, ανικανότητας και θανάτου.

Κατά την περίοδο αυτή, η παρέμβαση του κράτους στην επίλυση των κοινωνικών προβλημάτων που σχετίζονταν με την κοινωνική ασφάλιση, τις εργασιακές σχέσεις και τις συνθήκες εργασίας, ήταν επιλεκτική και αποσπασματική, ενώ το επίπεδο των κοινωνικών δαπανών για την αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών ήταν πολύ περιορισμένο και ουσιαστικά η αντιμετώπιση τους είχε χαρακτήρα κυρίως ατομικό ή αλληλοβοηθητικό και όχι δημόσιο και κοινωνικό-ασφαλιστικό. Αυτό σημαίνει ότι η χρηματοδότηση των ασφαλιστικών ταμείων για την παροχή των συντάξεων και των επιδομάτων ήταν αποκλειστική ευθύνη των εργαζομένων και των εργοδοτών, ενώ το κράτος συμμετείχε μόνο περιορισμένα και επιλεκτικά.

Υπό τις ίδιες συνθήκες, συνεχίστηκε η ίδρυση νέων ασφαλιστικών ταμείων και καθ' όλη τη διάρκεια της μεσοπολεμικής περιόδου,²⁹ οδηγώντας έτσι στη δημιουργία ενός συστήματος που δεν βασιζόταν σε οργανωτικές, οικονομικές και κοινωνικό-ασφαλιστικές αρχές, αλλά στην κατά περίπτωση ίδρυση ασφαλιστικών ταμείων ως απάντηση στα αιτήματα των διαφόρων επαγγελματικών κλάδων.

Η κοινωνική πολιτική που ακολουθήθηκε κατά την περίοδο αυτή, αποτελούσε μέρος της γενικότερης οικονομικής πολιτικής, η οποία προσανατολιζόταν κυρίως στη διατήρηση της δημόσιας διοίκησης, του στρατού και του κλήρου αλλά και στην κατασκευή έργων υποδομής. Συνέπεια της πολιτικής αυτής ήταν ο περιορισμός των

²⁸ Σ. Ρομπόλης, Κοινωνική Ασφάλιση, η διαρκής κρίση και οι προοπτικές, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις παρατηρητής, 1990, σ. 17

²⁹ Σ. Ρομπόλης, Κοινωνική Ασφάλιση, η διαρκής κρίση και οι προοπτικές, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις παρατηρητής, 1990, σσ. 18-19

διαθέσιμων πόρων στον κοινωνικό τομέα και επομένως η επιδείνωση των συνθηκών της εργασίας αλλά και της ζωής των εργαζομένων.

Οι άσχημες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης οδήγησαν στην έναρξη δυναμικών εργατικών κινητοποιήσεων, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την ψήφιση του Ν. 2868/1922, του πρώτου νόμου για την ασφάλιση των μισθωτών. Με το νόμο αυτό ιδρύθηκαν τα Ταμεία ασφάλισης των καπνεργατών, των μυλεργατών, των τυπογράφων, και των λιμενεργατών. Οι κινητοποιήσεις αυτές οδήγησαν επίσης στη ψήφιση του Ν. 5733/1932, ο οποίος μετά την πτώση της κυβέρνησης του Ελ. Βενιζέλου, αντικαταστάθηκε από τον Ν. 6296/1934 «περί ιδρύσεως του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων», η εφαρμογή του οποίου άρχισε οριστικά στις 19/12/1937, αρχικά μόνο στην Αθήνα, στον Πειραιά και στη Θεσσαλονίκη, ενώ επεκτάθηκε αργότερα και σε άλλες πόλεις της χώρας.

Όπως είναι φανερό από τα παραπάνω στοιχεία, η επέκταση του συστήματος της κοινωνικής ασφάλισης στα διάφορα διαμερίσματα της χώρας γινόταν με πολύ αργό ρυθμό και με πολλές καθυστερήσεις, με αποτέλεσμα να παραμένουν εκτός ασφαλιστικής κάλυψης πολλές κατηγορίες εργαζομένων, όπως οι αγρότες, ένα μέρος των δημοσίων υπαλλήλων, οι άνεργοι κ.λπ.

Κατά την μεσοπολεμική περίοδο ιδρύθηκαν επίσης και τα ασφαλιστικά ταμεία³⁰ των υγειονομικών (ΤΣΑΥ 1928), των νομικών (1929), των εφημεριδοπωλών (1929), των κληρικών (ΤΑΚΕ 1930), των εκτελωνιστών (1931), των αυτοκινητιστών (ΤΣΑ 1932), των μηχανικών (ΤΣΜΕΔΕ 1934), των εργατών τύπου (1934), των επαγγελματιοβιοτεχνών (ΤΕΒΕ 1934), των χρηματιστών (1935) και των εμπόρων (ΤΑΕ 1940).

Το χαμηλό επίπεδο στις συντάξεις γήρατος κατά την περίοδο αυτή, οδήγησε και στην δημιουργία των πρώτων φορέων επικουρικής ασφάλισης.³¹ Συγκεκριμένα, την περίοδο αυτή ιδρύθηκαν το επικουρικό ταμείο εργατών μετάλλου (1935), το ταμείο επικουρικής ασφάλισης αρτοποιών (1936), το ταμείο επικουρικής ασφάλισης προσωπικού εταιρείας τσιμέντων (1937) και το ταμείο επικουρικής ασφάλισης προσωπικού εταιρείας λιπασμάτων (1939). Το 1983 η επικουρική ασφάλιση επεκτάθηκε

³⁰ Σ. Ρομπόλης/Β. Μπέτσης, Η Οδύσσεια του Ασφαλιστικού, Αποδιάρθρωση, Σύγκρουση των Γενεών και Μία Λύση, Αθήνα, Εκδόσεις Λιβάνη, 2016, σ. 40

³¹ Σ. Ρομπόλης, Κοινωνική Ασφάλιση, η διαρκή κρίση και οι προοπτικές, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις παρατηρητής, 1990, σ. 20

σε όλους τους μισθωτούς που ήταν ασφαλισμένοι σε κάποιο ταμείο κύριας ασφάλισης και δεν είχαν επικουρική ασφάλιση.

Κατά τη μεταπολεμική περίοδο³² η εξέλιξη της κοινωνικής ασφάλισης συνεχίστηκε με την ίδρυση του ΟΓΑ, με το Ν. 4169/1961 και επομένως την επέκταση της ασφάλισης και στον αγροτικό πληθυσμό.

Έτσι, κατά τη δεκαετία του 1980,³³ το 90% του ασφαλιστικού πληθυσμού καλυπτόταν από τους τρεις μεγαλύτερους ασφαλιστικούς οργανισμούς, το ΙΚΑ, τον ΟΓΑ και το ΤΕΒΕ, ενώ παρατηρείται και σταδιακή αύξηση των ασφαλισμένων και των συνταξιούχων κατά την περίοδο αυτή, ιδιαίτερα δε μετά την επέκταση, με το Ν. 1305/1982, της ασφάλισης του ΙΚΑ σε ολόκληρη την Ελλάδα και την ένταξη, με το Ν.1296/1982, των ανασφάλιστων υπερηλίκων στον ΟΓΑ.

Το 1998 καθιερώθηκε στη χώρα το ΕΚΑΣ και άρχισε να εφαρμόζεται το σύστημα εισφορών στον ΟΓΑ, ενώ προωθήθηκε και η συγχώνευση των ταμείων των αυτοαπασχολούμενων του ΤΣΑ και του ΤΑΕ στο ΤΕΒΕ με τη δημιουργία του Οργανισμού Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ).

Το 2001, λόγω των προβλημάτων που παρουσίαζε το ασφαλιστικό σύστημα, προτάθηκε³⁴ από την τότε κυβέρνηση στα συνδικάτα και στους εργοδοτικούς φορείς, η ανάληψη μέτρων για την μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, προκειμένου να αντιμετωπισθούν τα οικονομικά και διαρθρωτικά προβλήματα που αναδύονταν, οι προτάσεις όμως αυτές απερρίφθησαν γιατί θεωρήθηκε ότι όχι μόνο δεν συνέβαλαν στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών αλλά αντίθετα επιδείνωναν την κοινωνικό-ασφαλιστική κατάσταση των ασφαλισμένων και των συνταξιούχων.

Όπως γίνεται φανερό από τα στοιχεία που παρατέθηκαν παραπάνω, οι εξελίξεις στην κοινωνική ασφάλιση δεν οδήγησαν στην οργάνωση ενός ορθολογικά συγκροτημένου συστήματος, με ποιοτικές παροχές και άρση των ανισοτήτων, με αποτέλεσμα εκατόν πενήντα χρόνια μετά την έναρξη του, η εξέλιξη του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης³⁵ να συνεχίζει να διακρίνεται από την πολυδιάσπαση των ταμείων, την πολύπλοκη και αντιφατική νομολογία, την ανισότητα των παροχών και της

³² Σ. Ρομπόλης/Β. Μπέτσης, Η Οδύσσεια του Ασφαλιστικού, Αποδιάρθρωση, Σύγκρουση των Γενεών και Μία Λύση, Αθήνα, Εκδόσεις Λιβάνη, 2016, σσ. 44-45

³³ Των ιδίων.. σσ. 46-48

³⁴ Σ. Ρομπόλης/Β. Μπέτσης, Η Οδύσσεια του Ασφαλιστικού, Αποδιάρθρωση, Σύγκρουση των Γενεών και Μία Λύση, Αθήνα, Εκδόσεις Λιβάνη, 2016, σσ. 48-49

³⁵ Των ιδίων.. σσ. 51-52

χρηματοδότησης, την εισφοροαποφυγή και την εισφοροδιαφυγή αλλά και τα οργανωτικά και λειτουργικά προβλήματα.

Μια λύση στα προβλήματα αυτά επιχειρήθηκε να δοθεί με την εφαρμογή του Ν. 3655/2008, που είχε ως στόχο τη μείωση του αριθμού των ασφαλιστικών ταμείων, από 155 σε 13 και με την ενοποίηση σε αντίστοιχους ασφαλιστικούς φορείς³⁶ στους οποίους θα εντάσσονταν τα ασφαλιστικά ταμεία κύριας, επικουρικής και εφάπαξ παροχής. Ο Ν. 3655/2008 αποτέλεσε και την τελευταία παρέμβαση, πριν από την μεγάλη οικονομική κρίση και την ένταξη της χώρας στα Μνημόνια, τα οποία επέφεραν ριζική αλλαγή στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης.

Ολοκληρώνοντας την ιστορική αναδρομή, αξίζει να σημειωθεί ότι η εξέλιξη της κοινωνικής ασφάλισης προωθήθηκε όχι μόνο μέσω καινοτομικών ρυθμίσεων των εθνικών νομοθεσιών αλλά και μέσω των διεθνών συμβάσεων και διακηρύξεων, όπως η Οικουμενική Διακήρυξη για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, η Διεθνής Σύμβαση Εργασίας 102, η Διεθνής Οδηγία Εργασίας 67, ο Ευρωπαϊκός Κώδικας Κοινωνικής Ασφάλειας κ.ά..³⁷

Κεφάλαιο 2^ο

Το Ελληνικό Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης

2.1.Εισαγωγικά Στοιχεία

Το Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλισης αποτελεί τον κύριο άξονα του Ελληνικού μοντέλου κοινωνικής προστασίας³⁸ και με τη λειτουργία του επιδιώκεται η κάλυψη των ασφαλιστικών κινδύνων γήρατος, αναπηρίας, θανάτου, ασθένειας, μητρότητας, του εργατικού ατυχήματος και της επαγγελματικής νόσου. Λειτουργεί βάσει του διανεμητικού οικονομικού συστήματος, μέσω αυτόνομων και αυτοδιοικούμενων

³⁶ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΕΤΕΑΜ, ΟΑΕΕ, ΕΤΑΑ, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ, ΤΕΑΙΤ, ΤΑΥΤΕΚΩ, ΤΕΑΔΥ, Ταμείο Πρόνοιας Ιδιωτικού Τομέα, ΤΠΔΥ

³⁷ Μ. Θεοδωρουλάκης/Β. Κουμαριανός, Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλειας: Ασφαλιστικό σύστημα και σύστημα κοινωνικής περίθαλψης, Αθήνα, Εκδόσεις: ΚΑΜΠΥΛΗ ΑΕΒΕ, 2012, σσ. 28-29

³⁸ Η κοινωνική προστασία στην Ελλάδα υλοποιείται μέσω τριών συστημάτων:

- Του συστήματος της κοινωνικής ασφάλισης για την προστασία των εργαζομένων
- Του Εθνικού Συστήματος Υγείας, το οποίο θεσμοθετήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και το οποίο έχει ως σκοπό την ιατροφαρμακευτική και νοσηλευτική κάλυψη των αναγκών των ατόμων που διαμένουν εντός της Ελληνικής Επικράτειας και
- Του Συστήματος Κοινωνικής Πρόνοιας για τη φροντίδα των ατόμων που βρίσκονται σε κατάσταση ανάγκης, μέσω της χορήγησης χρηματικών επιδομάτων ή παροχών σε είδος.

ασφαλιστικών φορέων, οι οποίοι χορηγούν παροχές σε είδος ή σε χρήμα περιοδικά ή εφάπαξ.³⁹

Αναλυτικότερα, το ελληνικό ασφαλιστικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης είναι «δημόσιο ως προς τη διαχείριση, αναγκαστικό ως προς τη νομική του μορφή και ορισμένων παροχών ως προς τη δομή και περιλαμβάνει τρία επίπεδα ασφαλιστικής κάλυψης, την ασφάλιση για κύρια σύνταξη, την ασφάλιση για επικουρική σύνταξη και τις εφάπαξ παροχές κατά το χρόνο συνταξιοδότησης».⁴⁰

Ενώ, βασικά χαρακτηριστικά⁴¹ του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος είναι η πολυδιάσπαση και ο κατακερματισμός, τόσο σε οργανωτικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο παροχών, καθώς και η εκτεταμένη πολυνομία, η οποία συμβάλει στην δημιουργία έντονων κοινωνικών ανισοτήτων, διότι όμοιες περιπτώσεις πολιτών αντιμετωπίζονται με διαφορετικό τρόπο, τόσο ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης όσο και ως προς τις συνταξιοδοτικές παροχές

2.2.Η οργανωτική και διοικητική διάρθρωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης

Το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης διαρθρώνεται σε τρεις κύριους «πυλώνες».⁴² Ο πρώτος πυλώνας, ο οποίος είναι και ο σημαντικότερος, αφορά την υποχρεωτική δημόσια ασφάλιση και περιλαμβάνει τα Ταμεία κύριας και επικουρικής ασφάλισης, ο δεύτερος πυλώνας περιλαμβάνει τα Ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης και τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας και Πρόνοιας και τέλος, ο τρίτος πυλώνας αφορά τα προγράμματα της ιδιωτικής ασφαλιστικής κάλυψης των εργαζομένων.

1. Πρώτος Πυλώνας: Κύρια και Επικουρική Ασφάλιση

Η ασφάλιση του πρώτου πυλώνα προσφέρεται από το κράτος στο σύνολο των εργαζομένων, έχει υποχρεωτικό χαρακτήρα και καλύπτει διάφορους ασφαλιστικούς κινδύνους, όπως η ασθένεια, το ατύχημα, η σύνταξη κ.λπ.. Το σύστημα του πρώτου πυλώνα καλύπτει δύο επίπεδα ασφάλισης, την κύρια ασφάλιση (80% περίπου του συνόλου των συντάξεων) και την επικουρική ασφάλιση.

³⁹ Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων http://www.ggka.gr/asfalistiko_main.htm [Πρόσβαση 19-09-2016]

⁴⁰ Αθανασίου, Λ./Ζερβού, Φ./Κώτσης, Α.(2009).Οικονομική και δημογραφική βιωσιμότητα του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, Σειρά Εκθέσεις, αριθ. 57, Αθήνα, ΚΕΠΕ, σ. 35

⁴¹ Αθανασίου, Λ./Ζερβού, Φ./Κώτσης, Α.(2009).Οικονομική και δημογραφική βιωσιμότητα του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, Σειρά Εκθέσεις, αριθ. 57, Αθήνα, ΚΕΠΕ, σ. 35

⁴² Γ.Κατρούγκαλος, Θεσμοί Κοινωνικής Πολιτικής και Προστασία των Κοινωνικών Δικαιωμάτων σε Διεθνές και Εθνικό Επίπεδο, Αθήνα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σσ. 233-234

➤ **Πρώτο επίπεδο: Κύρια υποχρεωτική ασφάλιση**

Η κύρια ασφάλιση παρέχεται από τους φορείς κύριας ασφάλισης, οι οποίοι είναι νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου και έχουν ως σκοπό την κάλυψη των εργαζομένων από τους ασφαλιστικούς κινδύνους του γήρατος, της αναπηρίας, του θανάτου, της ασθένειας, της μητρότητας, του εργατικού ατυχήματος και της ανεργίας.

➤ **Δεύτερο επίπεδο: Επικουρική υποχρεωτική ασφάλιση**

Η επικουρική ασφάλιση⁴³ παρέχεται από ασφαλιστικούς φορείς ή από αυτοτελείς Τομείς ή Κλάδους, με οικονομική ή λογιστική αυτοτέλεια, οι οποίοι χορηγούν σε συγκεκριμένες κατηγορίες ασφαλισμένων πρόσθετες παροχές, όπως συντάξεις γήρατος, αναπηρίας ή θανάτου, πέραν αυτών που χορηγούνται από τον φορέα κύριας ασφάλισης.

2. Δεύτερος Πυλώνας: Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης-Ταμεία Αλληλοβοήθειας και Πρόνοιας

Ο θεσμός της επαγγελματικής ασφάλισης⁴⁴ είναι σχετικά νέος και εισήχθη στην Ελλάδα το 2002 με το Ν. 3029/2002, μέχρι τότε η απουσία γνήσιων επαγγελματικών ταμείων καλυπτόταν από την λειτουργία διάφορων ταμείων αλληλοβοήθειας, τα οποία λειτουργούσαν χωρίς ομοιόμορφο θεσμικό πλαίσιο. Με τις διατάξεις των άρθρων 7 και 8 του Ν. 3029/2002 προβλέπεται η δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης που θα λειτουργούν ως νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα και η εποπτεία των οποίων θα ασκείται από τη Διεύθυνση Επαγγελματικής Ασφάλισης της Γενική Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

Σκοπός των ταμείων αυτών είναι η παροχή στους ασφαλισμένους, συμπληρωματικής ασφαλιστικής προστασίας, επιπλέον της παρεχόμενης από την υποχρεωτική ασφάλιση για τους ασφαλιστικούς κινδύνους γήρατος, ατυχήματος, θανάτου, αναπηρίας, ασθένειας και διακοπής της εργασίας.

Η χρηματοδότηση των επαγγελματικών ταμείων γίνεται κυρίως μέσω των εισφορών των εργαζομένων και των εργοδοτών, ενώ πόροι αυτών μπορεί να αποτελέσουν οι πρόσοδοι περιουσίας και η απόδοση των κεφαλαίων των αποθεματικών

⁴³ Ι. Βογιατζή, *Μετεξέλιξη της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα. Κριτήρια αποτελεσματικότητας για την περίπτωση της υποχρεωτικής εφεδρείας*(2013), Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών, σ. 60

⁴⁴ Γ.Κατρούγκαλος, *Θεσμοί Κοινωνικής Πολιτικής και Προστασία των Κοινωνικών Δικαιωμάτων σε Διεθνές και Εθνικό Επίπεδο*, Αθήνα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2009, σ. 234

τους, τα οποία υποχρεούνται να δημιουργήσουν. Τα επαγγελματικά ταμεία λειτουργούν με βάση το κεφαλαιοποιητικό σύστημα .

Τέλος, τα ταμεία επαγγελματικής ασφάλισης ιδρύονται προαιρετικά ανά επιχείρηση ή κλάδο εργαζομένων, με πρωτοβουλία είτε των εργαζομένων είτε των εργοδοτών ή με συμφωνία μεταξύ των εργοδοτών και των εργαζομένων εφόσον ο αριθμός των δικαιούχων είναι μεγαλύτερος των εκατό.

3. Τρίτος Πυλώνας: Προγράμματα Ιδιωτικής Ασφαλιστικής Κάλυψης

Ο τρίτος πυλώνας⁴⁵ είναι ο λιγότερο αναπτυγμένος στην Ελλάδα και αφορά τα προγράμματα ιδιωτικής ασφαλιστικής κάλυψης μέσω ομαδικών ασφαλιστικών συμβολαίων που συνάπτονται μεταξύ επιχειρήσεων και ιδιωτικών ασφαλιστικών εταιρειών ή προγράμματα ατομικής προαιρετικής κάλυψης.

Ο τρίτος πυλώνας χρηματοδοτείται με τον κεφαλαιοποιητικό τρόπο και οι παροχές που δίνει λαμβάνουν συνήθως τη μορφή εφάπαξ ποσών, ενώ σπάνια μπορεί να έχουν και τη μορφή ετήσιων πληρωμών.

2.3. Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης

Όπως ήδη έχει αναφερθεί και στην ιστορική αναδρομή του πρώτου κεφαλαίου, το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης έχει αναπτυχθεί με αποσπασματικό τρόπο και υπό την πίεση των διάφορων κοινωνικών και επαγγελματικών ομάδων, χαρακτηριστικά που οδήγησαν στον έντονο κατακερματισμό του. Ενδεικτικό⁴⁶ είναι ότι το 1990 λειτουργούσαν 327 φορείς κύριας, επικουρικής ασφάλισης και λοιπών παροχών, καθώς και κρατικές υπηρεσίες για τη συνταξιοδότηση και υγειονομική περίθαλψη των δημοσίων υπαλλήλων, πολιτικών και στρατιωτικών. Το 1997 υπήρχαν 28 φορείς κύριας ασφάλισης και πάνω από 200 φορείς επικουρικής ασφάλισης, ενώ το 2007 απ αριθμούντο περίπου 120 φορείς και 54 ταμεία αλληλοβοήθειας. Μια προσπάθεια ενοποίησης των φορέων, προκειμένου να περιοριστεί ο αριθμός τους, έγινε με το Ν. 3655/2008 «*Διοικητική και Οργανωτική Μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και Λοιπές Ασφαλιστικές Διατάξεις*», με αποτέλεσμα τη μείωση τους σε 13 φορείς. Οι φορείς αυτοί κάλυπταν το σύνολο σχεδόν του πληθυσμού και διακρίνονταν σε 5 φορείς κύριας ασφάλισης, σε 6 επικουρικής και σε 2 φορείς πρόνοιας.

⁴⁵ Ι. Βογιατζή, *Μετεξέλιξη της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα. Κριτήρια αποτελεσματικότητας για την περίπτωση της υποχρεωτικής εφεδρείας*(2013), Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών, σ. 68

⁴⁶ Βλ. Πόρισμα Επιτροπής του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την πρόταση ενός νέου ασφαλιστικού συστήματος, 2015, σ. 3

Ειδικότερα,⁴⁷ η διοικητική και οργανωτική διάρθρωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, όπως προέκυψε από το Ν. 3655/2008 είχε ως εξής:

1. Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων-Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Μισθωτών (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ)
2. Οργανισμός Ασφάλισης Ελεύθερων Επαγγελματιών (ΟΑΕΕ)
3. Οργανισμός Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΟΓΑ)
4. Ενιαίο Ταμείο Ανεξάρτητα Απασχολουμένων (ΕΤΑΑ)
5. Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Προσωπικού στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΕΤΑΠ-ΜΜΕ)
6. Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Μισθωτών (ΕΤΕΑΜ)
7. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Ιδιωτικού Τομέα (ΤΕΑΙΤ)
8. Ταμείο Ασφάλισης Υπαλλήλων Τραπεζών και Επιχειρήσεων Κοινής Ωφέλειας (ΤΑΥΤΕΚΩ)
9. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΕΑΔΥ)
10. Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Πρόνοιας Απασχολουμένων στα Σώματα Ασφαλείας (ΤΕΑΠΑΣΑ)
11. Ταμείο Πρόνοιας Ιδιωτικού Τομέα (ΤΑΠΙΤ)
12. Ταμείο Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΠΔΥ)
13. Ενιαίο Ταμείο Ασφάλισης Τραπεζοϋπαλλήλων (ΕΤΑΤ)

Παράλληλα, συντάξεις χορηγούσε το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο και το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους, για τους δημοσίους υπαλλήλους.

Η επόμενη μεγάλη μεταρρύθμιση έγινε μετά το 2010, με την υιοθέτηση και εφαρμογή των Μνημονίων που είχαν ως αποτέλεσμα το 2015 τη μείωση των φορέων κύριας ασφάλισης σε 6,⁴⁸ όσον αφορά δε την επικουρική ασφάλιση την ύπαρξη ενός μόνο φορέα, του ΕΤΕΑ, στον οποίον ενσωματώθηκαν σχεδόν όλα τα επικουρικά ταμεία.⁴⁹ Ενώ, με το νέο ασφαλιστικό νόμο που ψηφίστηκε το 2016 προβλέπεται η σύσταση ενός Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α), στον οποίο από 1/1/2017 θα ενταχθούν όλοι οι υφιστάμενοι φορείς κύριας ασφάλισης, ενώ προβλέπεται

⁴⁷ Ν. 3655/2008 ΦΕΚ 58/Α/3-4-2008 «Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις»

⁴⁸ ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ΟΑΕΕ, ΕΤΑΑ, ΟΓΑ, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ ΚΑΙ ΝΑΤ

⁴⁹ Α. Στεργίου, Κρίση Δημοσίου Χρέους και Κοινωνική Ασφάλιση. Στο Συνέδριο για τη μνήμη των Καθηγητών Δημητρίου Τσάτσου και Γιώργου Παπαδημητρίου. *Η Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία και η Ελληνική Πολιτεία*. Θεσσαλονίκη, 2015, σ. 4

και η τροποποίηση του Ε.Τ.Ε.Α, στο οποίο πλέον θα λειτουργούν δύο κλάδοι ασφάλισης, ο κλάδος επικουρικής ασφάλισης και ο κλάδος εφάπαξ παροχών.

2.4.Η χρηματοδότηση του ελληνικού Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης

Η μέθοδος χρηματοδότησης⁵⁰ της κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τον κύριο Ν. Τάτσο, εξαρτάται από την οργάνωση, τη λειτουργία και τη γενικότερη φιλοσοφία του ασφαλιστικού συστήματος, αλλά και από την οικονομική πολιτική, τις δημογραφικές εξελίξεις, την αγορά εργασίας και τη λειτουργία των φορολογικών συστημάτων.

Συγκεκριμένα, με βάση τη μέθοδο χρηματοδότησης τους τα συστήματα διακρίνονται σε κεφαλαιοποιητικά και διανεμητικά. Στα κεφαλαιοποιητικά συστήματα το κόστος των παροχών της κοινωνικής ασφάλισης καλύπτεται από ένα αποθεματικό που έχει δημιουργηθεί από εισφορές, οι οποίες έχουν συγκεντρωθεί τα προηγούμενα έτη, ενώ αντίθετα, στα διανεμητικά συστήματα το κόστος των παροχών καλύπτεται από τα τρέχοντα έσοδα, δηλαδή από τα έσοδα που συγκεντρώθηκαν το χρόνο που δίνονται οι παροχές.

Σύμφωνα με τον κύριο Ξ. Κοντιάδη, στην Ελλάδα, τα περισσότερα ασφαλιστικά ταμεία λειτουργούσαν⁵¹ αρχικά βάσει του κεφαλαιοποιητικού συστήματος, η εξάντληση όμως των αποθεμάτων τους, οδήγησε στη σταδιακή εφαρμογή του διανεμητικού συστήματος καθορισμένης παροχής, η εμφάνιση ωστόσο ελλειμμάτων από τη δεκαετία του 1980 είχε ως αποτέλεσμα και την κρατική χρηματοδότηση των ασφαλιστικών φορέων.

Σήμερα το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης χρηματοδοτείται με το διανεμητικό σύστημα χρηματοδότησης, δηλαδή οι σημερινές εισφορές⁵² πληρώνουν για τις σημερινές παροχές και συντάξεις χωρίς να σχηματίζεται κεφάλαιο, ενώ πηγές⁵³ χρηματοδότησης του συστήματος αποτελούν η κρατική συμμετοχή με τακτικές η έκτακτες συνεισφορές, οι εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών, οι κοινωνικοί

⁵⁰ Τάτσος, Ν. Η Χρηματοδότηση του Κοινωνικού Κράτους. Στο Γετίμης, Π./Γραβάρης, Δ. (Επιμ.), *Κοινωνικό Κράτος και Κοινωνική Πολιτική: Η Σύγχρονη Προβληματική*. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο, 1993, σ. 124

⁵¹ Ξ. Κοντιάδης, *Συνταγματικές Εγγυήσεις και Θεσμική Οργάνωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλειας*, Αθήνα- Κομοτηνή, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2004, σσ. 325-326

⁵² Π. Τήνιος, «Περιουσία Ταμείων και Κοινωνική Ασφάλιση: Μια Διαχρονική Παρανόηση και οι Επιπτώσεις της». *Ε.Δ.Κ.Α.*, τευχ. 6/617, Ιούνιος 2010, σ. 420

⁵³ Ξ. Κοντιάδης, *Συνταγματικές Εγγυήσεις και Θεσμική Οργάνωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλειας*, Αθήνα- Κομοτηνή, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2004, σσ. 329-330

πόροι αλλά και τα έσοδα από την αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης.

Αναλυτικότερα, η χρηματοδότηση του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης βασίζεται σε τριμερή χρηματοδότηση για την κύρια ασφάλιση και ασθένεια (εργαζόμενοι, εργοδότες, κράτος), σε διμερή χρηματοδότηση για την επικουρική ασφάλιση (εργαζόμενοι, εργοδότες) και μονομερή για τα εφάπαξ βοηθήματα (εργαζόμενοι).⁵⁴

2.4.1. Χρηματοδότηση μέσω εισφορών εργαζομένων-εργοδοτών

Οι ασφαλιστικές εισφορές⁵⁵ είναι δημόσιες και υποχρεωτικές ειδικές επιβαρύνσεις, οι οποίες όμως δεν αποτελούν φόρο ή άλλο οικονομικό βάρος υπό την έννοια του αρθ. 78 του Συντάγματος, δεν απαιτείται τυπικός νόμος για την επιβολή ή την αναπροσαρμογή τους και μπορούν να επιβάλλονται με κανονιστικές πράξεις βάσει εξουσιοδότησης νόμου, όπως η υπουργική απόφαση.

Η καταβολή των εισφορών αποτελεί αναγκαίο όρο για τη δημιουργία δικαιώματος υπέρ των ασφαλισμένων και αντίστοιχη υποχρέωση χορήγησης παροχών εκ μέρους των ασφαλιστικών φορέων. Οι ασφαλιστικές εισφορές ως προς την καταβολή τους από τον εργοδότη είναι ενιαίες και αδιαίρετες, δηλαδή οι εισφορές των εργοδοτών και των εργαζομένων καταβάλλονται μαζί και ταυτόχρονα και συνεπώς ο εργοδότης δεν μπορεί να καταβάλει χωριστά την εργοδοτική εισφορά ή την εισφορά του ασφαλισμένου.

Η καταβολή των εισφορών είναι υποχρεωτική και η υποχρέωση αυτή, όσον αφορά τους ασφαλισμένους που παρέχουν εξαρτημένη εργασία βαρύνει τους εργοδότες, ενώ στην περίπτωση των αυτοαπασχολούμενων η υποχρέωση αυτή βαρύνει τους ίδιους. Οι εργοδότες παρακρατούν από το μισθό, για λογαριασμό των εργαζομένων, το ποσοστό της εισφοράς που τους επιβαρύνει και είναι αναγκασμένοι να εκπληρώσουν την καταβολή των εισφορών αυτών μέσα σε δύο μήνες από την πληρωμή των μισθών. Σε περίπτωση βέβαια μη καταβολής των εισφορών από τον εργοδότη δε επηρεάζεται το δικαίωμα των ασφαλισμένων σε κοινωνικές παροχές, εφόσον ο χρόνος εργασίας τους έχει αναγνωριστεί ως χρόνος ασφάλισης.

⁵⁴ Του ιδίου.. σ. 330

⁵⁵ ο.π.. σ. 332

2.4.2. Χρηματοδότηση μέσω κρατικής επιχορήγησης

Η κρατική χρηματοδότηση⁵⁶ προέρχεται είτε από τα γενικά φορολογικά έσοδα του προϋπολογισμού είτε από ειδικούς φόρους που επιβάλλονται ή εισπράττονται ειδικά για αυτόν το σκοπό και συνήθως καλύπτει μέρος μόνο των δαπανών, για την κάλυψη κυρίως ελλειμμάτων ή την αναπλήρωση των εσόδων λόγω απαλλαγής από τις ασφαλιστικές εισφορές των εργαζομένων. Η κρατική συμμετοχή⁵⁷ στη χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης θεσμοθετήθηκε το 1992 με το Ν. 2084/1992, με τον οποίο προβλέφθηκε η υποχρεωτική τακτική ετήσια συνεισφορά του κρατικού προϋπολογισμού στη χρηματοδότηση της κύριας ασφάλισης και ασθένειας των μισθωτών και των αυτοαπασχολούμενων που ασφαλιζονται για πρώτη φορά από 1.1.1993. Η συμμετοχή αυτή, ως έκφανση της αρχής της κοινωνικής αλληλεγγύης, επεκτάθηκε και στην ασφαλιστική κάλυψη των αγροτών και των δημοσίων υπαλλήλων.

Τέλος, άλλος, έμμεσος τρόπος κρατικής συμμετοχής στη χρηματοδότηση των ασφαλιστικών ταμείων είναι οι κοινωνικοί πόροι. Οι κοινωνικοί πόροι αποτελούν ειδικές οικονομικές επιβαρύνσεις που επιβάλλονται επί ορισμένων συναλλαγών και αντίθετα με την άμεση κρατική συμμετοχή, αποτελούν ειδικούς έμμεσους φόρους υπέρ τρίτων.

2.4.3. Χρηματοδότηση από έσοδα που προκύπτουν από την αξιοποίηση των περιουσιακών στοιχείων των ασφαλιστικών οργανισμών

Έσοδα για την χρηματοδότηση της κοινωνικής ασφάλισης εξασφαλίζονται και από την εκμετάλλευση⁵⁸ της κινητής και ακίνητης περιουσίας των φορέων αλλά και από την διαχείριση των αποθεματικών τους, ενώ ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του 1990 άρχισαν να υιοθετούνται και ρυθμίσεις που συμβάλλουν στην αποτελεσματική διαχείριση και αξιοποίηση της περιουσίας των φορέων αυτών. Ειδικότερα, με το Ν.2676/1999 προβλέφθηκε η δυνατότητα ενεργητικής διαχείρισης των αποθεματικών των ασφαλιστικών φορέων αλλά και η σύσταση της Ειδικής Επιτροπής Ελέγχου και Εποπτείας Της Διαχείρισης της Περιουσίας των Ασφαλιστικών Οργανισμών, για την εποπτεία και τον έλεγχο των επενδύσεων που διεξάγονται από τους φορείς αλλά και

⁵⁶ Τάτσος, Ν. Η Χρηματοδότηση του Κοινωνικού Κράτους. Στο Γετίμης, Π./Γραβάρης, Δ. (Επιμ.), *Κοινωνικό Κράτος και Κοινωνική Πολιτική: Η Σύγχρονη Προβληματική*. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο, 1993, σ. 126

⁵⁷ Ε. Κοντιάδης, *Συνταγματικές Εγγυήσεις και Θεσμική Οργάνωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλειας*, Αθήνα- Κομοτηνή, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2004, σ. 330

⁵⁸ Ε. Κοντιάδης, *Συνταγματικές Εγγυήσεις και Θεσμική Οργάνωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλειας*, Αθήνα- Κομοτηνή, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2004, σ. 335

των στοιχείων πάνω στα οποία βασίζονται αυτές. Επιπλέον, το 2001, ιδρύθηκε από το ΙΚΑ, τον ΟΓΑ και τον ΟΑΕΕ, η Ανώνυμη Εταιρεία Διαχείρισης Αμοιβαίων Κεφαλαίων για την συγκρότηση αμοιβαίων κεφαλαίων από τους ασφαλιστικούς οργανισμούς με δυνατότητα ανάθεσης της διαχείρισης τους σε εξωτερικούς διαχειριστές.

2.4.4. Χρηματοδότηση των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης

Η λειτουργία των ταμείων επαγγελματικής ασφάλισης στηρίζεται⁵⁹ αποκλειστικά στις εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών. Πόροι των ταμείων αυτών, εκτός από τις τακτικές και έκτακτες εισφορές των εργαζομένων και των εργοδοτών, μπορούν να αποτελέσουν οι πρόσοδοι περιουσίας αλλά και η απόδοση των κεφαλαίων και των αποθεματικών τους. Αναλυτικότερα, τα ταμεία αναλαμβάνουν την υποχρέωση να δημιουργήσουν αποθεματικά προκειμένου να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους έναντι των ασφαλισμένων και των δικαιούχων παροχών, ενώ υπό ορισμένες συνθήκες επιτρέπεται και η αξιοποίηση των αποθεματικών αυτών. Η αξιοποίηση των αποθεματικών γίνεται είτε μέσω επενδύσεων σε ακίνητα (ποσοστό μέχρι 10% των τεχνικών αποθεματικών), σε μετοχές και ομολογίες εταιρειών (ποσοστό μέχρι 70%), έντοκα γραμμάτια και τραπεζικές καταθέσεις (ποσοστό μέχρι 20%) είτε μέσω επενδύσεων σε χρηματοοικονομικά μέσα (ποσοστό μέχρι 5%) τα οποία εκδίδονται από την ίδια την επιχείρηση που έχει συστήσει το ταμείο.

2.5. Η κρίση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης

Το ασφαλιστικό σύστημα,⁶⁰ σύμφωνα με τον κ. Π. Τήνιο, τα τελευταία 30 και πλέον χρόνια βρίσκεται σε μια κατάσταση συνεχούς κρίσης, χαρακτηριστικό δε παράδειγμα αποτελεί το γεγονός ότι από τη δεκαετία κιόλας του 1950, το επίθετο «ασφαλιστικό» προσδιόριζε αυτονόητα τη λέξη «πρόβλημα».

Κατά καιρούς έγιναν πολλές προσπάθειες επίλυσης του ασφαλιστικού προβλήματος, χωρίς όμως να επιφέρουν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Στον Πίνακα 1 περιγράφεται η πορεία του ασφαλιστικού συστήματος μέσα από τέσσερις φάσεις,⁶¹ από το 1978 μέχρι το 2000, καθώς και οι προσπάθειες επίλυσης του, αποτυπώνοντας την κατάσταση του αλλά και τις πρωτοβουλίες που ελήφθησαν για το ζήτημα αυτό:

⁵⁹ Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων http://www.ggka.gr/asfalistiko_main.htm [Πρόσβαση 19-09-2016]

⁶⁰ Π. Τήνιος, Κοινωνική Ασφάλιση: Πτυχές στρατηγικής για την Ελλάδα, Κ.Ε.Μ.Ε- Ε.Β.Ε.Α., 2009, σ.3

⁶¹ Π. Τήνιος, Κοινωνία, οικονομία, συντάξεις: Κρυμμένος Θησαυρός;, Αθήνα, εκδόσεις Παπαζήσης, 2001, σ.σ 25-26

Πίνακας 1

Τέσσερις Φάσεις του Ασφαλιστικού: 1978-2000

Έτος	Κατάσταση Ασφαλιστικού	Πρωτοβουλία
A:-1985 Ωρίμανση του Προβλήματος-Αδυναμία ανάληψης κοινωνικού ρόλου		
1978	Διάβρωση συντάξεων από τον πληθωρισμό από το 1973	ΑΤΑ στις συντάξεις Επέκταση γεωγραφικής κάλυψης ΙΚΑ
1980/81	Ανησυχία για την οικονομική κατάσταση των ηλικιωμένων	Αύξηση κατώτατων ορίων, δανεισμός ΙΚΑ, ΝΑΤ από τράπεζες
1983	Ανησυχία για επικουρική κάλυψη, ανάγκη πόρων για να καλύψουν κατώτατα όρια και ελλείμματα	Γενίκευση ΤΕΑΜ (υποχρεωτική επικουρική ασφάλιση για μισθωτούς)
B:1985-1989 Συνειδητοποίηση ανάγκης διαρθρωτικών μέτρων-Απόπειρες χωρίς αποτέλεσμα		
1985	Σταθεροποιητικό πρόγραμμα. Ελλείμματα σε ΙΚΑ και ΝΑΤ	Εξαίρεση συντάξεων από εισοδηματικούς περιορισμούς. Σχεδιασμοί για διαρθρωτικές παρεμβάσεις
1986	Συσσώρευση πληρωμών τόκων από ΙΚΑ προς Τράπεζες	Επιχορήγηση ΙΚΑ από τον κρατικό προϋπολογισμό για τόκους
1987	Συνέχιση ελλειμμάτων	Μεταρρύθμιση ματαιώνεται. Επιτροπή Τσουκάλου-Κρεμαλή
1987/88		Πρόσθετη σύνταξη ΟΓΑ
Γ:1990-1993 Μια «ανάσα» στο σύστημα, Δημοσιονομικά μέτρα		
1989/90	Ένταση ταμειακών ελλειμμάτων. Γενικό ταμειακό πρόβλημα Δημοσίου	Έκθεση Αγγελόπουλου
Σεπτέμβριος 1990	Γενική απάντηση στο δημοσιονομικό πρόβλημα	Νόμος 1902, ψηφίζεται ως πρώτη φάση ασφαλιστικού
1991	Επανεξέταση στρατηγικής, αλλαγή γραμμής	Νόμος 1976 διορθώνει Ν. 1902. Επιτροπή Φακιολά

		Έκθεση ΔΝΤ
Σεπτέμβριος 1992	Συνέχιση ταμειακών προβλημάτων ασφάλισης. Συνθήκη του Μάαστριχτ-γενικό δημοσιονομικό πρόβλημα	Νόμος 2084, «ανάσα» ως το 2010. Αύξηση εισφορών. Σύστημα για νέους ασφαλισμένους
Δ: 1994-2000 Προς αναζήτηση στρατηγικής σε δύο φάσεις		
1994-1996	Διαγραφή χρεών Ταμείων	Συντήρηση συστήματος. Απορρόφηση αλλαγών
1996	Ανησυχία για χαμηλοσυνταξιούχους μετά από μεγάλες απώλειες	ΕΚΑΣ-επικεντρωμένη παρέμβαση, εξαγγελία συνολικής επίλυσης, διάλογος σε δύο δόσεις
1997	Προσπάθεια ένταξης στην ONE. Ανησυχία για μακροχρόνιες επιπτώσεις του δημογραφικού	Κύρια σύνταξη ΟΓΑ. Κοινωνικός διάλογος σε δύο δόσεις. Πρώτη για «μίνι ασφαλιστικό». Έκθεση Σπράου
1998	Συζήτηση για ευελιξία στην αγορά εργασίας, ανεργία-εισροή μεταναστών	Έκθεση ΟΟΣΑ για συντάξεις, «μίνι ασφαλιστικό» Σ/Ν (Ν. 2676/99)
2000	Είσοδος στην ONE «Συντηρησιμότητα Δημοσιονομικών»; Ευρωπαϊκή διάσταση;	Εξαγγελία συνολικής επίλυσης. Ανάθεση μελέτης σε ξένο οίκο

Πηγή: Τήνιος, Πλ., 2001

Μετά το 2000 πραγματοποιήθηκαν δύο ακόμα νομοθετικές παρεμβάσεις με σκοπό την επίλυση του προβλήματος αυτού, η πρώτη με το Ν. 3029/2002⁶² και η δεύτερη με το Ν. 3655/2008,⁶³ η οποία αποτέλεσε ουσιαστικά και την τελευταία νομοθετική παρέμβαση πριν την έναρξη της οικονομικής κρίσης.

Παρά τις προσπάθειες για αλλαγές, η οικονομική κατάσταση των ασφαλιστικών ταμείων δε βελτιώθηκε, ενώ ελλοχεύει ακόμα ο κίνδυνος της χρεοκοπίας. Η δεινή αυτή κατάσταση οφείλεται όχι μόνο στις άστοχες πολιτικές πρωτοβουλίες αλλά και σε

⁶² Ν. 3029/2002 (ΦΕΚ Α' 160/11-7-2002) «Μεταρρύθμιση Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης»

⁶³ Ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58/Α/3-4-2008) «Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις»

άλλους κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες, όπως η ανεργία, η ανασφάλιστη εργασία, το δημογραφικό πρόβλημα, η δυσαναλογία ασφαλισμένων-συνταξιούχων και η εισφοροδιαφυγή.

Σύμφωνα με μελέτη του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης οι βασικότεροι παράγοντες⁶⁴ που συμβάλλουν στην κρίση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης είναι οι εξής:

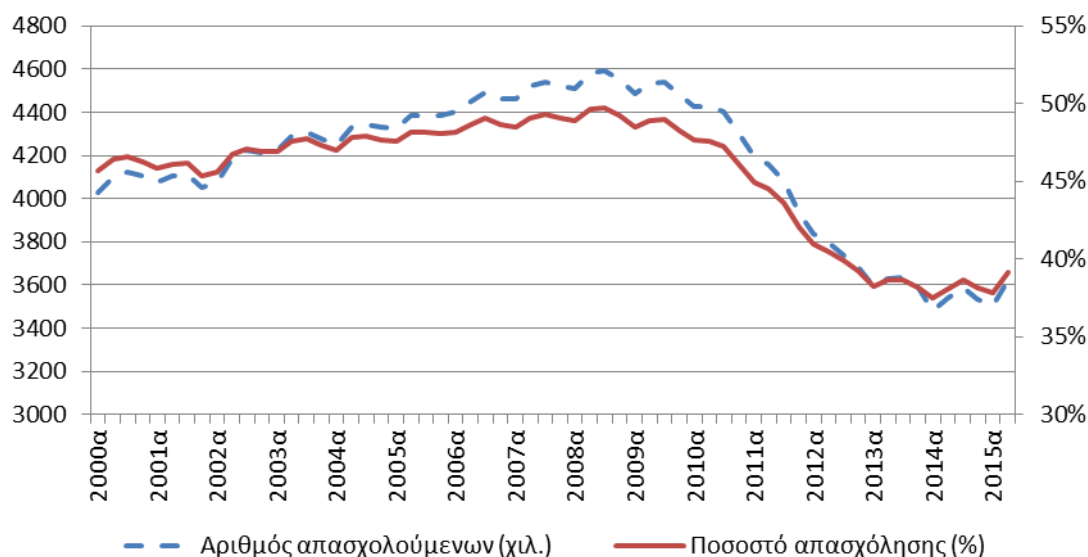
1. Η Κρίση στην Απασχόληση

Αποτέλεσμα της παρατεταμένης οικονομικής κρίσης και της συνακόλουθης ύφεσης της τελευταίας πενταετίας, είναι η αισθητή αύξηση της ανεργίας και η μείωση του αριθμού των απασχολούμενων, η οποία πλήττει άμεσα το ύψος των καταβαλλόμενων εισφορών και επομένως και των εσόδων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης.

Στο Διάγραμμα 1 που παρουσιάζεται παρακάτω αποτυπώνονται οι αλλαγές στους εργαζομένους τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια.

Διάγραμμα 1

Διαχρονική εξέλιξη του αριθμού των απασχολούμενων και του ποσοστού απασχόλησης

Πηγή: Έρευνες Εργατικού Δυναμικού, ΕΛΣΤΑΤ, επεξεργασία ΚΕΠΕ.

⁶⁴Βλ. Μελέτη του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με Θέμα: Αποτίμηση επιπτώσεων της προτεινόμενης ασφαλιστικής μεταρρύθμισης, 2016

Το ποσοστό απασχόλησης εμφανίζεται στο δεξιό άξονα και αριθμός απασχολουμένων στον αριστερό άξονα

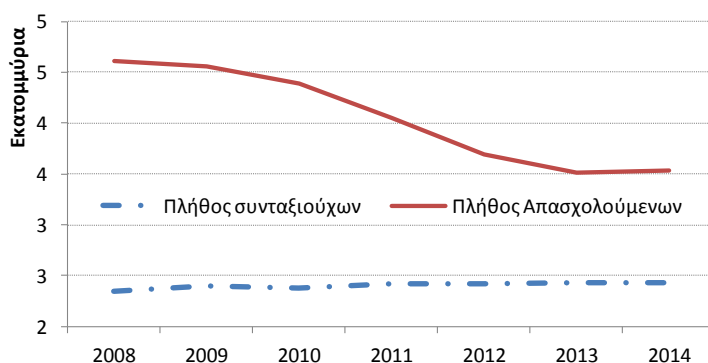
Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1, από το 2000 έως το 2008 και την εκδήλωση της κρίσης, η απασχόληση αυξανόταν με μέσο ετήσιο ρυθμό 1,8%, ενώ από το 2009 και μετά αρχίζει να μειώνεται με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,1%. Αυτό σημαίνει ότι μέχρι την έναρξη της κρίσης δημιουργούνταν 58,9 χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας, ενώ κατά τη διάρκεια της κρίσης χάνονταν 170,5 χιλιάδες ετησίως, με αποτέλεσμα το ποσοστό απασχόλησης να μειωθεί από 50% το 2008 σε κάτω του 40% το 2015. Δραματική μείωση παρατηρείται κυρίως στην ηλικιακή ομάδα των 30-44 ετών, καθώς οι απασχολούμενοι της ομάδας αυτής μειώθηκαν κατά 385 χιλιάδες περίπου (19,3%).

Επιπλέον, η υιοθέτηση νέων μορφών απασχόλησης, όπως η μερική απασχόληση, η σύμβαση ορισμένου χρόνου, η προσωρινή απασχόληση, η σύμβαση έργου κ.ά., η μείωση δηλαδή της έντασης της απασχόλησης, συνεπάγεται άμεση μείωση των αποδοχών και επομένως άμεση μείωση και των ασφαλιστικών εισφορών. Τα παρεχόμενα στοιχεία από τις Έρευνες Εργατικού Δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ δείχνουν ότι η μερική απασχόληση αυξήθηκε κατά τη διάρκεια της κρίσης, αφού κατά το 2015 οι μερικώς απασχολούμενοι άγγιξαν το ποσοστό του 9,5% του συνόλου των απασχολούμενων, εν αντιθέσει με το 2008 που ήταν μόλις 5,5%, ουσιαστικά δηλαδή οι απασχολούμενοι με πλήρη απασχόληση μειώθηκαν κατά 1,05 εκατομμύρια, ενώ αντίθετα οι απασχολούμενοι με μερική απασχόληση αυξήθηκαν κατά 95,7 χιλιάδες.

Τέλος, κατά την περίοδο αυτή ο αριθμός των συνταξιούχων αυξήθηκε σε μεγάλο βαθμό, με αποτέλεσμα να πλησιάζει σταδιακά τον αριθμό των απασχολούμενων, όπως γίνεται φανερό στο Διάγραμμα 2.

Διάγραμμα 2

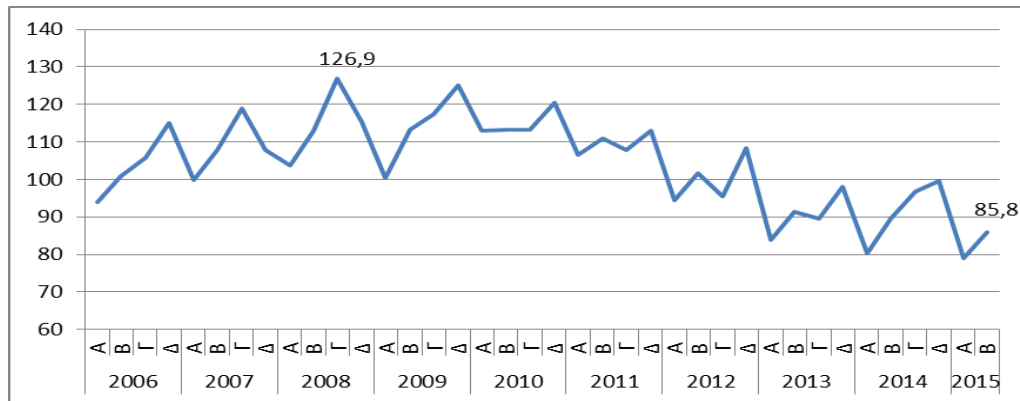
Πλήθος απασχολούμενων και συνταξιούχων κύριας σύνταξης 2008-2014

2. Οι Αποδοχές των Εργαζομένων

Από τα τέλη του 2008 και έπειτα, όπως παρουσιάζεται στο Διάγραμμα 3, αρχίζει να παρουσιάζεται σημαντική μείωση στους μισθούς όλων των κλάδων, με αποτέλεσμα το 2015 οι μισθοί να βρίσκονται σε ποσοστό περίπου 25% χαμηλότερα σε σύγκριση με το 2008 και περίπου 4% σε σύγκριση με το 2014. Αποτέλεσμα αυτής της μείωσης, είναι οι αντίστοιχες δραματικές μειώσεις στα έσοδα των φορέων κοινωνικής ασφάλισης από ασφαλιστικές εισφορές, ειδικότερα δε και σε συνδυασμό με τη μείωση της απασχόλησης αλλά και την ένταση της απασχόλησης.

Διάγραμμα 3
Εξέλιξη μισθών από το 2006-2015

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, επεξεργασία ΚΕΠΕ

Όσον αφορά τις ασφαλιστικές εισφορές των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, σύμφωνα με τα στοιχεία που παρέχονται από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, οι εισπραχθείσες εισφορές υπέρ του ασφαλιστικού συστήματος, κατά την περίοδο 2009-2014, μειώθηκαν κατά 23%, ποσοστό το οποίο αντιστοιχεί σε απώλειες άνω των 2,6 δις ευρώ. Όπως αποτυπώνεται και στον Πίνακα 2, οι εισφορές υπέρ κύριας ασφάλισης κατά την περίοδο 2009-2015 ακολουθούν πτωτική πορεία, ενώ ως ποσοστό του ΑΕΠ, κυμαίνονται από 4,86% το 2009 σε 5,19% το 2015. Ενώ, αντίστοιχα προβλέπεται μικρή άνοδο κατά την περίοδο 2016-2019, με αντίστοιχη διακύμανση, ως ποσοστό του ΑΕΠ, από 5,28% το 2016 σε 4,94% το 2019.

Πίνακας 2

Εξέλιξη ασφαλιστικών εισφορών για τους φορείς κύριας ασφάλισης

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Σύνολο εισφορών	11.540	11.018	9.921	8.943	9.037	8.908	9.129	9.261	9.365	9.582	9.713
ως % του ΑΕΠ	4,86%	4,87%	4,76%	4,60%	4,95%	4,97%	5,19%	5,28%	5,16%	5,08%	4,94%

Πηγή: Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης

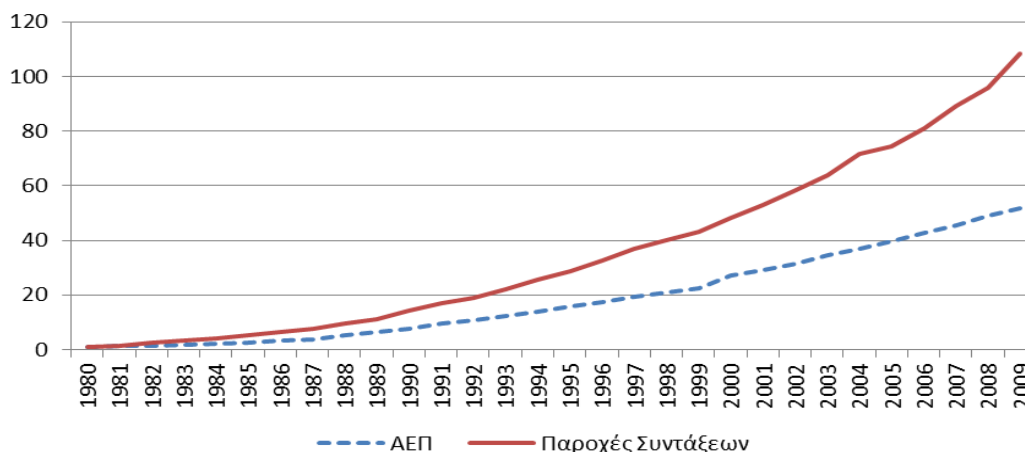
Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών

3. Η Συνταξιοδοτική Δαπάνη

Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 4 κατά την περίοδο 1980-2009 παρουσιάζεται ιδιαίτερα μεγάλη αύξηση της δαπάνης για συντάξεις, ειδικά σε σύγκριση με την αντίστοιχη αύξηση του ΑΕΠ. Αυτό οφείλεται κυρίως στην αύξηση του αριθμού των συνταξιούχων αλλά και στο γεγονός ότι η μέση σύνταξη των νέων συνταξιούχων ήταν υψηλότερη σε σχέση με των ήδη υφιστάμενων.

Διάγραμμα 4

Εξέλιξη συνταξιοδοτικής δαπάνης και ΑΕΠ 1980-2009

Πηγή: Κοινωνικός Προϋπολογισμός 2009

Αντίθετα, όπως καταγράφεται στον Πίνακα 3, κατά την περίοδο 2009-2015 παρουσιάζεται σημαντική μείωση της συνταξιοδοτικής δαπάνης, ιδιαίτερα δε για την

περίοδο 2010-2013, λόγω της εφαρμογή των μνημονιακών νόμων,⁶⁵ ενώ παρουσιάζεται αύξηση ως ποσοστό του ΑΕΠ, λόγω της σημαντικής του μείωσης κατά την περίοδο αυτή.

Πίνακας 3
Εξέλιξη συνταξιοδοτικής δαπάνης 2009-2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
<i>Σύνολο δαπάνης συντάξεων</i>	32.555	31.558	32.388	32.176	28.851	29.476	30.006	30.525	30.928	31.474	32.062
<i>ως % του ΑΕΠ</i>	13,71%	13,96%	15,53%	16,57%	15,81%	16,46%	17,05%	17,40%	17,05%	16,67%	16,29%

Πηγή: Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών

Αντίστοιχα, για την περίοδο 2016-2019, προβλέπεται σταδιακή αύξηση της συνταξιοδοτικής δαπάνης, 32,06 δις ευρώ για το 2019, ενώ το ύψος αυτό ως ποσοστό του ΑΕΠ προβλέπεται να αγγίξει το 16,3%.

Τέλος, αξίζει να αναφερθεί ότι ο αριθμός των συνταξιούχων έχει διπλασιαστεί, από 1,1 εκατομμύρια το 1980 ανήλθε στα 2,3 εκατομμύρια το 2009 και στα 2,65 εκατομμύρια το 2015.

4. Τα Ελλείμματα των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης

Όπως έχει ήδη αναφερθεί και παραπάνω τα τελευταία έτη παρατηρείται δραματική μείωση των εσόδων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης από εισφορές, αποτέλεσμα του φαινομένου αυτού είναι η δημιουργία μεγάλων ελλειμμάτων, η κάλυψη των οποίων αντιμετωπίζεται με την μεταβίβαση πόρων από τον κρατικό προϋπολογισμό. Από την παρουσίαση των στοιχείων του Πίνακα 4 διαπιστώνεται ότι η εξέλιξη του ελλείμματος των φορέων κοινωνικής ασφάλισης είναι αυξητική, ενώ προβλέπεται ότι, από το 2016 έως και το 2019, το ύψος της κρατικής χρηματοδότησης που θα απαιτείται ετησίως για την καταβολή των κύριων συντάξεων, θα ανέρχεται σε ποσοστό ανώτερο του 9% του ΑΕΠ.

⁶⁵ Ν. 4024/2011, Ν. 4051/2012, Ν. 4093/2012

Πίνακας 4
Εξέλιξη ελλείμματος φορέων κύριας ασφάλισης

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Έσοδα από εισφορές κύριας σύνταξης-παροχές κύριας σύνταξης	-15.755	-15.479	-17.215	-18.390	-15.363	-15.942	-16.320	-16.688	-16.968	-17.298	-17.762
<i>ως % του ΑΕΠ</i>	<i>6,63%</i>	<i>6,85%</i>	<i>8,26%</i>	<i>9,47%</i>	<i>8,42%</i>	<i>8,90%</i>	<i>9,27%</i>	<i>9,51%</i>	<i>9,36%</i>	<i>9,16%</i>	<i>9,03%</i>

Πηγή: Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών

Ειδικότερα, το συνολικό ποσό που έχει μεταφερθεί στους φορείς κοινωνικής ασφάλισης κατά την περίοδο από το 2000 έως το 2015 ανέρχεται στα 154.438,92 εκατομμύρια ευρώ, όπως απεικονίζεται στον Πίνακα 5:

Πίνακας 5
Μεταφορές από τον κρατικό προϋπολογισμό προς Φορείς Κύριας Ασφάλισης 2000 - 2015 (ποσά σε εκατ. €)

Φ.Κ.Α.	2000-2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Σύνολο	%
ΙΚΑ-ΕΤΑΜ	21.865,29	2.549,94	4.066,05	3.982,25	3.190,00	2.818,00	2.935,00	41.406,53	26,81%
ΤΑΠ ΟΤΕ	3.619,84	665,48	560	534,51	535	535	534,6	6984,43	4,52%
ΟΑΠ ΔΕΗ	3.646,25	604,88	600	578,7	759	578,7	578,7	7346,23	4,76%
ΟΓΑ	41.495,68	5.890,75	5.699,00	4.740,00	3.848,00	3.488,00	3.277,40	68.438,83	44,31%
ΟΑΕΕ	6.187,08	1.322,48	1.356,00	1.638,00	1.795,00	1.455,00	1.324,20	15.077,76	9,76%
ΕΤΑΑ-πρώην ΤΑΝ	1.127,44	49	42	43	25	27	26	1339,44	0,87%
ΝΑΤ	7.660,80	1.106,00	1.130,00	1.000,00	1.040,00	960	948,9	13845,7	8,97%
ΣΥΝΟΛΟ	85.602,38	12.188,53	13.453,05	12.516,46	11.192,00	9.861,70	9.624,80	154.438,92	100,00%
% ΑΕΠ		5,39%	6,45%	6,45%	6,13%	5,51%	5,47%		

Πηγή: Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών

5. Το Συνταξιοδοτικό Σύστημα

Το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης λειτουργεί με βάση το διανεμητικό μοντέλο, αυτό σημαίνει ότι η βιωσιμότητα του είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις μεταβολές της κοινωνικοοικονομικής πολιτικής και της εργασιακής δομής, ενώ προκειμένου να παραμένει βιώσιμο θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι εκάστοτε δημογραφικές και οικονομικές εξελίξεις.

Δυστυχώς, στο υφιστάμενο ασφαλιστικό σύστημα δεν εφαρμόστηκαν οι κανόνες που καθιστούν ένα διανεμητικό σύστημα βιώσιμο, δεν προωθήθηκε, δηλαδή, η έγκαιρη αναθεώρηση των βασικών παραμέτρων του συστήματος, σύμφωνα με τις δημογραφικές και οικονομικές μεταβολές, αντίθετα συντηρήθηκαν οι παθογένειες και τα διαχρονικά προβλήματα που το χαρακτήριζαν, προβλήματα και παθογένειες όπως:

- Οι ιδιαίτερα ευνοϊκές προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, που διαφοροποιούνταν μεταξύ των ασφαλισμένων, τόσο ως προς την ηλικία συνταξιοδότησης όσο και ως προς τον απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης
- Οι διαφοροποιήσεις στους κανόνες εισφορών και παροχών μεταξύ νέων και παλαιών ασφαλισμένων αλλά και μεταξύ των ασφαλισμένων των Ταμείων
- Η συντήρηση εντός του ασφαλιστικού συστήματος παροχών προνοιακού χαρακτήρα
- Η συντήρηση των κοινωνικών πόρων υπέρ ομάδων ασφαλισμένων, με συνέπεια την επιβάρυνση των φορολογουμένων
- Η ελλιπής μηχανοργάνωση και μηχανογράφηση, η οποία δεν επιτρέπει τη γρήγορη διεκπεραίωση με αποτέλεσμα τη διαφυγή εσόδων και καθυστερήσεις στην εξόφληση οφειλών⁶⁶
- Η αδυναμία επίλυσης του προβλήματος της εισφοροδιαφυγής⁶⁷
- Οι παρεμβάσεις της Πολιτείας μέσω ευνοϊκών ρυθμίσεων για την διευκόλυνση της εξόφλησης των εισφορών, η οποίες αυξάνουν τους οφειλέτες και οδηγούν στην παραγραφή χρεών, προκαλώντας τεράστιες ζημιές στα οικονομικά των Ταμείων⁶⁸ αλλά και
- Η πολύπλοκη και δαιδαλώδης νομοθεσία, η οποία ενισχύει την αδιαφάνεια του συστήματος, με τη διαφορετικότητα των κανόνων στις εισφορές και παροχές μεταξύ των συνταξιούχων.

⁶⁶ Α. Ζαφείρη- Καμπίτση, «Διαχρονικά Προβλήματα της Κοινωνικής Ασφάλισης», 2011, <http://www.epkodi.gr/diachronika-provlimata-tis-kinonikis-asfalisis/>, σσ. 6-7

⁶⁷ Της ίδιας.σ. 14

⁶⁸ Α. Ζαφείρη- Καμπίτση, «Διαχρονικά Προβλήματα της Κοινωνικής Ασφάλισης», 2011, <http://www.epkodi.gr/diachronika-provlimata-tis-kinonikis-asfalisis/>, σ. 15

Μέρος Δεύτερο: Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών- Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο

Κεφάλαιο 3^ο

Το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (Ν.Α.Τ) και ο θεσμικός ρόλος του στην κοινωνική ασφάλιση των ναυτικών

3.1.Εισαγωγικά Στοιχεία

Το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο (ΝΑΤ)⁶⁹ αποτελεί το βασικό ίδρυμα κοινωνικής προστασίας των Ελλήνων ναυτικών. Είναι ο αρχαιότερος οργανισμός κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα και ο δεύτερος στην Ευρώπη, μετά τη Γαλλία.

Ιδρύθηκε το 1861 με το Νόμο ΧΛΘ μετά από παρέμβαση της Βασίλισσας Αμαλίας, η οποία οραματίστηκε έναν πρωτοποριακό για τα τότε δεδομένα εθνικό φορέα ασφάλισης για τους Έλληνες ναυτικούς.

Το ΝΑΤ είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και έχει ως κύριο σκοπό την ασφάλιση των εργαζομένων στη θάλασσα. Καλύπτει δύο κλάδους ασφάλισης, τον κλάδο κύριας ασφάλισης, από τον οποίο παρέχονται συντάξεις γήρατος, ανικανότητας, θανάτου, ατυχήματος και ελάχιστη ασφαλιστική προστασία και τον κλάδο επικουρικής ασφάλισης (ΚΕΑΝ)⁷⁰ που νομοθετήθηκε σχετικά πρόσφατα με το Ν. 1482/1984. Στο Ταμείο, έκτος από τους ναυτικούς, οι οποίοι λαμβάνουν τις συντάξεις που αναφέρθηκαν παραπάνω, ασφαλίζονται και οι οικογένειες τους, οι οποίες σε περίπτωση θανάτου του ναυτικού λαμβάνουν τη σύνταξη του.

Τα έσοδα του Ταμείου προέρχονται κυρίως από τις εισφορές των ναυτικών και των πλοιοκτητών αλλά και από άλλες πηγές, όπως η έκδοση αδειών αλιείας, ρυμουλκών, άρση ναυαγίων, πρόστιμα, τέλη διπλωμάτων, έσοδα από μισθώματα ακίνητης περιουσίας και έσοδα από τόκους. Από τα έσοδα που αποκομίζει το ΝΑΤ παρέχεται μέσω του Οίκου του Ναύτου ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε όλους τους ναυτικούς, είτε είναι εν ενεργεία είτε συνταξιούχοι.⁷¹

⁶⁹ http://www.nat.gr/site/categories/nat/history_target.csp, [πρόσβαση 23-08-2016]

⁷⁰ Ο κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης με τους Ν. 4334/2015 και 4336/2015 υπήχθη στο ΕΤΕΑ

⁷¹ Με την ένταξη του Οίκου του Ναύτου στον ΕΟΠΥΥ με το Ν.4052/2010 (Α' 41/1-3-2012), άρθ. 13 παρ. 17 και το Ν. 4075/2012 (Α' 89/11-4-2012) άρθ. 44 παρ. 1, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη στους

Το NAT αποδίδει κάθε χρόνο τα ποσά που εισπράττονται για λογαριασμό του ΕΛΟΕΝ (Ειδικό Λογαριασμό Οικογενειακών Επιδομάτων) και καταβάλλει οικογενειακά επιδόματα στους εν ενεργεία ναυτικούς. Επίσης, εκτός από τα δικά του έσοδα εισπράττει και τα έσοδα, τα οποία στη συνέχεια αποδίδει, των εξής υπέρ τρίτων Ταμείων Πρόνοιας, Ειδικών λογαριασμών και Κεφαλαίων:

- Ταμείο Πρόνοιας Αξιοματικών Εμπορικού Ναυτικού (ΤΠΑΕΝ)
- Ταμείο Πρόνοιας Κατωτέρων Πληρωμάτων Εμπορικού Ναυτικού (ΤΠΚΠΕΝ)
- Κεφάλαιο Ανεργίας-Ασθενείας Ναυτικών (ΚΑΑΝ)
- Κεφάλαιο Ναυτικής Εκπαίδευσης (ΚΝΕ)
- Κεφάλαιο Πλοηγικής Υπηρεσίας (ΚΠΥ)
- Κεφάλαιο Δυτών (Κ.Δ)
- Κεφάλαιο Ασφάλισης Επιβατών και Οχημάτων (ΚΑΕΟ)⁷²
- Εστία Ναυτικών (Ε.Ν.)
- Ειδικός Λογαριασμός Οικογενειακών Επιδομάτων (ΕΛΟΕΝ)
- Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών (ΚΕΑΝ)
- Ναυτικό Επιμελητήριο της Ελλάδος (ΝΕΕ)
- Ναυτικό Μουσείο

Η έδρα του Ταμείου βρίσκεται στον Πειραιά, στην οδό Εθνικής Αντιστάσεως 1, έναντι του Καθεδρικού Ναού της Αγίας Τριάδας, και εξυπηρετεί τις ανάγκες των ναυτικών όλης της επικράτειας.

3.2. Ιστορική αναδρομή-Η εξέλιξη του NAT

Η ανάγκη ίδρυσης ενός ασφαλιστικού φορέα είχε εκφραστεί πριν από την προεπαναστατική περίοδο, συνέχισε δε να υφίσταται κατά τη διάρκεια της Επανάστασης αλλά και μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας. Η ανάγκη αυτή μάλιστα προβαλλόταν ως «έκφραση κοινωνικής αλληλεγγύης και εθνικής ευγνωμοσύνης αλλά και

ναυτικούς παρέχεται πλέον από τον ΕΟΠΥΥ και τα έσοδα που αποκομίζει το NAT για το σκοπό αυτό αποδίδονται σε εκείνον. Στον Οίκο του Ναύτου διατηρούνται μόνο οι παροχές υγείας σε είδος.

⁷² Με το άρθρ. 116 του Ν. 3978/2011 (Α' 137/16-6-2011) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας- Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/ΕΚ- Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας» καταργήθηκε το «Κεφάλαιο Ασφάλισης Επιβατών και Οχημάτων» (ΚΑΕΟ).

*ευρυτέρας σκοπιμότητας δια τους ήρωας και τα θύματα των ναυτικών αγώνων και τους μετέπειτα βιοπαλεστές του κόματος».*⁷³

Η αρχική σύλληψη της ιδέας του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου θα πρέπει να αναζητηθεί στις Σπέτσες, διότι Σπετσιώτες ήταν εκείνοι που έθεσαν τα θεμέλια για την ίδρυση του ταμείου, μέσω της εφαρμογή ενός υποτυπώδους συστήματος περίθαλψης των «ενδεών ναυτικών», την «Κάσσα». Πρόκειται για ένα είδος Κοινοτικού Ταμείου, τα έσοδα του οποίου προέρχονταν από τα κέρδη των πλοίων που εκτελούσαν μεταφορές στο εξωτερικό και οι εισφορές ανέρχονταν στο 5% επί των κερδών, τις οποίες κατέβαλλαν στην «Κάσσα» οι πλοίαρχοι των πλοίων αυτών. Τη διαχείριση του ταμείου την είχε αναλάβει η Δημογεροντία και τα έσοδα του διατίθεντο στους άνεργους και ανίκανους ναυτικούς, αλλά και στις οικογένειες των ναυτικών, οι οποίοι έβρισκαν θάνατο επί των πλοίων.⁷⁴

Τον Απρίλιο του 1821 η Εφορία των Σπετσών αποφάσισε τα έσοδα του Ταμείου να διανέμονται ως εξής: το ένα τρίτο για τα διαμαχόμενα πλοία, το άλλο τρίτο για τους ναύτες και το υπόλοιπο τρίτο για αποταμίευση προς όφελος της Πολιτείας. Η απόφαση αυτή έγινε δεκτή και από τις άλλες «θαλασσοκράτειρας νήσους», την Ύδρα και τα Ψαρά. Μερικά χρόνια αργότερα, με το ψήφισμα της 3^{ης} Απριλίου του 1827 της Εθνικής Συνέλευσης της Τροιζήνας ορίστηκε, ότι οι ναύτες και οι αξιωματικοί που βρίσκονταν στην υπηρεσία της πατρίδας θα λάμβαναν κάθε μήνα μισθό, ενώ όσοι αρίστευαν μαχόμενοι κατά των εχθρών θα προβιβάζονταν, επιπρόσθετα τη θεραπεία και την περίθαλψη των τραυματισμένων θα αναλάμβανε η Διοίκηση και οι χήρες, τα ορφανά και οι ανίκανοι, λόγω τραυματισμού, να υπηρετήσουν την πατρίδα θα είχαν σταθερό οικονομικό πόρο για να ζήσουν.

Ακολούθησαν ποικίλα διατάγματα, με τα οποία ρυθμιζόνταν πολλά πρακτικά προβλήματα και στα οποία διαφαίνεται η τάση για επικράτησης της ιδέας της κοινωνικής μέριμνας και προστασίας των ναυτικών. Χαρακτηριστικά αναφέρονται τα διατάγματα του 1833 «περί εμπορικής ναυτιλίας» και «περί του τρόπου καταμετρήσεως των πλοίων», τα διατάγματα του 1834 «περί Οργανισμού των Λιμενίων Αρχών» και «περί ναυτολογίου των ελληνικών εμπορικών πλοίων», καθώς και το διάταγμα του 1835

⁷³ http://www.nat.gr/site/categories/nat/history_target.csp, [πρόσβαση 23-08-2016]

⁷⁴ http://www.nat.gr/site/categories/nat/history_target.csp, [πρόσβαση 23-08-2016]

«περί εμπορικού νόμου», στο οποίο ορίζεται ότι «Ο ναύτης ασθενήσας... πληρώνεται τους μισθούς του και νοσηλεύεται δαπάναις του πλοίου». ⁷⁵

Καθοριστικό, όμως, νομοθέτημα για την ίδρυση του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου αποτέλεσε το Διάταγμα «περί αστυνομίας και εμπορικής ναυτιλίας» που υπογράφηκε στις 15 Δεκεμβρίου του 1836. Στο διάταγμα αυτό αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «...το αντίτιμο των εκδιδόμενων διπλωμάτων και αδειών κυβερνητών και ναυτών, ως και τα διάφορα πρόστιμα τα επιβαλλόμενα δια παραβάσεις, αποτελούν πόρους υπέρ του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου». Η έμμεση αυτή αναφορά στο NAT θεωρείται, από τους ειδικούς μελετητές της Οικονομικής Ιστορίας του τόπου, ότι δεν είναι τυχαία αλλά αποδίδεται στην ενσυνείδητη προσπάθεια όλων όσων είχαν αντιληφθεί την κοινωνική ανάγκη για την ασφάλιση των ναυτικών και των οικογενειών τους. Θα πρέπει να αναφερθεί, επίσης, ότι η ασφαλιστική φροντίδα του NAT κάλυπτε αρχικά και τα πληρώματα του Πολεμικού Ναυτικού. ⁷⁶

Η ίδρυση του NAT πραγματοποιείται τελικά το 1861, με το Νόμο ΧΛΘ «περί συστάσεως Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου». ⁷⁷ Με το Νόμο ΧΛΘ προβάλλεται ο καθαρά κοινωνικός χαρακτήρας του NAT ενώ, από τις ιστορικές καταγραφές, χαρακτηρίζεται ως προπομπό των Κοινωνικών Ασφαλίσεων στη χώρα. ⁷⁸

Ο ιδρυτικός Νόμος αποτελείται από 29 άρθρα και σύμφωνα με τις διατάξεις του, αρχικά το Ταμείο δεν ήταν ίδρυμα δημόσιου δικαίου, διότι, κατα τον κύριο Μ. Μπεντενιώτη, ⁷⁹ είχε προβλεφθεί να λειτουργεί ως αυτοδιαχειριζόμενος οργανισμός με αδιευκρίνιστη νομική μορφή, με σκοπό την αποφυγή κρατικών παρεμβάσεων και απεμπλοκή του Ταμείου από της δημόσιες γραφειοκρατικές δυσλειτουργίες. Αργότερα, με νέο Νόμο προσδιορίστηκε απόλυτα, τόσο η νομική μορφή όσο και ο χαρακτήρας της διαχείρισης και της λειτουργίας του.

⁷⁵ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 45-46

⁷⁶ http://www.nat.gr/site/categories/nat/history_target.csp, [πρόσβαση 23-08-2016]

⁷⁷ Ο Νόμος ψηφίστηκε από την Βουλή τον Ιούλιο του 1861, προσυπογράφηκε από τον Πρόεδρο της Κυβέρνησης και Υπουργό των Ναυτικών Γερουσιαστή Αθ. Α. Μιαούλη, στις 29 Ιουλίου, θεωρήθηκε από τον Υπουργό Δικαιοσύνης Μ. Πουλή την 1 Αυγούστου και δημοσιεύθηκε στο υπ' αριθ. 49 φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως στις 5 Σεπτεμβρίου του 1861.

⁷⁸ Σταματέα, Μ. Κοινωνική Ασφάλιση και Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο. Στο Δουλκέρη, Τ. (Επιμ.), Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα. Στα Πρακτικά Δημερίδας του ελληνικού Τμήματος Γυναικείων Ερευνών. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήζη, 1993, σ. 129

⁷⁹ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σ. 58

Η πρώτη διοίκηση του Ταμείου,⁸⁰ αποτελείτο από τους Γεράσιμο Ζωχινό, ανώτερο αξιωματικό του Βασιλικού Ναυτικού, ως πρόεδρο, Γ. Γεωργάντο, αρχιφροντιστή, Ι. Δραγούμη, φροντιστή, Ε. Μπούσιο, πλωτάρχη και επίτροπο, Ι.Κουτσαλέζη, φροντιστή ως γραμματέα και τον Ι. Κριεζή, ως Ταμία.

Οι πρώτες ενέργειες της διοίκησης ήταν η απογραφή,⁸¹ με δική της ευθύνη, όλων ανεξαιρέτως των απασχολούμενων στη θάλασσα, καθώς, επίσης και των αλιέων, των πορθμέων και των δυτών, ο εφοδιασμός τους με ναυτικό φυλλάδιο και η δημιουργία γενικού μητρώου ασφαλισμένων.

Το 1862 καταβλήθηκε ο ισολογισμός του πρώτου έτους λειτουργίας του Ταμείου, κατά το έτος αυτό δεν χορηγήθηκαν συντάξεις, το 1863 δημοσιεύθηκε ο δεύτερος ισολογισμός και χορηγήθηκαν οι πρώτες συντάξεις. Κατά την περίοδο αυτή εμφανίστηκε και το πρώτο παθητικό του Ταμείου, λόγω της αγοράς έντοκων γραμματίων του δημοσίου⁸² και της παράνομης αγοράς δεκατριών ορειχάλκινων πυροβόλων, αξίας 18.206,20 δραχμών, χωρίς σχετική νομοθετική εξουσιοδότηση. Παρόλα αυτά, ο ισολογισμός του τρίτου χρόνου έδειχνε ότι το Ταμείο παρουσίαζε οικονομική ευρωστία.⁸³

Στα έτη που ακολούθησαν, η πορεία του Ταμείου δεν ήταν τόσο καλή, λόγω της αναποτελεσματικότητας του συστήματος εσόδων αλλά και της μη σωστής σύνταξη των καταλόγων των «ενδεών ναυτικών των ελεουμένων από το NAT».⁸⁴ Την ίδια περίοδο εκφράζονται και οι πρώτες αντιδράσεις για την διοίκηση του Ταμείου, εξαιτίας των διάφορων πράξεων,⁸⁵ οι οποίες παρέβαιναν τις διατάξεις του ιδρυτικού νόμου ΧΛΘ και οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα την κατάθεση αναφοράς στη Βουλή τριών Υδραίων Βουλευτών⁸⁶ για παραλείψεις, ατασθαλίες, κακοδιοίκηση, παράνομες πράξεις, παραλειπουργίες και σκάνδαλα.

⁸⁰ Του ιδίου.. σ. 59

⁸¹ Απογράφονται 20.057 ναυτικοί που κατανέμονται ως εξής: Πλοίαρχοι 1.007, Κυβερνήτες 2.257, Γραμματείς 347, Ναύκληροι 1.003, Ναύτες 11.191, Παίδες 3.424, Αλιείς 828.

⁸² Αγορά μετοχών του Εθνικού Δανείου, ύψους 355.400 δραχμών με τόκο 8%

⁸³ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 61-63

⁸⁴ Οι τοπικές αρχές που είχαν την ευθύνη σύνταξης των καταλόγων περιελάμβαναν καταχρηστικώς και μη δικαιούχους.

⁸⁵ Πράξεις, όπως η ίδρυση Ναυτικού Μουσείου, η περισυλλογή εθνικών κειμηλίων, η ίδρυση Ναυτικού Ασύλου και η χαλκογράφηση της Μεσογείου, με δαπάνες από τον Προϋπολογισμό του NAT.

⁸⁶ Δ.Γ. Βούλγαρη, Ι. Καλογιάννη και Θ. Γκίκα.

Αποτέλεσμα όλων αυτών ήταν η διενέργεια οικονομικού και διοικητικού ελέγχου από πενταμελή επιτροπή,⁸⁷ το πόρισμα της οποίας ανέφερε ότι οι πράξεις της διοικούσας επιτροπής του NAT ήταν παράνομες,⁸⁸ ενώ προτάθηκε ταυτόχρονα αλλαγή στο σύστημα εσόδων, στο σύστημα των επιθεωρητών και στην εσωτερική διάρθρωση του Ταμείου αλλά και εκλογή της διοικούσας επιτροπής του NAT όχι μόνο από Αξιωματικούς αλλά και από ειδικούς του ευρύτερου δημοσίου και ιδιωτικού τομέα. Μια άλλη συνέπεια του παραπάνω πορίσματος ήταν και η αντικατάσταση⁸⁹ της διοικούσας επιτροπής του Ταμείου, τον Σεπτέμβριο του 1871.⁹⁰

Το Δεκέμβριο του ίδιου έτους εκδόθηκε το Διάταγμα «Περί Λογιστικού του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου», το οποίο προέβλεπε τον περιορισμό της ανεξέλεγκτης αυτοδιοίκησης του Ταμείου και προσδιόριζε τις αρμοδιότητες της Διοικούσας Επιτροπής, ενώ το 1875 προκειμένου να γίνει εκκαθάριση από τις διπλοεγγραφές και τις εγγραφές μη ναυτικών στα μητρώα, διενεργείται νέα απογραφή και συγκρότηση νέων μητρώων.⁹¹

Το Δεκέμβριο του 1882, εξαιτίας των ανησυχητικών συμπερασμάτων σχετικά με τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του φορέα, που πρόεκυψαν από τη μελέτη και την ανάλυση των οικονομικών στοιχείων⁹² του Ταμείου, υποβλήθηκε στη Βουλή Σχέδιο Νόμου για την αναδιοργάνωση του. Το Σχέδιο Νόμου παραπέμφθηκε για επεξεργασία σε ειδική επιτροπή, στην οποία συμμετείχαν Βουλευτές των Ναυτικών Δήμων, η

⁸⁷ Η επιτροπή αποτελείτο από τον αντιπλοίαρχο Α. Κουμελά, τον πλωτάρχη Κ. Μουρούζη, τον πλωτάρχη Μ. Κανάρη, ο οποίος αντικαταστάθηκε μετά την παραίτηση του από τον φροντιστή Ι. Δραγούμη, και τον Α. Δόσιο ως γραμματέα και εισηγητή.

⁸⁸ Οι πράξεις οι οποίες θεωρήθηκαν ως παράνομες από την επιτροπή, ήταν οι εξής:

- Η αγορά εντόκων γραμματίων του Δημοσίου
- Η αγορά των δεκατριών πυροβόλων
- Η χορήγηση δανείου στο Δήμο Σπετσών για την κατασκευή κρηπιδώματος στο λιμάνι του νησιού
- Η δαπάνη των εντύπων για την «προάσπιση» της διοικούσας επιτροπής του NAT

Η επιτροπή καταδίκασε έμμεσα και τις πρωτοβουλίες για:

- Την ίδρυση Ναυτικής Τράπεζας
- Την χαλκογράφιση της Μεσογείου και
- Την ίδρυση του Ναυτικού Ασύλου.

⁸⁹ Οι απομακρυνθέντες Γ. Ζωχιός, Γ. Γεωργαντάς, Β. Κοκονέζης και Κ. Μουρούζης αντικαταστάθηκαν από τον αντιπλοίαρχο Δ. Γ. Σαχίνη, τον πλωτάρχη Γ. Δ. Βώκο, τον πλωτάρχη Ι. Θεράκη και τον πλοίαρχο Βασιλικό Επίτροπο Ν. Μιαούλη.

⁹⁰ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τξέι & Τξέι Ελλάς, 2001, σσ. 66-72

⁹¹ Σύμφωνα με την απογραφή, στο τέλος του 1876 υπήρχαν 30.143 ναυτικοί, 3.049 πλοία, α' κλάσης συνολικής χωρητικότητας 46.178 τόνων, 1.022 πλοία β' κλάσης συνολικής χωρητικότητας 210.151 τόνων και 18 ατμοκίνητα πλοία, συνολικής χωρητικότητας 8.240 τόνων.

⁹² Διαπιστώθηκε αύξηση των συνταξιούχων, μείωση της σχέσης μεταξύ ασφαλισμένων και συνταξιούχων, διόγκωση των δαπανών, των ελεών, των προνοιακών επιδομάτων, καθώς και αύξηση εξόδων διοίκησης και διαχείρισης.

καθυστέρηση όμως της επεξεργασίας οδήγησε, μετά από αναμόρφωση, το Φεβρουάριο του 1884 σε επανακατάθεση του Σχεδίου. Τελικά, το Σχέδιο υπογράφηκε στις 17 Απριλίου από τον Πρωθυπουργό και Υπουργό Οικονομικών Χ. Τρικούπη και των Υπουργό Ναυτικών Γ. Τομπάζη και στις 30 Μαΐου του 1884 δημοσιεύθηκε ο νέος νόμος στο υπ' αριθμό 163 ΦΕΚ.

Με το Νόμο ΑΡΟΗ/1884 προσδιορίζεται ο κοινωνικός χαρακτήρας του ΝΑΤ και πλέον χαρακτηρίζεται ως δημόσια υπηρεσία. Ειδικότερα ο Νόμος προβλέπει:⁹³

- Την κατάργηση του θεσμού των «ελεών», των χορηγημάτων που παρέχονταν προνοιακά στους άπορους ναυτικούς
- Την θεσμοθέτηση της συνέλευσης των αντιπροσώπων των ναυτικών δήμων, με σκοπό την εποπτεία της λειτουργίας του Ταμείου
- Την Διοίκηση του Ταμείου από τριμελή διοικητική επιτροπή
- Τον προσδιορισμό των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών σε σταθερά ποσά, ανεξάρτητα από το ύψος του μηνιαίου μισθού
- Τους δικαιούχους σύνταξης,⁹⁴ καθώς και ρυθμίσεις για τις χήρες, τα ορφανά, τους γονείς, τις άγαμες αδερφές και τα ανήλικα αδέρφια
- Τον τρόπο υπολογισμού της σύνταξης και το ύψος του ποσού αυτής

Αν και με το Νόμο ΑΡΟΗ/1884 προωθήθηκε η ουσιαστική οργάνωση του Ταμείου, ως κοινωνικό-ασφαλιστικού φορέα, η εφαρμογή, ωστόσο, των διατάξεων του οδήγησε στη δημιουργία ελλειμμάτων, τα οποία είχαν ως συνέπεια τη μείωση των χορηγούμενων συντάξεων. Στα έτη που ακλούθησαν, παρόλο που παρατηρήθηκε αύξηση⁹⁵ των πόρων και επομένως και των εσόδων του,⁹⁶ το Ταμείο λόγω πτώχευσης της Ναυτικής Τράπεζας «*Ο Αρχάγγελος*», εκ της οποίας είχαν αγοραστεί μετοχές,⁹⁷ υπέστη σοβαρή ζημία. Ελλείμματα συνέχιζαν να εμφανίζονται και κατά την περίοδο 1887-1890, για την αντιμετώπιση των οποίων έγινε εφαρμογή του Ν. ΑΨΚΖ/1889, που προέβλεπε τη μη μεταβίβαση των συντάξεων λόγω ανικανότητας αλλά και του Ν. ΑΠΞΑ/1891, με

⁹³ Μ. Μπεντενιώτης, *Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική*, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 77-78

⁹⁴ Δικαιούχοι σύνταξης ήταν οι ναυτικοί με 20ετη πραγματική υπηρεσία και ηλικία 55 ετών, οι ναυτικοί που είχαν καταστεί ολικώς ανίκανοι με 10ετη υπηρεσία ή μετά από εργατικό ατύχημα κατά την ώρα της εργασίας.

⁹⁵ Η αύξηση των πόρων προκύπτει λόγω της εφαρμογής των σχετικών διατάξεων του νέου Νόμου, αλλά και από την αύξηση των ασφαλισμένων, λόγω της επιστράτευσης των πληρωμάτων του στόλου, για τις πολεμικές επιχειρήσεις στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα.

⁹⁶ Τα έσοδα του 1884 έφταναν στο ποσό των 336.038,98 δραχμών, του 1885 στο ποσό των 498.529,79 δραχμών και το 1886 στο ποσό των 419.626,25 δραχμών.

⁹⁷ Είχαν αγοραστεί, από το ΝΑΤ το 1874, 500 μετοχές αξίας 114.600 δραχμών.

τον οποίο τροποποιήθηκαν⁹⁸ οι διατάξεις του Νόμου ΑΡΟΗ/1884, για τη μείωση των δαπανών και την ενίσχυση των οικονομικών του Ταμείου. Παρά τις προσπάθειες όμως το 1891 καταγράφεται εκ νέου έλλειμμα, ενώ η πτώχευση του ελληνικού δημοσίου, το 1893, εξανεμίζει τα αποθεματικά⁹⁹ του Ταμείου. Υπό το βάρος των γεγονότων αυτών και της σχεδόν οικονομικής κατάρρευσης του Ταμείου, ψηφίζεται ο Νόμος ΒΥΕ/1896, με τον οποίο πραγματοποιούνται τροποποιήσεις της «περί ΝΑΤ» νομοθεσίας,¹⁰⁰ με βασικό στόχο την αντιμετώπιση των ελλειμμάτων και τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του.¹⁰¹

Τα μέτρα που ελήφθησαν με τις διατάξεις του Νόμου ΒΥΕ/1896, συνέβαλαν σημαντικά στην ανάκαμψη των οικονομικών του Ταμείου, όμως η αβεβαιότητα για τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του ήταν διάχυτη, ενώ από τα στοιχεία των ισολογισμών του 1903, 1904 και 1905 προέκυπτε ότι η κρίση συνεχιζόταν. Ως κύρια αιτία της παρατεταμένη αυτής κρίσης εμφανιζόταν να είναι η εισφοροδιαφυγή από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του ΝΑΤ.¹⁰²

Η οικονομική κρίση μιας περίπου δεκαετίας, επιδιώχθηκε να αντιμετωπισθεί με έναν νέο καταστατικό Νόμο, τον ΓΣΚΣΤ'/1907. «Ο νέος καταστατικός Νόμος επιχειρούσε να εκφράσει μια εθνική, κοινωνική και οικονομική πολιτική, αλλά και να διαμορφώσει τον κοινωνικό-ασφαλιστικό χαρακτήρα του Ταμείου».¹⁰³ Έτσι, με το Νόμο αυτό προβλεπόταν, ότι η διοίκηση του Ταμείου δε θα άλλαζε και θα συνέχιζε να ασκείται από την Διοικούσα Επιτροπή, με τη μόνη διαφορά ότι πλέον θα συμμετείχαν στη Διοίκηση και δύο αντιπρόσωποι των Ναυτικών Δήμων. Με τη ρύθμιση αυτή προβλεπόταν για πρώτη φορά συμμετοχή εκπροσώπων των ασφαλισμένων στη Διοίκηση ασφαλιστικού φορέα. Ο Νόμος προέβλεπε επίσης ότι το ανθρώπινο δυναμικό

⁹⁸ Με τις τροποποιήσεις προβλεπόταν:

- Αύξηση των μηνιαίων ασφαλιστικών εισφορών των ναυτικών κατά 39-40%
- Αύξηση του χρόνου ασφάλισης για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος κατά 5 χρόνια (25 έτη αντί 20 που προβλεπόταν στο Ν. ΑΡΟΗ/1884)
- Αύξηση του ελάχιστου χρόνου ασφάλισης για τη θεμελίωση σύνταξης λόγω ανικανότητας (15 έτη αντί 10)
- Αύξηση των εισφορών λόγω γάμου
- Διπλασιασμός των τελών χορήγησης των ναυτικών φυλλαδίων των απογραφομένων ναυτικών
- Παγίωση των χορηγούμενων συντάξεων

⁹⁹ Υπολογίστηκε ότι το Ταμείο υπέστη μείωση μεγαλύτερη του 25% στα αποθεματικά και περιουσιακά στοιχεία του. Βλέπε αναλυτικά Μπεντενιώτης, Μ., 2001, σ.88

¹⁰⁰ Με το Νόμο ΒΥΕ/1896 πραγματοποιούνται τροποποιήσεις και προσθήκες στους Νόμους ΑΡΟΗ/1884, ΑΥΜΗ/1887, ΑΨΚΖ/1889 και ΑΠΞΑ/1891, με τις οποίες καθιερώνονται υπέρ του ΝΑΤ κοινωνικοί πόροι για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του Ταμείου.

¹⁰¹ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 84-90

¹⁰² Του ίδιου.. σσ. 90-94

¹⁰³ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 96-98

του Ταμείου θα αποτελείτο από οικονομικούς αξιωματικούς του Βασιλικού Ναυτικού, οι οποίοι πλέον θα μισθοδοτούνταν από το Δημόσιο και όχι από τον προϋπολογισμό του Ταμείου, όπως προέβλεπε ο Ν. ΒΥΕ/1896. Ο νέος Νόμος διατήρησε τις σχετικές διατάξεις του Ν. ΑΡΟΗ/1884 που αφορούσαν τους πόρους του Ταμείου, προσθέτοντας παράλληλα και νέους,¹⁰⁴ καθώς και τις ρυθμίσεις σχετικά με τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης λόγω γήρατος μετά από 25 έτη, αυξάνοντας όμως τα έτη από 10 σε 15 για συνταξιοδότηση λόγω ανικανότητας, καθιερώνοντας το 56^ο έτος ηλικίας για τη θεμελίωση σύνταξης, ενώ προέβλεπε και διαχωρισμό της ανικανότητας σε απόλυτη και σχετική, με αντίστοιχη διαρκή ή πρόσκαιρη συνταξιοδότηση αλλά και καθιέρωση ενιαίου τρόπου υπολογισμού της χορηγούμενης σύνταξης.

Το 1909 το Ταμείο εμφάνισε «μέγα έλλειμμα»,¹⁰⁵ το οποίο σε συνδυασμό με την υποτίμηση των χρεογράφων, την ύφεση της οικονομίας και τη ρευστή πολιτική κατάσταση, οδήγησε σε νέα κρίση και στην ψήφιση του Νόμου ΓΤΜΑ/1909, ο οποίος με τις προβλέψεις του για αύξηση¹⁰⁶ των εισφορών, συνέβαλε ουσιαστικά στην επιτυχή αντιμετώπιση της.

Κατά την περίοδο του Α΄ Παγκόσμιου Πολέμου, τα βαρύτερα πλήγματα στην εθνική ναυτιλία, εξαιτίας των μεγάλων ανθρώπινων και υλικών απωλειών, αλλά και η καταστροφή του 68%¹⁰⁷ περίπου της Εμπορικής Ναυτιλίας, είχαν ως αποτέλεσμα την μείωση της απασχόλησης και την ραγδαία αύξηση της ανεργίας στον κλάδο αυτόν και επομένως την ελάττωση των αποδιδόμενων εισφορών στο ΝΑΤ, με συνέπεια την οικονομική κάμψη του Ταμείου. Η κρίση που δημιουργήθηκε την περίοδο αυτή,

¹⁰⁴ Στους πόρους του Ταμείου προστίθενται:

- Εργοδοτική, ασφαλιστική εισφορά πλοιοκτητών, η οποία θεσπίστηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα
- Εισφορά των ξένων ναυτικών που απασχολούνταν σε ελληνικά πλοία
- Εισφορά των ναυτικών, που δεν ανήκαν σε συγκροτημένα πληρώματα πλοίων
- Εισφορά των ναυτικών, που απασχολούνταν σε ρυμουλκά και ποταμόπλοια στο Δούναβη
- Αύξηση των εισφορών των ναυτικών
- Τέλος καταμέτρησης εμπορικών πλοίων
- Τέλος, φόρος επιτηδεύματος, των ατμοπλοϊκών εταιρειών, των ιδιοκτητών ατμόπλοιοι και ιστιοφόρων, ρυμουλκών και φορηγίδων, τα οποία τα εισέπραττε το Κράτος και τα απέδιδε στο Ταμείο
- Ποσοστό 5% «επί της αντιμισθίας των εις τας υπηρεσίας του Βασιλικού Ναυτικού προλαμβανόμενων ημερομισθίων»
- Πρόστιμα του νόμου «περί ναυτικής στρατολογίας»

¹⁰⁵ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 98-99

¹⁰⁶ Ο Νόμος προβλέπει αύξηση του ποσοστού της εισφοράς του πλοιοκτήτη σε 30% για τα ατμόπλοια και σε 20% και 10% για τα μικρότερα σκάφη.

¹⁰⁷ Η απογραφή του Μαρτίου του 1915, αποκάλυψε ότι από τα 475 ατμόπλοια, χωρητικότητας 893.650 κόρων, είχαν μείνει μόνο 205, χωρητικότητας 290.793 κόρων.

αντιμετωπίστηκε με το Νόμο 514/1914 «περί διακανονισμού των προς το ΝΑΤ καθυστερούμενων εισφορών» για την είσπραξη των μεγάλων οφειλών από τους Ναυτικούς Δήμους αλλά και με τη νομοθέτηση νέων πόρων¹⁰⁸ υπέρ του Ταμείου, καθώς και με το Νόμο 551/1914 «περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχήματος εις την εργασίαν παθόντων εργατών ή υπαλλήλων», για αποζημίωση σε περίπτωση ατυχήματος εν ώρα εργασίας, ο οποίος αποτέλεσε σταθμό τόσο για την κοινωνική ασφάλιση γενικότερα αλλά και των ασφαλισμένων του ΝΑΤ ειδικότερα, με την επέκταση της «ευθύνης» και για τους ναυτικούς με τις διατάξεις του Ν. 3193/1920.¹⁰⁹

Ο ισολογισμός του Ταμείου, μετά τη λήψη των νέων μέτρων, παρουσίασε μεγάλο πλεόνασμα και αποφασίστηκε η προώθηση νομοσχεδίου (Νόμος 1910/1919) «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του Νόμου ΓΣΚΣΤ'» με σκοπό την αύξηση των παροχών αλλά και την προώθηση μεταρρυθμίσεων στην οργάνωση και λειτουργία του ΝΑΤ. Το Ταμείο, την περίοδο αυτή, υπήχθει στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εθνικής Οικονομίας και άρχισε να στελεχώνεται όχι μόνο από αξιωματικούς του Λιμενικού Σώματος αλλά και από τεχνοκράτες, ενώ αποφασίστηκε και η αύξηση των συντάξεων αλλά και η προικοδότηση των θυγατέρων των συνταξιούχων ναυτικών. Παράλληλα προβλέφθηκε και αύξηση των εισφορών¹¹⁰ των πλοιοκτητών.¹¹¹

Κατά τα έτη 1920-1923, ψηφίστηκε σειρά νέων νόμων, με τους οποίους ελήφθησαν πολλά ριζοσπαστικά μέτρα όπως, η εξαγορά του χρόνου ανεργίας αλλά και η χορήγηση σύνταξης στους οφειλέτες με συμψηφισμό της οφειλής,¹¹² η καταγγελία της σύμβασης εργασίας για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των εργαζομένων,¹¹³ η κατάργηση της συνταξιοδότησης των υπαξιωματικών του Βασιλικού Ναυτικού από το ΝΑΤ¹¹⁴ η κατάργηση των εισφορών των Ναυτικών Δήμων, η κατάργηση της φορολογίας των υπαλλήλων των ατμοπλοϊκών εταιρειών και πρακτορείων, ο διπλασιασμός των

¹⁰⁸ Αποφασίστηκε η νομοθέτηση νέων πόρων ως εξής:

- Ποσοστό 50% της εισφοράς επί των τελών ναυτολογίας
- Ποσοστό 3% από τον φόρο εκτάκτων κερδών των πλοίων και
- Ποσοστό 5% των φαρικών τελών και των τελών αγκυροβολίας

Η θέσπιση των πόρων αυτών είχε ως αποτέλεσμα το 1918 την παρουσίαση πλεονάσματος ύψους 2.751.500,70 δραχμών αλλά και περιουσιακών στοιχείων ύψους 9.034.335,95 δραχμών.

¹⁰⁹ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τξέι & Τξέι Ελλάς, 2001, σσ. 102-105

¹¹⁰ Αύξηση από 22,2% σε 30% για τα ιστιοφόρα και 30% από 22,5% για τα ατμόπλοια.

¹¹¹ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τξέι & Τξέι Ελλάς, 2001, σσ. 102-106

¹¹² Ν. 1829/7-1-1920 «Περί τροποποιήσεως του Ν. ΓΣΚΣΤ'/1907»

¹¹³ Ν.2112/1920 «Περί καταγγελίας της σύμβασης εργασίας»

¹¹⁴ Ν.2917/1921

τελών ναυτολόγησης των ναυτικών στο εξωτερικό, ο χαρακτηρισμός ως ατύχημα των επιδημικών ασθενειών στα πολεμικά πλοία του Δημοσίου και των Συμμαχικών Κυβερνήσεων, και η αποδοχή ότι ο άνω των 70 ετών ναυτικός θεωρείται ανίκανος για εργασία και συνταξιοδοτείται εφ' όρου ζωής.¹¹⁵ Επίσης, λόγω της πολυδιάσπαρτης νομοθεσίας για το NAT, προβλέφθηκε με διάταξη νόμου η κωδικοποίηση της νομοθεσίας του, ενώ με το Ν. 2868/1922 η ασφάλιση έγινε πλέον υποχρεωτική.¹¹⁶ Τέλος, με το Ν. 3347/1923 τροποποιήθηκαν οι διατάξεις της ισχύουσας έως τότε νομοθεσίας του Ταμείου και καθιερώθηκαν ευνοϊκότερες προϋποθέσεις παροχών. Ειδικότερα, ο Νόμος προέβλεπε:¹¹⁷

- 10ετη υπηρεσία, αντί της 15ετούς του Ν. ΓΣΚΣΤ', για θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης ανικανότητας
- Εξαγορά ανεργίας
- Δικαίωμα σύνταξης της χώρας
- Προεξόφληση συντάξεων
- Απαλλαγή της χαρτοσήμανσης της πληρωμής των συντάξεων

Λίγα χρόνια αργότερα, με το Ν.Δ. της 6^{ης} Νοεμβρίου του 1926,¹¹⁸ λόγω μακράς και έντονης κρίσης στη ναυτιλία, θεσμοθετείται κεφάλαιο ανεργίας για την κοινωνική προστασία των ανέργων ναυτικών. Η διαχείριση του κεφαλαίου Ανεργίας ανατέθηκε στο NAT, το οποίο και ενέκρινε δάνειο για την καταβολή του πρώτου επιδόματος ανεργίας. Την ίδια περίοδο ιδρύονται και τα Ταμεία Πρόνοιας Αξιοματικών και Κατώτερων Πληρωμάτων, καθώς και ο Οίκος του Ναύτου, ενώ το 1929 ιδρύεται στον Πειραιά το πρώτο υποκατάστημα του NAT.¹¹⁹

Η κρίση του 1931-1932 επηρέασε σημαντικά τόσο την ελληνική ναυτιλία όσο και την ελληνική οικονομία και αναπόφευκτα και την οικονομική κατάσταση του NAT, επιφέροντας ζημιές στο Ταμείο, το οποίο όμως παρά τα προβλήματα που αντιμετώπιζε, συνέχιζε να ασκεί κοινωνικό έργο και να διασφαλίζει την αξιοπρέπεια των απόμαχων ναυτικών.¹²⁰

¹¹⁵ Ν.2873/1922 «Περί τροποποιήσεως του νόμου περί Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου»

¹¹⁶ Ν.2868/1922 «Περί υποχρεωτικής ασφάλισεως των εργατών και των ιδιωτικών υπαλλήλων»

¹¹⁷ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τξέι & Τξέι Ελλάς, 2001, σ. 112

¹¹⁸ Ν.3937/1929

¹¹⁹ Του ιδίου, σσ. 116-117

¹²⁰ Ο.π.. σ. 128

Την ίδια περίοδο, με το Ν. 5685/1932 «περί προστασίας των εργατών θαλάσσης και της ανεργίας και ασθeneίας», τροποποιήθηκε το νομοθετικό πλαίσιο του κεφαλαίου ανεργίας, το οποίο πλέον ονομάζεται «Κεφάλαιο Ανεργίας και Ασθeneίας», για καλύτερη περίθαλψη και φροντίδα των ανέργων και ασθενών ναυτικών, αλλά και των συνταξιούχων. Το Μάιο του ίδιου έτους, κατατέθηκε στη Βουλή σχέδιο νόμου «Περί Κοινωνικής Ασφάλισης», στο οποίο προβλεπόταν η συγχώνευση του ΝΑΤ στο νεοσύστατο τότε Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (ΙΚΑ), που επρόκειτο να καλύψει κοινωνικό-ασφαλιστικά όλους τους εργάτες και υπαλλήλους. Η καθολική όμως αντίδραση και οι μαζικές κινητοποιήσεις, τόσο από τους εφοπλιστές όσο και από του ναυτεργάτες οδήγησαν στην αποτροπή τελικά της συγχώνευσης του Ταμείου με το ΙΚΑ και το 1934 μετά από πλήρη συμφωνία όλων των πλευρών, το ΝΑΤ αποκτά αυτοτέλεια και συμπληρώνεται η νομοθεσία περί αυτού,¹²¹ ενώ με το Ν. 6209/1934¹²² εισήχθη για πρώτη φορά στη χώρα ο θεσμός των συλλογικών συμβάσεων των μισθών των πληρωμάτων.¹²³

Με την επάνοδο της Βασιλείας, μετά τη διάλυση της Βουλής το Μάρτιο του 1935, εκδόθηκαν πολλά νομοθετικά διατάγματα σχετικά με την Εμπορική Ναυτιλία, τα οποία επηρέασαν άμεσα το ΝΑΤ, με πιο σημαντικά το Ν.Δ της 27^{ης} Σεπτεμβρίου του 1935, στο οποίο προβλέφθηκε για πρώτη φορά, ότι στο ΝΑΤ θα καταβάλλονται οι εισφορές του αριθμού της προβλεπόμενης σύνθεσης του πλοίου και όχι των απασχολούμενων σ' αυτό αλλά και τον Α.Ν της 19^{ης} Νοεμβρίου του 1935 «περί προστασίας των φυματικών εργατών θαλάσσης», με το οποίο συγκροτήθηκε ειδικό κεφάλαιο προστασίας των φυματικών εργατών, που αποτέλεσε κλάδο ασφαλιστικής κάλυψης στον Οίκο Ναύτου.¹²⁴ Ένα άλλο σημαντικό και ιδιαίτερα προοδευτικό νομοθέτημα ήταν ο Ν. 1091/1938, ο οποίος απαγόρευε την απόλυση των πληρωμάτων των επιβατηγών πλοίων μετά τη διακοπή των θερινών δρομολογίων και επέβαλε παράταση της ναυτολόγησης και κατά τη χειμερινή περίοδο, ενώ στην περίπτωση

¹²¹ Ν.6002/1934 «Περί προστασίας των ανέργων εργατών θαλάσσης και των οικογενειών αυτών», Ν.6114/1934 «Περί της εκ ναυτικών σώστρων εισφοράς υπέρ του ΝΑΤ» και του Ν.6123/1934 «Περί οργανώσεως υπηρεσίας μητρόων εμπορικών πλοίων και εργατών θαλάσσης»

¹²² Ο Νόμος 6209 της 28/7/1934 είναι ιστορικής σημασίας γιατί θέσπιζε να γίνονται οι διαδικασίες καθορισμού των μισθών των πληρωμάτων με συλλογικές συμβάσεις που θα συνάπτονταν μεταξύ των εφοπλιστικών οργανώσεων και των εργατών θαλάσσης. Ο νέος θεσμός, που εμφανίσθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα, αποτελούσε σπουδαίο παράγοντα τόσο για την αποκατάσταση της τάξης στα πλοία όσο και για τη σφρηηλάτηση στενής συνεργασίας πλοιοκτητών και πληρωμάτων (ο θεσμός αυτός υιοθετήθηκε στα χερσαία επαγγέλματα το έτος 1935). Πηγή ΝΑΤ.

¹²³ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 129-132

¹²⁴ Ο.π., σσ. 134-135

απόλυσης υπήρχε υποχρέωση καταβολής στο NAT, των μισθών και της τροφοδοσία των ναυτικών που απολύονταν. Την εποχή αυτή και με αφορμή τον πλεονασματικό ισολογισμό του 1939 και τις αισιόδοξες προβλέψεις για τα οικονομικά του Ταμείου, χορηγούνται πολεμικά επιδόματα στις οικογένειες των ναυτικών, αν και εμφανίζεται δυσαναλογία ασφαλισμένων και συνταξιούχων λόγω του μεγάλου αριθμού αυτών.¹²⁵

Την περίοδο της Κατοχής το NAT συνέχιζε να παρέχει κοινωνική προστασία σε έναν ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό συνταξιούχων και ανέργων ναυτικών αλλά και στις οικογένειες αυτών, παρόλο που η υποτίμηση της δραχμής δημιουργούσε πολλά προβλήματα, ενώ προκειμένου να βρεθούν νέα κεφάλαια για τη συνέχιση του έργου του, τροποποιήθηκε το ισχύον μέχρι τότε νομοθετικό πλαίσιο.¹²⁶ Με τα νέα νομοθετικά διατάγματα δόθηκε στο Ταμείο η δυνατότητα σύναψης δανείων, με αποτέλεσμα το 1942 με το Ν.Δ. 1904 της 22 Οκτωβρίου, το NAT να συνάψει δάνειο με το Δημόσιο ύψους 1.200.000.000 δραχμών παρέχοντας ως ενέχυρο την περιουσία του, ενώ ζητήθηκε και η χορήγηση άτοκων δανείων από το Υπουργείο Οικονομικών, για την προστασία και την περίθαλψη των ανέργων ναυτικών και των οικογενειών τους. Αξίζει δε να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια της κατοχικής περιόδου ιδρύθηκε και λειτούργησε στο εξωτερικό και «δεύτερο» Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο καθώς και «δεύτερος» Οίκος του Ναύτου.¹²⁷

Μετά την απελευθέρωση της Χώρας, οι νόμοι που εκδόθηκαν κατά την κατοχική περίοδο καταργήθηκαν, ενώ αναθεωρήθηκαν και παρέμειναν σε ισχύ όσες διατάξεις θεωρήθηκε ότι υπηρετούσαν το εθνικό συμφέρον και την προστασία των ναυτικών. Το NAT, με την ανασυγκρότηση της εθνικής ναυτιλίας και την σταδιακή απορρόφηση των ανέργων ναυτικών, άρχισε να επανέρχεται στην ομαλότητα παρουσιάζοντας μια εκπληκτική αύξηση εσόδων,¹²⁸ η οποία οδήγησε στην προώθηση διατάξεων με σκοπό την διεύρυνση της κοινωνικής προστασίας των ναυτικών. Έτσι, με το Ν.Δ

¹²⁵ Του ιδίου.. σσ. 139-141

¹²⁶ Ν.Δ. 240/1941 «Περί οικονομικής ενίσχυσης των οικογενειών των εις το εξωτερικόν εργαζομένων εργατών θαλάσσης», Ν.Δ. της 12^{ης} Δεκεμβρίου 1941 «Περί χορηγήσεως διατάξεων υπό του Δημοσίου εις το παρά το Ναυτικόν Απομαχικόν Ταμείον Κεφάλαιον Ανεργίας», Ν.Δ. της 19^{ης} Ιανουαρίου 1942 «Περί παροχής έκτακτου επιδοτήματος εις τους συνταξιούχους του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου», Βλέπε αναλυτικά Μπεντενιώτης, Μ., 2001, σ. 144

¹²⁷ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 144-146

¹²⁸ Στον Ισολογισμό χρήσης 1946-1947 καταγράφησαν έσοδα 5.776.145.756,05 δραχμών και έξοδα 5.662.373.616,90 δραχμών και πλεόνασμα 113.772.139,15 δραχμών, ενώ τα αποθέματα του Ταμείου στο Λονδίνο στις 31/3/1947 έφταναν τις 733.636,59 λίρες και τα κεφάλαια του άγγιζαν το ποσό των 178.671.628,95 δραχμών. Βλέπε αναλυτικά Μπεντενιώτης, Μ., 2001, σ. 151

628/1948¹²⁹ προωθήθηκε η ανέγερση, στην περιοχή της Πεντέλης, νοσηλευτικού ιδρύματος για τους φυματικούς ναυτικούς, με αποτέλεσμα τη λειτουργία μιας πρότυπης νοσηλευτικής μονάδας το 1952, ενώ με τον Α.Ν. 1833/1951 προβλέφθηκε δικαίωμα, ποσοστού από 5%-35%, υπέρ του ΝΑΤ από ασφαλιστικές αποζημιώσεις των απολεσθέντων ελληνικών εμπορικών πλοίων. Ο πόρος αυτός υπήρξε ιδιαίτερα σημαντικός για τα έσοδα του Ταμείου, ενώ ένα ποσοστό της τάξεως του 10% μεταφέρθηκε στο «Κεφάλαιο Ναυτικής Εκπαίδευσης».¹³⁰ Κατά την περίοδο αυτή, διευρύνεται και η ασφαλιστική κάλυψη του κλάδου ασθενείας στους άνεργους ναυτικούς, στους συνταξιούχους και στα προστατευόμενα μέλη των οικογενειών τους σε ολόκληρη την επικράτεια, με αποτέλεσμα να ιδρύονται παραρτήματα του Οίκου του Ναύτου και της Ναυτικής Εστίας σε πολλές ναυτικές πόλεις.¹³¹¹³²

Τον Αύγουστο του 1954, η έδρα του ΝΑΤ, μεταφέρθηκε στον Πειραιά, ενώ με την εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3170/1955 μεταβλήθηκαν¹³³ τα πλαίσια ασφάλισης και παροχών αλλά και η οργάνωση και λειτουργία του Ταμείου. Το ΝΑΤ λειτουργούσε πλέον ως ένας σύγχρονος ασφαλιστικός φορέας, στον οποίο υπάγονταν οι ναυτικοί για τον κλάδο σύνταξης λόγω γήρατος, ανικανότητας και ατυχήματος.¹³⁴

Η παγκόσμια ναυτιλιακή κρίση του 1957-1958 έπληξε, όπως είναι φυσικό και το ΝΑΤ προκαλώντας μείωση των εσόδων του. Το Ταμείο όμως κατάφερε να την αντιμετωπίσει αποτελεσματικά, με αύξηση των εισφορών των ναυτικών και των εφοπλιστών, με αποτέλεσμα δυο χρόνια αργότερα, τον Οκτώβριο του 1960 να υψωθεί η ελληνική σημαία στο χλιοστό πλοίο του στόλου της Παγκόσμιας Ελληνικής Ναυτιλίας και η δύναμη του ελληνικού στόλου να φθάσει τους 5.562.468 κόρους με 71.099 ναυτικούς. Η Παγκόσμια Ελληνική Ναυτιλία, χάρη στην στενή συνεργασία των εφοπλιστών και των ναυτικών, ήταν πλέον πανίσχυρη.¹³⁵

Το 1966 με το Ν. 4502/1966 «Περί τροποποιήσεως του Ν. 3170/1955» τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του Ν.3170/1955 σχετικά με το συνταξιοδοτικό δικαίωμα

¹²⁹ Μ. Μπεντενιώτης, *Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική*, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σ. 153

¹³⁰ Του ιδίου.. σ. 156

¹³¹ Ο.π. σ.157

¹³² Άνδρο, Σύρο, Θήρα, Οινούσες, Κεφαλονιά, Ιθάκη, Γαλαξίδι, Αίγινα, Κύμη, Χαλκίδα, Θεσσαλονίκη.

¹³³ Βλέπε αναλυτικά Μπεντενιώτης, Μ., 2001, σσ. 162-163

¹³⁴ Μ. Μπεντενιώτης, *Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική*, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 162-163

¹³⁵ Μ. Μπεντενιώτης, *Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική*, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 165-170

και πλέον τα έτη υπηρεσίας ήταν 75 αντί 80, βελτιώθηκε το ύψος των συντάξεων που αφορούσαν υπηρεσία μέχρι 25 ετών, διαμορφώθηκαν μικρές αυξήσεις στις συντάξεις με 25ετη και πλέον υπηρεσία, χωρίς όμως να υπάρξει μεταβολή των γενικών βάσεων υπολογισμού των συντάξεων. Λόγω όμως των αδικιών που δημιουργήθηκαν σε σχέση με τη θεμελίωση του ύψους της σύνταξης, αφού συνταξιούχοι με τις ίδιες προϋποθέσεις θεμελιώναν διαφορετικά ποσά σύνταξης, εκδόθηκε το Ν.Δ 152/1974¹³⁶ «περί τροποποίησης και συμπλήρωσης των διατάξεων της περί το ΝΑΤ νομοθεσίας», με το οποίο πλέον το ύψος της σύνταξης θα διαμορφώνεται από το μέσο μισθό των δύο τελευταίων ετών, το χρόνο υπηρεσίας και την συνολική υπηρεσία. Ενώ, με το Ν. 1085/1980¹³⁷ «Περί ελάχιστης εις το ΝΑΤ ασφαλιστικής προστασίας» καθιερώθηκε ο θεσμός της ελάχιστης ασφαλιστικής προστασίας στο ΝΑΤ και συστάθηκε ο «Ειδικός Λογαριασμός Οικογενειακών Επιδομάτων», για την παροχή οικογενειακών επιδομάτων στους ναυτικούς. Το 1984 με το Ν.1482/1984 αρχίζει να λειτουργεί στο ΝΑΤ και Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης των Ναυτικών (ΚΕΑΝ).¹³⁸

Από την 1/1/1983 αρχίζει να εφαρμόζεται στο ΝΑΤ η Αυτόματη Τιμαριθμική Αναπροσαρμογή (ΑΤΑ),¹³⁹ η οποία είχε ως αποτέλεσμα την διατάραξη της ποσοστιαίας σχέσης μεταξύ των συντάξεων και των βασικών μισθών των συλλογικών συμβάσεων και η οποία οδήγησε σε ποσοστά κάτω του 50%, όταν η ανώτατη σύνταξη ήταν τουλάχιστον το 80% του βασικού μισθού της συλλογικής σύμβασης.

Με την είσοδο της χώρας στην Ε.Ο.Κ, η νομοθεσία του Ταμείου εναρμονίστηκε¹⁴⁰ με τον κανονισμό¹⁴¹ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, και πλέον στο ΝΑΤ και στον Οίκο του Ναύτου υπάγονται, οι απασχολούμενοι σε πλοία με

¹³⁶ Το οποίου οι διατάξεις τροποποιήθηκαν με το Ν.792/1978 «Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης ενιαίων διατάξεων της περί ΝΑΤ νομοθεσίας». Με τον οποίο προβλέπεται η θεμελίωση σύνταξης γήρατος υπό τις εξής προϋποθέσεις:

- Συνθετική ναυτική υπηρεσία τουλάχιστον 15 ετών
- Ηλικία τουλάχιστον 50 ετών και
- Άθροισμα ετών ηλικίας και ετών συνθετικής υπηρεσίας τουλάχιστον 70

Με το Νόμο προβλέπεται επίσης ότι ο μέσος μισθός καθορίζεται βάσει του τελευταίου 48μηνου της ναυτικής υπηρεσίας.

¹³⁷ Οι προϋποθέσεις του Ν. 1085/1980, για ελάχιστη ασφαλιστική προστασία, τροποποιήθηκαν με το Ν. 1711/1987, ο οποίος προβλέπει ότι για την θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος καθορίζεται η διαπίστωση ισόβιας ανικανότητας, πενταετής τουλάχιστον ναυτική υπηρεσία και τελευταία ναυτολόγηση διάρκειας τουλάχιστον 7,5 μηνών κατά τα τελευταία 5 χρόνια, πριν από την επέλευση του ασφαλιστικού κινδύνου. Βλέπε Μπεντενιώτης, Μ, 2001, σ. 176.

¹³⁸ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 170-174

¹³⁹ Του ιδίου.. σ. 177

¹⁴⁰ Π.Δ 524/31-12-1983

¹⁴¹ Κανονισμός 1408/1971 Ε.Ο.Κ

ελληνική σημαία ναυτικοί, πολίτες των κρατών μελών της Ε.Ο.Κ, οι πρόσφυγες αλλά και όσοι κατοικούν σε κράτη μέλη της Ε.Ο.Κ.

Το 1995 το ναυτικό επάγγελμα χαρακτηρίστηκε ως ιδιόμορφο, βαρύ και ανθυγιεινό¹⁴² και εντάχθηκε στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα, χωρίς όμως την καθιέρωση πρόσθετης ασφαλιστικής εισφοράς ή μεταβολής των προϋποθέσεων θεμελίωσης συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Άλλες σημαντικές ρυθμίσεις που έγιναν τα επόμενα έτη ήταν ο καθορισμός με το Ν.2576/1998 των τακτικών μηνιαίων εισφορών που θα έπρεπε να καταβάλλονται από τους ναυτικούς και τους πλοιοκτήτες, ενώ με το άρθ. 32 του Ν. 2768/1999¹⁴³ αυξάνεται από 58% στο 60% το ποσό των κατώτατων συντάξεων. Επιπρόσθετα, όσον αφορά τις κατώτατες συντάξεις, αναπροσαρμογές διεξήχθησαν και με τις διατάξεις των άρθ. 30 του Ν. 2932/2001¹⁴⁴ και του άρθ. 13 του Ν. 3075/2002,¹⁴⁵ με το ελάχιστο ποσοστό να διαμορφώνεται στο 70%.¹⁴⁶¹⁴⁷

Σήμερα το ΝΑΤ απαριθμεί 70.196 συνταξιούχους, 15.500 εργαζομένους και 29.000 ασφαλισμένους ναυτικούς και 2.418 ενεργά πλοία, ενώ έχει συγχωνευτεί στο νέο Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, διατηρώντας τη νομική του αυτοτέλεια μόνο ως προς την άσκηση των μη ασφαλιστικών του αρμοδιοτήτων.

3.3.Η διοικητική διάρθρωση του ΝΑΤ

Η διοίκηση¹⁴⁸ του ΝΑΤ ασκείται από το Διοικητικό Συμβούλιο, το οποίο αποτελείται από έντεκα μέλη και στο οποίο εκπροσωπούνται όλοι οι φορείς που σχετίζονται με το Ταμείο. Το Διοικητικό Συμβούλιο διορίζεται με απόφαση του

¹⁴² Ν.2329/1995 (Φ.Ε.Κ 172/22-08-1995) «Ρυθμίσεις Θεμάτων Προσωπικού του Λιμενικού Σώματος Λ.Σ. και Άλλες Διατάξεις».

¹⁴³ Ο Νόμος 2768/1999 που αναπροσάρμοζε τις συντάξεις του 2000, έτσι ώστε να μην υπολείπονται του 60% του βασικού μισθού των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, αφορούσε μόνο τους συνταξιούχους ναυτικούς που τα 4 τελευταία χρόνια ναυτολογήθηκαν σε ειδικότητες για τις οποίες κατείχαν τα αντίστοιχα διπλώματα, πτυχία ή άδειες. Πηγή ΝΑΤ.

¹⁴⁴ Ο Νόμος 2932/2001 που αναπροσάρμοζε τις συντάξεις του 2001 και 2002, έτσι ώστε να μην υπολείπονται του 60% του βασικού μισθού των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας, αφορούσε όλους τους συνταξιούχους ναυτικούς ανεξάρτητα αν είχαν ναυτολογηθεί τα 4 τελευταία χρόνια σε ειδικότητες αντίστοιχες με τα διπλώματα, πτυχία ή άδειες που κατείχαν. Πηγή ΝΑΤ.

¹⁴⁵ Ο Νόμος 3075/2002 που προσάρμοζε τα ποσά των συντάξεων απ' το 2003 και μετά, με τα ποσοστά που προβλεπόταν, αφορούσε όλους τους συνταξιούχους που οι συντάξεις τους υπολείπονταν των ποσοστών αυτών, ανεξάρτητα αν οι ναυτολογήσεις του τελευταίου 48μήνου, αντιστοιχούσαν στο δίπλωμα, το πτυχίο ή την άδεια τους. Πηγή ΝΑΤ.

¹⁴⁶ Απ' το 2011 και μετά σταμάτησε η αναπροσαρμογή των συντάξεων στο 70% του προηγούμενου έτους και στους νέους συνταξιούχους απονέμεται σύνταξη με τα δεδομένα του έτους 2010, συμπεριλαμβανομένων και όλων των κρατήσεων που προβλεπόταν απ' τους Νόμους που ψηφίστηκαν από 2010 και μετά, για περικοπές συντάξεων. Πηγή ΝΑΤ.

¹⁴⁷ Βλέπε και Παραρτήματα σ.σ 168-170

¹⁴⁸ http://www.nat.gr/site/categories/nat/dioikitiki_diarthrossi.csp, [πρόσβαση 05/09/2016]

αρμόδιου Υπουργείου, με τριετή κάθε φορά θητεία και για δύο συνεχόμενες θητείες το μέγιστο.

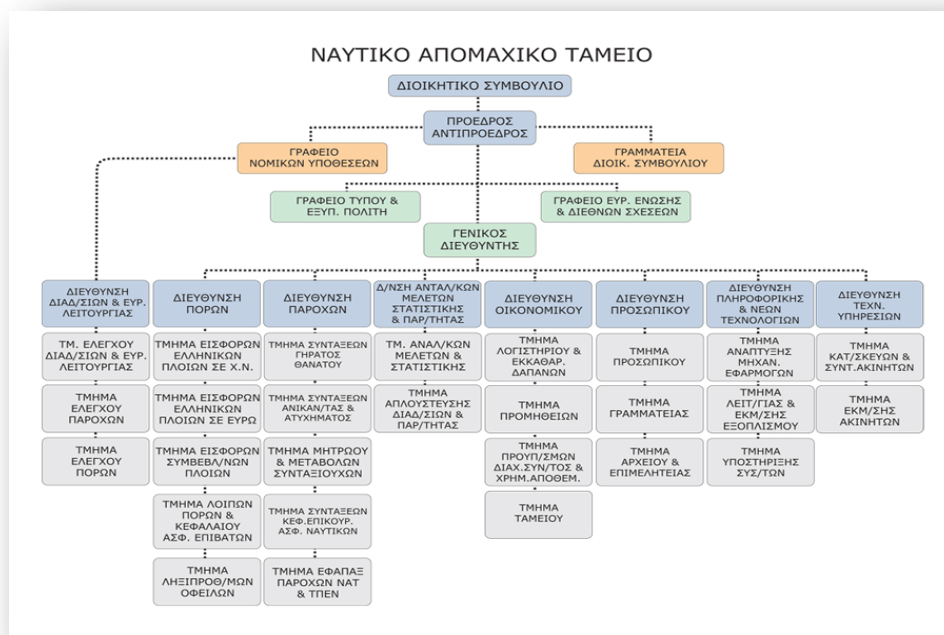
Οι εκπρόσωποι των φορέων ορίζονται από τους ίδιους τους φορείς, ενώ ο Πρόεδρος και ο Αντιπρόεδρος του Δ.Σ. διορίζονται με επιλογή του αρμόδιου Υπουργού.

Ειδικότερα, το Δ.Σ. αποτελείται από:

1. Τον Πρόεδρο
2. Τον Αντιπρόεδρο
3. Τρεις (3) εκπροσώπους των εν ενεργεία ναυτικών, δύο εκ των οποίων είναι αξιωματικοί και ένας από τα κατώτερα πληρώματα.
4. Έναν (1) εκπρόσωπο των συνταξιούχων
5. Τρεις (3) εκπροσώπους των πλοιοκτητών φορηγών άνω των 3.000 κόρων ολικής χωρητικότητας
6. Έναν (1) εκπρόσωπο των πλοιοκτητών επιβατηγών πλοίων
7. Έναν (1) εκπρόσωπο των εργαζομένων στο NAT

Το οργανόγραμμα του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου παρατίθεται αναλυτικά παρακάτω:

Διάγραμμα 5 Οργανόγραμμα NAT

3.4. Υποχρέωση Ασφάλισης

Στο Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο ασφαλιζονται¹⁴⁹ οι Έλληνες και Κύπριοι απογεγραμμένοι ναυτικοί, καθώς και οι υπήκοοι ξένων κρατών μελών της Ε.Ε. που εργάζονται σε πλοία με ελληνική ή ξένη σημαία, ασφαλιστικώς συμβεβλημένων με το ΝΑΤ.

Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθ. 3 παρ. 1 του ΚΝ. 792/78, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθ. 8 του 1085/80 στην ασφάλιση υπάγονται υποχρεωτικά οι Έλληνες ναυτικοί:

1. Οι ανήκοντες σε συγκροτημένο πλήρωμα πλοίου με ελληνική ή ξένη σημαία συμβεβλημένα ασφαλιστικώς με το ΝΑΤ.

2. Οι νόμιμοι εκπρόσωποι στο εσωτερικό ή εξωτερικό της ανώτατης οργάνωσης των Ελλήνων ναυτικών που εδρεύει στην Ελλάδα, για όσο χρόνο εκπροσωπούν την οργάνωση αυτή, όχι πέραν της πενταετίας και εφόσον έχουν δίπλωμα ή πτυχίο ναυτικής ικανότητας και δεκαετή, τουλάχιστον, εργασία σε πλοίο.

3. Οι αρχιπλοηγοί και πλοηγοί και το βοηθητικό προσωπικό που υπηρετεί στους πλοηγικούς σταθμούς.

4. Οι πλοηγοί που υπηρετούν σε λιμάνια άλλων κρατών.

5. Οι μετεκπαιδευόμενοι στις Δ.Σ.Ε.Ν ναυτικοί για το χρονικό διάστημα της μετεκπαίδευσης σε αυτές.

6. Οι υπάλληλοι Προξενικών Λιμεναρχείων, οι Καθηγητές ή Διευθυντές σπουδών Δ.Σ.Ε.Ν., οι Κυβερνήτες και τα μέλη των πληρωμάτων των πλοίων της κατά θάλασσαν Οικονομικής Αστυνομίας (Θ.Ο.Α.) καθ' όσο χρόνο ήσαν εν ενεργεία, εφόσον είναι απογεγραμμένοι ναυτικοί και έχουν δεκαετή τουλάχιστον στο Εμπορικό Ναυτικό, «πραγματική ναυτική υπηρεσία».

7. Οι εκάστοτε υπηρετούντες με οποιαδήποτε σχέση Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου στο Υπουργείο ή τις υπηρεσίες του, εφόσον είναι απογεγραμμένοι ναυτικοί και έχουν στο Εμπορικό Ναυτικό δεκαετή τουλάχιστον «πραγματική ναυτική υπηρεσία», η οποία περιορίζεται σε πενταετή ναυτική υπηρεσία, εάν είναι κάτοχοι διπλώματος Πλοιάρχου, Μηχανικού ή Ραδιοτηλεγραφήτη Α΄ Τάξης του Εμπορικού Ναυτικού.

8. Οι υπηρετούντες με οποιαδήποτε σχέση Δημοσίου ή Ιδιωτικού Δικαίου σε Οργανισμούς που εποπτεύονται από το Υπουργείο, εφόσον είναι απογεγραμμένοι ναυτικοί και έχουν στο Εμπορικό Ναυτικό δεκαετή τουλάχιστον «πραγματική ναυτική υπηρεσία».

9. Οι Αρχιπλοίαρχοι και Αρχιμηχανικοί ναυτιλιακών επιχειρήσεων.

¹⁴⁹ http://www.nat.gr/site/categories/ipox_asfalissis.csp [πρόσβαση 05/09/2016]

10.Οι Πλοίαρχοι Α΄ Τάξης και οι Α΄ Μηχανικοί που εργάζονται σε ναυτιλιακές επιχειρήσεις και αποδεδειγμένα δεν ασκούν άλλο επάγγελμα για τα 2/3 της υπηρεσίας τους.

11.Οι εκάστοτε εργαζόμενοι σε Δημόσιες Σχολές του Εμπορικού Ναυτικού της Εστίας Ναυτικών, εφόσον είναι απογεγραμμένοι ναυτικοί με δεκαετή τουλάχιστον «πραγματική ναυτική υπηρεσία» σε πλοία της κατηγορίας Β΄, σύμφωνα με τον πίνακα 1 του άρθρου 16 του ΚΝ 792/78.

12.Οι έλληνες ναυτικοί που υπηρετούν σε βοηθητικά πλοία του Πολεμικού Ναυτικού. Η υπηρεσία αυτή λογίζεται ως προς την καταβολή των εισφορών και τον υπολογισμό της σύνταξης σαν πραγματοποιηθείσα σε Ακτοπλοϊκά Ελληνικά πλοία του εμπορικού Ναυτικού.

Επίσης, κατά τις διατάξεις του άρθρ. 5 του Ν. 2575/98:

1. Οι Γενικοί Επιθεωρητές σκάφους και οι Επιθεωρητές-Μηχανικοί ασφαλίζονται υποχρεωτικά στο ΝΑΤ κατ' εξαίρεση της κείμενης νομοθεσίας, για υπηρεσία μέχρι έξι το πολύ μήνες κατά την διάρκεια κάθε ημερολογιακού έτους εφόσον:

- υπηρετούν σε πλοία άνω των 1000 κ.ο.χ
- έχουν Δίπλωμα Πλοίαρχου ή Μηχανικού Α΄ Τάξης.

2. Πλοίαρχοι Α΄ και Β΄ Τάξης και Μηχανικοί Α΄ και Β΄ Τάξης του Εμπορικού Ναυτικού μπορούν να αναγνωρίσουν (με εξαγορά) δύο το πολύ φορές την υπηρεσία τους μέχρι 12 μήνες για κάθε πλοίο στο ΝΑΤ, σε πλοία που τελούν υπό ναυπήγηση στην Ελλάδα ή την αλλοδαπή, είναι πάνω από 3.000 κ.ο.χ, δεν έχουν ναυτολόγια, υψώσουν την ελληνική σημαία κατά την πρώτη νηολόγηση και τη διατηρήσουν για χρόνο διπλάσιο του χρόνου που εξαγοράζουν

Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται για όσο χρόνο διαρκεί η ναυπήγηση και για δύο το πολύ αξιωματικούς των παραπάνω ειδικοτήτων για κάθε πλοίο και μπορεί να είναι Πλοίαρχοι, Μηχανικοί ή ένας Πλοίαρχος και ένας Μηχανικός. Επίσης, στο εδάφιο γ΄ ορίζεται ότι μόνο οι Πλοίαρχοι Β' Τάξης μπορούν να εξαγοράσουν μέχρι έξι μήνες υπηρεσίας στα υπό ναυπήγηση πλοία, η οποία θα υπολογίζεται για την συμπλήρωση της συνολικά απαιτούμενης υπηρεσίας για την απόκτηση Διπλώματος Πλοίαρχου Α΄ Τάξης.

3.5. Πόροι-Εισφορές

Το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων του Ταμείου προέρχεται από τις εισφορές που εισπράττει το NAT από τους πλοιοκτήτες και τους ναυτικούς. Ειδικότερα, οι πόροι αυτοί προέρχονται από:

- **Εξαγορά σε πλοία με ξένη σημαία**

Σύμφωνα με το άρθ. 37 του Κ.Ν 792/78 επιτρέπεται στους ασφαλισμένους ή τους συνταξιούχους ναυτικούς ή στις οικογένειες τους η εξαγορά υπηρεσίας σε πλοία με ξένη σημαία, μη συμβεβλημένα με το NAT.¹⁵⁰

- **Εξαγορά στρατιωτικής θητείας**

Οι ναυτικοί έχουν δικαίωμα να εξαγοράσουν το χρόνο υπηρεσίας που διανύθηκε με θητεία ή εφεδρεία στις Ένοπλες Δυνάμεις, στα Σώματα ασφαλείας καθώς και στο Λιμενικό ή Πυροσβεστικό Σώμα, ανεξάρτητα από ηλικία και χρόνο θαλάσσιας υπηρεσίας τους.¹⁵¹

- **Λήψη αναγκαστικών μέτρων**

Το NAT, σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης καταβολής κάθε είδους εισφορών υπέρ NAT, μπορεί να προβεί στη λήψη αναγκαστικών μέτρων σε βάρος των πλοιοκτητών και εκπροσώπων των πλοιοκτητριών εταιρειών.¹⁵²

- **Εξαγορά Αρχιπλοιάρχων-Αρχιμηχανικών**

Αναγνωρίζεται η Υπηρεσία των Αρχιπλοιάρχων, Αρχιμηχανικών, Πλοιάρχων Α΄ και Μηχανικών Α΄ που εργάζονται σε ναυτιλιακές επιχειρήσεις, εφόσον η Ναυτιλιακή Επιχείρηση στην οποία εργάζονται είναι Ελληνική ή αν δεν έχει πλοία με ελληνική ή υπό ξένη σημαία συμβεβλημένα με το NAT, τα πλοία που διαθέτει ή διαχειρίζεται να είναι ελληνόκτητα (με πιστοποιητικά της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών ή του Ν.Ε.Ε ή οποιασδήποτε άλλης Δημόσιας Αρχής - YEN/YMNE) ή ελληνικών συμφερόντων (άνω του 50%).¹⁵³

- **Εφοδιασμός με ναυτολόγιο**

¹⁵⁰ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/poroi_eisfores/exagora_ploia.csp,

[πρόσβαση 06/09/2016]

¹⁵¹ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/poroi_eisfores/exagora_thiteias.csp,

[πρόσβαση 06/09/2016]

¹⁵² http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/poroi_eisfores/lipsi_metrwn.csp,

[πρόσβαση 06/09/2016]

¹⁵³ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/poroi_eisfores/exagora_arxiploiarxwn.csp,

[πρόσβαση 06/09/2016]

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθ. 86 του Κ.Ν 792/78 τα πλοία άνω των 100 κόντων, υποχρεούνται να εφοδιάζονται με ναυτολόγιο.¹⁵⁴

- **Τήρηση ναυτολογίου**

Σε κάθε ναυτολόγιο πρέπει να συμπληρώνονται σωστά και καλογραμμένα όλες οι ενδείξεις των σελίδων του, με στοιχεία που βγαίνουν από επίσημα έγγραφα του πλοίου, ενώ στη σελίδα που αναφέρεται η οργανική σύνθεση του πληρώματος αναγράφονται στοιχεία που τυχόν υπάρχουν στο πλοίο και επηρεάζουν τη σύνθεσή του (π.χ. συσκευές που απαλλάσσουν το πλοίο από την ναυτολόγηση ορισμένων ειδικοτήτων).¹⁵⁵

- **Εξόφληση και αντικατάσταση Ναυτολογίου**

Κατά το άρθ. 1 παρ. 4 του Ν.1711/87 οι οφειλές των πλοιοκτητών είναι ληξιπρόθεσμες και απαιτητές μετά την συμπλήρωση τριμήνου από την έκδοση του ναυτολογίου, ενώ το ναυτολόγιο καθίσταται ληξιπρόθεσμο και αντικαθίσταται υποχρεωτικά με την συμπλήρωση 6 μηνών από την έκδοσή του και δεν χορηγείται στο πλοίο νέο ναυτολόγιο εάν δεν καταβληθούν στο ΝΑΤ οι οφειλόμενες από το προηγούμενο ασφαλιστικές εισφορές. Σε περίπτωση που το ναυτολόγιο έχει συμπληρώσει χρονική διάρκεια έξι μηνών από την έκδοσή του χωρίς να εξοφληθούν οι εισφορές που οφείλονται, απαγορεύεται ο απόπλους του πλοίου.¹⁵⁶

- **Εισφορές ναυτικού- πλοιοκτήτη**

Τα συγκροτημένα πληρώματα των Ελληνικών πλοίων και οι πλοιοκτήτες τους καταβάλλουν τακτικές μηνιαίες εισφορές, με εξαίρεση τους αλλοδαπούς και μη απογεγραμμένους Έλληνες ναυτικούς, εφόσον αυτοί δεν καταλαμβάνουν οργανική θέση. Οι εισφορές των ναυτικών και των πλοιοκτητών υπολογίζονται επί του μισθού του προβλεπομένου από τις Συλλογικές Συμβάσεις και όταν δεν υπάρχουν Συλλογικές Συμβάσεις με τις αποφάσεις του Υ.Ε.Ν. κατά τα άρθρα 84, παρ.2, Κ.Ν 792/78 και 14 παρ. 2 του Ν. 1085/80¹⁵⁷

¹⁵⁴ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/poroi_eisfores/efodiasmos_naftologio.csp,
[πρόσβαση 06/09/2016]

¹⁵⁵ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/poroi_eisfores/tirisi_naftologiou.csp,

[πρόσβαση 06/09/2016]

¹⁵⁶ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/poroi_eisfores/exoflisi_naftologiou.csp,

[πρόσβαση 06/09/2016]

¹⁵⁷ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/poroi_eisfores/eisfores_naftikou.csp,

- **Συμβεβλημένα πλοία με ξένη σημαία**

Οι Έλληνες ναυτικοί που υπηρετούν σε πλοία με ξένη σημαία μπορούν να ασφαρίζονται στο NAT., εφόσον οι πλοιοκτήτες ή πλοιοκτήτριες Εταιρείες έχουν συνάψει συμβάσεις με το NAT, με τις οποίες αναλαμβάνουν την υποχρέωση της καταβολής της αναλογούσης, σύμφωνα με την κατηγορία του πλοίου, εισφοράς πλοιοκτήτη, τις κρατήσεις από τη μισθοδοσία των επί του πλοίου υπηρετούντων Ελλήνων ναυτικών, την υπέρ του NAT. και Λοιπών Ταμείων εισφορών καθώς και την απόδοση των ποσών αυτών στο NAT.¹⁵⁸

- **Κεφάλαιο ασφάλισης επιβατών οχημάτων**

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.2575/98 είχε συσταθεί στο NAT κλάδος ασφάλισης επιβατών και οχημάτων που μετακινούνται με καταβολή ναύλου μεταξύ ελληνικών λιμένων με κάθε τύπου επιβατηγά-οχηματαγωγά και φορτηγά οχηματαγωγά πλοία, καθώς και ίδιο κεφάλαιο με τον τίτλο «Κεφάλαιο Ασφάλισης Επιβατών και Οχημάτων» (Κ.Α.Ε.Ο), με σκοπό την αποζημίωση των επιβατών και οχημάτων σε περίπτωση ναυτικού ατυχήματος. Ο κλάδος αυτός καθώς και το αντίστοιχο κεφάλαιο, καταργήθηκαν με το άρθ. 116 παρ. 1 του Ν. 3978/2011.¹⁵⁹

160

3.6. Συντάξεις-Παροχές

Το NAT παρέχει στους ασφαλισμένους ναυτικούς κύρια και μηνιαία επικουρική σύνταξη, ενώ συνεισφέρει σημαντικά στην κοινωνική ασφάλιση των ναυτικών και με την κάλυψη ορισμένων παροχών. Επίσης, το NAT αποδίδει στον ΕΟΠΠΥ τα έσοδα που αποκομίζει από εισφορές, προκειμένου να καλύπτονται ιατροφαρμακευτικά οι ασφαλισμένοι σε αυτό.

Αναλυτικότερα, από το NAT παρέχονται οι παρακάτω συντάξεις-παροχές:

[πρόσβαση 06/09/2016]

¹⁵⁸ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/poroi_eisfores/simvevlimena_ploia.csp,

[πρόσβαση 06/09/2016]

¹⁵⁹ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/poroi_eisfores/kefalaio_asfalisis.csp,

[πρόσβαση 06/09/2016]

¹⁶⁰ Ν. 3978/2011 (Α 137/ 16-06-2011) «Δημόσιες Συμβάσεις έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας-Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/ΕΚ-Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας»

1. Σύνταξη λόγω Γήρατος

Σύνταξη γήρατος¹⁶¹ χορηγείται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθ. 14 παρ. 1 του Κ.Ν 792/78 και Ν. 4093/2012, σε ναυτικό που αποσύρεται οριστικά του ναυτικού επαγγέλματος και εφόσον συντρέχουν οι παρακάτω προϋποθέσεις:

- Έχει συμπληρώσει ηλικία τουλάχιστον πενήντα δύο ετών (52)
- Έχει συνθετική ναυτική υπηρεσία τουλάχιστον δέκα πέντε (15) ετών
- Τα έτη της συνθετικής ναυτικής υπηρεσίας προστιθέμενα στα έτη της ηλικίας του να δίδουν κατ' ελάχιστο όριο τον αριθμό εβδομήντα δύο (72)

Επίσης, με τη διάταξη του άρθ. 2 παρ. 2 του Ν. 1711/87 σε συνδυασμό με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης των Ν. 1405/83, Ν. 2084/92 και του Ν. 4093/2012 χορηγείται σύνταξη γήρατος, εφόσον ο διαδοχικά ασφαλισμένος έχει συμπληρώσει μαζί με την υπηρεσία του πάνω σε πλοίο και τον χρόνο ασφάλισης σε άλλους φορείς εικοσαετή τουλάχιστον συνθετική υπηρεσία και είναι ηλικίας τουλάχιστον 52 ετών.

Με ορισμένες προϋποθέσεις η χορηγούμενη σύνταξη είναι για το συνολικό χρόνο ασφάλισης, διαφορετικά του χορηγείται σύνταξη με βάση τα χρόνια της ναυτικής του υπηρεσίας, η οποία προσαυξάνεται όταν συμπληρώσει το όριο ηλικίας που απαιτεί ο άλλος φορέας.

2. Σύνταξη λόγω Θανάτου του Ναυτικού

Σύνταξη λόγω θανάτου,¹⁶² σύμφωνα με την διάταξη του άρθ. 38 του Ν. 1085/80, χορηγείται στην οικογένεια του ναυτικού, εφόσον ο αποθανών ναυτικός κατά τον χρόνο του θανάτου είχε αποκτήσει «*συνθετική ναυτική υπηρεσία*» τουλάχιστον δεκαπέντε ετών.

Σε περίπτωση που ο θανών ναυτικός είχε υπαχθεί διαδοχικά στην ασφάλιση και άλλων φορέων, εφαρμόζεται η διάταξη του άρθ. 38 του Ν. 1085/80 σε συνδυασμό με τις διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης των Ν. 1405/83 και Ν. 1539/85. Ενώ σύμφωνα με τη διάταξη του άρθ. 1 του Ν. 1085/80 «*περί ελάχιστης ασφαλιστικής προστασίας*», όπως τροποποιήθηκε με την διάταξη του άρθ. 2 παρ. 1 του Ν. 1711/87 σε περίπτωση θανάτου ναυτικού χορηγείται σύνταξη, ως ελάχιστη ασφαλιστική προστασία και εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις.

¹⁶¹ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/syntaxeis/Logo_Giratos.csp, [πρόσβαση 14/09/2016]

¹⁶² http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/syntaxeis/Logo_thanatou.csp, [πρόσβαση 14/09/2016]

Σε περίπτωση θανάτου ναυτικού ασφαλισμένου ή συνταξιούχου, δικαιούνται σύνταξη σύμφωνα με τα άρθρα 20 και 22 του Κ.Ν 792/78, 19 του Ν. 1085/80, 3 παρ. 5 του Ν. 1711/87 και 30 παρ. 1 του Ν. 2932/01, τα παρακάτω πρόσωπα:

- Η χήρα σύζυγος ή ο σύζυγος που παραμένει χήρος και είναι άπορος και απολύτως ανίκανος (ποσοστό συνταξιοδότησης 70%)
- Τα άγαμα παιδιά μέχρι την συμπλήρωση του 18ου έτους της ηλικίας τους ή μέχρι του 24^{ου}, όταν σπουδάζουν σε σχολή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (εσωτερικού ή εξωτερικού), εφόσον αυτές αναγνωρίζονται από τη νομοθεσία του Κράτους. Επίσης, τα άγαμα ή έγγαμα τέκνα που είναι απόλυτα και οριστικά ανίκανα για κάθε βιοποριστική εργασία
- Ο απολύτως ανίκανος ή συμπληρώσας το 60^{ου} έτος της ηλικίας τούτου πατέρας ή η χήρα μητέρα (ποσοστό συνταξιοδότησης 50%)
- Αν δεν υπάρχουν στην ζωή πατέρας ή μητέρα του θανόντος ναυτικού τότε την σύνταξη δικαιούνται τα αδέρφια του με τις ίδιες προϋποθέσεις που ισχύουν για τα παιδιά του ναυτικού.

Κάθε μία από τις παραπάνω τάξεις οικογένειας του θανόντος ασφαλισμένου ή συνταξιούχου ναυτικού αποκλείει τις επόμενες, εκτός από τις δύο πρώτες που συντρέχουν μεταξύ τους. Τέλος, το συνταξιοδοτικό δικαίωμα της οικογένειας του θανόντος ναυτικού εξαντλείται από τα πρόσωπα της τάξης, η οποία κατά την παραπάνω σειρά καλείται πρώτα και ποτέ δεν μεταβιβάζεται σε πρόσωπα της επόμενης τάξης.

Στα μέλη της οικογένειας του θανόντος ναυτικού χορηγείται σύνταξη που ορίζεται σε ποσοστό επί της εκάστοτε καταβαλλόμενης στο δικαιούχο σύνταξης ως εξής:

- Στο 70% προκειμένου για σύζυγο χωρίς προστατευόμενα συνταξιοδοτικά παιδιά, στο 85% εφόσον έχει ένα παιδί, στο 100% εφόσον έχει δύο παιδιά και άνω
- Προκειμένου για συνταξιοδότηση παιδιών που είναι ορφανά από πατέρα και μητέρα στο 60%, εφόσον συνταξιοδοτείται ένα παιδί, στο 75%, εφόσον συνταξιοδοτούνται δύο παιδιά, στο 90% τρία και στο 100% τέσσερα και άνω
- Στο 50% προκειμένου για συνταξιοδότηση του πατέρα ή της μητέρας
- Στο 30% προκειμένου για συνταξιοδότηση αδελφών, εφόσον το συνταξιοδοτούμενο πρόσωπο είναι ένα, στο 45% εφόσον συνταξιοδοτούνται δύο και στο 60% εφόσον συνταξιοδοτούνται τρεις και άνω

3. Σύνταξη λόγω Ανικανότητας-Ελάχιστη Ασφαλιστική προστασία

Σύνταξη λόγω Ανικανότητας¹⁶³ δικαιούται, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθ. 38 του Ν. 1085/80 σε συνδυασμό με τις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης των Ν. 1405/83 και Ν. 1539/85 και των διατάξεων του άρθ. 5 παρ. 10 του Ν. 2575/98, ο ναυτικός που έχει πραγματοποιήσει 15ετη συνθετική υπηρεσία στην οποία μπορεί να συμπεριλαμβάνεται και η υπηρεσία που πραγματοποιήθηκε σε άλλο φορέα (διαδοχική ασφάλιση με ελάχιστη ναυτική υπηρεσία πέντε ετών) και εφόσον κριθεί από την πρωτοβάθμια Υγειονομική Επιτροπή του ΙΚΑ, ανίκανος για το ναυτικό επάγγελμα με ποσοστό αναπηρίας 67% ή ανίκανος για το ναυτικό επάγγελμα από την Ανωτάτη Ναυτική Υγειονομική Επιτροπή (ΑΝΥΕ). Ενώ, σύμφωνα με την διάταξη του άρθ. 1 του Ν. 1085/80 «περί ελάχιστης ασφαλιστικής προστασίας» όπως τροποποιήθηκε με την διάταξη του άρθ. 2 παρ. 1 του Ν.1711/87 και της παρ. 10 του Ν. 2578/98, σε περίπτωση ισοβίου ανικανότητας ναυτικού χορηγείται σύνταξη, ως ελάχιστη ασφαλιστική προστασία, υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

4. Σύνταξη λόγω Ατυχήματος

Σύνταξη λόγω ατυχήματος¹⁶⁴ κατά τη διάταξη του άρθ. 14 παρ. 4 του Κ.Ν 792/78, χορηγείται σε ναυτικό που καθίσταται ανίκανος για το επάγγελμα του, συνεπεία ατυχήματος που επήλθε κατά τη ναυτική εργασία ή προκλήθηκε με αφορμή αυτής και εφόσον συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις. Σε περίπτωση που ο ναυτικός κριθεί προσωρινά ανίκανος επανεξετάζεται από τις Υγειονομικές Επιτροπές έως ότου γίνει οριστικά συνταξιούχος. Σύνταξη ατυχήματος απονέμεται στα δικαιούμενα πρόσωπα της οικογένειας του ναυτικού, όταν ο θάνατος προήλθε από ατύχημα.

Ειδικότερα, στις περιπτώσεις θανάτου του ναυτικού, ο νόμος δέχεται και χαρακτηρίζει ως ναυτικό ατύχημα τις παρακάτω περιπτώσεις:

- Το θάνατο του ναυτικού κατά το χρόνο της ναυτολόγησής του από οποιαδήποτε αιτία, κατά τη διάρκεια του πλου του πλοίου
- Το θάνατο του ναυτικού που συμβαίνει στην ξηρά μέσα σε 10 το πολύ ημέρες από την αποβίβαση του από το πλοίο, που έχει ως αιτία βαριά ασθένεια που εκδηλώθηκε στη διάρκεια της εργασίας του

¹⁶³ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/syntaxeis/Logo_anikanotitas.csp, [πρόσβαση 14/09/2016]

¹⁶⁴ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/syntaxeis/Logo_atiximatos.csp, [πρόσβαση 14/09/2016]

- Εξαιρετικά το θάνατο ή την απώλεια του ναυτικού σε αεροπορικά δυστυχήματα, κατά την μετάβαση του για ναυτολόγηση ή κατά την επιστροφή του μετά την απόλυση.

5. Αναπροσαρμογή Συντάξεων¹⁶⁵

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13, παρ. 1 του Ν. 3075/2002, οι ανώτατες συντάξεις των ναυτικών που έχουν δεκαπενταετή τουλάχιστον συνθετική θαλάσσια υπηρεσία στην οποία συμπεριλαμβάνονται ο χρόνος άδειας και οι πάσης φύσεως εξαγορές στο ΝΑΤ, επαναυπολογίζονται την 31η Δεκεμβρίου κάθε έτους και διαμορφώνονται στα αναφερόμενα ως ακολούθως ποσοστά επί του βασικού μισθού, προσαυξημένο με το επίδομα Κυριακών, των αντίστοιχων συλλογικών συμβάσεων εργασίας των πλοίων στα οποία ναυτολογήθηκαν και για τις ειδικότητες με τις οποίες υπηρέτησαν κατά το τελευταίο 48μηνο της υπηρεσίας τους.

Αναλυτικά:

- από 1.1.2003 στο 62,5% του κατά τα άνω βασικού μισθού
- από 1.1.2004 στο 65% του κατά τα άνω βασικού μισθού.
- από 1.1.2005 στο 67,5% του κατά τα άνω βασικού μισθού.
- από 1.1.2006 και μετά στο 70% του κατά τα άνω βασικού μισθού.

Κατά το ίδιο ποσοστό αυξάνονται και οι συντάξεις των συνταξιούχων που είναι μικρότερες των ανωτάτων συντάξεων. Ο επανυπολογισμός αφορά και την επικουρική σύνταξη των ναυτικών που χορηγείται από το Κεφάλαιο Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών.

6. Έναρξη Σύνταξης

Η καταβολή των συντάξεων όλων των κατηγοριών αρχίζει από την πρώτη του επόμενου μήνα υποβολής της σχετικής αίτησης από τον δικαιούχο.

7. Μεταβίβαση σύνταξης

Η σύνταξη,¹⁶⁶ σύμφωνα με τα άρθρα 20 και 22 του Κ.Ν 792/78, τον Ν. 1085/80, το άρθ. 19 του Ν. 1711/87 και το άρθ. 3 παρ. 5 του Ν. 2329/95, μεταβιβάζεται στους δικαιούχους συγγενείς των ναυτικών όπως αυτοί καθορίζονται στο κεφάλαιο που αφορά τη σύνταξη λόγω θανάτου του ναυτικού, εφόσον υποβληθεί σχετική αίτηση. Η σύνταξη

¹⁶⁵ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/syntaxeis/Anaprosarmogi.csp, [πρόσβαση 14/09/2016]

¹⁶⁶ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/syntaxeis/metavivasi_sindaxis.csp, [πρόσβαση 14/09/2016]

αυτή αρχίζει από την πρώτη του επόμενου μήνα του θανάτου του ναυτικού, με την προϋπόθεση υποβολής της σχετικής αίτησης εντός τριών μηνών από το χρόνο θανάτου. Διαφορετικά η σύνταξη αρχίζει από την πρώτη του επόμενου μήνα από την υποβολή της αίτησης για συνταξιοδότηση.

8. Έξοδα Κηδείας¹⁶⁷

Σύμφωνα με το άρθρο 51 του Κ.Ν 792/78 και την υπ' αριθ. 5411.1/72/29-9-0 Κ.Υ.Α. (Φ.Ε.Κ. 1453 Β) όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 6 του άρθ. 5 του Ν. 2575/98, στους επιμεληθέντες την κηδεία θανόντος συνταξιούχου ναυτικού καταβάλλονται έξοδα κηδείας, μετά από σχετική αίτηση των δικαιούχων.

9. Ασφάλιση Ασθενείας των Συνταξιούχων

Στους συνταξιούχους ναυτικούς παρέχεται ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη από τον Οίκο Ναύτη.

10. Επανάληψη Επαγγέλματος¹⁶⁸

Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθ. 8 του Ν. 2987/02 και την Υπουργική Απόφαση 3511/49/11-3-2002 όπως τροποποιήθηκε από την Υπουργική Απόφαση 3511.4/01/2011 και την Υπουργική Απόφαση 3511.4/20/2004, επιτρέπεται στους ναυτικούς που λαμβάνουν σύνταξη γήρατος από το ΝΑΤ και έχουν ηλικία μέχρι 65 ετών, να επαναλάβουν το ναυτικό επάγγελμα και να ναυτολογηθούν σε πλοία ανεξαρτήτου σημαίας υπό ορισμένες προϋποθέσεις. Η θαλάσσια υπηρεσία που αποκτάται σύμφωνα με τα παραπάνω, κατόπιν αιτήσεως του ναυτικού, προσμετράται για τον επανυπολογισμό προς επαύξηση της κύριας και επικουρικής σύνταξης, καθώς και της εφάπαξ παροχής από τα Ταμεία Πρόνοιας Εμπορικού Ναυτικού, με την προϋπόθεση πλήρους καταβολής των αντίστοιχων ασφαλιστικών εισφορών.

11. Επικουρική Ασφάλιση (Κ.Ε.Α.Ν)¹⁶⁹

Στο ΝΑΤ έχει ιδρυθεί κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών (ΚΕΑΝ)¹⁷⁰ με σκοπό την παροχή στους ασφαλισμένους σ' αυτό μηνιαίας σύνταξης. Στην ασφάλιση του ΚΕΑΝ υπάγονται υποχρεωτικά όλοι οι ναυτικοί που υπάγονται και στην κύρια ασφάλιση του ΝΑΤ και η οποία αρχίζει αυτοδίκαια από 1/9/1981.

¹⁶⁷ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/syntaxeis/Exoda_kideias.csp, [πρόσβαση 14/09/2016]

¹⁶⁸ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/syntaxeis/Epanalipsi_epagelmatos.csp,

[πρόσβαση 14/09/2016]

¹⁶⁹ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/syntaxeis/epikouriki_asfalisi.csp,

[πρόσβαση 14/09/2016]

¹⁷⁰ Κεφάλαιο Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών (Ν.1482/84 Ν.1844/89, Ν.1879/90, Ν.3075/02)

12. Ταμείο Πρόνοιας (Τ.Π.Ε.Ν)-ΕΦΑΠΑΞ¹⁷¹

Τα Ταμεία Πρόνοιας Εμπορικού Ναυτικού έχουν ως σκοπό την πρόσθετη ασφάλιση των ναυτικών με τη χορήγηση εφάπαξ χρηματικής παροχής στους αποσυρόμενους του ναυτικού επαγγέλματος ασφαλισμένους του ή στις περιπτώσεις θανάτου αυτών στις οικογένειες τους. Τα ταμεία αυτά είναι:

- Το ταμείο Πρόνοιας Αξ/κών Εμπορικού Ναυτικού (ΤΠΑΕΝ) και
- Το ταμείο Πρόνοιας Κατωτέρων Πληρωμάτων Εμπορικού Ναυτικού (ΤΠΚΠΕΝ)

Στα ταμεία Πρόνοιας ασφαλιζονται υποχρεωτικά όλα τα πρόσωπα που είναι ασφαλισμένα στο ΝΑΤ και η εφάπαξ παροχή χορηγείται εκτός του ναυτικού και στους παρακάτω δικαιούχους:

- Στην χήρα σύζυγο χωρίς τέκνο όλο το ποσό που θα έπαιρνε ο θανών αν ζούσε
- Στην χήρα σύζυγο και στα τέκνα του ασφαλισμένου ολόκληρο το ποσό που θα δικαιούταν ο θανών και εισπράττεται κατά το 1/2 από την σύζυγο και το άλλο 1/2 από τα τέκνα
- Αν δεν υπάρχει χήρα ή έχει χάσει το δικαίωμα για την παροχή και υπάρχει ένα δικαιούχο τέκνο, του χορηγείται όλο το ποσό που θα ελάμβανε ο θανών, ενώ αν υπάρχουν περισσότερα τέκνα, τους χορηγείται ολόκληρη η δικαιούμενη παροχή κατανεμημένη σε ίσα μερίδια
- Για τους γονείς και τα αδέρφια του θανόντος ναυτικού χορηγείται όλο το ποσό

13. ΕΚΑΣ¹⁷²

Το ΝΑΤ, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 2556/97 και υπό ορισμένες προϋποθέσεις, χορηγεί Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Α.Σ) στους χαμηλοσυνταξιούχους ναυτικούς.

¹⁷¹ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/syntaxeis/Tameio_pronoias.csp,

[πρόσβαση 14/09/2016]

¹⁷² http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/syntaxeis/ekas.csp, [πρόσβαση 14/09/2016]

3.7. Ο Οίκος του Ναύτου

Το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο παρείχε μέσω «του Οίκου Ναύτου» ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή περίθαλψη στους ασφαλισμένους του.¹⁷³

Ο «Οίκος Ναύτου», ο οποίος ιδρύθηκε¹⁷⁴ το Μάρτιο του 1927, είναι ΝΠΔΔ και τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και έχει ως σκοπό την περίθαλψη και την προστασία της υγείας αλλά και την επιδότηση της ανεργίας των ναυτικών και των οικογενειών τους.¹⁷⁵

Ειδικότερα, ο Οίκος Ναύτου παρέχει προστασία στους εν ενεργεία, στους συνταξιούχους και στους άνεργους ναυτικούς, καθώς και στα μέλη της οικογένειας τους. Εκτός από τις ιατροφαρμακευτικές παροχές και τη νοσοκομειακή περίθαλψη στους άνεργους ναυτικούς και τις οικογένειες τους, ο Οίκος Ναύτου είχε τη φροντίδα για την παροχή στέγης και τροφής κατά το διάστημα ανεργίας του ναυτικού αλλά και την κάλυψη των δαπανών για την εξεύρεση εργασίας,¹⁷⁶ καθώς και την παροχή ειδικών επιδομάτων και ενισχύσεων, όπως επιδόματα χρονίως πασχόντων, ασθενείας, μητρότητας, ανεργίας κ.ά..¹⁷⁷

Για τη χρηματοδότηση του Οίκου Ναύτου, αρχικά, δεν είχαν συσταθεί ιδιαίτεροι πόροι και οι δαπάνες καλύπτονταν από το Κεφάλαιο Ανεργίας, από δωρεές εταιρειών και ιδιωτών, καθώς και από ένα μικρό ποσοστό που ετίθετο επί της αξίας των φαρμάκων, σήμερα επιδοτείται από το «Κεφάλαιο Ασθενείας και Ανεργίας» που αποτελεί ειδικό λογαριασμό στο ΝΑΤ.¹⁷⁸

¹⁷³ Ο Οίκος Ναύτου υπήρξε πρότυπο στο είδος του τόσο για την Ελλάδα όσο και για τον υπόλοιπο κόσμο γιατί εξασφάλιζε την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, έναντι της απλής φιλοξενίας που παρείχαν οι ξένοι Οίκοι, στους ναυτικούς που περνούσαν από τα λιμάνια της περιοχής τους. Σταδιακά ο Οίκος Ναύτου ανέπτυξε ιδιαίτερη δραστηριότητα στον τομέα της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των ανέργων ναυτικών και των μελών των οικογενειών τους, καθώς και των φυματικών ναυτικών (από το έτος 1936) οι οποίοι κατά την εποχή εκείνη αποτελούσαν λόγω του μεγάλου αριθμού τους, ένα από τα μεγαλύτερα προβλήματα για την ναυτική οικογένεια.

¹⁷⁴ Ιδρύθηκε με το Διάταγμα της 1^{ης} Μαρτίου του 1927(ΦΕΚ Α΄ 32/1-3-1927), το οποίο είχε ως βάση την εξουσιοδότηση του Ν.Δ της 6^{ης} Νοεμβρίου 1926 (ΦΕΚ Α΄ 410/20-11-1926) «Περί συστάσεως Κεφαλαίου Ανεργίας»

¹⁷⁵ Π.Δ 193/2002 (ΦΕΚ Α΄ 177/2-8-2002) «Οργανισμός Διάρθρωσης και Λειτουργίας Οίκου Ναύτου»

¹⁷⁶ Π.Δ της 1^{ης} Μαρτίου του 1927(ΦΕΚ Α΄ 32/1-3-1927)

¹⁷⁷ Π.Δ. 894 /1981 (ΦΕΚ Α΄ 226/25-8-1981) «Περί της παρεχόμενης εις τους ασφαλισμένους του Οίκου Ναύτου προστασίας»

¹⁷⁸ Πηγή ΝΑΤ

Η βασική διάρθρωση του Οίκου Ναύτου (ΠΔ 193/2002, όπως τροποποιήθηκε με το ΠΔ 174/2005) είναι η εξής:

A. Κεντρική Υπηρεσία του Ο.Ν.:

Γενική Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Υγείας, στην οποία υπάγονται οι παρακάτω Διευθύνσεις:

- 1) Διεύθυνση Διοίκησης Προσωπικού
- 2) Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών
- 3) Διεύθυνση Μητρώου Ασφαλισμένων και Παροχών
- 4) Διεύθυνση Υγειονομικού (κατάργηση Δ/νσης από 1/4/2012 άρθ. 44 παρ. 1 Ν. 4075/2012)
- 5) Διεύθυνση Φαρμακευτικής (κατάργηση Δ/νσης από 1/4/2012 άρθ. 44 παρ. 1 Ν. 4075/2012)
- 6) Π.Ο.Ν. Αθηνών

Στον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του Οίκου Ναύτου υπάγονται:

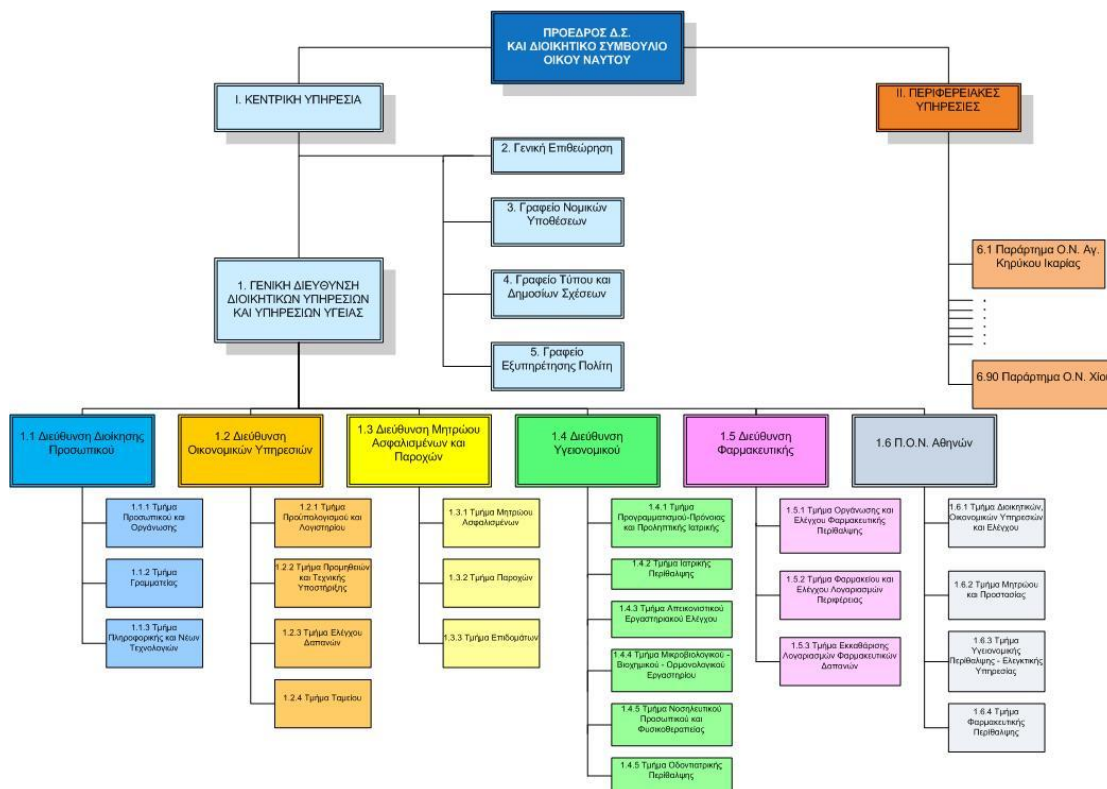
- Η Γενική Επιθεώρηση
- Το Γραφείο Νομικών Υποθέσεων
- Το Γραφείο Τύπου και Δημοσίων Σχέσεων
- Το Γραφείο Εξυπηρέτησης του Πολίτη

B. Περιφερειακές Υπηρεσίες του Οίκου Ναύτου (Παραρτήματα Οίκου Ναύτου- ΠΟΝ)

Παρακάτω παρατίθεται και η γραφική απεικόνιση της Διοικητικής Διάθρωσης του Οίκου Ναύτου:

Διάγραμμα 6

Οργανόγραμμα Οίκου Ναύτου

Πηγή: *oikosnautou.gr*

Από την 1^η Απριλίου του 2012 οι υπηρεσίες και οι αρμοδιότητες, ως προς την παροχή υπηρεσιών υγείας σε είδος, του Οίκου Ναύτου εντάχθηκαν¹⁷⁹ στον ΕΟΠΥΥ, με αποτέλεσμα να καταργηθούν οι Διευθύνσεις Υγειονομικού και Φαρμακευτικής του Φορέα και να διατηρηθούν μόνο οι Υπηρεσίες που έχουν σχέση με τις παροχές σε χρήμα

¹⁷⁹ Ν.4052/2012 (Α' 41/1-3-2012) «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του ΕΤΧΣ, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της ΤτΕ, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ε.Ε. και της ΤτΕ και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας» και άλλες διατάξεις», άρθ. 13 παρ. 17 και Ν. 4075/2012 (Α' 89/11-4-2012) «Θέματα Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, Ασφαλιστικών Φορέων, προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/18/ΕΕ και λοιπές διατάξεις» άρθ. 42 και 44

Κεφάλαιο 4^ο

Το οικονομικό πρόβλημα του NAT και οι κύριοι παράγοντες που οδήγησαν στη δημιουργία του

4.1.Εισαγωγικά Στοιχεία

Το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο από το 1978, τα τελευταία δηλαδή σαράντα περίπου χρόνια, βρίσκεται σε μια παρατεταμένη οικονομική κρίση. Όπως ήδη έχει αναφερθεί και στην ιστορική αναδρομή του τρίτου κεφαλαίου, το Ταμείο έχει βρεθεί πολλές φορές αντιμέτωπο με τέτοιες κρίσεις, από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ίδρυσης του, πάντα όμως έβρισκε τρόπο να ανακάμψει.

Το NAT έως το 1975 εθεωρείτο ως το πλουσιότερο Ασφαλιστικό Ταμείο, ενώ είναι χαρακτηριστικό ότι τα αποθεματικά του Ταμείου ξεπερνούσαν ακόμα και τα αποθεματικά της πιο πλούσιας τράπεζας του κόσμου, της BANK OF AMERICA.¹⁸⁰ Από το 1978 το Ταμείο εισέρχεται σε μια παρατεταμένη περίοδος ύφεσης, φτάνοντας στο σήμερα όπου η κατάσταση του χαρακτηρίζεται ως δραματική.

Μέχρι το 1978, η κάλυψη των δαπανών του NAT γινόταν από τα έσοδα του, με αποτέλεσμα να παρουσιάζεται πλεόνασμα στους ισολογισμούς του. Από το 1979 και μέχρι το 1983 άρχισαν να εμφανίζονται ελλείμματα στους ισολογισμούς, τα οποία όμως καλύπτονταν από τις νομισματικές διαφορές. Ενώ, από το 1984 και μέχρι το 1985 τα ελλείμματα που παρουσιάζονταν καλύπτονταν από τα συναλλαγματικά αποθέματα. Όταν, όμως, εξαντλήθηκαν τα αποθέματα αυτά, τα ελλείμματα άρχισαν να καλύπτονται με δανεισμό με εγγυητή το Ελληνικό Δημόσιο, αλλά και από τα διαθέσιμα Κεφάλαια του κλάδου της Επικουρικής Ασφάλισης και του Κεφαλαίου της Ναυτικής Εκπαίδευσης.

Από το 1990 και μετά το Ταμείο λαμβάνει κρατικές επιχορηγήσεις για την κάλυψη των ελλειμμάτων του, ενώ διαγράφησαν με απόφαση του Υπουργείου Οικονομικών και τα χρέη του Ταμείου έως τις 31/12/1991.¹⁸¹

¹⁸⁰ Ζωντανός, Π. (2000, Απρίλιος), « Πως και γιατί ναύγησε το NAT» *re-port*, τευχ. 1, Απρίλιος- Μάιος 2009, σσ. 16-17. Αναδημοσίευση από το περιοδικό *Ναυτική Ενημέρωση*, τευχ. 59

¹⁸¹ Μ. Μπεντενιώτης, *Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική*, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 186-187

Δυστυχώς, λόγω των υψηλών εξόδων και των πολύ χαμηλών καθαρών εσόδων, οι προϋπολογισμοί του Ταμείου, παρά τις κρατικές επιχορηγήσεις που λαμβάνει, δεν μπορούν να ισοσκελιστούν με αποτέλεσμα να εμφανίζονται συνεχώς ελλείμματα. Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά τα έσοδα και τα έξοδα του Ταμείου αλλά και οι κρατικές επιχορηγήσεις που αυτό λαμβάνει από το 2000 έως το 2016:

Πίνακας 6

Έσοδα και Έξοδα NAT και Κρατικές Επιχορηγήσεις 2000-2016

Έτος	Έσοδα	Έξοδα	Κρατικές Επιχορηγήσεις
2000	95.656.653	486.813.602	388.939.101
2001	105.521.841	525.731.214	410.766.603
2002	183.505.183	661.183.474	431.697.781
2003	207.722.261	748.192.315	533.836.674
2004*	207.681.014	878.305.993	652.819.821
2005	266.004.299	986.043.373	749.753.626
2006	271.517.942	1.080.805.105	813.538.557
2007	279.663.840	1.254.661.829	958.000.000
2008	279.486.388	1.342.699.687	1.039.395.515
2009	296.030.410	1.428.004.664	1.109.793.352
2010	144.055.260	1.231.455.958	1.038.600.000
2011	142.187.905	1.225.498.644	1.072.484.828
2012	93.854.836	1.123.570.654	1.022.892.562
2013	92.176.190	1.024.501.586	984.786.870
2014	86.463.939	1.031.526.237	965.760.961

2015	76.348.645	1.039.706.259	975.526.475
2016**	55.585.173	654.187.342	667.830.151

Πηγή: NAT (Διεύθυνση Οικονομικού)

*Τα Έσοδα και τα Έξοδα από το 2004 και μετά είναι καθ' υπολογισμό

**Στοιχεία έως 30 Νοεμβρίου 2016

Οι κύριοι παράγοντες, όπως αναφέρεται και στο βιβλίο του κυρίου Μπεντενιώτη που οδήγησαν στο οικονομικό αδιέξοδο στο οποίο βρίσκεται σήμερα το NAT, οφείλονται κυρίως στις κρατικές παρεμβάσεις που προκαλούσαν αύξηση των εξόδων χωρίς να εξασφαλίζονται αντίστοιχοι πόροι στο NAT, στη διαδοχική ασφάλιση που δεν εφαρμόστηκε με σωστό τρόπο, στη διαχείριση και δραχμοποίηση των αποθεματικών του, καθώς και στη δυσαναλογία μεταξύ ασφαλισμένων και συνταξιούχων ναυτικών.

4.2. Η Κοινωνική Πολιτική του Κράτους

Η άσκηση Κοινωνικής Πολιτικής μέσω της εφαρμογής ευνοϊκών νομοθετικών ρυθμίσεων προς όφελος των ναυτικών και των οικογενειών τους, αποτέλεσε μια από τις σημαντικότερες αιτίες που οδήγησαν στην οικονομική κρίση του NAT. Μπορεί η προώθηση ευνοϊκών ρυθμίσεων, να είχε μεν ως στόχο την προστασία και την ασφαλιστική κάλυψη των ναυτικών, οδήγησε ωστόσο σε αύξηση¹⁸² του αριθμού των συνταξιούχων.

Η αύξηση αυτή, η οποία έφτασε το 108% (από 23.671 σε 49.322) μεταξύ των ετών 1975 και 1990, οφείλεται σε κρατικές παρεμβάσεις, όπως αλλαγές στον καθορισμό των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης, τον τρόπο υπολογισμού του συντάξιμου μισθού και της σύνταξης αλλά και αύξηση στις συντάξεις, στη διαδοχική ασφάλιση, στην ελάχιστη ασφαλιστική προστασία και στην ένταξη στο Ταμείο συνταξιούχων που δεν ήταν ναυτικοί.

Έτσι, με το Ν.792/1978 «περί τροποποίησης και συμπλήρωσης ενιαίων διατάξεων της περί NAT νομοθεσίας» τροποποιήθηκαν οι διατάξεις του Ν.Δ 152/1974 και καθιερώθηκαν ευνοϊκότερες προϋποθέσεις για την απονομή σύνταξης γήρατος. Ειδικότερα, ο Ν.792/1978 προέβλεπε μείωση του ορίου ηλικίας από 55 σε 50 έτη και

¹⁸² Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σσ. 195-196

μείωση του προβλεπόμενου αθροίσματος ηλικίας από 75 σε 70 έτη, σε συνδυασμό με την καθιέρωση ως συντάξιμου του χρόνου αδείας των ναυτικών.¹⁸³

Η καθιέρωση ευνοϊκών ρυθμίσεων, οδήγησε σε αύξηση των δαπανών για συντάξεις μεταξύ των ετών 1978 και 1990 από 2.610 εκατ. σε 58.246 εκατ. δηλαδή κατά 2.131,6% ενώ στην ίδια περίοδο οι εισφορές αυξήθηκαν από 3.011 σε 110.672 εκατ. δηλαδή μόνο κατά 255%. Χαρακτηριστικά, μόνο ο Ν. 152/1974 προκάλεσε αύξηση¹⁸⁴ της δαπάνης για συντάξεις κατά 30%, ενώ ο θεσμός της ελάχιστης ασφαλιστικής προστασίας κατά 6% και η ετησία επιβάρυνση για όσους συνταξιοδοτήθηκαν με τις διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης κατά 23% της συνολικής δαπάνης για συντάξεις.¹⁸⁵ Ενώ, παρατηρήθηκε και αύξηση στο ποσό των παρεχόμενων συντάξεων κάποιων ομάδων ναυτικών, όπως για παράδειγμα με την εξομοίωση του συνταξιοδοτικού μισθού των πληρωμάτων των άνω των 500 κ.ο.χ ακτοπλοϊκών με αυτών των ποντοπόρων, η οποία καθιερώθηκε με το Ν. 1376/1983 «*Μέτρα για την αντιμετώπιση της ναυτιλιακής κρίσης και συναφείς διατάξεις*».¹⁸⁶

Ακόμα με την εφαρμογή του Ν. 1085/1980, όπως αυτός τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του Ν.1711/1987 «*περί ελάχιστης ασφαλιστικής προστασίας*», θεμελιώναν συνταξιοδοτικό δικαίωμα ασφαλισμένοι οι οποίοι είχαν 5 χρόνια μόνο υπηρεσία, με αποτέλεσμα να θεμελιώσουν δικαίωμα συνταξιοδότησης όλοι οι άνω των 65 ετών απογεγραμμένοι Έλληνες ναυτικοί που δεν συνταξιοδοτούνταν από άλλο φορέα κύριας ασφάλισης.¹⁸⁷

Χαρακτηριστική είναι η αναφορά στα πρακτικά του Διοικητικού Συμβουλίου του ΝΑΤ, της σελίδας 4, της 26^{ης} Ιουνίου του 1985, όπως αυτά δημοσιεύονται στο βιβλίο

¹⁸³ Σταματέα, Μ. Κοινωνική Ασφάλιση και Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο. Στο Δουλκέρη, Τ. (Επιμ.), *Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα*. Στα Πρακτικά Δημερίδας του ελληνικού Τμήματος Γυναικείων Ερευνών. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 1993, σ. 133

¹⁸⁴ Με το Ν. 152/1974 υπήρξε αύξηση των συντάξεων κατά 22% το 1971 σε σχέση με το 1970, 11% το 1972 σε σχέση με το 1971, 80% το 1973 σε σχέση με το 1972, 14% το 1974 σε σχέση με το 1973, 57% το 1975 σε σχέση με το 1974 και 26% το 1976 σε σχέση με το 1975. Στοιχεία με βάση τα πρακτικά του Δ.Σ του ΝΑΤ της 26-6-1985(Λ.Καρμανιόλας οικονομικός σύμβουλος). Βλέπε Μπεντενιώτης, Μ, 2001, σ. 195.

¹⁸⁵ Μ. Μπεντενιώτης, *Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική*, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σ. 196

¹⁸⁶ Σταματέα, Μ. Κοινωνική Ασφάλιση και Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο. Στο Δουλκέρη, Τ. (Επιμ.), *Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα*. Στα Πρακτικά Δημερίδας του ελληνικού Τμήματος Γυναικείων Ερευνών. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 1993, σ. 133

¹⁸⁷ Σταματέα, Μ. Κοινωνική Ασφάλιση και Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο. Στο Δουλκέρη, Τ. (Επιμ.), *Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα*. Στα Πρακτικά Δημερίδας του ελληνικού Τμήματος Γυναικείων Ερευνών. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 1993, σσ. 132-133

του κυρίου Μπεντενιώτη στις σελίδες 194 και 195, όπου ο τότε Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου παρατηρεί ότι:

«Ακόμη εφαρμόστηκε και η ελάχιστη ασφαλιστική προστασία, με αποτέλεσμα να δίδεται σύνταξη αναπηρίας σε ασφαλισμένο που έχει 5 χρόνια μόνο υπηρεσία. Και έτσι φτάσαμε στο σημείο οι πραγματικοί Ναυτικοί Συνταξιούχοι του ΝΑΤ να είναι λιγότεροι του 40%».

Επιπρόσθετα, στο Ταμείο εντάχθηκαν και συνταξιούχοι που δεν είχαν καμία σχέση με τη ναυτιλία, όπως οι Έλληνες πρωταθλητές αλλά και οι επαναπατριζόμενοι Έλληνες από τις ανατολικό-ευρωπαϊκές χώρες, οι οποίοι όμως δεν είχαν αποδώσει ποτέ εισφορές στο ΝΑΤ.¹⁸⁸

Τέλος, η Πολιτεία στην προσπάθεια της να βοηθήσει στην ανάκαμψη της ναυτιλίας, λόγω των μεγάλων έμψυχων και υλικών απωλειών που υπέστη κατά τη διάρκεια του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου, προχώρησε, με τον Α.Ν 3139/1945,¹⁸⁹ στην αναγνώριση ως διπλάσιας της υπηρεσίας των ναυτικών κατά τη διάρκεια του πολέμου, χωρίς καμία επιβάρυνση αυτών. Όπως είναι φυσικό, το ΝΑΤ κατά την εφαρμογή των συγκεκριμένων διατάξεων ζήτησε από την Πολιτεία να καταβάλει τα οφειλόμενα, ωστόσο όμως η Πολιτεία αρνήθηκε με την αιτιολογία ότι το Ταμείο είχε την οικονομική δυνατότητα να καταβάλει τα απαιτούμενα ποσά για την συγκεκριμένη υπηρεσία. Η άρνηση αυτή οδήγησε το ΝΑΤ στην υποχρέωση να αναλάβει από μόνο του την κάλυψη των συντάξεων των ναυτικών που πολέμησαν υπέρ της πατρίδος, με συνέπεια την επιβάρυνση των αποθεματικών.¹⁹⁰

4.3.Η Διαδοχική Ασφάλιση

Με τις διατάξεις του Ν. 4202/1961¹⁹¹ ορίζεται, ότι *«ο ασφαλισμένος δικαιούται σύνταξη από τον τελευταίο ασφαλιστικό φορέα, με συνυπολογισμό του χρόνου ασφάλισης που έχει πραγματοποιήσει στην ασφάλιση άλλων προηγούμενων ασφαλιστικών φορέων».*

Με τη διάταξη, όμως, της παρ. 3 του άρθ. 3 του Ν. 4202/1961, αρχικά οι διατάξεις περί διαδοχικής ασφάλισης δεν είχαν εφαρμογή στο ΝΑΤ και επομένως, όσοι είχαν

¹⁸⁸ Ζωντανός, Π. (2000, Απρίλιος), «Πως και γιατί ναύγησε το ΝΑΤ» *re-port*, τεύχ. 1, Απρίλιος- Μάιος 2009, σσ. 16-17. Αναδημοσίευση από το περιοδικό *Ναυτική Ενημέρωση*, τευχ. 59

¹⁸⁹ Α.Ν 3139/1945 (ΦΕΚ Α΄137/2-6-1945) «Περί Σταυρού Ναυτικού Αγώνος»

¹⁹⁰ Β. Παπακαλός, *Το πρόβλημα του Ν.Α.Τ.. Οι οικονομικές αιτίες της δυσμενούς θέσης του και οι πολιτικές βελτίωσης της υπάρχουσας κατάσταση* (2010), Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, σσ. 68-69

¹⁹¹ Ν.Δ. 4202/1961 (ΦΕΚ 175/19-9-1961) «Περί διατηρήσεως των εκ της κοινωνικής ασφαλίσεως δικαιωμάτων εις περιπτώσεις μεταβολής ασφαλιστικού φορέως»

εργαστεί ως ναυτικοί και είχαν χρόνο ασφάλισης στο Ταμείο, δεν μπορούσαν να τον μεταφέρουν στον τελευταίο ασφαλιστικό φορέα για θεμελίωση δικαιώματος ή για τον υπολογισμό του ύψους του ποσού της σύνταξης. Η διάταξη αυτή θεωρήθηκε αντισυνταγματική και υπήρξαν πολλές προσφυγές για ακύρωση της στο Συμβούλιο της Επικρατείας, το οποίο αρχικά έκρινε¹⁹² ότι ήταν νόμιμη, αργότερα με εκ νέου απόφαση του¹⁹³ έκρινε αντισυνταγματική την εξαίρεση αυτή.

Όμως αντίθετα με το ΣτΕ, ο Άρειος Πάγος, με την υπ' αριθ. 435/1977 απόφασή του, έκρινε ότι η διάταξη αυτή δεν αντίκειται στο Σύνταγμα. Τελικά, η διαφορά αυτή επιλύθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο, το οποίο με την υπ' αριθ. 8/1977 απόφαση του έκρινε ότι οι διατάξεις της παρ. 3 του άρθ. 3 του Ν. 4202/1961 εισήγαγαν διάκριση για τους ασφαλισμένους του ΝΑΤ και επομένως οι διατάξεις του Νόμου θα έπρεπε να έχουν εφαρμογή και για τους ασφαλισμένους του ΝΑΤ.¹⁹⁴

Οι ευεργετικές διατάξεις της διαδοχικής ασφάλισης, όπως είναι φυσικό επιβάρυναν οικονομικά το ΝΑΤ, διότι λόγω των χαμηλών ορίων συνταξιοδότησης μετατράπηκε σε προνομιούχο ταμείο, από το οποίο λάμβαναν σύνταξη ασφαλισμένοι άλλων ταμείων που είχαν εργαστεί όμως μόνο για λίγο χρόνο σαν ναυτικοί. Όπως αναφέρει και ο τότε Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου:¹⁹⁵

«Μετά το Ν. 792/1978, με τον οποίον έχουμε μείωση του ορίου ηλικίας για συνταξιοδότηση, χορήγηση χρονοεπιδόματος, κ.λπ., δηλαδή παροχές, χωρίς παράλληλα, επαναλαμβάνω εξέγερση πόρων, ψηφίσθηκε ο Ν. 1085/1980, ο οποίος καθιερώνει τη διαδοχική ασφάλιση με αποτέλεσμα το ΝΑΤ λόγω των χαμηλών ορίων συνταξιοδότησης (50^ο έτος, ενώ ΙΚΑ-ΤΕΒΕ κ.λπ., έχουν όριο το 65^ο έτος) να γίνει το προνομιούχον ταμείον για να λαμβάνουν σύνταξη ασφαλισμένοι άλλων ασφαλιστικών Ταμείων, επειδή πραγματοποίησαν υπηρεσία λίγου χρόνου ταξιδεύοντας, είτε οι ίδιοι, είτε - σε πολλές περιπτώσεις - το ναυτικό φυλλάδιο τους. Η χωρίς τροποποίηση του ορίου ηλικίας εφαρμογή των διατάξεων τους διαδοχική ασφάλιση στο ΝΑΤ έγινεν πληγή για τον Οργανισμό».

¹⁹² ΣτΕ 3154/1964, 2239/1965, 2899/1996

¹⁹³ Απόφαση υπ' αριθ. 745 του ΣτΕ

¹⁹⁴ Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τξέι & Τξέι Ελλάς, 2001, σσ. 180-181

¹⁹⁵ Πρακτικά σελίδας 4, της 26^{ης} Ιουνίου του 1985, όπως αυτά δημοσιεύονται στο βιβλίο του κυρίου Μπεντενιώτη στις σελίδες 194 και 195

Ο τρόπος με τον οποίο εφαρμόστηκαν οι διατάξεις για τη διαδοχική ασφάλιση, χωρίς πρώτα να γίνει σωστή μελέτη για το αν το Ταμείο ήταν σε θέση να ανταπεξέλθει σε αυτές τις απαιτήσεις και με την αγνόηση των συμπερασμάτων της μελέτης¹⁹⁶ του Ελβετού τεχνικού εμπειρογνώμονα, R. Breguet, από τον οποίο ζητήθηκε «*Τεχνική πραγματογνωμοσύνη επί της καταστάσεως του NAT*», αποτέλεσε μία ακόμη αιτία που οδήγησε στην οικονομική δυσπραγία του Ταμείου.

4.4. Η δραχμοποίηση και η διαχείριση των αποθεματικών του NAT

Μια ακόμη αιτία της δυσχερής οικονομικής κατάστασης, στην οποία βρίσκεται το NAT, είναι η δραχμοποίηση των αποθεματικών του Ταμείου και η μη σωστή διαχείριση τους, αλλά και το «κούρεμα» του 2012 των ομολόγων του ελληνικού Δημοσίου.

Προβλήματα σχετικά με τη διαχείριση των αποθεματικών του Ταμείου είχαν αρχίσει να παρουσιάζονται από τα πρώτα κιάλας χρόνια λειτουργίας του, λόγω της συχνής παράβασης της διάταξης του άρθ. 3 του ιδρυτικού νόμου ΧΛΘ του NAT, με την οποία προβλεπόταν ότι «*Το Ναυτικόν Απομαχικόν είναι ίδιον και αναφαίρετον των ειρημένων προσώπων κτήμα ουδεμία δε άλλη επιτρέπεται των κεφαλαίων αυτού χρήσις, εί μη η κατωτέρω εντελλομένη*». Όμως αντίθετα με τις προβλέψεις της διάταξης, οι πρώτες Διοικήσεις του NAT σε συνεργασία με τις τότε κυβερνήσεις, προέβαιναν σε ενέργειες, όπως η παράνομη αγορά εντόκων γραμματίων του δημοσίου, η αγορά δεκατριών ορειχάλκινων πυροβόλων, η χαλκογράφηση της Μεσογείου κ.λπ., που ζημίωναν το Ταμείο και συντελούσαν στην μείωση των αποθεματικών του.¹⁹⁷

Επιπρόσθετα, το Ταμείο προέβαινε σε παροχή συντάξεων, χωρίς να γίνεται εκτίμηση και υπολογισμός των επιπτώσεων στα αποθεματικά του. Για παράδειγμα παρέχονταν συντάξεις σε άτομα που δεν είχαν σχέση με το ναυτικό επάγγελμα, όπως οι

¹⁹⁶ Το 1971 ανατέθηκε στον R. Breguet η εκπόνηση τεχνικής πραγματογνωμοσύνης σχετικά με την κατάσταση του NAT. Ο Ελβετός εμπειρογνώμονας, αφού του δόθηκαν όλα τα απαιτούμενα στοιχεία, επιχείρησε να αποτυπώσει, σε μια έκθεση εξήντα τεσσάρων σελίδων και δέκα πινάκων, την πραγματική κατάσταση της εξέλιξης των οικονομικών του Ταμείου. Ο Breguet μετά την επεξεργασία των στοιχείων, οδηγήθηκε στο συμπέρασμα ότι: «*Το NAT χρειάζεται, δια την εξηγιάνσιν του, συμπληρωματικές εισπράξεις περίπου 1,2 δισεκατομμυρίων δραχμών*» και ότι «*εν σημαντικόν σημείον από της απόψεως αυτής είναι η εγγραφή νέων ασφαλισμένων*». Ενώ, υπογράμμισε ως τα «*αίτια του ελλείμματος*» τις ανεπαρκείς εισφορές, τις αυξήσεις των παροχών και τις εσφαλμένες παροχές που ξεπερνούσαν τα όρια. Όσον αφορά τη διαδοχική ασφάλιση κατέληξε στο συμπέρασμα ότι: «*εις την νύν (1970-1973) υφισταμένην κατάστασιν του NAT, η επιβολή του θεσμού της διαδοχικής ασφαλίσεως, είναι εν τη πράξει αδύνατος άνευ οικονομικών συνεπειών και εξόχως δυσμενών διά το Ναυτικόν Απομαχικόν Ταμείον*». Τέλος, ως γενικό συμπέρασμα σημειώθηκε ότι: «*Έκ της όλης διερευνήσεως επισημαίνεται, έν σημαντικόν έλλειμμα εις το NAT το οποίον προκαλεί πράγματι σοβαρές ανησυχίες. Ειδικώτερον διεπιστώθη μια σοβαροτάτη ανισότης μεταξύ των εσόδων (πόρων, χρηματικών μέσων) και των υποχρεώσεων του NAT*». Βλέπε αναλυτικά Μπεντενιώτης, Μ., 2001, σσ. 172-173

¹⁹⁷ Βλέπε αναλυτικά Μπεντενιώτης, Μ, 2001, σσ.61-62 και σσ. 66-72

Έλληνες πρωταθλητές ή οι παλιννοστούντες Έλληνες, ενώ χορηγούνταν και συντάξεις χωρίς ιδιαίτερους περιορισμούς, όπως συντάξεις χηρείας οπού δεν απαιτούνταν αρχικά να έχει συμπληρωθεί ορισμένο χρονικό διάστημα συμβίωσης προκειμένου η χήρα να λάβει τη σύνταξη του αποθανόντος συζύγου ναυτικού, όπως συνέβαινε σε άλλα Ταμεία (π.χ. ΙΚΑ).¹⁹⁸

Όσον αφορά τη δραχμοποίηση των αποθεματικών του, το NAT διατηρούσε τα αποθέματα του σε Τράπεζες του εξωτερικού σε ξένο νόμισμα, κυρίως σε δολάρια και λίρες Αγγλίας. Το 1947 τα αποθεματικά του Ταμείου στο Λονδίνο ανέρχονταν στο ποσό των 733.636,59 λιρών Αγγλίας. Το ελληνικό κράτος, όμως, τη δεκαετία του 50, με τον Ν. 868/1949 υποχρέωσε τόσο τα φυσικά όσο και να νομικά πρόσωπα να δηλώσουν τα σε συνάλλαγμα κεφάλαια τους και έτσι, με το Διάταγμα της 26^{ης} Φεβρουαρίου 1950 το NAT υποχρεώθηκε να εκχωρήσει στην Τράπεζα της Ελλάδος, το 20% των καταθέσεων του σε δολάρια.¹⁹⁹ Ενώ, μετά το 1975 προκειμένου να αντιμετωπισθεί η έλλειψη συναλλάγματος, το NAT υποχρεώθηκε να δραχμοποιήσει οριστικά τα αποθεματικά του, τα οποία ήταν τότε σε σκληρό ξένο νόμισμα, με αποτέλεσμα την άμεση υποτίμηση τους.²⁰⁰ Όσο για το μέγεθος της ζημίας που προκλήθηκε στο Ταμείο από την πράξη αυτή, χαρακτηριστική είναι η αναφορά στα πρακτικά του Διοικητικού Συμβουλίου του Ταμείου της 18^{ης} Μαΐου του 1977, κατά την οποία:²⁰¹

«Η Υπηρεσία έκαμεν υπολογισμούς και υπελόγισεν επακριβώς την διαφοράν αυτή. Κατά τους υπολογισμούς της Υπηρεσίας η διαφορά θα ανέλθη δια το πρώτον εξάμηνον του 1977 εις 3.330.000 Λίρας ή 210 περίπου εκατομμύρια δραχμές. Κι εάν υπολογισθή ότι τα ναυτολόγια τα οποία θα εκδοθούν μέχρι της εκδόσεως της σχετικής πράξεως θα εξοφληθούν με το παλαιόν σύστημα, εις χρόνον πολύ μεταγενέστερον, τότε η διαφορά θα υπερβή κατ' εκτίμησην το ποσόν των 300 εκατομμυρίων δραχμών»

Τέλος, πλήγμα στα αποθεματικά του Ταμείου επήλθε και με το «κούρεμα», το Μάρτιο του 2012, των ομολόγων του ελληνικού Δημοσίου. Σύμφωνα με τον Α.Ν.

¹⁹⁸ Β. Παπακαλός, *Το πρόβλημα του Ν.Α.Τ. Οι οικονομικές αιτίες της δυσμενούς θέσης του και οι πολιτικές βελτίωσης της υπάρχουσας κατάσταση* (2010), Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, σ. 73

¹⁹⁹ Μ. Μπεντενιώτης, *Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική*, Πειραιάς, Εκδόσεις Τζέι & Τζέι Ελλάς, 2001, σ. 154

²⁰⁰ Ζωντανός, Π. (2000, Απρίλιος), «Πως και γιατί ναύγησε το NAT» *re-port*, τευχ. 1, Απρίλιος- Μάιος 2009, σσ. 16-17. Αναδημοσίευση από το περιοδικό *Ναυτική Ενημέρωση*, τευχ. 59

²⁰¹ Β. Παπακαλός, *Το πρόβλημα του Ν.Α.Τ. Οι οικονομικές αιτίες της δυσμενούς θέσης του και οι πολιτικές βελτίωσης της υπάρχουσας κατάσταση* (2010), Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, σ. 74

1611/1950, το Ν.2216/1994 και το Ν.3586/2007 τα διαθέσιμα κεφάλαια²⁰² των Ασφαλιστικών Ταμείων τοποθετούνται υποχρεωτικά στην Τράπεζα της Ελλάδος και επενδύονται σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου μέσω του Κοινού Κεφαλαίου κατά το Ν. 2469/1997, ενώ και το Ενεργητικό του Κοινού Κεφαλαίου επενδύεται υποχρεωτικά άμεσα και αποκλειστικά, κατά το άρθρ. 15 του ίδιου Νόμου, σε τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου. Το 2012 με την ενεργοποίηση των ρητρών συλλογικής δράσης και την έγκριση της απόφασης των ομολογιούχων για την τροποποίηση επιλέξιμων τίτλων σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 4052/2012 (ΦΕΚ Α'36/23-2-2012), η οποία υλοποιήθηκε με την υπ' αρ. 2/20964/0023Α (ΦΕΚ Β' 682/9-3-2012) και την υπ' αρ. 2/31229/0023/12 (ΦΕΚ Β' 1065/9-4-2012), κατέστη υποχρεωτική η συμμετοχή του Κοινού Κεφαλαίου στο πρόγραμμα ανταλλαγής ομολόγων και αναδιάταξης του ελληνικού χρέους (PSI). Η συμμετοχή αυτή είχε ως αποτέλεσμα, η ονομαστική αξία (ύψους 18,7 δις ευρώ) των ομολόγων που υπήρχαν στο χαρτοφυλάκιο του Κοινού Κεφαλαίου και εντάχθηκαν στο πρόγραμμα, να υποστεί μείωση κατά 53,5%. Ακολούθως, μειώθηκε και η συνολική ονομαστική αξία του ενεργητικού του Κοινού Κεφαλαίου και η ονομαστική αξία της μερίδας κάθε φορέα στο Κοινό Κεφάλαιο ανάλογα με το ποσοστό συμμετοχής του σε αυτό.

Γενικότερα, υπολογίζεται²⁰³ ότι τα Ταμεία, λόγω του «κουρέματος» υπέστησαν απώλειες σε ονομαστικές αξίες της τάξεως του 50% και σε πραγματικές αξίες άνω του 70%, με συνέπεια τη μείωση, κατά 12 δις ευρώ, των αποθεμάτων τους από περίπου 24 δις ευρώ πριν το PSI. Συγκεκριμένα, τα ομόλογα που κατείχε το NAT είχαν ονομαστική αξία 15.339.828,61 ευρώ πριν από το PSI, ενώ μετά τη συμμετοχή στο PSI η ονομαστική αξία τους είναι 8.883.625,76 ευρώ, μειώθηκε δηλαδή η αξία τους κατά 6.456.202,85 ευρώ.

4.5. Η αναλογία μεταξύ συνταξιούχων και ασφαλισμένων

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Ταμείου, το 2015 οι εργαζόμενοι ναυτικοί έφταναν τους 15.500 και οι συνταξιούχοι τους 70.196, εν αντιθέσει με το 1975 οπου ο αριθμός των εργαζομένων ναυτικών ήταν 79.000 και των συνταξιούχων 23.671 (η αναλογία μεταξύ εργαζομένων-συνταξιούχων τότε ήταν στο 3,34), με την υφιστάμενη σχέση μεταξύ συνταξιούχων προς εργαζομένους να προσδιορίζεται στους 4,5 συνταξιούχους

²⁰² Βλέπε υπ' αρ. 222/2-8-2012 έγγραφο της Τράπεζας της Ελλάδος, ως απάντηση στην ερώτηση 170/17-7-2012 που τέθηκε από το βουλευτή κ. Αλ. Μητρόπουλο.

²⁰³ Σ. Ρομπόλης/Β. Μπέτσης, Η Οδύσσεια του Ασφαλιστικού, Αποδιάρθρωση, Σύγκρουση των Γενεών και Μία Λύση, Αθήνα, Εκδόσεις Λιβάνη, 2016, σ. 54

προς 1 εργαζόμενο, ενώ προκειμένου ένα Ασφαλιστικό Ταμείο να είναι βιώσιμο θα έπρεπε να είναι 1 συνταξιούχος προς τουλάχιστον 3 εργαζόμενους. Στον Πίνακα 7 παρουσιάζεται ανά πενταετία η εξέλιξη του αριθμού των συνταξιούχων και των εργαζομένων ναυτικών από το 1975 έως το 2015:

Πίνακας 7

Εξέλιξη αριθμού των συνταξιούχων του NAT και των εργαζομένων Ελλήνων ναυτικών ανά πενταετία από το 1975 έως το 2015

Ημερομηνία	Αριθμός συνταξιούχων	Αριθμός εργαζομένων Ελλήνων ναυτικών (στοιχεία κατά υπολογισμό)	Αναλογία εργαζομένων-συνταξιούχων
31/12/75	23.671	79.000	3,34
31/12/80	29.211	65.000	2,23
31/12/85	41.582	47.000	1,13
31/12/90	51.765	36.000	0,70
31/12/95	58.964	28.000	0,47
31/12/00	64.615	21.500	0,33
31/12/05	67.489	19.500	0,29
31/12/10	71.209	18.000	0,25
31/12/15	70.196	15.500	0,22

Πηγή: NAT-Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών Στατιστικής και Παραγωγικότητας

Όπως φαίνεται και από τα στοιχεία του παραπάνω Πίνακα η δυσαναλογία μεταξύ συνταξιούχων και εργαζομένων αρχίζει να γίνεται εμφανής από τα μέσα περίπου της δεκαετίας του 80. Συνέπεια της δυσαναλογίας αυτής είναι η αισθητή μείωση των εσόδων του Ταμείου, αφού εξαιτίας της μείωση των εργαζομένων, μειώνονται οι

εισφορές των ασφαλισμένων και ακολούθως μειώνονται και τα έσοδα αλλά και τα αποθεματικά του Ταμείου, λόγω των πληρωμών των συντάξεων.

Κύρια αιτία της δυσαναλογίας αυτής είναι η μείωση του αριθμού των πλοίων και των οργανικών συνθέσεων, η οποία οφείλεται στην ιδιομορφία της Ναυτιλίας ως κλάδου της Εθνικής Οικονομίας. Όπως αναφέρεται και από την κ. Μαρία Σταματέα στην Διημερίδα του ελληνικού Τμήματος Γυναικείων Ερευνών,²⁰⁴ «η ιδιομορφία αυτή συνίσταται κυρίως στο γεγονός της δυνατότητας των ναυτιλιακών επιχειρήσεων να επωφελούνται των προνομιακών μεταχειρίσεων που θεσπίζονται για την παροχή κινήτρων-παράδειγμα αποτελούν οι λεγόμενες «σημαίες ευκαιρίας»²⁰⁵-προκειμένου να εκμεταλλευτεί κάθε χώρα την συναλλαγματοφόρο δυνατότητα της Ναυτιλίας». Οι «σημαίες ευκαιρίας» μέσω των οικονομικών και φορολογικών πλεονεκτημάτων που προσφέρουν ουσιαστικά επιτρέπουν στους πλοιοκτήτες να μειώσουν το λειτουργικό κόστος των πλοίων. Παράλληλα παρέχουν και πλήρη ελευθερία όσον αφορά τις οργανικές συνθέσεις των πληρωμάτων, αφού δεν προβλέπουν ελάχιστο αριθμό Ελλήνων ναυτικών, ούτε έχουν περιορισμό ως προς τον αριθμό των αλλοδαπών, όπως τα πλοία που φέρουν ελληνική σημαία.

Η Πολιτεία έχει προχωρήσει στη θέσπιση πολλών μέτρων και την παροχή πολλών προνομίων για την παροχή κινήτρων²⁰⁶ με σκοπό την προσέλκυση πλοίων στην ελληνική σημαία, παρόλα αυτά όμως συνεχίζεται η συρρίκνωση της υπό ελληνικής σημαίας ναυτιλίας, όπως φαίνεται και στον Πινάκα 8:

²⁰⁴ Σταματέα, Μ. Κοινωνική Ασφάλιση και Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο. Στο Δουλκέρη, Τ. (Επιμ.), *Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα*. Στα Πρακτικά Διημερίδας του ελληνικού Τμήματος Γυναικείων Ερευνών. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 1993, σ. 134

²⁰⁵ Σύμφωνα με τον ορισμό του ΟΟΣΑ, ως σημαία ευκαιρίας ή σημαία ευκολίας (flag of convenience) χαρακτηρίζονται οι σημαίες κάποιων χωρών, όπως ο Παναμάς, η Λιβερία, η Ονδούρα κ.ά., των οποίων οι ευνοϊκές φορολογικές ρυθμίσεις και άλλες νομοθετικές διατάξεις διευκολύνουν τα νηολογημένα υπό την σημαία τους πλοία ξένης πλοιοκτησίας. <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1000>

²⁰⁶ Όπως έγινε για παράδειγμα με τις διατάξεις του άρθ. 24 του Ν. 3409/2005 (ΦΕΚ 273/4-11-2005) «Καταδύσεις αναγκής και άλλες διατάξεις» για τη θέσπιση κινήτρων για την ελληνική κρουαζιέρα και τις διατάξεις του άρθ. 12 του Ν.3569/2007 (ΦΕΚ 122/8-6-2007) «Συνεταιρισμοί θαλάσσιας αλληλασφάλισης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας», για τη λήψη μέτρων ανταγωνιστικότητας για τα υπό Ελληνικής σημαίας πλοία και την προσέλκυση πλοίων με ξένη σημαία (Ελληνόκτητων) και νηολόγηση τους στην Ελληνική σημαία.

Πίνακας 8

Αριθμός ενεργών πλοίων με ελληνική σημαία και συμβεβλημένα στο NAT
ανά διετία από το 1970 έως το 2013

ΕΤΟΣ	ΕΝΕΡΓΑ ΠΛΟΙΑ
31/12/70	4.608
31/12/73	5.259
31/12/76	4.591
31/12/79	4.568
31/12/82	3.994
31/12/85	3.112
31/12/88	3.675
31/12/91	3.443
31/12/94	3.336
31/12/97	3.532
31/12/00	3.091
31/12/03	2.817
31/12/06	2.622
31/12/09	2.640
31/12/12	2.426
31/12/13	2.418

Πηγή: NAT-Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών Στατιστικής και Παραγωγικότητας

Η μείωση του αριθμού των υπό ελληνική σημαία πλοίων, σε συνδυασμό με τη μείωση των οργανικών συνθέσεων των πληρωμάτων, έχει ως συνέπεια τη δραματική μείωση του αριθμού των ελλήνων ναυτικών.

Ειδικότερα, βάσει των αποτελεσμάτων της απογραφής πλοίων και πληρωμάτων της 20^{ης} Σεπτεμβρίου 2014 που έκανε η Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), παρατηρείται αισθητή μείωση των Ελλήνων ναυτικών, σε σχέση με το παρελθόν, αλλά και αύξηση των αλλοδαπών που απασχολούνται σε ελληνικά και ελληνόκτητα πλοία με ξένη σημαία, όπως φαίνεται και στον παρακάτω Πίνακα 9:

Πίνακας 9

Έλληνες και αλλοδαποί ναυτικοί που υπηρετούσαν σε ελληνικά και σε συμβεβλημένα με το ΝΑΤ ελληνόκτητα πλοία από το 2000-2014 ανά διετία

ΕΤΟΣ	ΕΛΛΗΝΕΣ ΝΑΥΤΙΚΟΙ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΝΑΥΤΙΚΟΙ
2014	12.663	10.262
2012	13.026	9.854
2010	11.720	7.912
2008	15.721	11.172
2006	16.182	13.078
2004	17.897	13.023
2002	18.747	14.179
2000	18.450	10.935

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Πίνακα 9, από τους 22.925 Έλληνες και ξένους ναυτικούς που απογράφησαν, οι 12.663 ήταν Έλληνες, αριθμός μειωμένος κατά 2,8%

σε σύγκριση με την προηγούμενη απογραφή (από 13.026), ενώ οι 10.262 ήταν ξένοι (από 9.854).

Η αύξηση των αλλοδαπών ναυτικών σε σύγκριση με τους Έλληνες, οφείλεται στο γεγονός ότι οι αλλοδαποί ναυτικοί είναι προτιμότεροι στα κατώτερα πληρώματα, γιατί αποτελούν φθηνό εργατικό δυναμικό και αυτό διότι στους αλλοδαπούς ναυτικούς εφαρμόζεται το μισθολόγιο της Διεθνούς Οργάνωσης Μεταφορών (ITF), σύμφωνα με την οποία ο ναύτης έχει συνολικές μηνιαίες αποδοχές 1.400 δολάρια. Αντίθετα, οι Έλληνες ναυτικοί αμείβονται με βάση τη σύμβαση της Πανελλήνιας Ναυτικής Ομοσπονδίας (Π.Ν.Ο), σύμφωνα με την οποία ο Έλληνας ναύτης έχει συνολικές αποδοχές που φθάνουν τα 2.400 ευρώ.²⁰⁷

Ένας άλλος λόγος μείωσης των Ελλήνων ναυτικών είναι η επιλογή των νέων να μην ασχοληθούν με το επάγγελμα, λόγω των ιδιόμορφων συνθηκών που επικρατούν σε αυτό, της υποβάθμισης του τα τελευταία χρόνια λόγω της προβληματικής εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης²⁰⁸ αλλά και των προβλημάτων κοινωνικής ασφάλισης που αντιμετωπίζει ο κλάδος, με αποτέλεσμα να παρατηρείται έλλειμμα του ναυτικού δυναμικού όσον αφορά τα ανώτερα πληρώματα.^{209 210}

Βασικό παράγοντα επίσης στη συρρίκνωση του αριθμού των Ελλήνων ναυτικών αποτελεί και η εισαγωγή των σύγχρονων τεχνολογιών και της αυτοματοποίησης στα πλοία. Σημαντικός αριθμός εργαζομένων έχει αντικατασταθεί από τα μηχανήματα και οι χειρονακτικές εργασίες που εκτελούνται από τα πληρώματα πλέον είναι πολύ λιγότερες, το οποίο σημαίνει ότι οι απαιτήσεις για ανθρώπινο δυναμικό που εργάζεται πάνω στα πλοία είναι πολύ μικρότερες.²¹¹

²⁰⁷ Δάμα, Γ. (2013, 8 Σεπτεμβρίου). Με σημαία ευκαιρίας τα 7 στα 9 ελληνόκτητα πλοία. Enet.gr <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=384670> [πρόσβαση 23/11/2016]

²⁰⁸ Σύμφωνα με στοιχεία της Πανελλήνιας Ένωσης Μηχανικών Εμπορικού Ναυτικού (ΠΕΜΕΝ), υπάρχει συνεχιζόμενη υποβάθμιση της δημοσίας ναυτικής εκπαίδευσης και μετεκπαίδευσης. Ειδικότερα, με ανακοινώσεις της καταγγέλλει σωρεία προβλημάτων και ελλείψεων στις Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού (ΑΕΝ), υποχρηματοδότηση, ελλείψεις σε εκπαιδευτικό προσωπικό, υλικοτεχνικής και κτηριακής υποδομής, κατάργηση της σίτισης και του εκπαιδευτικού πάσου, προβλήματα στέγασης και καταβολής επιδόματος φοιτητή και δυσκολίες στην εύρεση θέσεων εργασίας για την πραγματοποίηση των εκπαιδευτικών ταξιδιών.

²⁰⁹ Παπασταθοπούλου, Χ.(2016, 17 Μαΐου). «Αντί να δίνουμε κίνητρα στους νέους δίνουμε αντικίνητρα».efsyn.gr <http://www.efsyn.gr/arthro/anti-na-dinoyme-kinitra-stoys-neoys-dinoyme-antikinitra> [πρόσβαση 23/11/2016]

²¹⁰ Alpha Bank, (2009) *Οικονομικό Δελτίο Τεύχος* 110, Οκτώβριος 2009 (Τριμηνιαία Έκδοση), σ. 14

²¹¹ Δ. Σταυρόπουλου, *Το πρόβλημα της ναυτικής απασχόλησης στην ελληνική ναυτιλία* (2014), Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς, σσ. 61-62

Δραματικές επιπτώσεις στα έσοδα του Ταμείου έχει και η ανασφάλιστη «μαύρη» εργασία, η οποία στερεί σημαντικό ποσοστό εισφορών από το NAT, επομένως και σημαντικό ποσό εσόδων. Υπολογιζόμενου ότι οι ναυτικοί, οι οποίοι εργάζονται στην ελληνόκτητη ναυτιλία, ανέρχονται στους 60.000 και με δεδομένο ότι σήμερα στο NAT υπάρχουν περίπου 70.000 συνταξιούχοι και 15.500 εργαζόμενοι, γίνεται κατανοητό ότι η εισπραξη των εισφορών αυτών θα συνέβαλε ουσιαστικά στην αντιμετώπιση των προβλημάτων βιωσιμότητας του Ταμείου. Ενδεικτικές της κατάστασης που επικρατεί είναι οι δηλώσεις του Συλλόγου Εργαζομένων του NAT, σύμφωνα με τις οποίες τα οικονομικά προβλήματα του Ταμείου *«δημιουργήθηκαν από τις πολιτικές των κυβερνήσεων, που μείωσαν τις οργανικές συνθέσεις των πληρωμάτων και που ανέχονται και έχουν σχεδόν μονιμοποιήσει την ανασφάλιστη, μαύρη, εργασία»*.²¹²

Οι δηλώσεις αυτές αναφέρονται κυρίως στις διατάξεις του άρθ. 24 του Ν. 3409/2005 (ΦΕΚ Α' 273/4-11-2005) *«Καταδύσεις αναψυχής και άλλες διατάξεις»* για τη θέσπιση κινήτρων για την ελληνική κρουαζιέρα και τις διατάξεις του άρθ. 12 του Ν.3569/2007 (ΦΕΚ Α' 122/8-6-2007) *«Συνεταιρισμοί θαλάσσιας αλληλασφάλισης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας»*, για τη λήψη μέτρων ανταγωνιστικότητας για τα υπό Ελληνικής σημαίας πλοία και την προσέλκυση πλοίων με ξένη σημαία (Ελληνόκτητων) και νηολόγηση τους στην Ελληνική σημαία. Η Πολιτεία λοιπόν στην προσπάθεια της να κάνει πιο ανταγωνιστική την ελληνική σημαία και να προσελκύσει περισσότερα πλοία, προχώρησε στην υιοθέτηση της πολιτικής της μείωσης των οργανικών συνθέσεων, η οποία εκτός από την μείωση του αριθμού των απασχολούμενων σε αυτά, Ελλήνων ναυτικών, και την απώλεια χιλιάδων θέσεων εργασίας και φυσικά ασφαλιστικών εισφορών, είχε και ως αποτέλεσμα την απαλλαγή των πλοιοκτητών και των ναυτικών από την καταβολή εισφορών (Ν. 3569/2007) για τα κατώτερα πληρώματα, χωρίς να θίγονται τα ασφαλιστικά δικαιώματά τους, αλλά και την επικράτηση της ανασφάλιστης εργασίας, αφού τις θέσεις των Ελλήνων ναυτικών καταλαμβάνουν ανασφάλιστοι αλλοδαποί ναυτικοί.

Τέλος, για να γίνει πιο κατανοητό γιατί ο αριθμός των υπό ελληνική σημαία πλοίων και ο αριθμός των Ελλήνων ναυτικών αποτελούν βασικούς παράγοντες για την εύρυθμη λειτουργία του Ταμείου, θα πρέπει να τονισθεί ότι τα έσοδα του NAT προέρχονται κυρίως από τις εισφορές που εισπράττει από τους ναυτικούς, Έλληνες και

²¹² Αγγελόπουλος, Β. (2015, 6 Νοεμβρίου). 60.000 ανασφάλιστοι «βουλιάζουν» το NAT. *dikaiologitika.gr*, <http://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/asfalish/82262/60-000-anasfalistoi-vouliazoun-to-nat> [πρόσβαση 20/11/2016]

αλλοδαπούς, οι οποίοι είναι μέλη πληρωμάτων σε πλοία με ελληνική σημαία και τους πλοιοκτήτες αυτών, ενώ αντίθετα από τα πλοία με ξένη σημαία εισπράττει εισφορές μόνο από Έλληνες ναυτικούς, οι οποίοι είναι ασφαλισμένοι στο Ταμείο και όχι από αλλοδαπούς ναυτικούς.²¹³ Η μείωση επομένως του αριθμού των πλοίων με ελληνική σημαία, με την επιπρόσθετη μείωση των οργανικών συνθέσεων, που οδηγούν στην συρρίκνωση του αριθμού των Ελλήνων ναυτικών, έχει αρνητικό αντίκτυπο στα έσοδα του ΝΑΤ.

Κεφάλαιο 5^ο

Το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο στην «εποχή των Μνημονίων»

5.1. Η πορεία προς τα Μνημόνια

Η ελληνική οικονομία, από τον Οκτώβριο του 2008 και μετά, άρχισε να επηρεάζεται αρνητικά από την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, προκαλώντας σημαντική επιδείνωση στον τομέα των δημόσιων οικονομικών. Το 2008 το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης υπερέβη το 4% του ΑΕΠ, ενώ το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ αυξήθηκε, αγγίζοντας το 97%.²¹⁴ Με το έλλειμμα να φθάνει, το 2009 το 15,7% του ΑΕΠ και το δημόσιο χρέος το 129,7% του ΑΕΠ άρχισαν να διατυπώνονται φόβοι για το μέλλον της οικονομίας, γεγονός που οδήγησε στην υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας. Με την υποβάθμιση της πιστοληπτικής ικανότητας, το τραπεζικό σύστημα άρχισε να αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα ρευστότητας, λόγω της περιορισμένης πρόσβασης των τραπεζών στη διεθνή αγορά χρήματος και σε άλλες πηγές άντλησης ρευστότητας, ενώ επιπρόσθετα με την υποβάθμιση της πιστοληπτικής αξιολόγησης της χώρας από Α σε Α- από την Standard & Poor's, λόγω της «επιδεινούμενης απώλειας ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας», αυξήθηκε περαιτέρω το κόστος δανεισμού της.²¹⁵

Σημαντικός παράγοντας για την απώλεια της εμπιστοσύνης προ τη Χώρα υπήρξε η αμφισβήτηση της εγκυρότητας των ελληνικών δημοσιονομικών στοιχείων²¹⁶ η οποία

²¹³ http://www.nat.gr/site/categories/Ipiressies_nat/poroi_eisfores/eisfores_naftikou.csp, [πρόσβαση 06/09/2016]

²¹⁴ Τράπεζα της Ελλάδος, Το χρονικό της Μεγάλης Κρίσης: Η τράπεζα της Ελλάδος 2008-2013, σσ. 36-37

²¹⁵ Τράπεζα της Ελλάδος, Το χρονικό της Μεγάλης Κρίσης: Η τράπεζα της Ελλάδος 2008-2013, σ. 41

²¹⁶ Τον Οκτώβριο του 2009 η EUROSTAT εξέφρασε ρητά τις επιφυλάξεις της για την αξιοπιστία των δημοσιονομικών στοιχείων και δεν επικύρωσε το αναθεωρημένο από την Ελλάδα έλλειμμα ύψους 12,5% του ΑΕΠ

δυστυχώς επιβεβαιώθηκε με την ανακοίνωση, από τη EUROSTAT, των αναθεωρημένων στοιχείων για το δημοσιονομικό έλλειμμα της Ελλάδας για το 2009, το οποίο υπολογιζόταν πλέον σε 13,6%,²¹⁷ ενώ αργότερα αναθεωρήθηκε και πάλι προς τα πάνω, φτάνοντας το 15,4%.²¹⁸

Η οικονομική πολιτική που εφαρμόστηκε την περίοδο αυτή για την αντιμετώπιση της συνεχώς επιδεινούμενης κατάστασης αποδείχθηκε δυστυχώς ανεπαρκής, με αποτέλεσμα να υπάρχει υστέρηση των δημοσίων εσόδων και έξαρση των δημοσίων δαπανών, του ελλείμματος και του χρέους, ενώ το εξωτερικό έλλειμμα στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών εξακολουθούσε να είναι πάνω από 11% του ΑΕΠ, παρότι η οικονομία βρισκόταν σε ύφεση.²¹⁹ Παράλληλα η συνεχής άνοδος του κόστους δανεισμού κατέστησε απαγορευτική τη νέα έκδοση ομολόγων, ενώ η διάχυτη αβεβαιότητα για τις δημοσιονομικές και μακροοικονομικές εξελίξεις οδήγησε σε αλληπάλληλες υποβαθμίσεις της πιστοληπτικής ικανότητας της χώρας.²²⁰ Αποτέλεσμα αυτών των γεγονότων ήταν στις 23 Απριλίου του 2010 η ελληνική κυβέρνηση να ζητήσει από τις χώρες της ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) χρηματοοικονομική βοήθεια ύψους 110 δις ευρώ.²²¹ Η αίτηση αυτή συνοδεύτηκε από τρία μνημόνια : α) το «*Μνημόνιο Οικονομικής και Χρηματοπιστωτικής Πολιτικής*», β) το «*Μνημόνιο Συνεννόησης στις Συγκεκριμένες Προϋποθέσεις Οικονομικής Πολιτικής*» και γ) το «*Τεχνικό Μνημόνιο Συνεννόησης*», ως προαπαιτούμενο για τη σύναψη της Σύμβασης Δανειακής Διευκόλυνσης, καθώς και την έγκριση της χρηματοδότησης από το ΔΝΤ.

Τη σύναψη του Μνημονίου ακολούθησαν σειρά νόμων που προέβλεπαν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις ως προς τη λειτουργία του κράτους με στόχο τη μείωση του χρέους αλλά και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας. Οι μεταρρυθμίσεις που προβλεπόταν αφορούσαν μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, απελευθέρωση των κλειστών επαγγελμάτων, αποκρατικοποιήσεις, απελευθέρωση των αγορών προϊόντων, συγχωνεύσεις και διακοπή της λειτουργίας φορέων που δεν είχαν λόγο ύπαρξης και μεταρρυθμίσεις στο ασφαλιστικό σύστημα.²²²

²¹⁷ έναντι του 12,5% που είχε προβλεφτεί

²¹⁸ ο.π.. σσ. 43-44

²¹⁹ Τράπεζα της Ελλάδος, Το χρονικό της Μεγάλης Κρίσης: Η τράπεζα της Ελλάδος 2008-2013, σ. 44

²²⁰ Μόνο τον Απρίλιο του 2010 και οι τρεις οίκοι αξιολόγησης, Fitch, Standard & Poor's και Moody's, προχώρησαν σε σημαντικές υποβαθμίσεις

²²¹ ο.π.. σ. 90

²²² Τράπεζα της Ελλάδος, Το χρονικό της Μεγάλης Κρίσης: Η τράπεζα της Ελλάδος 2008-2013, σ. 93

Η όξυνσης όμως της δημοσιονομικής κρίσης τα επόμενα έτη οδήγησε τη Χώρα στην υιοθέτηση και Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής (2011) αλλά και στη σύναψη δύο ακόμα Μνημονίων (2012, 2015), προκειμένου να εξασφαλισθεί η δημοσιονομική βιωσιμότητα και η οικονομική ανάκαμψη.

Το παρόν κεφάλαιο θα επικεντρωθεί στους νόμους που εισήγαγαν μεταρρυθμίσεις στο ασφαλιστικό σύστημα και επηρέασαν ριζικά την κοινωνική ασφάλιση της χώρας αλλά και την ίδια τη λειτουργία του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου.

Αναλυτικότερα, κατά τη διάρκεια της περιόδου από το Μάιο μέχρι τον Ιούλιο του 2010 ψηφίστηκαν σειρά νόμων που αποτέλεσαν την βάση του νέου ασφαλιστικού συστήματος. Ο κυριότερος εξ αυτών υπήρξε ο Ν. 3845/2010, ο οποίος εμπεριείχε το πρώτο Μνημόνιο και με τον οποίο ετίθεντο οι γενικές αρχές, τα πλαίσια δηλαδή εντός των οποίων θα έπρεπε να ενταχθούν και να εξειδικευθούν όλες οι ειδικότερες ρυθμίσεις. Αποτέλεσε δε κέντρο αναφοράς και κατευθυντήρια γραμμή για τις μεταρρυθμίσεις που ακολούθησαν και περιέλαβε τους μακροπρόθεσμους δημοσιονομικούς στόχους αλλά και τις βασικές κατευθύνσεις της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης.

Τη λογική των μεταρρυθμίσεων του πρώτου Μνημονίου ακολούθησαν και τα δύο επόμενα Μνημόνια αλλά και το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015, συνδέοντας την κοινωνική ασφάλιση με την πορεία της εθνικής οικονομίας και τις δυνατότητες του κρατικού προϋπολογισμού.²²³

Παρακάτω θα γίνει αναφορά στους κυριότερους νόμους αλλά και στις βασικότερες μεταρρυθμίσεις που διεξήχθησαν στα πλαίσια των τριών Μνημονίων και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής, αλλά και στις επιπτώσεις που αυτές είχαν στο Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο.

5.2. Πρώτο Μνημόνιο

5.2.1. Ν.3845/2010 (Α' 65/6-5-2010) «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο»²²⁴

Με τις διατάξεις του άρθρου 3 του Ν. 3845/2010, προβλέπεται περικοπή των επιδομάτων των εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα, καθώς και του επιδόματος

²²³ Α. Στεργίου, Κρίση Δημοσίου Χρέους και Κοινωνική Ασφάλιση. Στο Συνέδριο για τη μνήμη των Καθηγητών Δημητρίου Τσάτσου και Γιώργου Παπαδημητρίου. Η Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία και η Ελληνική Πολιτεία. Θεσσαλονίκη, 2015, σ. 3

²²⁴ Ν. 3845/2010 (Α' 65/6-5-2010) «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο»

αδείας για τους συνταξιούχους και βοηθηματούχους όλων των φορέων κύριας ασφάλισης που είναι κάτω των 60 ετών, με εξαίρεση τους συνταξιούχους του ΟΓΑ, ενώ το ποσό που χορηγείται στους δικαιούχους που έχουν υπερβεί το 60ο έτος της ηλικίας τους καθορίζεται ως εξής:

α) το επίδομα εορτής των Χριστουγέννων, στο ποσό των 400 ευρώ

β) το επίδομα εορτής του Πάσχα, στο ποσό των 200 ευρώ και

γ) το επίδομα αδείας, στο ποσό των 200 ευρώ

Εξαίρεση του ανωτέρου ορίου ηλικίας αποτελούν όσοι λαμβάνουν σύνταξη λόγω αναπηρίας ή με το καθεστώς των βαρέων και ανθυγιεινών ή οικοδομικών επαγγελμάτων, καθώς και οι δικαιούχοι από μεταβίβαση υπό ορισμένες προϋποθέσεις.

Τέλος, τα επιδόματα αυτά δεν καταβάλλονται, αν οι καταβαλλόμενες συντάξεις συμπεριλαμβανομένων και των εν λόγω επιδομάτων, υπολογιζόμενες σε δωδεκάμηνη βάση υπερβαίνουν κατά μήνα, το ποσό των 2.500 ευρώ, ενώ σε περίπτωση που με την καταβολή των επιδομάτων οι καταβαλλόμενες συντάξεις υπερβαίνουν το ύψος αυτό, τα επιδόματα θα καταβάλλονται μέχρι του ορίου των 2.500 ευρώ με ανάλογη μείωση τους. (αρθ. 10-15)

5.2.2. Ν.3863/2010 (Α'115/15-7-2010) «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις»²²⁵

Ο Ν. 3863/2010 αποτελεί το βασικό νόμο για την προώθηση της ασφαλιστικής μεταρρύθμισης, η οποία πραγματοποιείται με την εισαγωγή ενός νέου ασφαλιστικού συστήματος, το οποίο επιφέρει ριζικό μετασχηματισμό του υφιστάμενου ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.²²⁶

Ο Ν. 3863/2010 σύμφωνα με την αιτιολογική του έκθεση αποτελεί θεσμική απάντηση της Πολιτείας στη χρόνια και διαρκώς επιδεινούμενη κρίση του ασφαλιστικού συστήματος, ενώ βασικός σκοπός του είναι να καταστούν απολύτως σαφή στους ασφαλισμένους οι υποχρεώσεις και οι προσδοκίες τους.²²⁷

²²⁵ Ν. 3863/2010 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» (Α' 115/15-7-2010)

²²⁶ Α. Παπαδάκη, Οι Μνημονιακοί Νόμοι στην Κοινωνική Ασφάλιση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκουλλα, 2016, σ. 3

²²⁷ Αιτιολογική Έκθεση Ν. 3863/2010 (Α' 115/15-7-2010) «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις»

Θεμέλιο του νέου συστήματος που εισάγεται με το νόμο αυτό είναι η διάκριση μεταξύ βασικής και αναλογικής σύνταξης, η οποία αποτελεί κεφαλαιώδη τομή και με την οποία εκλογικεύεται το συνταξιοδοτικό σύστημα, μέσω του διαχωρισμού των προνοιακού τύπου παροχών από τις κατά κυριολεξία συντάξεις.²²⁸

Οι προνοιακού τύπου παροχές συνιστούν έκφραση της κοινωνικής αλληλεγγύης και προορίζονται για όσους έχουν ανάγκη την κρατική μέριμνα, ακόμη και αν αυτοί δεν έχουν προλάβει να θεμελιώσουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα ή είναι ανασφάλιστοι.

Αντίθετα, οι συντάξεις αποτελούν παροχές των φορέων κοινωνικής ασφάλισης προς τους ασφαλισμένους τους, δηλαδή αναλογική ανταπόδοση για τις εισφορές που οι τελευταίοι κατέβαλαν κατά τη διάρκεια του ασφαλιστικού τους βίου.

Η βασική σύνταξη, επομένως, αποτελεί έμπρακτη εφαρμογή της αρχής της διανεμητικής δικαιοσύνης, ενώ η αναλογική έμπρακτη εφαρμογή της αρχής της ανταποδοτικής δικαιοσύνης.

Στόχος των δομικών αλλαγών,²²⁹ κατά την αιτιολογική έκθεση, που επέρχονται με το Ν.3863/2010 είναι η θεμελίωση ενός δημόσιου, καθολικού, βιώσιμου, εξορθολογισμένου, δομικά απλουστευμένου, διαφανούς και κοινωνικά δίκαιου συστήματος, στο οποίο όσοι διαθέτουν υψηλό εισόδημα και οι εργασιακώς ασφαλείς θα καλούνται να εισφέρουν αντίστοιχα στην εύρυθμη λειτουργία του. Αντίθετα οι οικονομικώς αδύναμοι θα απαλλάσσονται από τη συμμετοχή στα βάρη του συστήματος και στους ατυχείς και ανήμπορους θα επιδεικνύεται η οφειλόμενη κοινωνική αλληλεγγύη.

Παράλληλα, μέσω των αλλαγών αυτών επιδιώκεται η καταπολέμηση της σπατάλης των δαπανών υγείας, της εισφοροδιαφυγής, της εισφοροκλοπής και της αδήλωτης εργασίας αλλά και η αύξηση των εσόδων του ασφαλιστικού συστήματος, καθώς και η διεύρυνση της βάσης των εσόδων αυτών, ενώ ως έμπρακτη τήρηση της αρχής της διαγενεακής αλληλεγγύης, λαμβάνεται πρόνοια για τη διαφύλαξη των πόρων του συστήματος προς όφελος τόσο της παρούσας αλλά και των μελλοντικών γενεών.

²²⁸ Α. Παπαδάκη, Οι Μνημονικοί Νόμοι στην Κοινωνική Ασφάλιση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκουλλα, 2016, σ. 3

²²⁹ Αιτιολογική Έκθεση Ν. 3863/2010 (Α' 115/15-7-2010) «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις»

Τέλος, εκτός από την διάκριση των δύο μορφών σύνταξης, της βασικής και της αναλογικής, επέρχεται και μια επιπλέον σημαντική τομή, η θεσμική και λειτουργική ενοποίηση της κοινωνικής ασφάλισης.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 3863/2010 καθιερώνεται από 1-1-2015 βασική σύνταξη η οποία προσδιορίζεται στα 360 ευρώ και την οποία την δικαιούνται όσοι θεμελιώσουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μετά την εν λόγω ημερομηνία, καθώς και όσοι έχουν συμπληρώσει το 65ο έτος της ηλικίας τους, αλλά είναι ανασφάλιστοι ή έχουν πραγματοποιήσει λιγότερα από 15 έτη ασφάλισης και εφόσον πληρούν αθροιστικά τα κριτήρια που προβλέπει ο Νόμος. (άρθ. 2)

Όσον αφορά την αναλογική σύνταξη, οι ασφαλισμένοι για πρώτη φορά, από 1/1/2011 και εφεξής, που θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης μετά την 1/1/2015 δικαιούνται αναλογικού ποσού σύνταξης, με βάση το συνολικό χρόνο ασφάλισης τους με όριο ηλικίας συνταξιοδότησης το 65^ο έτος, εφόσον δεν έχουν συμπληρώσει 15 έτη ασφάλισης και το τελικό ποσό της σύνταξης καθορίζεται για όλα τα έτη με βάση το συντελεστή που αντιστοιχεί στο τελευταίο πλήρες έτος ασφάλισης (άρθ. 3). Για όσους έχουν υπαχθεί για πρώτη φορά στην ασφάλιση οποιουδήποτε φορέα κύριας ασφάλισης ή το Δημόσιο έως και την 31/12/2010 και θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης γήρατος ή αναπηρίας μετά την 1/1/2015, η σύνταξη υπολογίζεται αναλογικά με βάση τα έτη ασφάλισης, πριν και μετά το 2010. (άρθ. 4)

Επίσης, προβλέπεται τροποποίηση των διατάξεων περί διαδοχικής ασφάλισης όσον αφορά τον καθορισμό του αρμόδιου φορέα απονομής της σύνταξης και τον υπολογισμό αυτής (άρθ. 5), καθώς και αναμόρφωση του πλαισίου που διέπει τις συντάξεις αναπηρίας. Δημιουργείται ένα κέντρο πιστοποίησης αναπηρίας με σκοπό την αναξιοποίηση της υγειονομικής κρίσης σε ότι αφορά το βαθμό αναπηρίας, θεσπίζεται ενιαίος κανονισμός προσδιορισμού του ποσοστού αναπηρίας ανά πάθηση και επανακαθορίζονται οι όροι με βάση τους οποίους μονιμοποιείται η σύνταξη αναπηρίας. (άρθ. 6,7,8 και 9)

Με τις διατάξεις του άρθ. 10 του Ν. 3863/2010 καθορίζονται νέα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης και απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης, ενώ με τις διατάξεις του άρθ. 11 προβλέπεται τριετές πάγωμα συντάξεων, έως 1/1/2014, με δυνατότητα αναπροσαρμογής των συντάξεων ανάλογα με τη μεταβολή του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος, αλλά και των οικονομικών δυνατοτήτων του

αντίστοιχου κατά περίπτωση ασφαλιστικού Ταμείου. Προβλέπεται, περιορισμός της εθνικής συνταξιοδοτικής δαπάνης, έτσι ώστε να μην υπερβαίνει το περιθώριο αύξησης των 2,5 ποσοστιαίων μονάδων του ΑΕΠ έως το 2060 και θεσμοθετείται η σύνδεση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης με το προσδόκιμο ζωής ανά δεκαετία, αρχής γενομένης από το 2021. (άρθ. 11)

Με το άρθ. 15 καταργείται στο σύνολό του το άρθ. 146 του Ν. 3655/2008 και ορίζεται ότι μέσα στο 2011 θα εκπονηθούν αναλογιστικές μελέτες από την Εθνική Αναλογιστική Αρχή, με τις οποίες θα καθοριστεί η βιωσιμότητα των Επικουρικών Φορέων, Τομέων και αυτοτελών Κλάδων και ότι τα νέα ποσοστά αναπλήρωσης των συντάξεων έκαστου Επικουρικού Φορέα, θα εγκρίνονται με απόφαση του Υπουργού Εργασίας σύμφωνα με τις προτάσεις της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής.²³⁰

Με το Ν. 3863/2010 εισάγονται νέες ρυθμίσεις για την απασχόληση των συνταξιούχων τόσο στον Ιδιωτικό όσο και στο Δημόσιο Τομέα και για πρώτη φορά τίθεται περιορισμός στους αυτοαπασχολούμενους συνταξιούχους. Για όσους δεν έχουν συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας τους αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξης και για αυτούς που το έχουν συμπληρώσει, το ποσό της ακαθάριστης κύριας σύνταξης ή το άθροισμα των συντάξεων που υπερβαίνει τα τριάντα ημερομίσθια ανειδίκευτου εργάτη, καταβάλλεται μειωμένο κατά 70%. (άρθ. 16)

Προβλέπεται επίσης καθορισμός νέου πίνακα για τα Βαρέα και Ανθυγιεινά Επαγγέλματα με Υπουργική Απόφαση, ο οποίος θα ισχύει από 1/7/2011 για όλους τους εργαζομένους. (άρθ. 17)

Με τις διατάξεις των άρθ. 20-24 θεσμοθετείται νέος τρόπος πληρωμής ορισμένων κατηγοριών εργαζομένων, που απασχολούνται κατ' οίκον και αμείβονται με την ώρα ή την ημέρα για τις υπηρεσίες που προσφέρουν. Η αμοιβή των εργαζομένων αυτής της κατηγορίας, καθώς και οι εισφορές που τους αναλογούν, καταβάλλονται από τον εργοδότη, μέσω ειδικού διπλότυπου Εργόσημου (επιταγής), που διατίθεται από τους ασφαλιστικούς φορείς, τα Κ.Ε.Π, τα ΕΛΤΑ κ.α.²³¹

Προβλέπονται προσαυξήσεις του ποσού της σύνταξης για χρόνο ασφάλισης πέραν των 35 ετών για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα μέχρι τις 31/12/2010. Ειδικότερα, το ποσό της σύνταξης μετά τη συμπλήρωση συντάξιμου χρόνου 35 ετών

²³⁰ ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, (2010) *Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση: Ετήσια Έκθεση 2010*, σ. 308

²³¹ Α. Παπαδάκη, *Οι Μνημονιακοί Νόμοι στην Κοινωνική Ασφάλιση*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκουλα, 2016, σ. 17

αυξάνεται κατά 2,5% για κάθε ολόκληρο έτος ασφάλισης ή 300 ημέρες υπηρεσίας πέρα από το 35ο έτος έως και το 37ο και κατά 3,5% για κάθε ολόκληρο έτος από το 37ο έτος μέχρι και το 40ο. (άρθ. 25)

Προβλέπονται μέτρα για τη μη επιβάρυνση των ασφαλιστικών φορέων από προγράμματα εθελούσιας εξόδου εργαζομένων.(αρθ.26)

Προβλέπεται περαιτέρω ενοποίηση των ασφαλιστικών ταμείων της χώρας και ο τελικός περιορισμός τους σε τρία και η υποχρεωτική και αυτοδίκαιη υπαγωγή στον κλάδο κύριας σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ των προσλαμβανομένων για πρώτη φορά στο Δημόσιο από 1/1/2011 και μετά, τακτικών και μετακλητών υπαλλήλων. (άρθ. 27)

Προβλέπεται διαχωρισμός των κλάδων και υπηρεσιών υγείας από το συνταξιοδοτικό σύστημα. Οι φορείς πρωτοβάθμιας υγείας που αποτελούν το κύριο μέρος των διαθέσιμων υπηρεσιών του ασφαλιστικού συστήματος, υπάγονται πλέον στην εποπτεία του Υπουργείου Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και ενσωματώνονται στο σύστημα της πρωτοβάθμιας υγείας. (άρθ. 31)

Στο άρθ. 37 προβλέπεται ότι από την 1/1/2011 και εφεξής οι φορείς κοινωνικής ασφάλισης και το ΝΑΤ επιχορηγούνται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και ειδικά για τα έτη 2011-2013 τηρουμένων των στόχων του Προγράμματος Σταθερότητας και του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας(Ν. 3845/2010), ενώ ορίζεται ότι από 1/1/2015 το κράτος αναλαμβάνει τη χρηματοδότηση μόνο της βασικής σύνταξης.

Θεσπίζεται από 1/8/2010 «Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων», η οποία τηρείται σε λογαριασμό με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια, στο «Ασφαλιστικό Κεφαλαίο Αλληλεγγύης Γενεών» (ΑΚΑΓΕ), που συστάθηκε με τις διατάξεις του Ν. 3655/2008. Η εισφορά αυτή θα παρακρατείται μηνιαία κατά την καταβολή της σύνταξης από τις συντάξεις κύριας ασφάλισης και έχει ως σκοπό την κάλυψη των ελλειμμάτων των κλάδων κύριας σύνταξης.

Θεσμοθετείται πάγιο σύστημα ρύθμισης οφειλών με δυνατότητα εξόφλησης των ληξιπρόθεσμων οφειλών προς τα ασφαλιστικά ταμεία σε δόσεις και με δυνατότητα μείωσης και των πρόσθετων τελών και προσαυξήσεων. (άρθ. 53-62)

Προβλέπεται δυνατότητα αναπροσαρμογής των επιδομάτων Χριστουγέννων, Πάσχα και αδείας με Κοινή Υπουργική Απόφαση για όλους τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης και το Δημόσιο κατά ενιαίο ποσοστό και μετά από οικονομική μελέτη. (άρθ. 67)

Όσον αφορά το **Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο**, οι βασικές αλλαγές που προβλέπονται από το Ν. 3863/2010 είναι οι εξής:

- Οι διατάξεις του άρθ. 13 -Ειδικοί όροι συνταξιοδότησης- που αφορούν τις προϋποθέσεις χορήγησης σύνταξης θανάτου στον επιζώντα σύζυγο ασφαλισμένου ή συνταξιούχου φορέων κύριας και επικουρικής ασφάλισης έχουν εφαρμογή, σύμφωνα με το έγγραφο με υπ' αρ. πρωτ.: Φ.80000/οικ.19780/1129 με ημερομηνία 24/09/2010 του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, και στο NAT.

- Οι ρυθμίσεις της παρ. 3 του άρθ. 14 -Συνταξιοδότηση θυγατέρων- που αφορούν τη συνταξιοδότηση των άγαμων ή διαζευγμένων θυγατέρων που ισχύουν για το Δημόσιο, σύμφωνα με το έγγραφο με υπ' αρ. πρωτ.:Φ.80000/30820/1566 με ημερομηνία 06/12/2010 του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, θα εφαρμόζονται και στο NAT.

- Με την παρ. 1 του άρθ. 16 -Απασχόληση συνταξιούχων- αντικαθίσταται το άρθ. 63 του Ν. 2676/1999, με το οποίο είχαν τεθεί περιορισμοί που αφορούσαν στη λήψη σύνταξης στις περιπτώσεις που οι συνταξιούχοι φορέων κύριας ασφάλισης του υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης αναλάμβαναν εργασία ή αυτοαπασχολούνταν, πλέον, σύμφωνα με το έγγραφο με υπ' αρ. πρωτ.:Φ.80000/οικ. 20685/1190 με ημερομηνία 09/11/2010 του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι τιθέμενοι περιορισμοί αφορούν στους συνταξιούχους γήρατος και αναπηρίας και η εφαρμογή του επεκτείνεται και στους συνταξιούχους του NAT.

- Στην παρ. 1 του άρθ. 27 -Εντάξεις στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ- προβλέπεται ότι από την 1/1/2013 ο κλάδος κύριας σύνταξης των Ναυτικών του NAT θα ενταχθεί στον κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ.²³²

- Στο άρθ. 37 -Χρηματοδότηση συστήματος κοινωνικής ασφάλισης- προβλέπεται ότι από την 1/1/2011 και εφεξής το NAT θα επιχορηγείται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και ειδικά για τα έτη 2011-2013 τηρουμένων των στόχων του Προγράμματος Σταθερότητας και του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας (Ν. 3845/2010), ενώ από την 1/1/2015 το κράτος αναλαμβάνει τη χρηματοδότηση μόνο της βασικής σύνταξης του NAT.

- Με το άρθ. 38 -Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων- θεσπίζεται Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων, η οποία παρακρατείται μηνιαία κατά την καταβολή της σύνταξης από τις συντάξεις κύριας ασφάλισης του NAT, υπολογιζόμενη στο συνολικό πόσο της σύνταξης και καθορίζεται ως εξής:

²³² Η παρ. 1 του άρθ. 27 του Ν.3863/2010 (Α' 115), που ρύθμιζε θέματα σχετικά με την ένταξη του κλάδου κύριας σύνταξης του NAT στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθ. 213 του Ν. 4072/2012 (Α' 86).

Ύψος Σύνταξης	Ποσοστό Εισφοράς
1.400,01€-1.700,00€	3%
1.700,01€-2.000,00€	4%
2.000,01€-2.300,00€	5%
2.300,01€-2.600,00€	6%
2.600,01€-2.900,00€	7%
2.900,01€-3.200,00€	8%
3.200,01€-3.500,00€	9%
3.500,01€ και άνω	10%

5.2.3. Ν.3865/2010 (Α' 120/21/7/2010) «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις»²³³

Οι αλλαγές που προβλέπονται με το Ν. 3865/2010 για τους απασχολούμενους στο Δημόσιο Τομέα, ακολουθούν το πρότυπο των ρυθμίσεων του Ν. 3863/2010. Έτσι, σύμφωνα με το Ν. 3865/2010 προβλέπεται δομική μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος με την καθιέρωση δύο βασικών μορφών σύνταξης, της βασικής και της αναλογικής (άρθ. 1,3,4), όπως επίσης και αύξηση του ορίου ηλικίας συνταξιοδότησης μέσω ποινών πρόωρης συνταξιοδότησης. Προβλέπεται επίσης, αύξηση των απαιτούμενων ετών ασφάλισης στα 40 έτη, καθώς και πρόβλεψη χαμηλών συντελεστών αναπλήρωσης μέχρι τα 35 έτη εργασίας αλλά και κίνητρα για εργασία και μετά τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Προωθείται δε η εξίσωση των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης μεταξύ ανδρών και γυναικών που έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των απαιτούμενων ετών ασφάλισης των γυναικών που εργάζονται στο Δημόσιο (άρθ. 6).

Όσον αφορά τις συνταξιοδοτικές δαπάνες, προβλέπεται μακροπρόθεσμος δημοσιονομικός περιορισμός, ώστε να αυξηθούν μόνο κατά 2,5% του ΑΕΠ έως το 2060, ενώ από την 1/1/2014 η αναπροσαρμογή των συντάξεων θα γίνεται μόνο με διάταξη ειδικού νόμου και βάσει συντελεστή που διαμορφώνεται κατά 50% από τη μεταβολή του ΑΕΠ και κατά 50% του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, αλλά και ανακαθορισμός των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης με βάση το προσδόκιμο ζωής της χώρας (άρθ. 7).

²³³ Ν.3865/2010 (Α' 120/21/7/2010) «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις»

Τέλος, θεσπίζεται από 1/8/2010 «Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων» (ΕΑΣ), η οποία τηρείται στο λογαριασμό του ΑΚΑΓΕ, με την οποία όμως περικόπτεται σημαντικά το ύψος των συντάξεων άνω των 1.400 ευρώ με κλιμακούμενη εισφορά από 3% μέχρι και 10% επί της σύνταξης (άρθ. 11).

5.3. Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015

5.3.1. Ν.3986/2011 (Α'152/1-7-2011) «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015»²³⁴

Με την εφαρμογή του Ν. 3986/2011, από 1/7/2011, καθιερώνεται ειδική εισφορά αλληλεγγύης για την καταπολέμηση της ανεργίας, σε ποσοστό 2% επί των τακτικών αποδοχών και πρόσθετων αμοιβών και αποζημιώσεων όλων των μισθοδοτούμενων υπαλλήλων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ, των Ο.Τ.Α, των Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών και των Ν.Π.Ι.Δ, καθώς και ειδική εισφορά σε ποσοστό 1% επί των τακτικών αποδοχών και πρόσθετων αμοιβών και αποζημιώσεων όλων ασφαλισμένων του Ταμείου Πρόνοιας των Δημοσίων Υπαλλήλων (ΤΠΔΥ) (άρθ. 38).

Συστήνεται Ειδικός Λογαριασμός Ανεργίας στον ΟΑΕΔ, υπέρ των Αυτοτελώς και Ανεξαρτήτως Απασχολούμενων και θεσπίζεται μηνιαία εισφορά που καταβάλλεται από τους ασφαλισμένους των Ασφαλιστικών Οργανισμών ΟΑΕΕ, ΕΤΑΑ, ΕΤΑΠ-ΜΜΕ υπέρ του λογαριασμού αυτού (αρθ.44 παρ.2). Αυξάνονται από 1/8/2011 κατά 0,5% οι εισφορών υπέρ του κλάδου ανεργίας του ΟΑΕΔ (άρθ. 44 παρ. 9). Δρομολογείται μείωση του ποσού του εφάπαξ βοηθήματος κατά ποσοστό 10% και 15% αντίστοιχα στους ασφαλισμένους του Τομέα Πρόνοιας Δημοσίων Υπαλλήλων του ΤΠΔΥ και του Κλάδου Ασφάλισης Προσωπικού ΔΕΗ του ΤΑΥΤΕΚΩ, που αποχώρησαν από την υπηρεσία τους από την 1/1/2010 και μετά και δεν είχε εκδοθεί ακόμη η σχετική απόφαση(άρθ.44 παρ. 5^α). Γίνεται επανακαθορισμός του ανώτατου ποσού σύνταξης γήρατος και αναπηρίας των ασφαλιστικών οργανισμών που ασφαλίζουν μισθωτούς. (άρθ. 44 παρ. 6,7,8). Αυξάνονται από 1/8/2011 τα ποσοστά υπέρ της ειδικής εισφοράς αλληλεγγύης των περιπτώσεων (β) έως και (η) της παρ. 2 του άρθ. 38 του Ν. 3863/2010 και του άρθ. 11 του Ν. 3865/2010 και αναπροσαρμόζονται κλιμακούμενα από 6% έως 14% και θεσπίζεται επιπλέον παρακράτηση μηνιαίας εισφοράς για τους συνταξιούχους του Δημοσίου, του ΝΑΤ και των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας του

²³⁴ Ν.3986/2011 (Α'152/1-7-2011) «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015»

Υπουργείου Εργασίας που δεν έχουν συμπληρώσει το 60^ο έτος της ηλικίας τους. (αρθ. 44 παρ. 10,11)

Οι βασικές αλλαγές που προβλέπονται από το Ν. 3986/2011, για το **Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο**, είναι οι εξής:

- Με την παρ. 1 του άρθ. 44 -Λοιπές ασφαλιστικές και συνταξιοδοτικές διατάξεις- προβλέπεται μείωση της κρατικής χρηματοδότησης του NAT για το έτος 2011 σε σχέση με το 2010, κατά το ποσό των 50.000.000 € και από το 2012 και εφεξής προβλέπεται μείωση κατά το ποσό των 100.000.000.€, για κάθε έτος σε σχέση με τη χρηματοδότηση κατά το έτος 2010.

- Στην παρ. 1 του άρθ. 44 επίσης προβλέπεται, με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Ναυτιλίας και Οικονομικών, αναπροσαρμογή των συντάξεων του NAT από 1/7/2011 και εφεξής, προκειμένου να προκύπτει ισοσκελισμένος προϋπολογισμός. Επιπρόσθετα, ορίζεται ότι από 1/1/2011 οι καταβαλλόμενες συντάξεις και τα βοηθήματα του NAT, αναπροσαρμόζονται μόνο με διάταξη ειδικού νόμου, ενώ καταργείται κάθε άλλη διάταξη νόμου ή κανονιστικής πράξης, με την οποία προβλέπεται η αναπροσαρμογή ή η αύξηση σύνταξης ή βοηθήματος που καταβάλλεται από το NAT.

- Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 10 του άρθ. 44 τα ποσοστά των περιπτώσεων (β) έως (η) της παρ. 2 του άρθ. 38 του Ν. 3863/2010 (ΦΕΚ 115 Α') αναπροσαρμόζονται από 1/8/2011 ως εξής:²³⁵

Ύψος Σύνταξης	Ποσοστό Εισφοράς
1.700,01€-2.000,00€	6%
2.000,01€-2.300,00€	7%
2.300,01€-2.600,00€	9%
2.600,01€-2.900,00€	10%
2.900,01€-3.200,00€	12%
3.200,01€-3.500,00€	13%
3.500,01€ και άνω	14%

²³⁵ Πηγή: εγκύκλιος Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων με υπ' αρ. πρωτ. Φ3/6/οικ.16702/3084/15-7-2011

- Στην παρ. 11 του άρθ. 44 ορίζεται ότι από 1/8/2011 στους συνταξιούχους του ΝΑΤ που δεν έχουν συμπληρώσει το 60^ο έτος της ηλικίας τους, παρακρατείται επιπλέον μηνιαία εισφορά ως εξής:

Ύψος Σύνταξης	Ποσοστό Εισφοράς
1.700,01€-2.300,00€	6%
2.300,01€-2.900,00€	8%
2.900,01€ και άνω	10%

- Με την παρ. 13 του άρθ. 44 θεσπίζεται από 1/9/2011 Ειδική Εισφορά Συνταξιούχων Επικουρικής Ασφάλισης, με σκοπό την κάλυψη των ελλειμμάτων του κλάδου επικουρικής σύνταξης, η οποία υπολογίζεται στο συνολικό ποσό της σύνταξης και καθορίζεται ως εξής:

Ύψος Σύνταξης	Ποσοστό Εισφοράς
300,01€-350,00€	3%
350,01€-400,00€	4%
400,01€-450,00€	5%
450,01€-500,00€	6%
500,01€-550,00€	7%
550,01€-600,00€	8%
600,01€-650,00€	9%
650,01€ και άνω	10%

5.3.2. Ν.3996/2011 (Α' 170/ 5-8-2011) «Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις»²³⁶

Ο Ν. 3996/2011 αποτελεί το πέμπτο νομοθέτημα στο πλαίσιο των αλλαγών του ελληνικού συστήματος κοινωνικής ασφάλισης και περιλαμβάνει αλλαγές που σχετίζονται με το ΕΚΑΣ, την ασφάλιση ασθενείας για ανέργους, την συνταξιοδότηση γονέων, συζύγων και αδελφών αναπήρων, την απασχόληση των συνταξιούχων, την

²³⁶ Ν.3996/2011 (Α' 170/ 5-8-2011) «Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις»

αναγνώριση ετών ασφάλισης και πλασματικών χρόνων παιδιών και την επιδότηση ασφαλιστικής εισφοράς των ανέργων.

Αναλυτικότερα, με το άρθ. 34 επανακαθορίζονται οι προϋποθέσεις για την χορήγηση του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων από την 1/1/2011 και εισάγονται αυστηρότερα εισοδηματικά, ηλικιακά κριτήρια και κριτήρια διαμονής για την παροχή του επιδόματος.

Στο άρθ. 35 του Ν. 3996/2011 ορίζεται ότι ορισμένες κατηγορίες ανέργων καλύπτονται για ασθένεια χωρίς να απαιτούνται οι προϋποθέσεις που τίθενται γενικά από την νομοθεσία του ΙΚΑ. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι οι ασφαλισμένοι του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, καθώς και τα μέλη της οικογένειάς τους, καλύπτονται για παροχές ασθένειας σε είδος, εφόσον έχουν πραγματοποιήσει τουλάχιστον πενήντα (50) ημέρες ασφάλισης, είτε το προηγούμενο ημερολογιακό έτος είτε κατά το τελευταίο δεκαπεντάμηνο, χωρίς να συνυπολογίζονται οι ημέρες που πραγματοποιήθηκαν κατά το τελευταίο ημερολογιακό τρίμηνο του δεκαπενταμήνου.

Με το άρθ. 37 του Ν. 3996/2011 τροποποιούνται οι όροι πρόσβασης στην σύνταξη γήρατος για τα μέλη της οικογένειας ατόμων με αναπηρία και καθίστανται αυστηρότερες οι προϋποθέσεις συνταξιοδότησης της συγκεκριμένης κατηγορίας. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι οι μητέρες ατόμων με ποσοστό αναπηρίας 67% και άνω καθώς και οι σύζυγοι ατόμων με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω μπορούν να συνταξιοδοτηθούν με 25 έτη (7.500 ημέρες ασφάλισης) και ανεξαρτήτως ορίου ηλικίας. Επίσης, το δικαίωμα συνταξιοδότησης σε περίπτωση γονέων ανηλίκων μπορεί να ασκηθεί και από τον ασφαλισμένο πατέρα, εφόσον δεν κάνει χρήση η μητέρα.

Στα άρθ. 39 και 40 περιλαμβάνονται ρυθμίσεις που σχετίζονται με τη δυνατότητα αναγνώρισης ως χρόνου που έχει διανυθεί στην ασφάλιση των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης διαστημάτων για τα οποία δεν έχει πραγματοποιηθεί πραγματική ασφάλιση.

Με το άρθ. 42 διευκρινίζονται οι διατάξεις του Ν. 3863/2010 για ζητήματα σχετικά με τους συνταξιούχους που συνεχίζουν να εργάζονται. Ειδικότερα, οι συνταξιούχοι λόγω γήρατος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ή άλλων φορέων κύριας ασφάλισης που αναλαμβάνουν μισθωτή εργασία υπόκεινται σε ορισμένους περιορισμούς, ενώ για όσους δεν έχουν συμπληρώσει το 55^ο έτος της ηλικίας τους, αναστέλλεται η καταβολή της σύνταξης ή των συντάξεων, κύριων και επικουρικών.

Αντικαθίστανται και τροποποιούνται οι παράγραφοι 4-7 του άρθ. 74 του Ν. 3863/2010 και καθορίζονται οι προϋποθέσεις αυτασφάλισης των απολυομένων εργαζομένων, οι οποίοι είναι ηλικίας 55 έως 64 ετών και είναι άνεργοι. (αρθ.66)

Για το **Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο**, οι βασικές αλλαγές που προβλέπονται από το Ν. 3996/2011 είναι οι εξής:

- Με τις διατάξεις του άρθ. 34 -Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων- με τις οποίες αντικαθίσταται το άρθ. 20 του Ν. 2434/1996, επαναοριοθετούνται οι όροι και οι προϋποθέσεις χορήγησης του Επιδόματος κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ)²³⁷ για τους συνταξιούχους του ΝΑΤ. Σύμφωνα με το έγγραφο με υπ' αρ. πρωτ.: Φ. 80000/οικ. 18510/1227 με ημερομηνία 16/8/2011 του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων δικαιούχα πρόσωπα είναι οι δικαιούχοι σύνταξης γήρατος, αναπηρίας και θανάτου του ΝΑΤ, εφόσον πληρούν αθροιστικά ορισμένες προϋποθέσεις,²³⁸ ενώ τα ποσά του επιδόματος διαμορφώνονται ως εξής:

Για συνολικά ποσά εισοδήματος από συντάξεις (κύριες και επικουρικές), μισθούς, ημερομίσθια και λοιπά επιδόματα και μέχρι 7.715,65€, καταβάλλεται επίδομα ύψους 230€ κατά μήνα.

Για συνολικά ποσά εισοδήματος από 7.715,66€ μέχρι του ποσού των 8.472,09€, καταβάλλεται ποσό μηνιαίου επιδόματος σύμφωνα με τα παρακάτω:

Ποσό Εισοδήματος	Ποσό ΕΚΑΣ
7.715,66€-8.018,26€	172,50€
8.018,27€-8.219,93€	115,00€
8.219,94€-8.472,09€	57,50€

²³⁷ Βλέπε Παραρτήματα σσ. 157-166

²³⁸ α) να έχουν συμπληρώσει το 60^ο έτος της ηλικίας τους για συνταξιούχους γήρατος και θανάτου, β) να διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα, γ) το συνολικό καθαρό ετήσιο εισόδημα από συντάξεις (κύριες, επικουρικές και βοηθήματα), μισθούς, ημερομίσθια και λοιπά επιδόματα να μην υπερβαίνει το ποσό των 8.472,09€, δ) το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα να μην υπερβαίνει το ποσό των 9.884,11€, ε) το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα να μην υπερβαίνει το ποσό των 15.380,90€, στ) το συνολικό ακαθάριστο ποσό κύριας και επικουρικής σύνταξης, συμπεριλαμβανομένου και των πάσης φύσεως επιδομάτων, έκτος των επιδομάτων εορτών Χριστουγέννων, Πάσχα και επιδόματος Αδείας, να μην υπερβαίνει το ποσό των 850€. Όσοι συνταξιούχοι λαμβάνουν πάσης φύσεως επιδόματα, χορηγίες ή συντάξεις που υπερβαίνουν το όριο των 850 ευρώ, δεν θα είναι πλέον δικαιούχοι του επιδόματος.

Επίσης, με την παρ. 2 α-γ του άρθ. 34 χορηγείται για πρώτη φορά ΕΚΑΣ ύψους 30€ κατά μήνα με ειδικά εισοδηματικά κριτήρια.²³⁹

- Οι διατάξεις του άρθ. 38 -Επιτάχυνση διαδικασίας απονομής συντάξεων- εισάγουν την υποχρέωση στο ΝΑΤ, εφόσον έχει εκδοθεί βεβαίωση χρόνου ασφάλισης, να εκδίδει την οριστική απόφαση συνταξιοδότησης το αργότερο μέσα σε τρεις μήνες από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης και των δικαιολογητικών, ενώ σε περιπτώσεις διαδοχικής ασφάλισης, εντός έξι μηνών.

- Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθ. 39 -Πλασματικός χρόνος παιδιών- με τις οποίες τροποποιούνται και διευκρινίζονται διατάξεις σχετικές με την αναγνώριση πλασματικού χρόνου ασφάλισης για τα παιδιά, στους ασφαλισμένους κύριας και επικουρικής ασφάλισης του ΝΑΤ που θεμελιώνουν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τις προϋποθέσεις που διαμορφώνονται και ισχύουν από την 1/1/2011 και εφεξής, με βάση της διατάξεις του άρθ. 10 του Ν. 3863/2010, αναγνωρίζεται πλασματικός χρόνος για κάθε παιδί, ο οποίος ανέρχεται σε 1 έτος ή 300 ημέρες ασφάλισης για το πρώτο παιδί και σε 2 έτη ή 600 ημέρες ασφάλισης για κάθε επόμενο παιδί και μέχρι το τρίτο. Ο χρόνος αυτός λαμβάνεται υπόψη τόσο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης, εφόσον οι ασφαλισμένοι έχουν συμπληρώσει τουλάχιστον 3.600 ημέρες ή 12 έτη πραγματικής ή προαιρετικής ασφάλισης. Εξαιρέση της ρυθμίσεως αυτής αποτελούν όσοι θεμελίωσαν δικαίωμα συνταξιοδότησης με τις προϋποθέσεις που ίσχυαν μέχρι τις 31/12/2010.

- Σύμφωνα με το έγγραφο με υπ' αρ. πρωτ.: Φ. 80000/οικ.9240/597 με ημερομηνία 11/8/2011 του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, αντικαθίσταται από 1/1/2011 η παρ. 18 του άρθ. 10 του Ν. 3863/2010, που αναφέρεται στους χρόνους που αναγνωρίζονται για θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος ή και προσαύξηση του ποσού της σύνταξης και ρυθμίζεται με το άρθ. 40 εκ νέου η δυνατότητα αναγνώρισης «πλασματικών» ετών ασφάλισης. Βασική προϋπόθεση για την αναγνώριση του χρόνου αυτού είναι η πραγματοποίηση 3.600 ημερών ασφάλισης ή 12 έτη πραγματικής ή και προαιρετικής ασφάλισης. Ο συνολικός χρόνος, ο οποίος μπορεί να αναγνωριστεί ή συνυπολογιστεί τόσο για τη θεμελίωση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος όσο και για την προσαύξηση του ποσού της σύνταξης, διαμορφώνεται ως εξής:

²³⁹ α) να έχουν συμπληρώσει το 60^ο έτος της ηλικίας τους για συνταξιούχους γήρατος και θανάτου, β) να διαμένουν μόνιμα στην Ελλάδα, γ) το συνολικό καθαρό ετήσιο εισόδημα από συντάξεις (κύριες, επικουρικές και βοηθήματα), μισθούς, ημερομίσθια και λοιπά επιδόματα να κυμαίνεται από 8.472,10[€] μέχρι 9.200,00€, δ) το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα να μην υπερβαίνει το ποσό των 9.884,11€, ε) το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα να μην υπερβαίνει το ποσό των 13.500,00€, στ) το συνολικό ακαθάριστο ποσό κύριας και επικουρικής σύνταξης, συμπεριλαμβανομένου και των πάσης φύσεως επιδομάτων, πλην των επιδομάτων εορτών Χριστουγέννων, Πάσχα και επιδόματος Αδείας, να μην υπερβαίνει το ποσό των 850€.

- Έως 4 έτη, για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του 2011

- Έως 5 έτη, για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2012

- Έως 6 έτη, για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα εντός του έτους 2013

- Έως 7 έτη, για όσους θεμελιώνουν συνταξιοδοτικό δικαίωμα από 1/1/2014 και εφεξής

Ως χρόνοι αναγνώρισης λογίζονται: α) ο χρόνος στρατιωτικής υπηρεσίας, β) ο χρόνος γονικής άδειας ανατροφής παιδιών, γ) ο χρόνος επιδότησης λόγω ασθένειας και μέχρι 300 ημέρες, καθώς και ο χρόνος επιδότησης λόγω τακτικής ανεργίας και μέχρι 300 ημέρες, δ) ο χρόνος εκπαιδευτικής άδειας άνευ αποδοχών και μέχρι δύο έτη, ε) ο χρόνος σπουδών, ο χρόνος μαθητείας, στ) ο χρόνος απεργίας και η) ο χρόνος απουσίας από την εργασία λόγω κήσης και λοχείας.

5.3.3. N.4024/2011 (Α' 226/27-10-2011) «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015»²⁴⁰

Σύμφωνα με το Ν. 4024/2011 προωθούνται περαιτέρω περικοπές από 1/11/2011 επί του ποσού των κύριων συντάξεων που χορηγούνται από τους φορείς κοινωνικής ασφάλισης, σε όσους συνταξιούχους δεν έχουν συμπληρώσει το 55^ο έτος της ηλικίας τους και εφόσον οι συντάξεις αυτές υπερβαίνουν το ποσό των 1.000€, το ποσό της κύριας σύνταξης στις περιπτώσεις αυτές μειώνεται κατά 40% (άρθ. 2 παρ. 1). Επίσης, όσοι συνταξιούχοι είναι άνω των 55 ετών, το ποσό της κύριας σύνταξης που υπερβαίνει τα 1.200€ μειώνεται κατά 20% (άρθ. 2 παρ. 2). Επιπρόσθετα, προωθείται και πενταετές πάγωμα των συντάξεων τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημόσιου τομέα μέχρι τις 1/1/2016 (άρθ. 2 παρ. 10 και άρθ. 1 παρ. 2ζ).

Οι αλλαγές που προκύπτουν, για το **Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο**, από το Ν. 4024/2011 είναι οι εξής:

- Με τις διατάξεις της παρ. 2 του άρθ. 2 *-Ρύθμιση θεμάτων ασφαλιστικών φορέων-* προβλέπεται μείωση, από 1/11/2011, κατά 20% του ποσού της μηνιαίας κύριας σύνταξης που υπερβαίνει τα 1.200,00€ των συνταξιούχων του ΝΑΤ.

²⁴⁰ N.4024/2011 (Α' 226/27-10-2011) «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015»

Επίσης, σύμφωνα με το έγγραφο με υπ' αρ. πρωτ.: Φ.80000/οικ.26177/1732 με ημερομηνία 1/11/2011 του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, προβλέπεται εξαίρεση των συνταξιούχων του NAT από τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθ. 2 με τις οποίες προβλέπεται μείωση κατά 40% των μηνιαίων κύριων συντάξεων που υπερβαίνουν τα 1.000,00€ για όσους συνταξιούχους δεν είχαν συμπληρώσει το 55^ο έτος της ηλικίας τους.

5.4. Δεύτερο Μνημόνιο

5.4.1. N.4051/2012 (Α' 40/29-2-2012) «Ρυθμίσεις συνταξιοδοτικού περιεχομένου και άλλες επείγουσες ρυθμίσεις εφαρμογής του Μνημονίου Συνεννόησης του Ν. 4046/2012»²⁴¹

Με το Ν.4051/2012 συνεχίζονται οι ρυθμίσεις στο συνταξιοδοτικό με την αναπροσαρμογή των κύριων και επικουρικών συντάξεων, έτσι για την κύρια σύνταξη προβλέπεται επιπλέον μείωση κατά 12% για ποσά άνω των 1.300€ για τους συνταξιούχους τόσο του ιδιωτικού όσο και του δημοσίου τομέα από 1/1/2012 (άρθ. 6 παρ. 1), ενώ για τις επικουρικές συντάξεις που παρέχονται από το Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης (ΕΤΕΑΜ) προβλέπεται μείωση η οποία κυμαίνεται ως εξής:

Ποσό σύνταξης	Ποσοστό μείωσης
1-250€	10%
250,01€-300€	15%
300,01 και άνω	20%

Όσον αφορά το **Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο**, ο Ν. 4051/2012 δεν προέβλεπε αλλαγές και το NAT είχε εξαιρεθεί από τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθ. 6 - Αναπροσαρμογή συντάξεων, επικουρικών συντάξεων και άλλες ρυθμίσεις για τον περιορισμό της κρατικής επιχορήγησης προς ασφαλιστικά ταμεία- με τις οποίες προβλέπεται μείωση κατά 12% του ποσού της μηνιαίας κύριας σύνταξης που υπερβαίνει το ποσό των 1.300,00€. Με την Κ.Υ.Α. 476/2012 (Β' 499/28-02-2012) προβλέφθηκε, όμως, μείωση κατά 7% όλων των καταβαλλόμενων συντάξεων του NAT, αναδρομικά από την 1/1/2012. Για τον υπολογισμό της μείωσης λαμβάνεται υπόψη το μηνιαίο ποσό της κύριας σύνταξης που προκύπτει μετά την παρακράτηση από το συνολικό ποσό της μηνιαίας σύνταξης της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων του άρθ. 38 παρ. 2 του Ν.

²⁴¹ Ν.4051/2012 (Α' 40/29-2-2012) «Ρυθμίσεις συνταξιοδοτικού περιεχομένου και άλλες επείγουσες ρυθμίσεις εφαρμογής του Μνημονίου Συνεννόησης του Ν. 4046/2012»

3863/2010 (Α' 115), της εισφοράς της παρ. 11 του άρθ. 44 του Ν. 3986/2011 (Α' 152) και της μείωσης των κύριων συντάξεων του άρθ. 2 του Ν. 4024/2011 (Α' 226). Εξαίρεση της μείωσης αυτής αποτελούν οι συνταξιούχοι που προβλέπονται από τις διατάξεις του τέταρτου και πέμπτου εδαφίου της παρ. 2 του άρθ. 2 του Ν. 4024/2011.

5.4.2. Ν.4052/2012 (Α' 41/1-3-2012) «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του ΕΤΧΣ, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της ΤτΕ, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ε.Ε. και της ΤτΕ και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας» και άλλες διατάξεις»²⁴²

Ο Ν. 4052/2012 οδηγεί στη συγχώνευση των επικουρικών ταμείων μέσω της σύστασης ενός ενιαίου ταμείου επικουρικής ασφάλισης (Ε.Τ.Ε.Α), σκοπός του οποίου είναι η παροχή μηνιαίας επικουρικής σύνταξης λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου στους εργαζομένους στον ιδιωτικό, δημόσιο και ευρύτερο δημόσιο τομέα, στις τράπεζες και τις επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, καθώς και στα μέλη των οικογενειών τους (35,36,37.). Όσα επικουρικά ταμεία επιλέξουν να μην ενταχθούν στο ΕΤΕΑ θα λειτουργούν ως Ταμεία Επαγγελματικής Ασφάλισης (άρθ. 36 παρ. 4).

Πόροι του ΕΤΕΑ είναι τα έσοδα από τις ασφαλιστικές εισφορές των ασφαλισμένων και εργοδοτών, οι οποίες υπολογίζονται σε ποσοστό 3% τόσο για τον ασφαλισμένο όσο και για τον εργοδότη. Τα ποσοστά αυτά προσαυξάνονται για τους υπαγόμενους στα βαρέα και ανθυγιεινά επαγγέλματα κατά 1,25% για τον ασφαλισμένο και κατά 0,75% για τον εργοδότη και για τους υπαγόμενους στα υπερβαρέα επαγγέλματα κατά 1% για τον ασφαλισμένο και 2% για τον εργοδότη (άρθ. 38 παρ. 1). Επιπρόσθετα, προβλέπεται και συγχώνευση της περιουσίας των ελλειμματικών και πλεονασματικών ταμείων (άρθ.38 παρ.2).

Οι επικουρικές συντάξεις για το ΕΤΕΑ θα βασίζονται σε ατομικούς λογαριασμούς νοητής κεφαλαιοποίησης προκαθορισμένων εισφορών (άρθ. 39), ενώ καταργείται η κρατική χρηματοδότηση αυτών (άρθ. 42 παρ. 1).

²⁴² Ν.4052/2012 (Α' 41/1-3-2012) «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του ΕΤΧΣ, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της ΤτΕ, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ε.Ε. και της ΤτΕ και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας» και άλλες διατάξεις»

Τέλος, στο άρθρο 13 παρ. 17 προβλέπεται από 1/4/2012 η ένταξη στον ΕΟΠΠΥ του Οίκου Ναύτου, από 1/5/2012 του κλάδου υγείας του ΤΑΥΤΕΚΩ και από 1/6/2012 του κλάδου υγείας του ΕΤΑΑ.

Όσον αφορά το **Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο**, οι βασικές αλλαγές από το Ν. 4052/2012 είναι οι εξής:

- Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω με τη διάταξη της παρ. 17 του άρθ. 13 -Υπηρεσιακά Συμβούλια ΕΟΠΠΥ και λοιπά θέματα λειτουργίας του- προβλέπεται ένταξη του Οίκου Ναύτου από 1/4/2012 στον ΕΟΠΠΥ, με αποτέλεσμα η παροχή ιατρικής, φαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης στους ναυτικούς και στις οικογένειες τους να ασκείται εφεξής από τον ΕΟΠΠΥ. Ο Οίκος Ναύτου παρέχει πλέον μόνο υπηρεσίες παροχών σε χρήμα.²⁴³

- Σύμφωνα με τις διατάξεις της υποπαρ. Β. παρ. 4ε του άρθ. 138 -Ρυθμίσεις Θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης- στο Πρόγραμμα με τίτλο «*Πρόγραμμα κατ' οίκον φροντίδας Συνταξιούχων*», με το οποίο καλύπτονται από τα ταμεία κύριας ασφάλισης οι ανάγκες κατ' οίκον φροντίδας συνταξιούχων λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου, ωφελούμενοι θα είναι και οι δικαιούχοι σύνταξης του ΝΑΤ.

5.4.3. Ν.4093/2012 (Α' 222/12-11-2012) «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016-Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016»²⁴⁴

Προκειμένου να μειωθούν περαιτέρω οι δημοσιονομικές δαπάνες προωθείται με το Ν. 4093/2012 η αναστολή ή η περικοπή σύνταξης που καταβάλλεται σε άγαμες ή διαζευγμένες θυγατέρες, καθώς και η κατάργηση από 1/1/2013 των διατάξεων που αφορούν σε ειδικές επιδοτήσεις ανεργίας και ειδικές εισοδηματικές ενισχύσεις ανεργίας (παρ. ΙΑ, υποπαρ. ΙΑ1).

Επίσης, προβλέπεται εφαρμογή, από την 1/1/2013, για τους ασφαλισμένους των φορέων κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και της Τράπεζας της Ελλάδος, των προϋποθέσεων συνταξιοδότησης λόγω γήρατος του Ν.3863/2010(Α'115), όπως αυτές διαμορφώνονται, ως προς τα όρια ηλικίας και το χρόνο ασφάλισης, από την 1/1/2015 (παρ. ΙΑ, υποπαρ. ΙΑ.4, περ.1), καθώς και αύξηση κατά 2 έτη, από 1/1/2013, όλων των ορίων ηλικίας

²⁴³ Άρθ. 42-43 του Ν. 4075/2012 (Α'89/11-4-2012) «*Θέματα Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, Ασφαλιστικών Φορέων, προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/18/ΕΕ και λοιπές διατάξεις*»

²⁴⁴ Ν.4093/2012 (Α' 222/12-11-2012) «*Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016-Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016*»

συνταξιοδότησης λόγω γήρατος των φορέων κοινωνικής ασφάλισης αρμοδιότητας του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας και της Τράπεζας της Ελλάδος (παρ. ΙΑ, υποπαρ ΙΑ.4, περ.2), ενώ θεσπίζεται από 1/1/2014 το 64^ο έτος της ηλικίας ως απαιτούμενο όριο ηλικίας για την καταβολή του ΕΚΑΣ για τους συνταξιούχους λόγω γήρατος και θανάτου (παρ. ΙΑ, υποπαρ ΙΑ.4 (περ. 6)).²⁴⁵

Προβλέπεται ακόμα μείωση των συντάξεων και των εφάπαξ βοηθημάτων (παρ. ΙΑ, υποπαρ ΙΑ.5, περ.1). Έτσι, από 1/1/2013 η μηνιαία σύνταξη ή το άθροισμα των μηνιαίων συντάξεων άνω των 1.000€ μειώνεται κλιμακωτά από 5% έως και 20%.

Ειδικότερα, προβλέπεται περικοπή των εφάπαξ παροχών ανά φορέα-τομέα πρόνοιας, στους ασφαλισμένους μέχρι 31/12/1992 που αποχώρησαν ή θα αποχωρήσουν από την υπηρεσία τους από 1/8/2010 και μετά, στους οποίους δεν έχει εκδοθεί η σχετική απόφαση χορήγησης του εφάπαξ βοηθήματος μέχρι τη δημοσίευση του Νόμου (12/11/2012) (παρ. ΙΑ, υποπαρ ΙΑ.5, περ.2-4).

Επιπλέον, θεσπίζεται εξουσιοδοτική διάταξη που ορίζει ότι με απόφαση του Υπουργού Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, που εκδίδεται μέχρι 31/12/2012, μετά από σύμφωνη γνώμη της Εθνικής Αναλογιστικής Αρχής, καθορίζεται η νέα τεχνική βάση για τις εφάπαξ παροχές των φορέων-τομέων πρόνοιας (παρ. ΙΑ, υποπαρ ΙΑ.5, περ.7).

Με τις διατάξεις της Υποπαραγράφου ΙΑ.6, περ. 1 εναρμονίζεται, από 1/1/2013, το ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών των παλαιών μισθωτών ασφαλισμένων, υπαχθέντων για πρώτη φορά στην ασφάλιση μέχρι 31/12/1992, με εκείνες των νέων μισθωτών ασφαλισμένων, υπαχθέντων για πρώτη φορά στην ασφάλιση από 1/1/1993 και εφεξής.

Τέλος, από 1/1/2013 τα επιδόματα και δώρα των εορτών των Χριστουγέννων και του Πάσχα και το επίδομα αδειάς, που προβλέπονται από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη νόμου ή κανονιστική πράξη ή καταστατική διάταξη για τους συνταξιούχους και βοηθηματούχους όλων των φορέων και τομέων κύριας και επικουρικής ασφάλισης, καταργούνται (παρ. ΙΑ, υποπαρ ΙΑ.6, περ.3).

²⁴⁵Πλέον η χορήγηση του ΕΚΑΣ καταβάλλεται με τη συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας, έπειτα από την τροποποίηση που έγινε με το άρθρ. 15 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ Α' 256/31-12-2012) «Ρυθμίσεις κατεπειγόντων θεμάτων αρμοδιότητας των Υπουργείων εσωτερικών, εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης και του Υπουργού επικρατείας», το οποίο προβλέπει «Αντικατάσταση της περ. 6 της υποπαρ. ΙΑ.4 του άρθρου πρώτου του Ν. 4093/2012, όπως ισχύει μετά την αντικατάσταση της με τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρ.10 της με ημερομηνία 19-11-2012 ΠΝΠ (Α'229)».

Το **Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο**, από τις ρυθμίσεις που προβλέπονται από το Ν. 4093/2012 επηρεάζεται ως εξής:

- Στο άρθρο πρώτο υποπαρ. ΙΑ.4 περίπτωση 2 προβλέπεται αύξηση από 1/1/2013 κατά δύο έτη όλων των ορίων ηλικίας συνταξιοδότησης των Φ.Κ.Α. που ισχύουν την 31/12/2012. Σύμφωνα με το έγγραφο με υπ' αρ. πρωτ.: Φ. 10080/οικ. 26834/1792 με ημερομηνία 21/11/2012 του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας Γενική Γραμματεία Κοινωνικών Ασφαλίσεων, από την εφαρμογή του ανωτέρου άρθρου προκύπτει ότι το ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης λόγω γήρατος από το NAT των 50 ετών αυξάνεται στο 52^ο έτος, προστιθέμενων δύο ετών από 1/1/2013. Από την ίδια ημερομηνία ο ελάχιστος απαιτούμενος για τη συνταξιοδότηση αριθμός 70 που προκύπτει ως άθροισμα των ετών συνθετικής ναυτικής υπηρεσίας και των ετών της ηλικίας του ασφαλισμένου, διαμορφώνεται στον αριθμό 72. Ανάλογα, επηρεάζονται και τα απαιτούμενα όρια ηλικίας συνταξιοδότησης του ΚΕΑΝ, διότι, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθ. 7 του Ν. 1482/1984(ΦΕΚ 153 Α'), για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος επικουρικής παροχής είναι απαραίτητη η συνταξιοδότηση του ναυτικού από το NAT.

- Προβλέπεται, στην περ. 6 της υποπαρ ΙΑ.4, ότι από 1/1/2014 το ΕΚΑΣ θα καταβάλλεται στους συνταξιούχους του NAT με τη συμπλήρωση του 64^{ου} έτους της ηλικίας τους. Αργότερα, με το άρθ. 15 της με ημερομηνία 31/12/2012 ΠΝΠ (Α' 256), αντικαταστάθηκε η περ. 6 και πλέον το προβλεπόμενο έτος ηλικίας ορίζεται στα 65 έτη.

- Σύμφωνα με τις διατάξεις της περ. 1 της υποπαρ. ΙΑ.5, από την 1/1/2013 η μηνιαία σύνταξη ή το άθροισμα των μηνιαίων συντάξεων του NAT, άνω των 1.000,00 ευρώ μειώνονται ως εξής:

Πόσο σύνταξης	Ποσοστό μείωσης
1.000,01€-1.500,00€	5% (ποσό όχι λιγότερο από 1.000,01€)
1.500,01€-2.000,00€	10% (ποσό όχι λιγότερο από 1.425,01€)
2.000,01€-3.000,00€	15% (ποσό όχι λιγότερο από 1.800,01€)
3.000,01€ και άνω	20% (ποσό όχι λιγότερο από 2.550,01€)

- Η διάταξη της περ. 1 της Υποπαραγράφου ΙΑ.6, με την οποία εναρμονίζεται, από 1/1/2013, το ανώτατο όριο ασφαλιστέων αποδοχών των παλαιών και νέων μισθωτών ασφαλισμένων, εφαρμόζεται πλέον και στο NAT.

- Με τη διάταξη της περ. 3 της Υποπαραγράφου ΙΑ.6 καταργούνται τα επιδόματα και τα δώρα των εορτών των Χριστουγέννων και Πάσχα και το επίδομα αδειας.

5.5. Τρίτο Μνημόνιο

5.5.1. Ν.4387/2016 (85/12-5-2016) «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας-Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος-Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις»²⁴⁶

Σύμφωνα με το Ν. 4387/2016 ενοποιούνται όλα τα ταμεία κύριας ασφάλισης στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) και όλα τα ταμεία επικουρικής, εφάπαξ και πρόνοιας στο διευρυνόμενο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών (ΕΤΕΑΕΠ). Ειδικότερα, με το άρθρο 51 παρ. 1 του Νόμου συνίσταται ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης, ο οποίος αποτελεί Ν.Π.Δ.Δ και τέλει υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και στον οποίο από 1/1/2017 θα ενταχθούν αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς κύριας κοινωνικής ασφάλισης. Σκοπός του Ταμείου είναι η κάλυψη των ασφαλισμένων για τους ασφαλιστικούς κινδύνους που προβλέπονται από την οικεία νομοθεσία, όπως το γήρας, η αναπηρία κ.λπ. και η χορήγηση :

- 1) Μηνιαίας κύριας σύνταξης, λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου στους ασφαλισμένους και στα μέλη της οικογένειάς τους
- 2) Προσυνταξιοδοτικών και άλλων παροχών στους συνταξιούχους
- 3) Παροχών ασθενείας σε χρήμα
- 4) Ειδικών προνοιακών επιδομάτων και
- 5) Κάθε άλλης παροχής σε χρήμα ή υπηρεσιών, για τις οποίες καθίσταται αρμόδιος ο Ε.Φ.Κ.Α.

Ενώ, στο άρθρο 74 του Νόμου προβλέπεται ότι το ΕΤΕΑ μετονομάζεται σε «Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης και Εφάπαξ Παροχών (ΕΤΕΑΕΠ)», το οποίο θα το συγκροτούν δύο κλάδοι ασφάλισης, α) ο κλάδος της επικουρικής ασφάλισης και β) ο κλάδος εφάπαξ παροχών, και οι οποίοι θα λειτουργούν με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια. Σκοπός του Ταμείου είναι α) η παροχή μηνιαίας επικουρικής σύνταξης

²⁴⁶ Ν.4387/2016 (85/12-5-2016) «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας-Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος-Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις»

λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου στους δικαιούχους ασφαλισμένους και β) η καταβολή εφάπαξ παροχών στους δικαιούχους ασφαλισμένους.

Ο νόμος Ν.4387/2016 προβλέπει, επίσης, την αντικατάσταση της κύριας σύνταξης από την Εθνική (άρθ. 7) και την Ανταποδοτική Σύνταξη (άρθ. 8). Αναλυτικότερα, η Εθνική Σύνταξη δεν θα χρηματοδοτείται από ασφαλιστικές εισφορές, αλλά απευθείας από τον Κρατικό Προϋπολογισμό, θα καταβάλλεται από τον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) σε όλους όσους θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης λόγω γήρατος, το ποσό της ορίζεται στα 384€ και καταβάλλεται ακέραια μετά από 20 χρόνια ασφάλισης, μειωμένο κατά 2% για κάθε έτος ασφάλισης που θα υπολείπεται των 20 ετών, προσεγγίζοντας τα 346€, εφόσον έχουν συμπληρωθεί τουλάχιστον 15 έτη ασφάλισης (άρθ. παρ. 6). Συγκεκριμένα, η Εθνική Σύνταξη θα καταβάλλεται στους δικαιούχους εφόσον διαμένουν μόνιμα και νόμιμα στην Ελλάδα για τουλάχιστον 15 έτη, μεταξύ του 15 και 67^{ου} έτους της ηλικίας τους ή του έτους κατά το οποίο θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης, ενώ το ποσό της μειώνεται για τους συνταξιούχους γήρατος κατά 1/40 για κάθε χρόνο που υπολείπεται των 40 ετών διαμονής στην Ελλάδα, μεταξύ 15^{ου} και 67^{ου} έτους ηλικίας.

Όσον αφορά την Ανταποδοτική Σύνταξη, αυτή υπολογίζεται από το μέσο όρο των μηνιαίων αποδοχών του ασφαλισμένου καθ' όλη τη διάρκεια του ασφαλιστικού του βίου από το 2002 έως το έτος συνταξιοδότησης (άρθ. 8 παρ.2) επί του αθροίσματος των ποσοστών αναπλήρωσης, τα οποία ορίζονται ως εξής:

Έτη Ασφάλισης	Ποσοστό Αναπλήρωσης
0-15	0,77%
15,01-18	0,84%
18,01-21	0,90%
21,01-24	0,96%
24,01-27	1,03%
27,01-30	1,21%
30,01-33	1,42%
33,01-36	1,59%
36,01-39	1,80%
39,01-42 και άνω	2,00%

Επίσης, ορίζονται νέα ανώτατα όρια στις κύριες συντάξεις, κατά τα οποία η ατομική μηνιαία σύνταξη δεν πρέπει να υπερβαίνει τις 2.000€, ενώ για το άθροισμα των συντάξεων το όριο καθορίζεται στις 3.000€ μηνιαίως (άρθ. 13 παρ. 1 και 2).

Για τις επικουρικές συντάξεις ο Ν.4378/2016 προβλέπει ότι το καταβαλλόμενο ποσό θα διαμορφώνεται (άρθ. 96 παρ.1) με βάση:

- 1) τα δημογραφικά δεδομένα, τα οποία στηρίζονται σε εγκεκριμένους πίνακες θνησιμότητας και
- 2) το πλασματικό ποσοστό επιστροφής που θα εφαρμόζεται στις συνολικά καταβληθείσες εισφορές και το οποίο θα προκύπτει από την ποσοστιαία μεταβολή των συντάξιμων αποδοχών των ασφαλισμένων

Ενώ, σε περίπτωση ελλειμμάτων θα λειτουργεί αυτόματος μηχανισμός εξισορρόπησης, ο οποίος αποκλείει απολύτως κάθε αναπροσαρμογή των συντάξεων (άρθ. 96 παρ. 2).

Σύμφωνα με το Ν. 4387/2016 το συνολικό ποσοστό εισφοράς κύριας σύνταξης ασφαλισμένου μισθωτού και εργοδότη ορίζεται σε 20% επί των πάσης φύσεως αποδοχών των εργαζομένων και κατανέμεται κατά 6,67% σε βάρος των ασφαλισμένων και κατά 13,33% σε βάρος των εργοδοτών (άρθ. 38 παρ.1). Αντίστοιχα για τους αυτοαπασχολούμενους και τους ελεύθερους επαγγελματίες, από 1/1/2017, το ποσοστό της μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς για τον κλάδο κύριας σύνταξης ανέρχεται μηνιαίως σε ποσοστό 20% (άρθ. 39 παρ. 1.α.). Ειδικότερα, το ποσοστό της μηνιαίας ασφαλιστικής εισφοράς για τον κλάδο κύριας σύνταξης ανέρχεται μηνιαίως σε ποσοστό 14% για τα πρώτα 2 έτη από την πρώτη τους υπαγωγή στην ασφάλιση, σε ποσοστό 17% για τα επόμενα 3 έτη και σε ποσοστό 20% για το διάστημα μετά το 5^ο έτος της υπαγωγής τους στην ασφάλιση (άρθ. 39 παρ. 1.β.).

Για τις εισφορές των επικουρικών συντάξεων προβλέπεται ότι από την 1/6/2016 και μέχρι τις 31/5/2019, το ποσό της μηνιαίας εισφοράς για την επικουρική ασφάλιση στο Ε.Τ.Ε.Α όλων των μισθωτών, ασφαλισμένων πριν και μετά την 1/1/1993, θα υπολογίζεται σε ποσοστό 3,5% για τον ασφαλισμένο και σε ποσοστό 3,5% για τον εργοδότη επί των ασφαλιστέων αποδοχών του εργαζομένου. Ενώ, από 1/6/2019 και μέχρι την 31/5/2022, το ποσό της μηνιαίας εισφοράς υπολογίζεται σε ποσοστό 3,25% για τον ασφαλισμένο και σε ποσοστό 3,25% για τον εργοδότη επί των ασφαλιστέων αποδοχών του εργαζομένου. Το ποσοστό αυτό, μετά το πέρας της εξαετίας, επανέρχεται στο ύψος που ίσχυε κατά τις 31/12/2015 (άρθ. 97 παρ. 1). Επίσης, προβλέπεται ότι από

την 1/6/2016 και μέχρι τις 31/5/2019, το ποσό της μηνιαίας εισφοράς για την επικουρική ασφάλιση στο Ε.Τ.Ε.Α όλων των αυτοαπασχολούμενων, ελεύθερων επαγγελματιών, ασφαλισμένων πριν και μετά την 1/1/1993, υπολογίζεται σε ποσοστό 7% επί του εισοδήματος. Ενώ, από 1/6/2019 και μέχρι την 31/5/2022, το ποσό της μηνιαίας εισφοράς υπολογίζεται σε ποσοστό 6,5% επί του εισοδήματος. Το ποσοστό αυτό, μετά το πέρας της εξαετίας, διαμορφώνεται στο ύψος που ίσχυε κατά τις 31/12/2015 (άρθ. 97 παρ. 2)

Τέλος, για τις ασφαλιστικές εισφορές υγειονομικής περίθαλψης των μισθωτών και των λοιπών κατηγοριών που υπάγονται στον ΕΟΠΥΥ προβλέπεται ότι από 1/1/2017 η εισφορά υπολογίζεται σε ποσοστό 7,10% επί των πάσης φύσεως αποδοχών και κατανέμεται κατά ποσοστό 6,45% για παροχές σε είδος, εκ του οποίου 2,15% βαρύνει τον ασφαλισμένο και 4,30% τον εργοδότη, και ποσοστό 0,65% για παροχές σε χρήμα, εκ του οποίου 0,40% βαρύνει τον ασφαλισμένο και 0,25% βαρύνει τον εργοδότη (άρθ. 41 παρ. 1). Αντίστοιχα, για τους ελεύθερους επαγγελματίες και τους ανεξάρτητα απασχολούμενους, ορίζεται εισφορά σε ποσοστό 6,95% επί του ασφαλιστέου εισοδήματος, το οποίο βαρύνει εξολοκλήρου τους ασφαλισμένους και κατανέμεται κατά ποσοστό 6,45% για παροχές σε είδος και ποσοστό 0,50% για παροχές σε χρήμα (άρθ. 41 παρ. 2).

Ο Ν. 4387/2016 προβλέπει για τους ασφαλισμένους από 1/1/1993 και εφεξής ποσό εισφοράς για εφάπαξ παροχή 4% υπολογιζόμενο για τους μισθωτούς επί των ασφαλιστέων αποδοχών τους και για τους αυτοτελώς απασχολούμενους επί του εισοδήματος τους (άρθ. 35 παρ. 2β). Όσον αφορά το ποσό της εφάπαξ παροχής, αυτό υπολογίζεται για χρόνο ασφάλισης έως και την 31/12/2013 ως εξής: α) για τους μισθωτούς με εισφορά ύψους 4% επί των αποδοχών, η εφάπαξ παροχή αποτελείται από το γινόμενο του 60% των αποδοχών, επί των οποίων έγιναν οι νόμιμες κρατήσεις, υπέρ του κλάδου επί του δεκαδικού αριθμού των ετών ασφάλισης έως και την 31/12/2013 και β) για τους αυτοτελώς απασχολούμενους με εισφορά ύψους 4%, η εφάπαξ παροχή αποτελείται από το γινόμενο του 75% των αποδοχών επί των οποίων έγιναν οι νόμιμες κρατήσεις, επί του δεκαδικού αριθμού των ετών ασφάλισης έως και την 31/12/2013 (άρθ. 35 παρ. 4α). Ενώ, για το χρόνο ασφάλισης που πραγματοποιείται από την 1/1/2014 και εφεξής η εφάπαξ παροχής υπολογίζεται, για τους μισθωτούς και τους αυτοτελώς απασχολούμενους, με βάση το διανεμητικό σύστημα προκαθορισμένων εισφορών με νοητή κεφαλαιοποίηση, οι ασφαλιστικές εισφορές που καταβάλλονται για

κάθε ασφαλισμένο από 1/1/2014 θα τηρούνται σε ατομικές μερίδες και το ποσό της εφάπαξ παροχής ισούται με τη συσσωρευμένη αξία των εισφορών κατά την ημερομηνία αποχώρησης (άρθ. 35 παρ. 4β).

Σύμφωνα με το Ν. 4387/2016 το Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΚΑΣ) θα καταργηθεί από 1/1/2020. Ειδικότερα στο Νόμο (άρθ. 92 παρ. 1) προβλέπεται ότι από 1/1/2016 και έως 31/12/2019 το ΕΚΑΣ θα καταβάλλεται αποκλειστικά σε ήδη συνταξιούχους, καθώς και σε δικαιούχους σύνταξης γήρατος, αναπηρίας και θανάτου υπό τις εξής προϋποθέσεις:

- 1) Να έχουν συμπληρώσει το 65^ο έτος της ηλικίας τους, εξαιρουμένων των συνταξιούχων λόγω αναπηρίας με ποσοστό αναπηρίας 80% και άνω και των τέκνων που λαμβάνουν σύνταξη λόγω θανάτου του γονέα τους.
- 2) Το συνολικό καθαρό ετήσιο εισόδημα τους από συντάξεις (κύριες, επικουρικές και βοηθήματα καταβαλλόμενα σε χρήμα), μισθούς, ημερομίσθια και λοιπά επιδόματα, να μην υπερβαίνει το ποσό των 7.972€
- 3) Το συνολικό ετήσιο ατομικό φορολογητέο, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα του συνταξιούχου να μην υπερβαίνει το ποσό των 8.884€.
- 4) Το συνολικό ετήσιο οικογενειακό φορολογητέο, καθώς και το απαλλασσόμενο ή φορολογούμενο με ειδικό τρόπο εισόδημα να μην υπερβαίνει το ποσό των 11.000€
- 5) Το συνολικό ακαθάριστο ποσό κύριας και επικουρικής σύνταξης, συμπεριλαμβανομένων και των πάσης φύσεως επιδομάτων να μην υπερβαίνει τα 664€
- 6) Προκειμένου περί αλλοδαπών, να διαμένουν νόμιμα και μόνιμα στην Ελλάδα.

Τα ποσά του Επιδόματος καθορίζονται ως εξής:

- 1) Για συνολικά ποσά εισοδήματος από συντάξεις (κύριες και επικουρικές), μισθούς, ημερομίσθια και λοιπά επιδόματα ή βοηθήματα μέχρι 7.216€, το ποσό του επιδόματος είναι 230€ μηνιαίως.
- 2) Για συνολικά ποσά εισοδήματος από 7.216,01€ και μέχρι 7.972€ το ποσό του επιδόματος καταβάλλεται ως εξής:
 - Από 7.216,01€ μέχρι 7.518€ καταβάλλεται το ποσό των 172,50€
 - Από 7.518,01€ μέχρι 7.720€ καταβάλλεται το ποσό των 115€
 - Από 7.720,01€ μέχρι 7.972€ καταβάλλεται το ποσό των 57,50€

Τα ποσά αυτά καθώς και τα ποσά που αναφέρονται στα εισοδηματικά κριτήρια, από 1/1/2017 και μέχρι 31/12/2019 θα αναπροσαρμόζονται σε ετήσια βάση και θα μειώνονται κάθε έτος προκειμένου να μειωθεί η δαπάνη της παροχής αυτής, μέχρι την ολοκληρωτική κατάργηση της (άρθ. 92 παρ. 4).

Τέλος, για τους συνταξιούχους που αναλαμβάνουν εργασία, προβλέπεται μείωση 60% επί των ακαθάριστων συντάξεων κύριων και επικουρικών, για όσο χρόνο απασχολούνται ή διατηρούν την ιδιότητα ή τη δραστηριότητα (άρθ. 20 παρ. 1).

Το **Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο**, επηρεάζεται ριζικά από τις προβλέψεις του Ν. 4387/2016. Αναλυτικότερα:

- Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθ. 51 -Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης, Σύσταση, Σκοπός- από 1/1/2017 το NAT εντάσσεται στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, συμπεριλαμβανομένου του Κεφαλαίου Δυτών και του Κεφαλαίου Ανεργίας-Ασθενείας Ναυτικών (ΚΑΑΝ) (άρθ.53 παρ. 1). Το NAT εξακολουθεί και μετά την ένταξη του στον Ε.Φ.Κ.Α να διατηρεί αυτοτελή νομική προσωπικότητα για την άσκηση των μη ασφαλιστικών του αρμοδιοτήτων (άρθ. 51 παρ. 1)

- Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθ. 73 -Διατάξεις NAT και Ο.Γ.Α- το προσωπικό που παραμένει στο NAT για την άσκηση των μη ασφαλιστικών αρμοδιοτήτων του Ταμείου, καθορίζεται από τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (παρ. 1). Επίσης, η διάρθρωση των υπηρεσιών του NAT, οι αρμοδιότητες των οργανικών του μονάδων, οι κλάδοι από τους οποίους προέρχονται οι προϊστάμενοι αυτών, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη λειτουργία του καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (παρ. 2). Τέλος, για τα θέματα υπηρεσιακής κατάστασης τους οι υπάλληλοι που παραμένουν στο NAT υπάγονται στο Υπηρεσιακό και Πειθαρχικό Συμβούλιο του Ε.Φ.Κ.Α. (παρ. 3).

- Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθ. 38 -Εισφορές Μισθωτών και Εργοδοτών- τα ποσοστά εισφορών των ασφαλισμένων που υπάγονται ή θα υπάγονταν στο NAT, υπολογίζονται μηνιαίως επί του βασικού μισθού που δεν μπορεί να είναι κατώτερος από τον προβλεπόμενο στην ισχύουσα ή την τελευταία ΣΣΕ του κλάδου, πλέον των επιδομάτων που προβλέπονται στα άρθ. 84 και 85 του Π.Δ. 913/1978. Οι εισφορές καταβάλλονται ανά τρίμηνο.

- Η διάταξη της παραγράφου 2β του άρθ. 100 -Γενικές μεταβατικές διατάξεις Ε.Φ.Κ.Α- εξαιρεί το NAT από τις προβλέψεις της παρ. 1 του ίδιου άρθρου, σχετικά με την κατάργηση των θέσεων των Διοικητών, Υποδιοικητών,

Προέδρων των Διοικητικών Συμβουλίων, καθώς και των Διοικητικών Συμβουλίων των εντασσομένων στον Ε.Φ.Κ.Α φορέων.

• Θεσπίζεται, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθ. 102 -Εισφορά υπέρ συλλογικών οργάνων συνταξιούχων- μηνιαία εισφορά 0,20€, η οποία θα παρακρατείται από τις καταβαλλόμενες κύριες συντάξεις του NAT και θα αποδίδεται στο Λογαριασμό Κοινωνικής Πολιτικής του άρθ. 34 του Ν.4144/2013 με σκοπό την οικονομική ενίσχυση Ομοσπονδιών, Σωματείων και Συνομοσπονδιών Συνταξιούχων. Για όσους συνταξιούχους δεν επιθυμούν την παρακράτηση της εν λόγω εισφοράς, προβλέπεται η δυνατότητα υποβολής έγγραφης δήλωσης στην αρμόδια υπηρεσία του NAT (Γραφείο Εξυπηρέτησης του Πολίτη).

• Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθ. 97 -Εισφορές επικουρικής ασφάλισης- από 1/6/2016 αυξάνεται η εισφορά υπέρ Ε.Τ.Ε.Α-ΚΕΑΝ κατά 0,5% δηλαδή 3,5% για τον πλοιοκτήτη και 3.5% για τον ναυτικό.

Όπως γίνεται φανερό από τα στοιχεία που παρατέθηκαν παραπάνω, οι μεταρρυθμίσεις που συντελέστηκαν στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, εντός των πλαισίων των μνημονιακών νόμων, δεν άφησαν ανεπηρέαστο το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο αλλά άλλαξαν ριζικά τη λειτουργία και τη δομή του.

Στον παρακάτω Πίνακα παρουσιάζονται συνοπτικά οι βασικές αλλαγές που επήλθαν από την εφαρμογή των μνημονιακών διατάξεων.

Πίνακας 10

Διατάξεις, νόμων και υπουργικών αποφάσεων, σε εφαρμογή μνημονιακών ρυθμίσεων

Νόμος/Υπουργική Απόφαση	Ρυθμίσεις
N. 3863/2010	α) Ανακαθορίζεται το πλαίσιο συνταξιοδότησης άγαμων και διαζευγμένων θυγατέρων που υπάγονται στο συνταξιοδοτικό καθεστώς του NAT (άρθ. 14 παρ. 3) β) Ένταξη από 1/1/2013 του κλάδου της κύριας σύνταξης ναυτικών του NAT στον κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (άρθ. 27 παρ. 1) γ) Από 1/1/2011 και εφεξής το NAT επιχορηγείται με βάση την ισχύουσα νομοθεσία και ειδικά για τα έτη 2010-2013, τηρουμένων των στόχων του Προγράμματος Σταθερότητας

	<p>και Ανάπτυξης και του Μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας (Ν. 3845/2010)</p> <p>Από 1/1/2015 το κράτος αναλαμβάνει τη χρηματοδότηση της βασικής σύνταξης του NAT (άρθ. 37)</p> <p>δ) Θέσπιση από 1/8/2010 της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ), η οποία παρακρατείται μηνιαία για ποσά κύριας σύνταξης του NAT από 1.400€ και άνω, με κλιμακούμενη εισφορά από 3% έως και 10% επί της σύνταξης. (άρθ. 38 παρ. 1-2)</p>
<p>N. 3986/2011</p>	<p>α) Μείωση της χρηματοδότησης του NAT για το έτος 2011 κατά το ποσό των 50.000.000€ και από το 2012 και εφεξής κατά το ποσό των 100.000.000€, για κάθε έτος (άρθ. 44 παρ. 1)</p> <p>β) Αναπροσαρμογή των συντάξεων του NAT από 1/7/2011 και εφεξής, ώστε να προκύπτει ισοσκελισμένος προϋπολογισμός. Από 1/1/2011 οι καταβαλλόμενες συντάξεις και τα βοηθήματα του NAT, αναπροσαρμόζονται μόνο με ειδική διάταξη νόμου (άρθ. 44 παρ. 1)</p> <p>γ) Από 1/8/2011, τα ποσοστά ΕΑΣ του άρθ. 38 του Ν. 3863/2010 αναπροσαρμόζονται αυξημένα κλιμακούμενα από 6% έως 14% (άρθ. 44 παρ. 10)</p> <p>δ) Από 1/8/2011 για τους συνταξιούχους του NAT που δεν έχουν συμπληρώσει το 60^ο έτος της ηλικίας παρακρατείται επιπλέον μηνιαία εισφορά επί του συνολικού ποσού της σύνταξης για ποσά 1.700€ και άνω, κλιμακούμενη από 6% έως και 10% (άρθ. 44 παρ. 11)</p>
<p>N. 3996/2011</p>	<p>α) Από 1/1/2011 εισάγονται αυστηρότερα εισοδηματικά, ηλικιακά κριτήρια και κριτήρια διαμονής για την παροχή του Επιδόματος Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων</p>

	<p>(Ε.Κ.Α.Σ) από το ΝΑΤ (άρθ. 34 παρ. 1)</p> <p>β) Επιτάχυνση της διαδικασίας απονομής συντάξεων. Το ΝΑΤ υποχρεούται να εκδίδει την οριστική απόφαση συνταξιοδότησης το αργότερο μέσα σε 3 μήνες από την υποβολή της αίτησης συνταξιοδότησης και των δικαιολογητικών που απαιτούνται, ενώ σε περίπτωση διαδοχικής ασφάλισης η έκδοση οριστικής απόφασης θα πρέπει να γίνεται το αργότερο σε 6 μήνες (άρθ. 38 παρ.1)</p> <p>γ) Η αναπροσαρμογή των ρυθμίσεων σχετικά με την απασχόλησης συνταξιούχων του άρθ. 16 του Ν. 3863/2010 δεν ισχύουν για τους συνταξιούχους του ΝΑΤ που παρέχουν εκπαιδευτικό έργο στη Δημόσια Εκπαίδευση, μέχρι την 31/12/2012 (άρθ. 42 παρ. 2)</p>
N. 4024/2011	<p>α) Από 1/11/2011 στους συνταξιούχους του ΝΑΤ, οι οποίοι δεν έχουν συμπληρώσει το 55ο έτος της ηλικίας μειώνεται κατά 40% το ποσό της μηνιαίας κύριας σύνταξης που υπερβαίνει τα 1.000€ (άρθ. 2 παρ. 1)</p> <p>β) Από 1/11/2011 στους συνταξιούχους του ΝΑΤ οι οποίοι είναι άνω των 55 ετών, μειώνεται κατά 20% το ποσό της μηνιαίας κύριας σύνταξης που υπερβαίνει τα 1.200€ (άρθ. 2 παρ. 2)</p>
N. 4052/2012	<p>α) Από 1/4/2012 ο Οίκος του Ναύτου εντάσσεται στον ΕΟΠΥΥ (άρθ. 13 παρ. 17)</p> <p>β) Στο Πρόγραμμα με τίτλο «Πρόγραμμα κατ' οίκον φροντίδας Συνταξιούχων», με το οποίο καλύπτονται από τα ταμεία κύριας ασφάλισης οι ανάγκες κατ' οίκον φροντίδας συνταξιούχων λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου, εμπίπτουν και οι συνταξιούχοι του ΝΑΤ (άρθ. 138 υποπαρ. Β.1, παρ. 4)</p>
N. 4072/2012	<p>α) Αντικαθίσταται η παρ. 1 του άρθ. 27 του Ν. 3863/2010 σχετικά με την ένταξη του κλάδου κύριας σύνταξης του ΝΑΤ</p>

	<p>στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι από 1/4/2012 η εποπτεία του ΝΑΤ και του κλάδου επικουρικής ασφάλισης ΚΕΑΝ ασκείται από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης (άρθ. 213 παρ. 1)</p>
N. 4075/2012	<p>α) Αντικατάσταση της παρ. 17 του άρθ. 13 του Ν. 4052/2012 σχετικά με την ένταξη του Οίκου Ναύτου στον ΕΟΠΥΥ. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι, από 1/4/2012, στον ΕΟΠΥΥ εντάσσονται μόνο οι υπηρεσίες και οι αρμοδιότητες υγείας σε είδος του Οίκου Ναύτου (άρθ. 42)</p> <p>β) Οι Διευθύνσεις Υγειονομικού και Φαρμακευτικής του Οίκου Ναύτου καταργούνται (άρθ. 44 παρ. 1)</p> <p>γ) Οι Υπηρεσίες με αρμοδιότητες πέραν εκείνων των παροχών υγείας σε είδος διατηρούνται σε ισχύ στον Οίκο Ναύτου (άρθ. 44 παρ. 2)</p>
N. 4093/2012	<p>α) Προβλέπεται ότι το ελάχιστο όριο ηλικίας συνταξιοδότησης λόγω γήρατος από το ΝΑΤ αυξάνεται κατά δύο έτη, έτσι από τα 50 έτη αυξάνεται στα 52 έτη από 1/1/2013. Από την ίδια ημερομηνία ο ελάχιστος απαιτούμενος για τη συνταξιοδότηση αριθμός 70 που προκύπτει ως άθροισμα των ετών συνθετικής ναυτικής υπηρεσίας και των ετών της ηλικίας του ασφαλισμένου, διαμορφώνεται στο αριθμό 72</p> <p>β) Με τις διατάξεις της περ. 1 της υποπαρ. ΙΑ.6. εναρμονίζονται, από 1/1/2013, τα ανώτατα όρια ασφαλιστέων αποδοχών των παλαιών ασφαλισμένων του ΝΑΤ (υπαχθέντων για πρώτη φορά στην ασφάλιση μέχρι 31/12/1992) με εκείνες των νέων ασφαλισμένων (υπαχθέντων για πρώτη φορά στην ασφάλιση από 1/1/1993 και εφεξής)</p> <p>γ) Καταργούνται από 1/1/2013 τα επιδόματα και τα δώρα εορτών Χριστουγέννων και Πάσχα και του επιδόματος αδειάς, που προβλέπονται από οποιαδήποτε γενική ή ειδική διάταξη νόμου ή κανονιστική πράξη ή καταστατική διάταξη για τους</p>

	δικαιούχους και βοηθηματούχους του NAT (υποπαρ. ΙΑ.6 περ. 3)
N. 4336/2015	Από 1/9/2015 ο Κλάδος Επικουρικής Ασφάλισης Ναυτικών (ΚΕΑΝ) του NAT εντάσσεται υποχρεωτικά στο Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης (ΕΤΕΑ) και διέπεται από την αντίστοιχη νομοθεσία.(Παρ. Ε του άρθ. 2, υποπαρ. Ε.2 περ. 2)
N. 4387/2016	<p>α) Από 1/1/2017 εντάσσεται στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης το NAT, συμπεριλαμβανομένου του Κεφαλαίου Δυτών και του Κεφαλαίου Ανεργίας-Ασθενείας Ναυτικών (ΚΑΑΝ) (άρθ. 53 παρ. 1)</p> <p>β) Το NAT εξακολουθεί και μετά την ένταξη του να διατηρεί αυτοτελή νομική προσωπικότητα για την άσκηση των μη ασφαλιστικών του αρμοδιοτήτων (άρθ. 51 παρ. 1)</p> <p>γ) Το προσωπικό που παραμένει στο NAT για την άσκηση των μη ασφαλιστικών αρμοδιοτήτων, καθορίζεται από τον Υπουργό Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (άρθ. 73 παρ. 1)</p> <p>δ) Η διάρθρωση των υπηρεσιών του NAT, οι αρμοδιότητες των οργανικών του μονάδων, οι κλάδοι από τους οποίους προέρχονται οι προϊστάμενοι αυτών, καθώς και κάθε άλλο θέμα σχετικό με τη λειτουργία του καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης (άρθ. 73 παρ. 2)</p> <p>ε) Για τα θέματα υπηρεσιακής κατάστασης τους οι υπάλληλοι που παραμένουν στο NAT υπάγονται στο Υπηρεσιακό και Πειθαρχικό Συμβούλιο του Ε.Φ.Κ.Α. (άρθ. 73 παρ. 3)</p>
Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου:	α) Αντικατάσταση της περίπτωσης 6, της υποπαραγράφου ΙΑ.4, της Παραγράφου ΙΑ., του άρθρου πρώτου, του Ν. 4093/2012, όπως ίσχυε μετά την αντικατάσταση της με τις

<p>ΦΕΚ Α΄, Αριθ.Φυλ.256 / 31/12/2012</p>	<p>διατάξεις της παραγράφου 3, του άρθ. 10, της με ημερομηνία 19/11/2012 Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (Α΄ 229). Ειδικότερα, προβλέπεται από τη διάταξη του άρθ. 15, ότι από την 1/1/2014, το προβλεπόμενο από τις διατάξεις του άρθ. 34 του Ν. 3996/2011, Επίδομα Κοινωνικής Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (Ε.Κ.Α.Σ.), καταβάλλεται στους συνταξιούχους γήρατος, αναπηρίας και θανάτου, με τη συμπλήρωση του 65^{ου} έτους της ηλικίας</p> <p>β) Αντικατάσταση της διάταξης του δεύτερου εδαφίου της παρ. 2 του άρθ. 16 του Ν. 3863/2010, σχετικά με θέματα που αφορούν την απασχόληση των συνταξιούχων (άρθ. 17)</p>
<p>Κ.Υ.Α: 476/2012 (ΦΕΚ 499,Β΄)</p>	<p>Μείωση κατά 7% των καταβαλλόμενων ποσών συντάξεων του NAT</p>

Πηγή: Ιδία επεξεργασία

Η ψήφιση και η εφαρμογή των μνημονίων και η υιοθέτηση σκληρών μέτρων από τις κυβερνήσεις της περιόδου 2010-2016, οδήγησαν σε μεγάλες απεργιακές κινητοποιήσεις και έντονες αντιδράσεις εκ μέρους του λαού, των εργαζομένων, των συνταξιούχων και των συνδικαλιστικών οργανώσεων.

Ιδιαίτερα έντονες ήταν και οι αντιδράσεις των ναυτικών, τόσο των εν ενεργεία όσο και των συνταξιούχων, αλλά και των εργαζομένων του NAT, ειδικότερα δε μετά την ανακοίνωση της συγχώνευσης του Ταμείου με τα υπόλοιπα ασφαλιστικά ταμεία. Οι εργαζόμενοι του NAT με ανακοινώσεις τους εκφράζουν την αντίθεση τους στην ένταξη του Ταμείου στον ΕΦΚΑ, ενώ κάνουν λόγο για «προσπάθεια διάλυσης του αρχαιότερου Ταμείου, το οποίο, λόγω της άρρηκτης σύνδεσής με τη ναυτιλία για 150 χρόνια, δεν έχει καμία σχέση με το νομοθετικό πλαίσιο εντός του οποίου λειτουργούν τα άλλα ταμεία».²⁴⁷

²⁴⁷ http://www.ethnos.gr/koinonia/arthro/kinitopoiiseis_apo_pno_kai_nat_gia_to_asfalistiko-64315149
[Πρόσβαση 12/11/2016]

Συμπεράσματα-Προτάσεις

Κατά την διεξαγωγή της έρευνας για την εκπόνηση της εργασίας διαπιστώθηκε ότι η κοινωνική ασφάλιση, παρόλο που λειτουργεί βάσει ορισμένων γενικών αρχών, είναι δύσκολο να προσδιορισθεί με ακρίβεια, διότι είναι ένας θεσμός που εξελίσσεται συνεχώς, εναρμονισμένος στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές συνθήκες που κάθε φορά επικρατούν.

Κατά την ιστορική αναδρομή του πρώτου κεφαλαίου και την παρουσίαση των γενικών στοιχείων του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης, διαπιστώθηκε ότι η κοινωνική ασφάλιση έχει μεγάλη προϊστορία στον ελληνικό χώρο, αφού από τον 6^ο κιάλας αιώνα π.Χ αρχίζουν να εμφανίζονται ίχνη κοινωνικής προστασίας, μέσα από μέτρα που λαμβάνονται για την φροντίδα των φτωχών, των αναξιοπαθούντων και των αναπήρων.

Σε όλες τις κοινωνίες όλων των εποχών, εμφανίζονταν πολλές μορφές κοινωνικής φροντίδας, ωστόσο είχαν αποσπασματικό χαρακτήρα και δεν θεωρούσαν την ασφαλιστική προστασία δικαίωμα του ανθρώπου. Η ψήφιση νόμων για την προστασία των εργαζομένων και η θέσπιση ουσιαστικά του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης υλοποιήθηκε όταν άρχισαν να εκδηλώνονται κοινωνικά προβλήματα, όπως τα εργατικά ατυχήματα, οι ασθένειες, η ανεργία, η αναπηρία και οι άθλιες συνθήκες εργασίας αλλά και διαβίωσης, που αφορούσαν μεγάλες ομάδες του πληθυσμού.

Κατά την έρευνα έγινε επίσης αντιληπτό ότι στην Ελλάδα η διαμόρφωση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης ξεκίνησε μετά τη σύσταση του νεοελληνικού κράτους με τρόπο αποσπασματικό και υπό την πίεση των διάφορων επαγγελματικών ομάδων του πληθυσμού, στοιχεία που οδήγησαν στην πολυδιάσπαση και τον κατακερματισμό του, στην εκτεταμένη πολυνομία, στη δημιουργία κοινωνικών ανισοτήτων, στη εισφοροδιαφυγή, στην ανεπάρκεια και την ανισότητα των χρηματοδοτικών πόρων και παροχών αλλά και στην δημιουργία σοβαρών οργανωτικών και λειτουργικών προβλημάτων.

Αποτέλεσμα όλων των παραπάνω ήταν η διόγκωση των δαπανών, η οποία σε συνδυασμό με κοινωνικοοικονομικούς παράγοντες, όπως η κρίση στην απασχόληση και η ανεργία, η ανασφάλιστη εργασία, το δημογραφικό πρόβλημα και η δυσαναλογία συνταξιούχων-εργαζομένων, τροφοδότησε τη δημιουργία ελλειμμάτων, τα οποία

αποτελέσαν και την κύρια πηγή πίεσης για μεταρρύθμιση του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Αν και κατά καιρούς έγιναν πολλές προσπάθειες επίλυσης του ασφαλιστικού προβλήματος, δεν επέφεραν τα αναμενόμενα αποτελέσματα, με συνέπεια τα ασφαλιστικά ταμεία να βρίσκονται σήμερα σε δεινή οικονομική κατάσταση και να αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο της χρεοκοπίας.

Μια άλλη διαπίστωση της έρευνας που διεξήχθη, είναι ότι το NAT αποτελεί το βασικό ίδρυμα κοινωνικής προστασίας των Ελλήνων ναυτικών και αποτελεί έναν από τους παλαιότερους φορείς κοινωνικής ασφάλισης στην Ευρώπη και προπομπό της κοινωνικής ασφάλισης στη Ελλάδα, ενώ υπήρξε και το πλουσιότερο ταμείο της χώρας με αποθεματικά τα οποία ξεπερνούσαν ακόμα και εκείνα της πιο πλούσιας τράπεζας του κόσμου.

Διαπιστώθηκε επίσης ότι η ίδρυση του NAT αποτέλεσε σταθμό τόσο για την εξέλιξη του θεσμού της κοινωνικής ασφάλισης, για παράδειγμα με τη θέσπιση ριζοσπαστικών μέτρων όπως η εξαγορά του χρόνου ανεργίας, η χορήγηση σύνταξης στους οφειλότες με συμψηφισμό της οφειλής και η εισαγωγή του θεσμού των συλλογικών συμβάσεων, όσο και για την προστασία των Ελλήνων ναυτικών, με την παροχή συντάξεων και επιδομάτων, με την παροχή περίθαλψης και φροντίδας στους άνεργους, ασθενείς και συνταξιούχους ναυτικούς, αλλά και στα μέλη των οικογενειών τους σε ολόκληρη την επικράτεια. Ουσιαστικά με την ίδρυση του NAT, οι Έλληνες ναυτικοί ήταν οι πρώτοι εργαζόμενοι της χώρας που έτυχαν κοινωνικής ασφάλισης.

Ένα άλλο συμπέρασμα της έρευνας είναι ότι όπως και τα υπόλοιπα ασφαλιστικά ταμεία, έτσι και το NAT αντιμετωπίζει έντονα οικονομικά και λειτουργικά προβλήματα, καθώς από το 1978 έχει εισέλθει σε μια παρατεταμένη περίοδο οικονομικής ύφεσης, παρουσιάζοντας συνεχώς ελλείμματα, τα οποία καλύπτονταν αρχικά από τις νομισματικές διαφορές, τα αποθέματα και τα διαθέσιμα Κεφάλαια, ενώ από το 1990 και μετά άρχισε να λαμβάνει και κρατικές επιχορηγήσεις για την κάλυψη των ελλειμμάτων αυτών. Το Ταμείο έχει βρεθεί πολλές φορές αντιμέτωπο με τέτοιες κρίσεις, από τα πρώτα κιόλας χρόνια της ίδρυσης του και πάντα έβρισκε τρόπο να ανακάμψει, δυστυχώς η υφιστάμενη οικονομική κατάσταση, τόσο εκείνου όσο και της χώρας, οδήγησαν στην απορρόφηση του από τον Ε.Φ.Κ.Α.

Τα αίτια που οδήγησαν στη δημιουργία του οικονομικού αδιεξόδου και στην υφιστάμενη κατάσταση του NAT, οφείλονται κυρίως σε παρεμβάσεις και λάθη της

Πολιτείας, όπως οι αυξήσεις συντάξεων, ο καθορισμός ευνοϊκών προϋποθέσεων συνταξιοδότησης, η εφαρμογή των θεσμών της διαδοχικής ασφάλισης και της ελάχιστης ασφαλιστικής προστασίας κ.ά., που προκαλούσαν αύξηση των εξόδων του χωρίς αντίστοιχη πρόβλεψη για την κάλυψη τους. Ένα επιπλέον αίτιο ήταν ο τρόπος διαχείρισης και αξιοποίησης των πόρων και των αποθεματικών του Ταμείου.

Επιπρόσθετα, αρνητικά στην οικονομική κατάσταση του ΝΑΤ συνέβαλε και η συρρίκνωση του αριθμού των πλοίων με ελληνική σημαία και των οργανικών συνθέσεων, η προτίμηση αλλοδαπών ναυτικών στα κατώτερα πληρώματα, η έλλειψη νέων ναυτικών, λόγω της υποβάθμισης του ναυτικού επαγγέλματος, αλλά και η ανασφάλιστη εργασία, που οδήγησαν στη μείωση του αριθμού των εργαζομένων ναυτικών και στη δημιουργία δυσαναλογίας μεταξύ ασφαλισμένων και συνταξιούχων ναυτικών, η οποία προκαλεί αισθητή μείωση των εσόδων του Ταμείου αλλά και ταυτόχρονη αύξηση των δαπανών.

Την ήδη δυσχερή κατάσταση, ήρθε να επιδεινώσει η παρατεταμένη οικονομική κρίση και ύφεση που βιώνει η Ελλάδα από το 2009. Η ελληνική οικονομική κρίση, ως απόρροια του ξεσπάσματος της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης που οδήγησε στον εκτροχιασμό της ελληνικής οικονομίας και στην ταχύτατη αύξηση του ελλείμματος και του χρέους της χώρας, είχε ως αποτέλεσμα τη αίτηση από τις χώρες της ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο χρηματοοικονομικής βοήθειας. Η αίτηση αυτή συνοδεύτηκε από τρία Μνημόνια, τα οποία προβλέπουν διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις ως προς τη λειτουργία του κράτους με στόχο τη μείωση του χρέους και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.

Μία εκ των βασικότερων απαιτήσεων των Μνημονίων ήταν η εφαρμογή ριζικών μεταρρυθμίσεων στο ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και ουσιαστικά η σύνδεση της κοινωνικής ασφάλισης με την πορεία της εθνικής οικονομίας και τις δυνατότητες του κρατικού προϋπολογισμού. Αποτέλεσμα της απαίτησης αυτής είναι μέσω των ασφαλιστικών νόμων που ακολούθησαν την ψήφιση των Μνημονίων, να υιοθετηθούν ρυθμίσεις που επιφέρουν πλήρη μετασχηματισμό του ελληνικού ασφαλιστικού συστήματος.

Το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, όπως είναι φυσικό, δεν έμεινε άθικτο από όλες αυτές τις σφοδρές αλλαγές, αντίθετα επηρεάστηκε βαθύτατα τόσο σε επίπεδο εισφορών, παροχών, υπολογισμού και παροχής συντάξεων, δαπανών, χρηματοδότησης αλλά και

λειτουργίας, με αποκορύφωμα βέβαια την απορρόφηση του Ταμείου από το νέο φορέα κοινωνικής ασφάλισης, τον Ε.Φ.Κ.Α, και ουσιαστικά την κατάργηση του.

Κατά την έρευνα για την εκπόνηση της εργασίας μας έγινε κατανοητό ότι το επάγγελμα του ναυτικού είναι ένα ιδιόμορφο, βαρύ και ανθυγιεινό επάγγελμα, το οποίο ασκείται υπό ειδικές και ιδιαίτερες συνθήκες και λόγω της ιδιαιτερότητας του αυτής τόσο οι προϋποθέσεις απονομής σύνταξης στους ναυτικούς όσο και ο προσδιορισμός του ύψους των εργοδοτικών και εργατικών εισφορών αλλά και ο τρόπος και ο χρόνος είσπραξης διαφέρουν από αυτές των υπόλοιπων εργαζομένων.

Η διαδικασία επίσης του υπολογισμού της σύνταξης των ναυτικών ασκείται με τέτοιο τρόπο, ώστε να λαμβάνονται υπόψη όλες οι ιδιαιτερότητες του ναυτικού επαγγέλματος, όπως οι ειδικές συνθήκες άσκησης του και οι πολλές κατηγορίες πλοίων και ειδικοτήτων ναυτολόγησης. Ενδεικτικό παράδειγμα της ιδιομορφίας του ναυτικού επαγγέλματος είναι ο χρόνος άσκησης του, οι ναυτικοί εργάζονται, κατά μέσο όρο περίπου 6,5 μήνες το χρόνο, ενώ από τη στιγμή της αποχώρησής τους από το πλοίο έως και την εκ νέου ναυτολόγησή τους, ούτε αμείβονται ούτε ασφαλίζονται. Λόγω της ιδιομορφίας αυτής, για την απονομή της σύνταξης, ο χρόνος υπηρεσίας των ναυτικών πολλαπλασιάζεται με ειδικούς συντελεστές ανάλογα με την κατηγορία του πλοίου στο οποίο υπηρέτησαν. Αυτό σημαίνει, ότι ο ασφαλιστικός χρόνος που μπορεί να συμπληρώσει ένας ναυτικός δεν μπορεί να εξισωθεί με τον ασφαλιστικό χρόνο των επαγγελματιών της στεριάς.

Όσον αφορά τις εισφορές, αυτές εισπράττονται, από πλοία με ελληνική σημαία, από πλοία συμβεβλημένα με το Ταμείο και από εξαγορές θαλάσσιας υπηρεσίας, μέσω των ναυτολογίων. Το ναυτολόγιο είναι ένα ναυτιλιακό έγγραφο με το οποίο εφοδιάζονται τα πλοία, προκειμένου να κινηθούν αλλά και να αποδείξουν την ασφαλιστική τους σχέση με το ΝΑΤ και τα απορρέοντα από αυτήν δικαιώματα (π.χ. σύνταξη, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κλπ.). Το έντυπο του ναυτολογίου χορηγείται από το ΝΑΤ μέσω ειδικής διαδικασίας και έναντι χρηματικού αντιτίμου, ενώ μετά τη λήξη του ναυτολογίου προσδιορίζονται από το Ταμείο οι κατά προσέγγιση οφειλόμενες ασφαλιστικές εισφορές, ενημερώνεται η υπόχρεη εταιρεία και η αρμόδια Λιμενική Αρχή, η οποία διενεργεί τις ανάλογες εγγραφές (κλείσιμο ή αντικατάσταση ναυτολογίου) και το αποστέλλει στο ΝΑΤ για την τελική επεξεργασία (εκκαθάριση) και απόδοση των οριστικά οφειλομένων εισφορών. Οι εισφορές υπολογίζονται με βάση το είδος του πλοίου, την ειδικότητα και την εκάστοτε ισχύουσα ΣΣΕ ναυτικών και ο

τρόπος και ο χρόνος είσπραξης τους είναι ιδιόμορφος, ενώ απαιτείται και ιδιαίτερη τεχνογνωσία.

Από την παράθεση των παραπάνω στοιχείων, γίνεται κατανοητό ότι το ναυτικό επάγγελμα δεν μπορεί να εξομοιωθεί με τα επαγγέλματα της στεριάς, ούτε οι ναυτικοί μπορούν να ενταχθούν σε άλλο ασφαλιστικό φορέα εκτός του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου. Αντίθετα, για την αντιμετώπιση των ήδη οικονομικών και λειτουργικών προβλημάτων του Ταμείου αλλά και την αποφυγή νέων, προτείνεται:

1. Η εξαίρεση του Ταμείου από τις προβλέψεις της διάταξης του άρθ. 53 παρ. 1 του Ν. 4387/2016, με την οποία προβλέπεται ένταξη του NAT στο Ε.Φ.Κ.Α και η διατήρηση της αυτονομίας του Ταμείου, καθώς και η εξαίρεση από τις προβλέψεις της διάταξης της περίπτωσης 2 της υποπ. Ε2 της παρ. Ε του άρθ. 2 του Ν. 4336/2015 με την οποία προβλέπεται ένταξη του ΚΕΑΝ στο ΕΤΕΑ, διότι ο κλάδος επικουρικής ασφάλισης αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του NAT.

2. Η επανένταξη του NAT στο Υπουργείο Εμπορικής Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και η χάραξη μιας ενιαίας και καλύτερης ναυτιλιακής πολιτικής ως προς την απασχόληση και την ασφάλιση των ναυτικών.

3. Η κατάργηση των διατάξεων των νόμων που συμβάλλουν στη μείωση των οργανικών συνθέσεων και ωθούν έμμεσα στην εισφοροδιαφυγή και στην ανασφάλιστη εργασία.

4. Η δημιουργία ελεγκτικού μηχανισμού για την είσπραξη των οφειλόμενων προς το Ταμείο εισφορών και αυστηρότερη νομοθεσία όσον αφορά την καθυστέρηση εξόφλησης των ναυτολογίων και άλλων χρεών.

5. Ουσιαστικότερη αξιοποίηση της περιουσίας του Ταμείου. Το NAT διαθέτει μεγάλη ακίνητη περιουσία, μεγάλο μέρος της οποίας παραμένει ανεκμετάλλευτο ή η αξιοποίηση του δεν αποφέρει τα απαιτούμενα έσοδα.²⁴⁸

6. Η ενίσχυση της στελέχωσης των υπηρεσιών του NAT, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα (π.χ. καθυστερήσεις 3-5 μηνών για την απονομή συντάξεων) που προκύπτουν από την έλλειψη προσωπικού. Ενδεικτικά, οι οργανικές θέσεις του Ταμείου είναι 247 και αυτή τη στιγμή εργάζονται 118 υπάλληλοι.

²⁴⁸ Το NAT διαθέτει 21 ακίνητα, 18 κτίρια και 3 οικόπεδα, αντικειμενικής αξίας ύψους 132.136.521,00€. Πηγή ΗΔΙΚΑ www.idika.org.gr/estia [πρόσβαση 1/12/2016]

7. Ο εκσυγχρονισμός τόσο του κτηρίου όσο και του συστήματος μηχανοργάνωσης και μηχανογράφησης.

8. Η απευθείας πρόσβαση του NAT στο Μητρώο ασφαλισμένων προκειμένου να γίνεται έλεγχος του εργασιακού και ασφαλιστικού βίου του ναυτικού.²⁴⁹

9. Η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της Ελληνικής σημαίας, μέσω της παροχής κινήτρων στους πλοιοκτήτες, όπως φορολογικά κίνητρα, αλλά και η ανάδειξη του κύρους και της ποιότητας της Ελληνικής σημαίας με σκοπό την προσέλκυση πλοίων σε αυτή²⁵⁰.

10. Η αναβάθμιση της ναυτικής εκπαίδευσης, μέσω της βελτίωσης και του εκσυγχρονισμού τόσο των υλικοτεχνικών υποδομών και τεχνικού εξοπλισμού όσο και του τρόπου λειτουργίας τους (χρόνο φοίτησης, υλη μαθημάτων, στελέχωση με μόνιμο διδακτικό προσωπικό) αλλά και η παροχή κινήτρων προσέλκυσης και παραμονής των νέων στο ναυτικό επάγγελμα, μέσω της πληροφόρησης των νέων για τις ευκαιρίες σταδιοδρομίας που προσφέρονται αλλά και μέσω της αναβάθμισης των τίτλων σπουδών και την καταξίωση του επαγγέλματος.

Στην περίπτωση που κάποιος, φοιτητής, μεταπτυχιακός φοιτητής, υποψήφιος διδάκτορας ή ερευνητής, επιθυμεί να ασχοληθεί περαιτέρω με την κοινωνική ασφάλιση των ναυτικών και το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, έχοντας ως οδηγό την παρούσα μελέτη, προτείνεται:

1. Να διερευνήσει τις ιδιαίτερες συνθήκες άσκησης του ναυτικού επαγγέλματος και να εστιάσει στη διαφορετικότητα του από τα χερσαία επαγγέλματα.

²⁴⁹ Αυτή τη στιγμή το NAT δε διαθέτει πρωτογενές μητρώο ασφαλισμένων, αυτό τηρείται στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, καθιστώντας αδύνατο τον έλεγχο του ασφαλιστικού και εργασιακού βιογραφικού του ναυτικού από το NAT.

²⁵⁰ Σύμφωνα με στοιχεία της Αμερικάνικης Ακτοφυλακής, η Ελλάδα συμπεριλαμβάνεται στα ποιοτικά Κράτη Σημαίας (Quality Flag States) που συμμετέχουν στην QUALSHIP 21, μιας πρωτοβουλίας που ξεκίνησε από το 2001, καθιερώνοντας ένα σύστημα αξιολόγησης της ποιότητας και παροχής κινήτρων για πλοία που φέρουν ξένες σημαίες και τα οποία καταπλέουν σε λιμάνια των ΗΠΑ. Η ένταξη της Ελλάδας στην QUALSHIP 21, παρέχει ειδικά προνόμια και διευκολύνσεις στα πλοία με ελληνική σημαία, όπως μειωμένες επιθεωρήσεις, ελέγχους, εφοδιασμό με πιστοποιητικά ποιότητας κλπ.. Ρουσάνογλου, Ν. (2014). Το ελληνικό νηολόγιο διατηρεί την υψηλή ποιότητα του. *Καθημερινή*, 4 Ιουλίου. <http://www.kathimerini.gr/774737/article/oikonomia/epixeirhseis/to-ellhniko-nhologio-diathrei-thn-yyhlh-poiiohta-toy> [πρόσβαση 21/12/2016]

2. Να παρουσιάσει τη συμβολή των ναυτικών και της ναυτιλίας γενικότερα στην οικονομία της χώρας.
3. Να καταγράψει τους παράγοντες που οδήγησαν στην δεινή κατάσταση στην οποία επήλθε το ΝΑΤ, καθώς και τους λόγους που οδήγησαν στη συγχώνευση του με τον Ε.Φ.Κ.Α.
4. Να αναφέρει τα προβλήματα που τυχόν θα προκύψουν από την συγχώνευση του Ταμείου με τον Ε.Φ.Κ.Α.
5. Να παρουσιάσει τις επιπτώσεις από τη συγχώνευση αυτή στη λειτουργία του Ταμείου και στην ασφαλιστική προστασία των ναυτικών.
6. Να αναφέρει, αν εν τέλει η συγχώνευση του Ταμείου με τον Ε.Φ.Κ.Α. επέφερε θετικά αποτελέσματα, κυρίως ως προς τη μείωση των δαπανών για την κοινωνική ασφάλιση των ναυτικών.
7. Να προτείνει, τέλος, λύσεις που θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση των αναδυόμενων προβλημάτων αλλά και στην κοινωνική προστασία των ναυτικών.

Ολοκληρώνοντας την εκπόνηση της εργασίας αυτής ελπίζουμε η Πολιτεία να αναθεωρήσει την απόφαση της σχετικά με την κατάργηση του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου και να προβεί στην εξαίρεση του από τις διατάξεις του νέου ασφαλιστικού Νόμου, διότι το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την ελληνική Ναυτιλία. Ευχόμαστε, επίσης, το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο να καταφέρει να ξεπεράσει και αυτή την «τρικυμία» όπως έκανε και στο παρελθόν και να συνεχίσει την ιστορική του πορεία ακόμα πιο ισχυρό.

Βιβλιογραφία-Πηγές

Βιβλιογραφία

- Α. Ζαφείρη-Καμπίτση, «Διαχρονικά Προβλήματα της Κοινωνικής Ασφάλισης», 2011, <http://www.epkodi.gr/diachronika-provlimata-tis-kinonikis-asfalisis/>
- Α. Παπαδάκη, Οι Μνημονιακοί Νόμοι στην Κοινωνική Ασφάλιση, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Σάκουλλα, 2016
- Α. Στεργίου, Κρίση Δημοσίου Χρέους και Κοινωνική Ασφάλιση. Στο Συνέδριο για τη μνήμη των Καθηγητών Δημητρίου Τσάτσου και Γιώργου Παπαδημητρίου. Η Ευρωπαϊκή Συμπολιτεία και η Ελληνική Πολιτεία. Θεσσαλονίκη, 2015
- Αγγελόπουλος, Β. (2015, 6 Νοεμβρίου). 60.000 ανασφάλιστοι «βουλιάζουν» το NAT. *dikaiologitika.gr*, <http://www.dikaiologitika.gr/eidhseis/asfalish/82262/60-000-anasfalisto-vouliazoun-to-nat>
- Αθανασίου, Λ./Ζερβού, Φ./Κώτσης, Α.(2009).Οικονομική και δημογραφική βιωσιμότητα του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, Σειρά Εκθέσεις, αριθ. 57, Αθήνα, ΚΕΠΕ
- Β. Μηνακάκης, Κοινωνική ασφάλιση: Από το «Κράτος Πρόνοιας» στην «Ελατασφάλεια», Αθήνα, Εκδόσεις ΚΨΜ, 2008
- Β. Παπακαλός, *Το πρόβλημα του NAT.. Οι οικονομικές αιτίες της δυσμενούς θέσης του και οι πολιτικές βελτίωσης της υπάρχουσας κατάσταση* (2010), Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Γ. Μυριζάκης, Η αναγκαιότητα της αναβάθμισης του συστήματος της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα, Αθήνα, Εκδόσεις ΕΚΚΕ, 2003
- Γ. Τσαλίκης, Η θεμελίωση της κοινωνικής ασφάλισης στην Ελλάδα (1834-1934), Αθήνα, Εκδόσεις Παπαζήση, 2008
- Γ.Κατρούγκαλος, Θεσμοί Κοινωνικής Πολιτικής και Προστασία των Κοινωνικών Δικαιωμάτων σε Διεθνές και Εθνικό Επίπεδο, Αθήνα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2009

- Δ. Λαζαρίδου, Η οργάνωση των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στις χώρες της νότιας Ευρώπης. Στα Πρακτικά Ημερίδας: Κράτος και Δημόσια Πολιτική. Κοινωνική Πολιτική Υγείας και Ασφάλισης σε Ελλάδα και Ευρώπη. Αθήνα, 2003 σ.8
- Δ. Σταυρόπουλου, *Το πρόβλημα της ναυτικής απασχόλησης στην ελληνική ναυτιλία* (2014), Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Πειραιώς
- Δάμα, Γ. (2013, 8 Σεπτεμβρίου). Με σημαία ευκαιρίας τα 7 στα 9 ελληνόκτητα πλοία. Enet.gr <http://www.enet.gr/?i=news.el.article&id=384670>
- Ε. Μπεντενιώτης, Το ελληνικό εθνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και η συμβολή του στην περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας(2002), Διδακτορική Διατριβή, Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών
- Μ. Μπεντενιώτης, Η Κοινωνική Ασφάλιση των Ναυτικών: Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο, η ιστορική διαδρομή, η κρίση, η προοπτική, Πειραιάς, Εκδόσεις Τξέι & Τξέι Ελλάς, 2001
- Έγγραφο, υπ' αρ. 222/2-8-2012, της Τράπεζας της Ελλάδος, ως απάντηση στην ερώτηση 170/17-7-2012 που τέθηκε από το βουλευτή κ. Αλ. Μητρόπουλο, <http://www.hellenicparliament.gr>
- Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), <http://www.statistics.gr/>
- Ζωντανός, Π. (2000, Απρίλιος), « Πως και γιατί ναυάγησε το ΝΑΤ » *re-port*, τευχ. 1, Απρίλιος- Μάιος 2009, σσ. 16-17. Αναδημοσίευση από το περιοδικό *Ναυτική Ενημέρωση*, τευχ. 59
- Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση Κοινωνικής Ασφάλισης (ΗΔΙΚΑ), www.idika.gr
- Ι. Βογιατζή, Μετεξέλιξη της Κοινωνικής Ασφάλισης στην Ελλάδα. Κριτήρια αποτελεσματικότητας για την περίπτωση της υποχρεωτικής εφεδρείας(2013), Διδακτορική Διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών
- ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, (2010) *Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση: Ετήσια Έκθεση 2010*
- ΚΕΠΕ (1976). Κοινωνική Ασφάλιση, Σειρά Εκθέσεων για το Πρόγραμμα Αναπτύξεως 1976-1980, Αθήνα, ΚΕΠΕ
- Κουμαριανός, Β. *Κωδικοποίηση αλλαγών στην Κοινωνική Ασφάλιση από το μνημόνιο μέχρι σήμερα*, Αθήνα, 2012

- Μ. Θεοδωρουλάκης /Β. Κουμαριανός, Συστήματα Κοινωνικής Ασφάλειας: Ασφαλιστικό σύστημα και σύστημα κοινωνικής περίθαλψης, Αθήνα, Εκδόσεις: ΚΑΜΠΥΛΗ ΑΕΒΕ, 2012
- Μελέτη του Υπουργείου Εργασίας Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης με Θέμα: Αποτίμηση επιπτώσεων της προτεινόμενης ασφαλιστικής μεταρρύθμισης, 2016
- Ναυτικό Επιμελητήριο Ελλάδος (NEE), <http://www.nee.gr/>
- NAT. Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών, Στατιστικής και Παραγωγικότητας
- NAT Διεύθυνση Οικονομικού
- NAT Διεύθυνση Προσωπικού
- Ξ. Κοντιάδης, Συνταγματικές Εγγυήσεις και Θεσμική Οργάνωση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλειας, Αθήνα- Κομοτηνή, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2004
- Π. Κιόχος, Κοινωνική Ασφάλιση, Αθήνα, Εκδόσεις Interbooks, 2000
- Π. Τήνιος, Κοινωνία, οικονομία, συντάξεις: Κρυμμένος Θησαυρός;, Αθήνα, εκδόσεις Παπαζήσης, 2001
- Π. Τήνιος, «Περιορισμός Ταμείων και Κοινωνική Ασφάλιση: Μια Διαχρονική Παρανόηση και οι Επιπτώσεις της». Ε.Δ.Κ.Α, τευχ. 6/617, Ιούνιος 2010
- Π. Τήνιος, Κοινωνική Ασφάλιση: Πτυχές στρατηγικής για την Ελλάδα, Κ.Ε.Μ.Ε.-Ε.Β.Ε.Α., 2009
- Παπασταθοπούλου, Χ.(2016, 17 Μαΐου). «Αντί να δίνουμε κίνητρα στους νέους δίνουμε αντικίνητρα».efsyn.gr, <http://www.efsyn.gr/arthro/anti-na-dinoyme-kinitra-stoys-neoys-dinoyme-antikinitra>
- Βλ. Πόρισμα Επιτροπής του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης για την πρόταση ενός νέου ασφαλιστικού συστήματος, 2015
- Ρουσάνογλου, Ν. (2014). Το ελληνικό νηολόγιο διατηρεί την υψηλή ποιότητα του. *Καθημερινή*, 4 Ιουλίου.
<http://www.kathimerini.gr/774737/article/oikonomia/epixeirhseis/to-ellhniko-nhologio-diathrei-thn-yyhllh-poiiohta-toy>

- Ρωμανιάς, Γ.(Νοέμβριος 2007).Ελληνικοί και ευρωπαϊκοί μύθοι για το ασφαλιστικό. Αθήνα: Αδελφοί Βλάσση, (Αρχική έκδοση Ιανουάριος 2007)
- Σ. Ρομπόλης, Κοινωνική Ασφάλιση, η διαρκή κρίση και οι προοπτικές, Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις παρατηρητής, 1990
- Σ. Ρομπόλης/Β. Μπέτσης, Η Οδύσσεια του Ασφαλιστικού, Αποδιάρθρωση, Σύγκρουση των Γενεών και Μία Λύση, Αθήνα, Εκδόσεις Λιβάνη, 2016
- Σταματέα, Μ. Κοινωνική Ασφάλιση και Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο. Στο Δουλκέρη, Τ. (Επιμ.), *Η Κοινωνική Ασφάλιση στην Ελλάδα*. Στα Πρακτικά Δημερίδας του ελληνικού Τμήματος Γυναικείων Ερευνών. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση, 1993
- Τάτσος, Ν. Η Χρηματοδότηση του Κοινωνικού Κράτους. Στο Γετίμης, Π./Γραβάρης, Δ. (Επιμ.), *Κοινωνικό Κράτος και Κοινωνική Πολιτική: Η Σύγχρονη Προβληματική*. Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο, 1993
- Τράπεζα της Ελλάδος, Το χρονικό της Μεγάλης Κρίσης: Η τράπεζα της Ελλάδος 2008-2013
- Alpha Bank, (2009) Οικονομικό Δελτίο Τεύχος 110, Οκτώβριος 2009 (Τριμηνιαία Έκδοση)
- Αιτιολογική Έκθεση Ν. 3863/2010 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» (Α΄ 115/15-7-2010)

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις

- www.nat.gr
- www.ggka.gr/
- www.oikosnautou.gr
- <https://stats.oecd.org>
- www.idika.org.gr/estia
- <http://www.statistics.gr/>
- <http://www.nee.gr/>
- www.epkodi.gr
- www.perialos.gr

Νομοθετικό Πλαίσιο

- Το Σύνταγμα της Ελλάδας 1975/1986/2001/2008.
- Ν. 3029/2002 (ΦΕΚ Α' 160/11-7-2002) «Μεταρρύθμιση Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης».
- Ν. 3409/2005 (ΦΕΚ 273/4-11-2005) «Καταδύσεις αναψυχής και άλλες διατάξεις».
- Ν. 3569/2007 (ΦΕΚ 122/8-6-2007) «Συνεταιρισμοί θαλάσσιας αλληλασφάλισης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Εμπορικής Ναυτιλίας».
- Ν. 3655/2008 (ΦΕΚ 58/Α/3-4-2008) «Διοικητική και οργανωτική μεταρρύθμιση του Συστήματος Κοινωνικής Ασφάλισης και λοιπές ασφαλιστικές διατάξεις».
- Ν. 3845/2010 (Α' 65/6-5-2010) «Μέτρα για την εφαρμογή του μηχανισμού στήριξης της ελληνικής οικονομίας από τα κράτη-μέλη της Ζώνης του ευρώ και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο».
- Ν. 3863/2010 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» (Α' 115/15-7-2010).
- Ν. 3865/2010 (Α' 120/21/7/2010) «Μεταρρύθμιση Συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις».
- Ν. 3986/2011 (Α' 152/1-7-2011) «Επείγοντα μέτρα εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015».
- Ν. 3978/2011 (Α' 137/16-07-2011) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/ΕΚ – Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας».
- Ν. 3996/2011 (Α' 170/ 5-8-2011) «Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις».
- Ν. 4024/2011 (Α' 226/27-10-2011) «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015».
- Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016».

- Ν. 4051/2012 (Α΄ 40/29-2-2012) «Ρυθμίσεις συνταξιοδοτικού περιεχομένου και άλλες επείγουσες ρυθμίσεις εφαρμογής του Μνημονίου Συνεννόησης του Ν. 4046/2012».
- Ν. 4052/2012 (Α΄ 41/1-3-2012) «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του ΕΤΧΣ, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της ΤτΕ, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ε.Ε. και της ΤτΕ και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας» και άλλες διατάξεις».
- Ν. 4075/2012 (Α΄ 89/11-4-2012) «Θέματα Κανονισμού Ασφάλισης ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, Ασφαλιστικών Φορέων, προσαρμογή της νομοθεσίας στην Οδηγία 2010/18/ΕΕ και λοιπές διατάξεις».
- Ν. 4093/2012 (Α΄ 222/12-11-2012) «Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016-Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του».
- Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ Α΄ 256/31-12-2012) «Ρυθμίσεις κατεπειγόντων θεμάτων αρμοδιότητας των Υπουργείων εσωτερικών, εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης και του Υπουργού επικρατείας».
- Ν. 4336/2015 (Α΄ 94/14-08-2015) «Συνταξιοδοτικές διατάξεις-Κυρώσεις του Σχεδίου Σύμβασης Οικονομικής Ενίσχυσης από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας και ρυθμίσεις για την υλοποίηση της Συμφωνίας Χρηματοδότησης».
- Ν. 4387/2016 (85/12-5-2016) «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας-Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος-Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις».

Παραρτήματα

I. Στατιστικά Στοιχεία NAT και Εμπορικής Ναυτιλίας

Πίνακας 11

Εξέλιξη του Αριθμού των Συνταξιούχων του NAT, των Εργαζομένων και των Ασφαλισμένων Ελλήνων Ναυτικών από το 1975-2015

Ημερομηνία	Αριθμός Συνταξιούχων	Αριθμός Εργαζομένων Ελλήνων Ναυτικών (στοιχεία κατά υπολογισμό)	Αριθμός Ασφαλισμένων Ελλήνων Ναυτικών (στοιχεία κατά υπολογισμό)	Αναλογία Εργαζομένων-Συνταξιούχων	Αναλογία Ασφαλισμένων - Συνταξιούχων
31/12/75	23.671	79.000	126.000	3,34	5,32
31/12/76	24.915	78.000	127.000	3,13	5,10
31/12/77	25.494	74.000	122.000	2,90	4,79
31/12/78	26.344	69.000	115.000	2,62	4,37
31/12/79	27.252	66.000	110.000	2,42	4,04
31/12/80	29.211	65.000	108.000	2,23	3,70
31/12/81	31.022	60.000	107.000	1,93	3,45
31/12/82	33.465	52.000	102.000	1,55	3,05
31/12/83	36.162	48.000	95.000	1,33	2,63
31/12/84	39.273	50.000	90.000	1,27	2,29
31/12/85	41.582	47.000	80.000	1,13	1,92
31/12/86	44.143	42.000	74.000	0,95	1,68
31/12/87	46.063	40.000	70.000	0,87	1,52

31/12/88	48.025	38.000	68.000	0,79	1,42
31/12/89	49.322	37.000	67.000	0,75	1,36
31/12/90	51.765	36.000	65.000	0,70	1,26
31/12/91	53.968	34.000	62.000	0,63	1,15
31/12/92	55.450	32.000	58.000	0,58	1,05
31/12/93	56.684	31.000	55.000	0,55	0,97
31/12/94	57.567	30.000	52.000	0,52	0,90
31/12/95	58.964	28.000	48.500	0,47	0,82
31/12/96	60.032	27.500	47.500	0,46	0,79
31/12/97	61.475	27.000	46.500	0,44	0,76
31/12/98	62.912	25.500	44.000	0,41	0,70
31/12/99	63.909	23.000	39.000	0,36	0,61
31/12/00	64.615	21.500	38.000	0,33	0,59
31/12/01	65.078	21.000	37.000	0,32	0,57
31/12/02	65.550	20.500	36.000	0,31	0,55
31/12/03	66.143	20.200	34.500	0,31	0,52
31/12/04	66.698	20.000	34.500	0,30	0,52
31/12/05	67.489	19.500	34.500	0,29	0,51
31/12/06	68.522	19.300	34.800	0,28	0,51
31/12/07	69.203	19.000	34.000	0,27	0,49
31/12/08	69.784	19.000	33.500	0,27	0,48
31/12/09	70.578	18.500	33.000	0,26	0,47
31/12/10	71.209	18.000	32.000	0,25	0,45

31/12/11	71.683	17.300	31.500	0,24	0,44
31/12/12	71.829	17.000	31.000	0,24	0,43
31/12/13	70.964	16.500	30.000	0,23	0,42
31/12/14	70.484	16.000	29.000	0,23	0,41
31/12/15	70.196	15.500	29.000	0,22	0,41

Πηγή: NAT-Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών Στατιστικής και Παραγωγικότητας

Πίνακας 12

Εξέλιξη Ενεργών Πλοίων με Ελληνική Σημαία Συμβεβλημένα με το NAT από το 1962-2013

Έτος	Ενεργά Πλοία
31/12/62	3.073
31/12/63	3.289
31/12/64	3.452
31/12/65	3.611
31/12/66	3.735
31/12/67	3.765
31/12/68	3.838
31/12/69	3.989
31/12/70	4.608
31/12/71	4.720
31/12/72	5.037

31/12/73	5.259
31/12/74	5.317
31/12/75	4.962
31/12/76	4.591
31/12/77	4.819
31/12/78	4.516
31/12/79	4.568
31/12/80	4.425
31/12/81	4.351
31/12/82	3.994
31/12/83	3.669
31/12/84	3.131
31/12/85	3.112
31/12/86	3.342
31/12/87	3.467
31/12/88	3.675
31/12/89	3.814
31/12/90	3.579
31/12/91	3.443
31/12/92	3.412
31/12/93	3.561
31/12/94	3.336
31/12/95	3.530

31/12/96	3.542
31/12/97	3.532
31/12/98	3.301
31/12/99	3.295
31/12/00	3.091
31/12/01	2.913
31/12/02	2.861
31/12/03	2.817
31/12/04	2.817
31/12/05	2.733
31/12/06	2.622
31/12/07	2.686
31/12/08	2.645
31/12/09	2.640
31/12/10	2.593
31/12/11	2.580
31/12/12	2.426
31/12/13	2.418

Πηγή: NAT-Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών Στατιστικής και Παραγωγικότητας

Πίνακας 13

Ελληνόκτητα πλοία και πλοία με ελληνική σημαία άνω των 100 gt

Έτος	Ελληνόκτητα Πλοία	Πλοία υπό Ελληνική Σημαία
2015	4.057	1.831
2013	3.677	1.897
2011	3.848	2.014
2009	4.161	2.112
2007	3.699	1.916
2005	3.338	1.901
2003	3.355	1.974
2001	3.618	1.959
1999	3.424	1.850
1997	3.204	1.927
1995	3.142	2.051
1993	2.749	2.166
1991	2.454	2.062
1989	2.428	2.004

Πηγή: Επεξεργασία δεδομένων από nee.gr και ΕΛΣΤΑΤ

II. Οικονομικά Στοιχεία NAT

Πίνακας 14

Κατανομή των κατώτατων συντάξεων που χορηγούνται από το NAT στους συνταξιούχους του, ανά αριθμό δικαιούχων και έτη ασφάλισης καθώς και το αντίστοιχο ποσό δαπάνης για τα έτη 2010 έως το 2014

Αριθμός Δικαιούχων Κατώτατων Συντάξεων ανά Έτη						
Έτη ασφάλισης *	2010	2011	2012	2013	2014	Παρατηρήσεις
0-15	8.180	7.874	7.580	7.164	6.875	Τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν την 31/12 κάθε έτους
16-20	2.413	2.336	2.253	2.141	2.072	Τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν την 31/12 κάθε έτους
21-25	459	438	430	405	388	Τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν την 31/12 κάθε έτους
26-30	70	68	60	52	46	Τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν την 31/12 κάθε έτους
30+	43	40	36	33	31	Τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν την 31/12 κάθε έτους

Συνολικός αριθμός δικαιούχων	11.165	10.756	10.359	9.795	9.412	Τα αριθμητικά στοιχεία αφορούν την 31/12 κάθε έτους
Συνολικό ποσό δαπάνης**	50.904.288,84€	48.993.627,96€	43.852.833,00€	41.287.183,68€	39.662.035,08€	Τα ποσά αυτά αφορούν την συνολική δαπάνη που διατέθηκε σε όλη την διάρκεια του εκάστοτε έτους για τα κατώτατα όρια σύνταξης.

Πηγή: NAT-Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών Στατιστικής και Παραγωγικότητας

* Στα έτη ασφάλισης έχουν προσμετρηθεί στη θαλάσσια υπηρεσία και τυχόν χρόνος ασφάλισης και σε άλλους ασφαλιστικούς φορείς, όπου υπάρχουν.

** Στο συνολικό ποσό δαπάνης κάθε έτους έχουν υπολογισθεί και τα τρέχοντα αναδρομικά ανά έτος, όπου υπάρχουν ενώ έχουν αφαιρεθεί οι κρατήσεις των Νόμων 3863/2010, 3986/2011, 4024/2011, 4093/2012 και Κ.Υ.Α. αριθ. 476/28-02-2012 (ΦΕΚ 499 Β΄) με την οποία υπολογίστηκε κράτηση 7% σε όλες τις συντάξεις του NAT που χορηγήθηκαν από 01-01-2012 και μετά με αποτέλεσμα να μειωθούν και τα κατώτατα όρια.

Πίνακας 15

Αριθμός νέων συνταξιούχων ανά ηλικιακή ομάδα (5 έτη) και ανά κατηγορία σύνταξης με την αντίστοιχη δαπάνη* για κάθε περίπτωση για τα έτη από το 2010 έως 2014

2010						
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ						
Ηλικία	Περιπτώσεις Αναπηρίας	Συνολικά Ποσά Αναπηρίας	Περιπτώσεις Γήρατος	Συνολικά Ποσά Γήρατος	Περιπτώσεις Θανάτου	Συνολικά Ποσά Θανάτου
<10	-	-	-	-	-	-
11-15	-	-	-	-	3	5.877,86€
16-20	-	-	-	-	3	8.151,67€
21-25	1	9.219,78€	-	-	2	10.810,49€
26-30	1	7.317,13€	-	-	2	20.321,00€
31-35	2	13.883,69€	-	-	2	25.758,73€
36-40	9	60.402,19€	2	18.932,16€	15	139.708,40€
41-45	6	36.378,00€	33	384.048,00€	18	135.542,11€

46-50	24	193.165,89€	214	2.426.609,89€	39	350.408,22€
51-55	16	89.867,95€	666	8.495.681,91€	75	628.175,88€
56-60	11	76.478,27€	504	6.260.542,00€	137	1.007.603,73€
61-65	5	22.130,61€	213	2.621.251,42€	190	1.355.670,93€
66-70	2	12.112,50€	38	420.596,94€	171	1.076.690,72€
71-75	-	-	3	48.115,19€	180	1.369.822,91€
76-80	-	-	2	6.993,89€	193	1.328.610,63€
81-85	-	-	-	-	100	674.953,39€
86-90	-	-	-	-	28	214.660,07€
91+	-	-	-	-	3	11.137,72€
ΣΥΝΟΛΟ	77	520.956,01€	1.675	20.682.771,40€	1.161	8.363.904,46€

2011
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Ηλικία	Περιπτώσεις Αναπηρίας	Συνολικά Ποσά Αναπηρίας	Περιπτώσεις Γήρατος	Συνολικά Ποσά Γήρατος	Περιπτώσεις Θανάτου	Συνολικά Ποσά Θανάτου
<10	-	-	-	-	-	-
11-15	-	-	-	-	4	13.924,86€
16-20	-	-	-	-	8	20.049,79€
21-25	-	-	-	-	3	17.378,40€
26-30	-	-	-	-	2	11.811,24€
31-35	3	14.851,10€	-	-	5	39.277,95€
36-40	1	5.439,37€	1	9.537,24€	5	30.758,88€
41-45	11	94.543,35€	32	367.945,92€	29	220.637,57€
46-50	11	81.227,49€	188	2.353.565,64€	46	319.211,49€
51-55	11	54.329,44€	675	8.736.595,15€	64	420.476,74€

56-60	12	61.909,74€	517	6.249.992,18€	119	887.602,39€
61-65	5	25.502,20€	219	2.373.211,87€	164	1.186.876,21€
66-70	-	-	48	475.302,37€	182	1.404.690,46€
71-75	-	-	5	45.524,86€	217	1.610.094,09€
76-80	-	-	-	-	184	1.221.389,45€
81-85	-	-	-	-	112	723.087,04€
86-90	1	4.632,25€	-	-	39	182.382,11€
91+	-	-	-	-	8	41.156,52€
ΣΥΝΟΛΟ	55	342.434,94€	1.685	20.611.675,23€	1.191	8.350.805,19€

2012						
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ						
Ηλικία	Περιπτώσεις Αναπηρίας	Συνολικά Ποσά Αναπηρίας	Περιπτώσεις Γήρατος	Συνολικά Ποσά Γήρατος	Περιπτώσεις Θανάτου	Συνολικά Ποσά Θανάτου

<10	-	-	-	-	3	19.039,08€
11-15	-	-	-	-	2	11.878,04€
16-20	-	-	-	-	12	22.833,53€
21-25	-	-	-	-	3	14.484,09€
26-30	-	-	-	-	1	3.982,20€
31-35	-	-	-	-	1	12.038,20€
36-40	2	10.179,76€	3	22.276,50€	12	78.294,80€
41-45	6	33.822,64€	11	68.917,58€	13	117.953,38€
46-50	11	102.531,06€	171	1.553.830,29€	36	316.397,49€
51-55	8	38.877,01€	526	5.281.317,97€	92	640.668,63€
56-60	5	26.482,88€	397	3.815.639,71€	127	834.056,82€
61-65	5	34.444,95€	222	1.938.929,59€	174	1.169.202,43€

66-70	1	5.483,68€	58	529.885,02€	211	1.417.641,36€
71-75	-	-	4	34.250,07€	222	1.408.715,23€
76-80	-	-	1	2.813,52€	182	1.141.648,21€
81-85	-	-	-	-	138	815.029,68€
86-90	-	-	-	-	51	231.869,67€
91+	-	-	-	-	5	31.464,00€
ΣΥΝΟΛΟ	38	251.821,98€	1.393	13.247.860,25€	1.285	8.287.196,84€

2013						
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ						
Ηλικία	Περιπτώσεις Αναπηρίας	Συνολικά Ποσά Αναπηρίας	Περιπτώσεις Γήρατος	Συνολικά Ποσά Γήρατος	Περιπτώσεις Θανάτου	Συνολικά Ποσά Θανάτου
<10	-	-	-	-	2	7.145,94€
11-15	-	-	-	-	2	8.616,40€

16-20	-	-	-	-	4	12.443,43€
21-25	-	-	-	-	3	15.755,63€
26-30	-	-	-	-	1	5.202,89€
31-35	1	4.480,32€	-	-	1	2.826,00€
36-40	5	17.519,03€	-	-	5	38.289,37€
41-45	4	20.871,09€	20	166.404,07€	20	100.718,32€
46-50	14	99.985,22€	65	605.653,70€	27	177.004,88€
51-55	9	63.117,36€	369	3.509.589,12€	59	395.859,59€
56-60	6	45.329,64€	252	2.235.869,24€	97	575.762,17€
61-65	4	19.013,68€	161	1.526.842,20€	138	869.719,10€
66-70	1	4.480,32€	42	428.303,55€	215	1.332.148,86€
71-75	-	-	4	25.910,53€	198	1.269.443,60€

76-80	-	-	1	8.356,27€	154	916.657,02€
81-85	-	-	-	-	113	624.872,05€
86-90	-	-	-	-	45	248.975,30€
91+	-	-	-	-	7	36.408,27€
ΣΥΝΟΛΟ	44	274.796,66€	914	8.506.928,68€	1.091	6.637.848,82€

2014						
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ						
Ηλικία	Περιπτώσεις Αναπηρίας	Συνολικά Ποσά Αναπηρίας	Περιπτώσεις Γήρατος	Συνολικά Ποσά Γήρατος	Περιπτώσεις Θανάτου	Συνολικά Ποσά Θανάτου
<10	-	-	-	-	5	5.919,46€
11-15	-	-	-	-	4	14.296,93€
16-20	-	-	-	-	8	31.986,15€
21-25	-	-	-	-	3	3.681,08€

26-30	1	4.480,32€	-	-	1	8.224,08€
31-35	1	2.986,88€	-	-	3	11.680,37€
36-40	2	9.538,08€	2	22.212,08€	5	46.106,59€
41-45	5	22.589,72€	10	85.470,24€	12	79.958,70€
46-50	11	71.132,67€	75	707.158,67€	29	171.039,37€
51-55	12	87.827,17€	258	2.538.396,10€	58	309.195,03€
56-60	4	21.387,08€	239	2.214.974,54€	102	626.429,07€
61-65	1	5.400,63€	161	1.556.436,14€	141	867.796,18€
66-70	-	-	50	496.436,06€	250	1.600.451,39€
71-75	-	-	7	46.247,26€	178	1.140.799,39€
76-80	-	-	-	-	189	1.155.450,20€
81-85	-	-	-	-	132	819.298,21€

86-90	-	-	-	-	52	286.704,61€
91+	-	-	-	-	9	51.377,41€
ΣΥΝΟΛΟ	37	225.342,55€	802	7.667.331,09€	1.181	7.230.394,22€

Πηγή: NAT-Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών Στατιστικής και Παραγωγικότητας

*Στα ποσά δαπάνης κάθε έτους του Πίνακα έχουν υπολογισθεί και τα τρέχοντα αναδρομικά ανά έτος, όπου υπάρχουν, ενώ έχουν αφαιρεθεί οι κρατήσεις των Νόμων 3863/2010, 3986/2011, 4024/2011, 4093/2012 και Κ.Υ.Α. αριθ. 476/28-02-2012 (ΦΕΚ499 Β΄) με την οποία υπολογίστηκε κράτηση 7% σε όλες τις συντάξεις του NAT που χορηγήθηκαν από 01-01-2012 καθώς και η δαπάνη για το ΕΚΑΣ.

Πίνακας 16

Αριθμός δικαιούχων ΕΚΑΣ ανά ηλικιακή ομάδα (5 έτη) με την αντίστοιχη δαπάνη* για κάθε περίπτωση για τα έτη από το 2010 έως 2014**

2010						
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ						
Ηλικία	Περιπτώσεις Αναπηρίας	Συνολικά Ποσά Αναπηρίας	Περιπτώσεις Γήρατος	Συνολικά Ποσά Γήρατος	Περιπτώσεις Θανάτου	Συνολικά Ποσά Θανάτου
<10	-	-	-	-	1	9.735,77€
11-15	-	-	-	-	10	103.201,40€
16-20	-	-	-	-	18	126.621,30€

21-25	-	-	-		17	143.586,23€
26-30	3	57.995,65€	-		5	63.089,22€
31-35	7	35.528,80€	-		14	140.897,07€
36-40	9	99.682,23€	-		39	478.976,94€
41-45	27	236.885,53€	-		93	1.227.368,44€
46-50	82	1.001.121,44€	-		137	2.022.365,45€
51-55	209	1.716.369,04€	3	18.814,31€	168	2.132.724,82€
56-60	288	2.690.874,40€	1	70.021,04€	119	1.749.330,04€
61-65	383	3.088.516,26€	273	2.944.156,00€	541	5.272.830,78€
66-70	354	2.687.690,53€	415	3.860.933,97€	680	5.525.461,52€
71-75	316	2.620.829,91€	594	5.246.640,82€	950	8.068.299,72€
76-80	252	1.953.929,60€	693	6.373.961,23€	1.337	11.155.281,51€

81-85	142	868.298,74€	653	5.030.855,35€	1.318	9.788.809,63€
86-90	51	378.820,34€	291	2.223.101,23€	835	6.096.458,76€
91+	21	115.921,96€	92	552.595,44€	414	2.705.396,56€
ΣΥΝΟΛΟ	2.144	17.552.464,63€	3.015	26.321.079,39€	6.696	56.810.435,16€

2011						
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ						
Ηλικία	Περιπτώσεις Αναπηρίας	Συνολικά Ποσά Αναπηρίας	Περιπτώσεις Γήρατος	Συνολικά Ποσά Γήρατος	Περιπτώσεις Θανάτου	Συνολικά Ποσά Θανάτου
<10	-	-	-	-	2	14.602,73€
11-15	-	-	-	-	8	88.852,81€
16-20	-	-	-	-	19	126.556,98€
21-25	-	-	-	-	15	120.911,06€
26-30	3	27.609,48€	-	-	6	70.400,77€

31-35	5	56.718,48€	-	-	11	141.824,76€
36-40	7	81.953,90€	-	-	40	425.023,31€
41-45	26	230.903,71€	-	-	89	1.098.673,85€
46-50	59	674.867,15€	-	-	140	1.891.049,89€
51-55	183	1.709.031,93€	-	-	152	2.130.925,53€
56-60	288	2.288.910,01€	1	78.903,21€	110	1.677.851,36€
61-65	376	3.004.466,94€	234	2.380.760,61€	515	4.900.511,71€
66-70	347	2.730.562,47€	434	3.448.315,33€	747	5.539.022,90€
71-75	312	2.464.564,99€	544	4.834.617,84€	904	7.577.223,87€
76-80	255	1.893.489,45€	650	5.511.333,11€	1.286	10.452.141,09€
81-85	155	1.033.104,96€	658	5.115.208,01€	1.286	9.976.514,25€
86-90	48	343.415,81€	340	2.256.772,76€	922	6.190.037,63€

91+	27	151.131,12	104	659.923,61€	424	2.777.407,18€
ΣΥΝΟΛΟ	2.091	16.690.730,40€	2.965	24.285.834,48€	6.676	55.199.531,68€

2012						
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ						
Ηλικία	Περιπτώσεις Αναπηρίας	Συνολικά Ποσά Αναπηρίας	Περιπτώσεις Γήρατος	Συνολικά Ποσά Γήρατος	Περιπτώσεις Θανάτου	Συνολικά Ποσά Θανάτου
<10	-	-	-	-	3	18.372,26€
11-15	-	-	-	-	7	67.238,58€
16-20	-	-	-	-	22	154.111,51€
21-25	-	-	-	-	16	80.790,72€
26-30	1	16.514,28€	-	-	3	49.259,35€
31-35	8	47.886,34€	-	-	12	94.502,94€
36-40	6	70.488,81€	-	-	35	373.276,82€

41-45	18	183.456,09€	-	-	84	975.355,40€
46-50	49	471.782,69€	-	-	125	1.715.637,59€
51-55	159	1.367.732,11€	-	-	150	1.899.509,02€
56-60	245	2.085.333,08€	1	69.520,90€	116	1.400.147,59€
61-65	344	2.661.405,71€	200	1.986.158,11€	447	4.234.156,83€
66-70	362	2.490.643,85€	432	3.195.728,77€	778	5.577.162,87€
71-75	267	2.149.203,29€	460	3.745.389,92€	810	6.592.546,37€
76-80	252	1.778.523,59€	559	4.545.156,24€	1.184	9.337.669,90€
81-85	153	1.004.118,36€	606	4.541.721,66€	1.280	9.064.032,24€
86-90	48	306.700,55€	333	2.330.541,50€	888	6.204.749,83€
91+	27	165.948,50€	112	648.174,53€	444	2.611.069,82€
ΣΥΝΟΛΟ	1.939	14.799.737,25€	2.703	21.062.391,63€	6.404	50.449.589,64€

2013
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Ηλικία	Περιπτώσεις Αναπηρίας	Συνολικά Ποσά Αναπηρίας	Περιπτώσεις Γήρατος	Συνολικά Ποσά Γήρατος	Περιπτώσεις Θανάτου	Συνολικά Ποσά Θανάτου
<10	-	-	-	-	2	9.669,10€
11-15	-	-	-	-	9	57.685,85€
16-20	-	-	-	-	17	150.414,87€
21-25	-	-	-	-	19	92.458,07€
26-30	-	-	-	-	2	19.914,77€
31-35	-	-	-	-	7	97.402,94€
36-40	-	-	-	-	28	332.033,43€
41-45	1	12.857,21€	-	-	77	892.247,23€
46-50	-	-	-	-	128	1.334.823,86€

51-55	6	104.983,76€	-	-	126	1.547.661,70€
56-60	4	138.956,46€	-	-	102	1.217.612,42€
61-65	5	375.309,01€	6	1.626.873,75€	106	3.595.934,99€
66-70	368	7.897.620,55€	437	3.372.402,15€	819	6.062.471,87€
71-75	275	1.985.269,28€	459	3.595.033,88€	771	6.154.380,85€
76-80	248	1.828.300,46€	554	4.306.311,12€	1.162	8.892.452,06€
81-85	158	1.084.805,61€	596	4.523.075,24€	1.358	9.380.118,13€
86-90	51	301.545,35	345	2.339.164,18€	913	6.189.564,65€
91+	25	176.337,74€	126	761.457,97€	437	2.794.156,02€
ΣΥΝΟΛΟ	1.141	13.905.985,43€	2.523	20.524.318,29€	6.083	48.821.002,81€

2014

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΣΥΝΤΑΞΗΣ

Ηλικία	Περιπτώσεις Αναπηρίας	Συνολικά Ποσά Αναπηρίας	Περιπτώσεις Γήρατος	Συνολικά Ποσά Γήρατος	Περιπτώσεις Θανάτου	Συνολικά Ποσά Θανάτου
---------------	------------------------------	--------------------------------	----------------------------	------------------------------	----------------------------	------------------------------

<10	-	-	-	-	11	18.656,23€
11-15	-	-	-	-	10	68.404,35€
16-20	-	-	-	-	33	155.117,59€
21-25	-	-	-	-	28	129.602,21€
26-30	-	-	-	-	-	
31-35	1	10.660,40€	-	-	9	92.389,14€
36-40	1	11.224,69€	-	-	20	263.927,65€
41-45	4	30.598,22€	-	-	67	777.534,46€
46-50	9	47.689,03€	-	-	112	1.359.676,09€
51-55	31	183.484,97€	-	-	121	1.419.372,37€
56-60	41	254.435,52€	1	3.506,72€	97	1.066.136,63€
61-65	44	404.183,17€	1	214.532,81€	83	1.081.673,28€
66-70	325	2.744.842,69€	421	3.549.279,81€	751	6.352.604,26€
71-75	289	1.997.069,94€	446	3.548.885,41€	791	5.913.804,12€
76-80	255	1.813.946,67€	554	4.311.849,16€	1.103	8.667.312,34€

81-85	166	1.106.403,83€	583	4.512.421,76€	1.396	10.027.197,81€
86-90	54	358.234,16€	373	2.509.882,17€	934	6.373.120,54€
91+	19	140.386,65€	133	830.243,89€	483	2.835.189,20€
ΣΥΝΟΛΟ	1.239	9.103.159,94€	2.512	19.480.601,73€	6.049	46.601.718,27€

Πηγή: NAT-Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών Στατιστικής και Παραγωγικότητας

*Στα συνολικά ποσά συντάξεων κάθε έτους έχουν υπολογισθεί και τα τρέχοντα αναδρομικά ανά έτος, όπου υπάρχουν αλλά και η δαπάνη για το ΕΚΑΣ, ενώ έχουν αφαιρεθεί οι κρατήσεις των Νόμων 3863/2010, 3986/2011, 4024/2011, 4093/2012 και Κ.Υ.Α. αριθ. 476/28-02-2012 (ΦΕΚ 499 Β') με την οποία υπολογίστηκε κράτηση 7% σε όλες τις συντάξεις του NAT που χορηγήθηκαν από 01-01-2012 .

**Τα αριθμητικά στοιχεία για τους δικαιούχους του ΕΚΑΣ αφορούν την 31/12 κάθε έτους.

Πίνακας 17

Εξέλιξη των κατώτατων συντάξεων του NAT ανά κατηγορία για τα έτη 2000-2014

Φορέας/Τομέας/Κλάδος	NAT. (Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο)	
	Κατώτατη Σύνταξη	
Έτη	Γήρατος-Αναπηρίας	Θανάτου
2000	284,90	253,22
2001	300,57	267,15

2002	311,09	276,50
2003	323,53	287,56
2004	339,71	301,94
2005	353,30	314,02
2006	367,43	326,58
2007	382,13	339,64
2008	401,46	356,83
2009	401,46	356,83
2010	401,46	356,83
2011	401,46	356,83
2012	373,36*	331,85*
2013	373,36*	331,85*

2014	373,36*	331,85*
-------------	---------	---------

Πηγή: NAT-Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών Στατιστικής και Παραγωγικότητας

*Σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. αριθ. 476/28-02-2012 (ΦΕΚ 499 Β΄) υπολογίστηκε κράτηση 7% σε όλες τις συντάξεις του NAT που χορηγήθηκαν από 01-01-2012 και μετά με αποτέλεσμα να μειωθούν και τα κατώτατα όρια.

Πίνακας 18

Ετήσια αναπροσαρμογή των συντάξεων (Α.Τ.Α) για την περίοδο 2000-2014

Φορέας/Τομέας/Κλάδος	NAT. (Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο)	
Έτη	Α.Τ.Α*	Προσαυξήσεις**
2000	4%	Από 01-01-2000, σύμφωνα με το άρθρο 32 του Ν. 2768/1999, αναπροσαρμογή της σύνταξης έτσι ώστε να μην υπολείπεται του ποσοστού 60% του βασικού μισθού της αντίστοιχης συλλογικής σύμβασης εργασίας έτους 1999.
2001	5,5% έως 352,16€ 2,75% από 352,17€ έως 586,94€ 1,4% από 586,94€ έως 880,41€	Από 01-01-2001, σύμφωνα με το άρθρο 30 του Ν. 2932/2001, αναπροσαρμογή της σύνταξης έτσι ώστε να μην υπολείπεται του ποσοστού 60% του βασικού μισθού της αντίστοιχης συλλογικής σύμβασης εργασίας έτους 2000.
2002	3,5% έως 400,00€ 1,5% από 400,00€ έως 620,00€ 0,75% από 620,00€ έως	Από 01-01-2002, αναπροσαρμογή της σύνταξης έτσι ώστε να μην υπολείπεται του ποσοστού 60% του βασικού μισθού

	910,00€	της αντίστοιχης συλλογικής σύμβασης εργασίας έτους 2001.
2003	4% έως 500,00€ 2% από 500,00€ έως 1.000,00€	Από 01-01-2003, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 3075/2002, αναπροσαρμογή της σύνταξης έτσι ώστε να μην υπολείπεται του ποσοστού 62,5% του βασικού μισθού της αντίστοιχης συλλογικής σύμβασης εργασίας έτους 2002.
2004	5% έως 500,00€ 3% από 500,00€ έως 1.000,00€	Από 01-01-2004, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 3075/2002, αναπροσαρμογή της σύνταξης έτσι ώστε να μην υπολείπεται του ποσοστού 65% του βασικού μισθού της αντίστοιχης συλλογικής σύμβασης εργασίας έτους 2003.
2005	4%	Από 01-01-2005, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 3075/2002, αναπροσαρμογή της σύνταξης έτσι ώστε να μην υπολείπεται του ποσοστού 67,5% του βασικού μισθού της αντίστοιχης συλλογικής σύμβασης εργασίας έτους 2004.
2006	4%	Από 01-01-2006, σύμφωνα με το άρθρο 13 του Ν. 3075/2002, αναπροσαρμογή της σύνταξης έτσι ώστε να μην υπολείπεται του ποσοστού 70% του βασικού μισθού της αντίστοιχης συλλογικής σύμβασης εργασίας έτους 2005.
2007	4%	Από 01-01-2007, αναπροσαρμογή της σύνταξης έτσι ώστε να μην υπολείπεται του ποσοστού

		70% του βασικού μισθού της αντίστοιχης συλλογικής σύμβασης εργασίας έτους 2006.
2008	3% έως 09/2008 2% από 09/2008 έως 12/2008	Από 01-01-2008, αναπροσαρμογή της σύνταξης έτσι ώστε να μην υπολείπεται του ποσοστού 70% του βασικού μισθού της αντίστοιχης συλλογικής σύμβασης εργασίας έτους 2007.
2009	2%	Από 01-01-2009, αναπροσαρμογή της σύνταξης έτσι ώστε να μην υπολείπεται του ποσοστού 70% του βασικού μισθού της αντίστοιχης συλλογικής σύμβασης εργασίας έτους 2008.
2010	4%	Από 01-01-2010, αναπροσαρμογή της σύνταξης έτσι ώστε να μην υπολείπεται του ποσοστού 70% του βασικού μισθού της αντίστοιχης συλλογικής σύμβασης εργασίας έτους 2009.
2011***	0%	
2012	0%	
2013	0%	
2014	0%	

Πηγή: NAT-Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών Στατιστικής και Παραγωγικότητας

*Καταγράφονται τα ποσοστά αύξησης μέσω της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής

**Καταγράφονται οι διορθωτικές προσαυξήσεις που δινόταν την 01-01 κάθε έτους μεταξύ της διαφοράς του ποσοστού της Αυτόματης Τιμαριθμικής Αναπροσαρμογής και του ποσοστού αυξήσεων των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας του προηγούμενου έτους, έτσι ώστε οι συντάξεις να μην υπολείπονται απ' το ποσοστό που προβλέπονταν κάθε φορά απ' την σχετική νομοθεσία του Ταμείου.

***Απ' το 2011 και μετά σταμάτησε η αναπροσαρμογή των συντάξεων στο 70% του προηγούμενου έτους και στους νέους συνταξιούχους απονέμεται σύνταξη με τα δεδομένα του έτους 2010, συμπεριλαμβανομένων και όλων των κρατήσεων που προβλεπόταν απ' τους Νόμους που ψηφίστηκαν από 2010 και μετά, για περικοπές συντάξεων. Επισημαίνεται ότι, ειδικότερα και μόνο για το NAT, έγινε κράτηση 7% από 01-01-2012 σε όλες τις κύριες συντάξεις ανεξαρτήτως ποσού, σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. αριθ. 476/28-02-2012 (ΦΕΚ 499 Β').

Πίνακας 19

Εξέλιξη Κατωτάτου και Ανωτάτου Ορίου των Συντάξεων του NAT από το 1975 έως 2015

Ημερομηνία	Ποσοστό αύξησης των συντάξεων	Εξέλιξη του κατωτάτου ορίου συντάξεων (σε δραχμές)		Εξέλιξη του ανωτάτου ορίου των συντάξεων (σε δραχμές)
		Λόγω Γήρατος και Ανικανότητας	Λόγω Θανάτου	
1/1/1975	30%	2.425	2.425	14.560
1/1/1976	12%	2.716	2.716	16.307
1/1/1977	26%	2.716	2.716	20.545
1/4/1977		3.425	3.425	20.545

1/1/1978	7%	3.665	3.665	21.985
1/7/1978	21%			26.602
1/8/1978		6.117	6.117	
1/7/1979	4%	6.362	6.362	27.666
1/10/1979	23%	7.825	7.825	34.029
1/10/1980	22,50%	9.586	9.586	41.686
1/8/1981	6% έως 14%	10.000	10.000	47.522
1/10/1981	18%	13.000	13.000	56.076
1/1/1983	4,40%	16.990	15.100	58.068
1/5/1983	4,40%	17.710	15.740	60.060
1/9/1983	10,20%	19.516	17.345	64.779
1/1/1984	8,90%	21.253	18.889	69.887

1/5/1984	6,90%	22.719	20.192	74.023
1/9/1984	2,20%	23.219	20.636	75.387
1/1/1985	8,20%	25.123	25.328	80.520
1/5/1985	6,60%	26.781	23.802	84.736
1/9/1985	2,10%	27.343	24.302	86.100
1/1/1986	4,50%	28.573	25.396	89.038
1/5/1986	1,30%	28.944	25.726	89.897
1/9/1986	4,70%	30.304	26.935	93.007
1/1/1987	4,10%	31.546	28.039	95.959
1/5/1987	1,00%	31.861	28.319	96.686
1/9/1987	4,50%	33.295	29.593	99.967
1/1/1988	4,3% & 4%	36.116	32.100	106.060

1/5/1988	0,5% & 1%	36.660	32.584	107.098
1/9/1988	6,50%	39.043	34.702	111.878
1/1/1989	1,4% & 4%	41.174	36.596	116.837
1/4/1989	5%	41.174	36.596	122.671
1/5/1989	1%	41.586	36.962	123.660
1/9/1989	0,7% & 8,5%	45.437	40.385	133.928
1/1/1990	5,80%	48.072	42.727	140.890
1/9/1990	7,10%	51.485	45.761	150.697
1/1/1991	4%	53.544	47.591	156.725
1/7/1991	4%	55.686	49.495	162.924
1/1/1992	3%	57.357	50.980	167.884
1/7/1992	3%	59.078	52.509	172.921

1/1/1993	4%	61.441	54.609	179.836
1/7/1993	2%	62.670	55.709	183.433
1/1/1994	5%	65.804	58.486	192.604
1/7/1994	5%	69.094	61.410	202.235
1/1/1995	0,8% & 3%	71.736	63.758	209.968
1/7/1995	3%	73.888	65.671	216.268
1/1/1996	2,1% & 3,55	78.080	69.397	256.653
1/7/1996	3,5%	80.813	71.826	264.219
1/1/1997	2,5% & 2%	84.490	75.094	290.632
1/7/1997	2,5%	86.602	76.971	295.757
1/1/1998	3,5% & 2,5%	89.812	79.824	319.183
1/1/1999	2,5% & 2%	93.346	82.966	338.980

1/1/2000	4%	97.080	86.285	374.038
1/1/2001	5,5%&2,75%&1,4%	102.419	91.031	386.037
1/1/2002	3,5%&1,5%&0,75	311,09	276,5	1.177,61
1/1/2003	4%&2%	323,53	287,56	****1.568,01
1/1/2004	5% & 3%	339,71	301,94	*****1.711,51
1/1/2005	4%	353,3	314,02	*****1.886,47
1/1/2006	4%	367,43	326,58	*****2.044,37
1/1/2007	4%	382,13	339,64	2.136,36
1/1/2008	3%	393,59	349,83	2.221,62
1/10/2008	2%	401,46	356,83	2.266,05
1/1/2009	2%	401,46	356,83	2.286,32
1/1/2010	4%	401,46	356,83	2.380,06

1/1/2011	0%	401,46	356,83	2.380.06
1/1/2012	0%	401,46	356,83	2.380.07
1/1/2013	0%	401,46	356,83	2.380.08
1/1/2014	0%	401,46	356,83	2.380.09
1/1/2015	0%	401,46	356,83	2.380.10

Πηγή: NAT-Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών Στατιστικής και Παραγωγικότητας

* 55% του βασικού μισθού της συλλογικής σύμβασης των επιβατηγών πλοίων (Ε/Γ)

** 58% του β.μ. της σ.σ των Ε/Γ

*** 60% του β.μ. της σ.σ των Ε/Γ

**** 62,5% του β.μ. της σ.σ των Ε/Γ

***** 65% του β.μ. της σ.σ των Ε/Γ

***** 67,5% του β.μ. της σ.σ των Ε/Γ

***** 70% του β.μ. της σ.σ των Ε/Γ

Από το 2002 και μετά τα ποσά είναι εκφρασμένα σε ευρώ

Πίνακας 20

Εξέλιξη κατά κατηγορία των για πρώτη φορά απονεμηθεισών συντάξεων από το NAT κατά τα έτη 1996-2013

Έτη	Κατηγορία Συνταξιούχων			
	Γήρατος	Αναπηρίας	Θανάτου	Συνολικός Αριθμός Συνταξιούχων
1996	1.678	268	79	2.025
1997	1.726	437	85	2.248
1998	2.178	305	79	2.562
1999	1.716	143	68	1.927
2000	1.487	103	99	1.689
2001	1.293	101	69	1.463
2002	1.460	119	63	1.642
2003	1.277	95	73	1.445

2004	1.684	96	85	1.865
2005	1.697	86	69	1.852
2006	1.957	80	78	2.115
2007	1.846	88	68	2.002
2008	1.661	55	60	1.776
2009	1.637	72	71	1.780
2010	1.674	76	52	1.802
2011	1.685	54	46	1.785
2012	1.393	40	58	1.491
2013	919	44	38	1.001

Πηγή: NAT-Διεύθυνση Αναλογιστικών Μελετών, Στατιστικής και Παραγωγικότητας

III. Νόμοι και Νομοθετικά Διατάγματα

Σε αυτό το τμήμα των παραρτημάτων παρουσιάζονται οι Νόμοι και τα Νομοθετικά Διατάγματα της νομοθεσίας του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου, από την ίδρυση του μέχρι και σήμερα, όπως αντλήθηκαν από το βιβλίο του κ. Μ. Μπεντενιώτη αλλά και από το ίδιο το Ταμείο.

- Νόμος Χ.Λ.Θ/29-07-1861 (Φ.Ε.Κ 49/05-09-1861)
«Περί συστάσεως Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου»
- Νόμος Α.Ρ.Ο.Η./18-04-1884 (Φ.Ε.Κ 163/30-04-1884)
«Περί Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου»
- Νόμος Α.Υ.Μ.Η / 30-05-1887 (Φ.Ε.Κ 131/01-06-1887)
«Περί τροποποιήσεως του ΑΡΟΗ νόμου περί του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου»
- Νόμος Α.Ψ.Κ.Ζ / 23-03-1889 (Φ.Ε.Κ 79/27-03-1889)
«Περί τροποποιήσεως του ΑΡΟΗ νόμου περί του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου»
- Νόμος Α.Π.Ξ.Α / 03-04-1896 (Φ.Ε.Κ 101/06-04-1891)
«Περί τροποποιήσεως των ΑΡΟΗ και ΑΨΚΖ νόμων περί του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου»
- Νόμος Β.Υ.Ε / 10-04-1896 (Φ.Ε.Κ 48/11-04-1896)
«Περί τροποποιήσεως διατάξεων των νόμων περί του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου»
- Νόμος Β.Φ.Κ.Β / 29-06-1899 (Φ.Ε.Κ 124/29-06-1899)
«Περί μεταρρυθμίσεως διατάξεων τινών των περί ΝΑΤ νόμων»
- Νόμος Γ.Σ.Κ.ΣΤ / 06-07-1907 (δεν βρέθηκε το κείμενο του Νόμου στο αρχείο της Βουλής)
- Νόμος Δ.Ρ.Λ.Θ/ 26-03-1913 (Φ.Ε.Κ 68/11-04-1913)
«Περί τροποποιήσεως του νόμου Γ.Σ.Κ.ΣΤ. της 6^{ης} Ιουλίου 1907 περί του Ναυτικού Απομαχικού Ταμείου»

- Νόμος 514 / 23-12-1914 (Φ.Ε.Κ 407/31-12-1914)
«Περί διακανονισμού του προς το Ναυτικό Απομαχικό Ταμείο καθυστερουμένων εισφορών κλπ»
- Νόμος 551 / 02-01-1915 (Φ.Ε.Κ 11/08-01-1915)
«Περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των εξ ατυχήματος εν τη εργασία παθόντων εργατών και υπαλλήλων»
- Νόμος 1306 / 17-04-1918 (Φ.Ε.Κ 85/18-04-1918)
«Περί τροποποιήσεως του άρθρου 3 κλπ του νόμου Γ.Σ.Κ.ΣΤ. περί ΝΑΤ»
- Νόμος 1910 / 16-01-1919
«Περί τροποποιήσεως του νόμου Γ.Σ.Κ.ΣΤ»
- Νόμος 1690 / 16-01-1919 (Φ.Ε.Κ 12/19-01-1919)
«Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του νόμου Γ.Σ.Κ.ΣΤ»
- Νόμος 1829 / 07-01-1920 (Φ.Ε.Κ 11/16-01-1920)
«Περί τροποποιήσεως του νόμου Γ.Σ.Κ.ΣΤ. της 6ης Ιουλίου 1917 περί ΝΑΤ»
- Νόμος 2873 / 16-07-1922 (Φ.Ε.Κ 120/21-07-1922)
«Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων τινών των νόμων περί ΝΑΤ»
- Νομ. Διάταγμα / 06-08-1923 (Φ.Ε.Κ 219/08-08-1923)
«Περί τροποποιήσεως του κωδικοποιημένου Νόμου 2873/29-11-1922 περί ΝΑΤ»
- Νόμος 3114 / 23-07-1924 (Φ.Ε.Κ 171 Α/28-07-1924)
«Περί παροχής επιδόματος στους συνταξιούχους του ΝΑΤ και τροποποίηση διατάξεων του Νόμου 2873»
- Νομ. Διάταγμα / 06-11-1926 (Φ.Ε.Κ 410 Α / 20-11-1926)
«Περί συστάσεως Κεφαλαίου Ανεργίας»
- Νομ. Διάταγμα / 01-03-1925 (Φ.Ε.Κ 32/01-03-195)
«Περί ιδρύσεως Οίκου Ναύτου»

- Νόμος 5196 / 20-07-1931(Φ.Ε.Κ 253/03-08-1931)
«Περί τροποποιήσεως διατάξεων του Νόμου 4837 και του Νόμου 3347 περί NAT»
- Νόμος 5397 / 15/04/1932 (Φ.Ε.Κ 119/18-04-1932)
«Περί ανακτήσεως του παραγεγραμμένου δικαιώματος συντάξεως εκ του NAT παθόντων εν πολέμω εργατών θαλάσσης »
- Νόμος 5685 / 07-09-1932 (Φ.Ε.Κ 318/13-09-1932)
«Περί προστασίας των εργατών θαλάσσης και της ανεργίας και ασθeneίας»
- Νόμος 5733 / 10-10-1932 (Φ.Ε.Κ 364/11-10-1932)
« «Περί κοινωνικών ασφαλίσεων» άρθρο 23: συγχώνευση NAT με ΙΚΑ»
- Νόμος 6002 / 22-01-1934 (Φ.Ε.Κ 37/29-01-1934)
«Περί προστασίας των ανέργων εργατών θαλάσσης και των οικογενειών αυτών»
- Νόμος 6114 / 24-04-1934 (Φ.Ε.Κ 147/30-04-1934)
«Περί της εκ ναυτικών σώστρων εισφοράς υπέρ του NAT»
- Α. Νόμος 1637 / 24-02-1939 (Φ.Ε.Κ 82/28-04-1939)
«Περί συνθέσεως των πληρωμάτων των ελληνικών πλοίων»
- Α. Νόμος 2116 / 20-11-1939
«Περί ασφαλίσεως των πληρωμάτων κατά των κινδύνων πολέμου»
- Α. Νόμος 2171 / 02-01-1940(Φ.Ε.Κ 06/04-01-1940)
«Περί των πολεμικών επιδομάτων εργατών θαλάσσης και ρυθμίσεως ζητημάτων τινών της φορτηγών ναυτιλίας κατά τη πολεμική περίοδο»
- Νόμος 2525 / 02-09-1940 (Φ.Ε.Κ 270/02-09-1940)
«Περί του NAT»
- Νομ. Διάταγμα / 19-01-1942
«Περί παροχής εκτάκτου επιδόματος στους συνταξιούχους του NAT»
- Νόμος 3151 / 1943
«Περί συμπληρώσεων και τροποποιήσεων διατάξεων του Νόμου 2525/1940»

- Α. Νόμος 243 / 03-04-1945 (Φ.Ε.Κ 83/03-04-1945)
«Περί καταργήσεως του αναγκαστικού νόμου 3151/1943»
- Α. Νόμος 464 / 09-07-1945 (Φ.Ε.Κ 181/10-07-1945)
«Περί ανελκύσεως και διαλύσεως ναυαγίων»
- Νομ. Διάταγμα 628 / 27-04-1948 (Φ.Ε.Κ 107/28-04-1948)
«Περί νοσηλευτικού ιδρύματος εργατών θαλάσσης»
- Νομ. Διάταγμα 630 / 27-04-1948 (Φ.Ε.Κ 108/28-04-1948)
«Περί κυρτώσεως του από 07-12-1947 των υπέρ τρίτων πρόσθετων φόρων»
- Α. Νόμος 816 / 25-09-1948 (Φ.Ε.Κ 257/29-09-1948)
«Περί επέκτασης των υπό του Νόμου 6002 παρεχόμενη ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής αυτής προστασίας και εις τας οικογενείας των εργαζομένων ναυτικών»
- Νομ. Διάταγμα 2648 / 17-10-1953 (Φ.Ε.Κ 295/29-10-1953)
«Περί ρυθμίσεως ζητημάτων τινών αφορούντων το ΝΑΤ»
- Νόμος 3170 / 26-03-1955 (Φ.Ε.Κ)
«Όροι για συνταξιοδότηση ναυτικών»
- Βασ. Διάταγμα /8^{ος} 1956
«Περί ασφαλίσεως εις το ΝΑΤ και τα ταμεία προνοίας ΕΝ των Ελλήνων ναυτικών των υπηρετούντων επί πλοίων υπό ξένη σημαία»
- Νομ. Διάταγμα 3738 / 1957 (Φ.Ε.Κ 169 Α/07-09-1957)
«Περί προστασίας φυματικών ναυτικών»
- Νομ. Διάταγμα 4202 / 19-09-1961 (Φ.Ε.Κ 175/19-09-1961)
«Περί διατηρήσεως των εκ της κοινωνικής ασφαλίσεως δικαιωμάτων εις περιπτώσεις μεταβολής ασφαλιστικού φορέα»
- Νομ. Διάταγμα 718 / 05-11-1970 (Φ.Ε.Κ 241/11-11-1970)
« «Περί φαρικών τελών», άρθρο 15 παρ. 4: Το 5% των φαρικών τελών αποδίδονται ανά τρίμηνο στο ΝΑΤ»

- Νομ. Διάταγμα 152 / 07-11-1974 (Φ.Ε.Κ 331/13-11-1974)
«Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης ενιαίων διατάξεων της περί NAT νομοθεσίας»
- Νομ. Διάταγμα 468 / 17-06-1974 (Φ.Ε.Κ 169/18-06-1974)
«Περί επεκτάσεως των διατάξεων του Νομ. Διατάγματος 4202/1961 και επί του NAT»
- Πρ. Διάταγμα 924 / 1975 (Φ.Ε.Κ 239 Α/29-12-1975)
«Περί καταργήσεως του κεφαλαίου προστασίας φυματικών»
- Νόμος 318 / 1976 (Φ.Ε.Κ 11 Α/10-05-1976)
«Περί συστάσεως οργανικών θέσεων και βοηθητικού Υγειονομικού προσωπικού Οίκου Ναύτου»
- Νόμος 792 / 24-06-1978 (Φ.Ε.Κ 110/11-07-1978)
«Περί τροποποίησης και συμπλήρωσης ενιαίων διατάξεων της περί NAT νομοθεσίας και άλλων συναφών διατάξεων»
- Νόμος 1085/ 04-11-1980 (Φ.Ε.Κ 255/06-11-1980)
«Περί ελαχίστης εις το NAT ασφαλιστικής προστασίας και άλλων τινών διατάξεων»
- Πρ. Διάταγμα 894 / 1981 (Φ.Ε.Κ 226 Α/25-08-1981)
«Περί της παρεχόμενης εις τους ασφαλισμένους του Οίκου Ναύτου προστασίας»
- Πρ. Διάταγμα 524 / 30-12-1983 (Φ.Ε.Κ 200/31-12-1983)
«Εναρμόνιση της νομοθεσίας NAT με κανονισμό της ΕΟΚ»
- Νόμος 1482 / 05-10-1984 (Φ.Ε.Κ 153/08-10-1984)
«Επικουρική Ασφάλιση Ναυτικών και άλλες διατάξεις»
- Νόμος 1711 / 26-06-1987 (Φ.Ε.Κ 109/30-06-1987)
«Τροποποίηση και συμπλήρωση διατάξεων της νομοθεσίας NAT»
- Νόμος 1892 / 31-07-1990 (Φ.Ε.Κ 101)

- « Για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη». Τέλος επί των μεταφερόμενων με πλοία αυτοκινήτων που αποδίδεται στο NAT»
- Νόμος 2329 / 22-08-1995 (Φ.Ε.Κ 172/22-08-1995)
«Χαρακτηρίζεται ως ιδιόμορφο, βαρύ και ανθυγιεινό το ναυτικό επάγγελμα»
 - Νόμος 2768 / 07-12-1999 (Φ.Ε.Κ 273/08-12-1999)
«Ρύθμιση συνταξιοδοτικών θεμάτων», άρθρο 32: Αναπροσαρμογή συντάξεων NAT»
 - Νόμος 2932 / 27-06-2001 (Φ.Ε.Κ 145/27-06-2001)
«Ελεύθερη παροχή υπηρεσιών σε θαλάσσιες αερομεταφορές. Θέματα NAT»
 - Νόμος 3075 / 05-12-2002 (Φ.Ε.Κ 297/05-12-2002)
«Τροποποίηση και συμπλήρωση της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας, άρθρο 13: αναπροσαρμογή των συντάξεων NAT και ΚΕΑΝ»
 - Πρ. Διάταγμα 8 / 2005 (Φ.Ε.Κ 5 Α/11-01-2005)
«Τροποποίηση διατάξεων Π.Δ. 849/1981(226 Α΄) όπως αυτό τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του Π.Δ 296/1985(109 Α΄) «Περί της παρεχόμενης εις τους ασφαλισμένους του Οίκου Ναύτου προστασίας»»
 - Νόμος 3409 / 4-11-2005 (Φ.Ε.Κ 273/04-11-2005)
««Καταδύσεις αναψυχής και άλλες διατάξεις», Επαναπροσδιορισμός εισφορών και απαλλαγή εισφορών κρουαζιέρας προς NAT»
 - Νόμος 3569 / 8-06-2007 (Φ.Ε.Κ 122/08-06-2007)
««Συνεταιρισμοί θαλάσσιας αλληλασφάλισης και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας ΥΕΝ» Ρυθμίσεις ναυτολογίων, ΚΑΕΟ, απαλλαγή των ποντοπόρων εφοπλιστών από τις ασφαλιστικές εισφορές προς NAT (άρθ. 12)»
 - Νόμος 3622 / 20-12-2007 (Φ.Ε.Κ 281/20-12-2007)
«« Ενίσχυση της ασφάλειας πλοίων, λιμενικών εγκαταστάσεων και λιμένων και άλλες διατάξεις» Καθορισμός μηνιαίων εισφορών πλοιοκτητών φορτηγών οχηματαγωγών πλοίων άνω των 1.500 κόρων»
 - Νόμος 3863 / 15-07-2010 (Φ.Ε.Κ 115/15-07-2010)

- ««Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις». Άρθρο 14: επαναπροσδιορισμός συνταξιοδότησης άγαμων θυγατέρων, άρθρο 27 πρόβλεψη ένταξης στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ του κλάδου κύριας ασφάλισης του ΝΑΤ, άρθρο 37 ρυθμίσεις σχετικά με τη χρηματοδότηση του ΝΑΤ και άρθρο 38 θέσπιση εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων»
- Νόμος 3965 / 18-05-2011 (Φ.Ε.Κ 113/18-05-2011)
- ««Αναμόρφωση πλαισίου λειτουργίας Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων, Οργανισμού Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους, Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών, σύσταση Γενικής Γραμματείας Δημόσιας Περιουσίας και άλλες διατάξεις». Απαλλαγή εισφορών στην κρουαζιέρα (άρθρο 22)»
- Νόμος 3978 / 16-06-2011 (Φ.Ε.Κ 137/16-06-2011)
- ««Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας-Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/ΕΚ- Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας». Κατάργηση ΚΑΕΟ (άρθρο 116)»
- Νόμος 3996 / 05-08-2011 (Φ.Ε.Κ 170/05-08-2011)
- ««Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις». Άρθρο 42: ρύθμιση σχετικά με την απασχόληση των συνταξιούχων »
- Νόμος 4024 / 27-10-2011 (Φ.Ε.Κ 226/27-10-2011)
- ««Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο-βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015». Άρθρο 2: ρύθμιση θεμάτων ασφαλιστικών φορέων»
- Νόμος 4052 / 01-03-2012 (Φ.Ε.Κ 41/01-03-2012)
- ««Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του ΕΤΧΣ, της Ελληνικής Δημοκρατίας και της ΤτΕ, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ε.Ε. και της ΤτΕ και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής

οικονομίας» και άλλες διατάξεις». Ρυθμίσεις σχετικά με τα επικουρικά ταμεία, ένταξη του Οίκου Ναύτου στον ΕΟΠΥΥ (άρθρο 13)»

➤ Πράξη Νομοθετικού Περιεχομένου Φ.Ε.Κ 256 Α'/31-12-2012

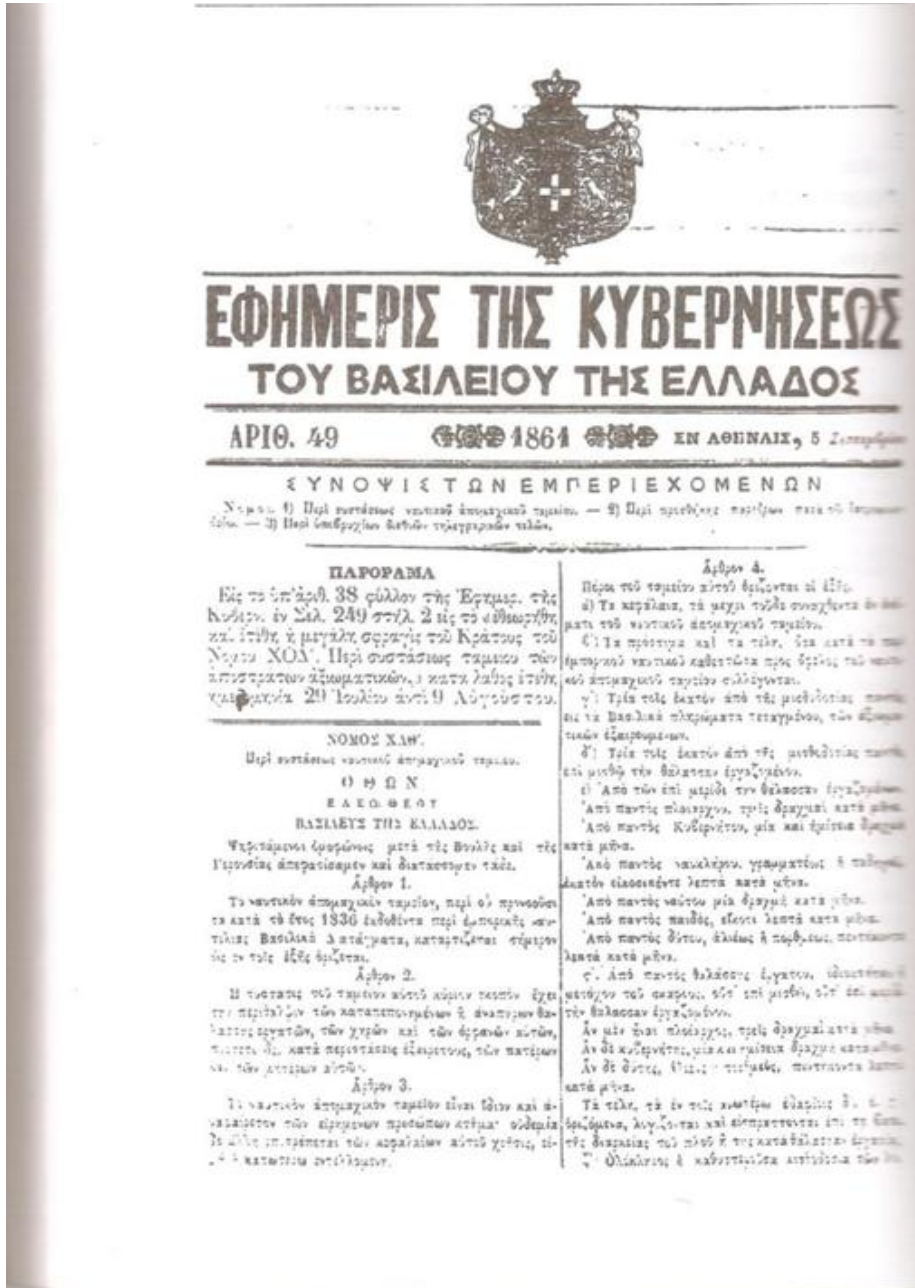
««Ρυθμίσεις κατεπειγόντων θεμάτων αρμοδιότητας των Υπουργείων Εσωτερικών, εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης και του Υπουργού Επικρατείας». Επανακαθορισμός προϋποθέσεων παροχής του ΕΚΑΣ (άρθρο 15) και επανακαθορισμός των προϋποθέσεων απασχόλησης των συνταξιούχων (άρθρο 17) »

➤ Νόμος 4387 / 12-05-2016 (Φ.Ε.Κ 85/12-05-2016)

««Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας-Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού-συνταξιοδοτικού συστήματος-Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις». Ένταξη NAT στο ΕΦΚΑ (άρθρο 53) και ρύθμιση θεμάτων NAT (άρθρα 51, 73, 100) »

IV. Ιστορικά Έγγραφα - Εικόνες

Εικόνα 1
Ιδρυτικός Νόμος ΝΑΤ (Νόμος ΧΛΘ/1861)

ποτακτούτων από τῶν πληρωμάτων τῶν Βασιλικῶν και τὸ ἀπὸ λειῶν ἢ δωρημάτων αὐτοῖς ἐφειλόμενον.

η) Τὸ ἕμισυ τῆς καθυσταρούσης μεθοδοσίας ἢ τῆς μερίδος τῶν λειποτακτούτων ἀπὸ πλοίων ἐμπορικῶν ἄπαν δὲ τὸ πρὸς αὐτοὺς ἀπὸ λειῶν ἢ δωρημάτων ἐφειλόμενον.

Τὸ λοιπὸν ἕμισυ τῆς μεθοδοσίας ἢ τῆς μερίδος τοῦ ἀπὸ ἐμπορικοῦ πλοίου λειποτακτούτος ἀνίκει τῷ ναυτολογίῳ.

θ) Τὰ εἰς τοὺς τεταγμένους ἐν τοῖς Βασιλικοῖς πληρώμασι ἕνεκα πειθαρχικῶν παραπτωμάτων ἐπιβαλλόμενα πρόστιμα.

ι) Πᾶσα ἀκαταξήτως ναυτικοῦ περιουσία.

ιδ) Τὰ ἔρμαια και τὰ ναυγία τὰ ἀκαταξήτητα.

ιε) Τὸ τέταρτον τῶν ναυτικῶν σώστρων.

ις) Τὸ ἕμισυ παντός ἀπὸ τοῦ πυθμένος τῆς θαλάσσης ἀνασωζόμενου ἀδικοστοῦ πράγματος.

ιζ) Τρία τοῖς ἑκατὸν ἀπὸ πάσης λείας γενομένης ὑπὸ πλοίου Βασιλικῶν προσετι δε τὸ τρίτον τῆς λείας, ἂν αὕτη εἴναι ἐγθρικῶν ἐμπορικῶν πλοίων ἢ ἐμπόρευμα, εἰς τοὺς ἐγθροῦς ἀνήκον.

ιη) Τῶν ἀνευ νομίμων ἢ ἐκ διαθήκης κληρονομίων ἀποδεικνύμετων ναυτικῶν ἢ περιουσία.

ιθ) Τὰ τυγχίνα δωρήματα ἢ κληροδοτήματα.

ικ) Αἱ κομήσεις τῆς μεθοδοσίας τῶν δι' ἀδείας ἀπὸντων.

ιδ) Τῶν κερκαλίων τοῦ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμείου οἱ τόκοι.

Ἄρθρον 5.

Τὰ κεφάλαια τοῦ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμείου κατατίθενται εἰς τράπεζαν ἐπὶ τόκῳ διαχειρίζονται δὲ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργοῦ, κοινοποιούτος κατ' ἔτος διὰ τῆς Βασιλικῆς ἐφημερίδος τῆς διαχειρίσεως ταύτης τοὺς ἰσολογισμοὺς.

Ἄρθρον 6.

Ἀπὸ τοῦ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμείου λαμβάνουσιν οὐνταξίν.

α) Πᾶς θαλάσσης ἐργάτης, πρὸς πλοῦν ἀνίκανος, ἕνεκα τῆς ὑπερβίας πηρωθείς.

β) Πᾶς θαλάσσης ἐργάτης, ὑπερβίς τὸ 50 τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔτος, πρὸς πλοῦν ἀνίκανος, μετὰ εἰκοσιπενταετῆ πραγματικὴν ναυτικὴν ὑπηρεσίαν.

γ) Αἱ χῆραι και τὰ ὄρφανὰ τῶν θαλάσσης ἐργατῶν, τῶν ἐν μίχρῳ πιπτόντων και τῶν ἀποθνησκόντων συνεπίε πράγματων, τὰ ὅποια ὑπὲρ πατρίδος μαχόμενοι ἔλαβον.

δ) Αἱ χῆραι και τὰ ὄρφανὰ τῶν θαλάσσης ἐργατῶν, τῶν ἕνεκα τῆς ὑπερβίας ἢ πνιγομένων ἢ ὀπαιδῆποτε ἄλλως ἀποθνησκόντων.

ε) Αἱ χῆραι και τὰ ὄρφανὰ τῶν θαλάσσης ἐργατῶν, τῶν κατῆμένων τῆς οὐνταξίως τὸ δικαίωμα, κατὰ τὰ λαμβανόντων.

ς) Αἱ χῆραι και τὰ ὄρφανὰ τῶν θαλάσσης ἐργατῶν, τῶν κατῆμένων τῆς οὐνταξίως τὸ δικαίωμα, κατὰ τὰ περὶ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμείου καθεστῶτα.

ζ) Οἱ γονεῖς τῶν ἐν μίχρῳ πιπτόντων και τῶν ἀ-

ποθνησκόντων ἕνεκα τραυμάτων, τὰ ὅποια ὑπὲρ πατρίδος μαχόμενοι ἔλαβον.

Ἄρθρον 7.

Οἱ ἰδίους κόποις τὸ δικαίωμα τῆς οὐνταξίως κτώμενοι λαμβάνουσιν ἀπὸ τοῦ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμείου.

Ἄν μὲν ᾖται πλοίαρχοι, πεντήκοντα δραχμὰς κατὰ μῆνα.

Ἄν δὲ κυβερνήται, τρεῖςκοντα δραχμὰς κατὰ μῆνα.

Ἄν δὲ ναύκληροι, γραμματεῖς ἢ ποδηγοί, εἰκοσιπέντε δραχμὰς κατὰ μῆνα.

Ἄν δὲ κῆρυκε, ἀλιεῖς, πορθηεῖς ἢ δῖται, δεκαπέντε δραχμὰς κατὰ μῆνα.

Ἄν δὲ παῖδες, οὐκὰ δραχμὰς κατὰ μῆνα.

Ἄρθρον 8.

Ἡ χῆρα θαλάσσης ἐργάτου, τὸ δικαίωμα τῆς οὐνταξίως ἔχουσα, λαμβάνει κατὰ μῆνα τὸ ἕμισυ τῆς εἰς τὸν σύζυγον αὐτῆς κατὰ τὸ ἀνωτέρω 7 ἄρθρον ἀνηκούσης οὐνταξίως.

Ἄρθρον 9.

Ἐκτὸς τῆς οὐνταξίως τῆς χορηγομένης εἰς τὴν χῆραν παντός θαλάσσης ἐργάτου ἔχοντος τὸ δικαίωμα τῆς οὐνταξίως, ἐπιχορηγοῦνται αὐτῇ διὰ πᾶν αὐτῆς τέκνον δύο εἰ κατὰ μῆνα δραχμὰς. Καὶ ἂν μὲν τὸ τέκνον ᾖται ἔξῃ, ἢ διωραχμος αὐτῇ ἐπιχορηγήσει παρατίθεται μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου ἔτους αὐτοῦ, συμπληρωμένου ἂν δὲ θῆλυ, μέχρι τῆς ἐκτελείσεως τοῦ γάμου.

Ἄρθρον 10.

Τὴν χῆραν ἐν τῷ δικαίωμάτῃ τῆς οὐνταξίως διαδέχονται τὰ τέκνα. Καὶ πᾶν μὲν τέκνον ἔξῃ, ὄρφανον πατρός και μητρός, τὸ δικαίωμα τῆς οὐνταξίως ἔχον, λαμβάνει τὸ τρίτον τῆς εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ ἀνηκούσης οὐνταξίως μέχρι τοῦ δεκάτου τετάρτου ἔτους τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, συμπληρωμένου. Πᾶν δὲ τοιοῦτον τέκνον θῆλυ λαμβάνει ἴσην τῇ τοῦ ἀξίμενος τέκνου οὐνταξίν μέχρι οὗ ἔλθῃ εἰς γάμον κοινωνίαν. Τὸ σύνολον ὅμως τῆς οὐνταξίως, τῆς εἰς ὄρφανὰ, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πατρός προερχόμενα, χορηγομένης, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑπερβῇ τὰς πενήκοντα δραχμὰς.

Ἄν δὲ ὑπερβῇ τὰς πενήκοντα δραχμὰς τὸ σύνολον αὐτὸ, θινόμενται εἰς ἴσου εἰς τὰ ὄρφανὰ αὐτὰ δραχμαὶ πενήκοντα.

Ἄρθρον 11.

Ὁ πατήρ και ἡ μήτηρ τοῦ θαλάσσης ἐργάτου, οἱ ἔχοντες τὸ δικαίωμα τῆς οὐνταξίως, λαμβάνει ἕκαστος τὸ τρίτον τῆς εἰς τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀνηκούσης οὐνταξίως.

Ἄρθρον 12.

Ἡ οὐνταξίς παύσι μετὰ τὸν γάμον τῆς οὐνταξιοῦχος μητρός.

Ἐκείσεως ἢ εἰς γάμον συνεργουμένη οὐνταξιοῦχος χῆρα λογίζεται ὡς μὴ ὑπάρχουσα. Τὰ δὲ πατρός ὄρφανὰ αὐτῆς τέκνα λαμβάνουσιν οὐνταξίν ὡς ἂν ᾖσαν και μητρός ὄρφανὰ.

Ἄρθρον 13.

Ἐὰν οὐνταξιοῦχος γάμον συνάξῃ, ἢ χῆρα και τὰ ὄρφανὰ αὐτοῦ δὲν ἔχουσι τῆς οὐνταξίως τὸ δικαίωμα.

Άρθρον 14.

Ουδεμία εις χήραν δίδεται σύνταξις, εάν ο γάμος δὴν ἐτελέσθη ἐν τοῦλάχιστον ἔτους πρὶν ἢ ὁ σύζυγος αὐτῆς λάβῃ τὴν ἀνήκουσαν αὐτῷ σύνταξιν. Εάν όμως ἐκ τοῦ γάμου προέλθωσι τέκνα, τὰ τέκνα ταῦτα ἔχουσι τῆς σύνταξως τὸ δικαίωμα, εάν ὁ γάμος ἐτελέσθη πρὶν ἢ ὁ πατὴρ αὐτῶν λάβῃ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ.

Άρθρον 15.

*Αποβάλλουσι τῆς σύνταξως τὸ δικαίωμα.

- α.) Αἱ διεστυγμέναι, ἢ κατ' αἴτησιν τοῦ ἀνδρὸς ἀπὸ κοίτης καὶ τραπέζης κεχωρισμέναι σύζυγοι.
- β.) Οἱ ὑπερευθύντες ἐπὶ ἐχθρῶν πλοίων.
- γ.) Οἱ θολοκινθέντες τὸ ταμεῖον.

Άρθρον 16.

Ἡ σύνταξις ἢ τὸ πρὸς σύνταξιν δικαίωμα διακόπτεται.

α.) Ἐν πάσῃ περιπτώσει κατὰδικίαι εἰς ποινὴν ἐγκληματικὴν ἢ εἰς ποινὴν πλημμελήματος προβλεπομένου ὑπὸ τοῦ ἀρθροῦ 22 τοῦ ποινικοῦ νόμου, ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ νόμου τοῦ ἀπὸ 20 Μαΐου 1836, ἐν ὧσα διαρκεῖ ἡ ποινή.

β.) Ἐνεκα ἀποβολῆς τῆς ἑλληνικῆς ἰθαγενείας, ἐν ὧσα ἡ ἀποβολὴ αὐτῆ διαρκεῖ.

γ.) Ἐνεκα ὑπερσίας ἐπὶ ζήνων πλοίων, διαρκούσης τῆς ὑπερσίας αὐτῆς.

Άρθρον 17.

Ὁ χρόνος τῆς ὑπερσίας, ὁ χρόνος δικαίωμα πρὸς σύνταξιν ἀρξεται ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔτους τῆς ἡλικίας τοῦ θαλάσσης ἐργάτου καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης αὐτοῦ εἰς τὸ ταμεῖον καταθέσεως.

Άρθρον 18.

Ἡ σύνταξις εἶναι ἀνάλογος τοῦ τελευταίου βαθμοῦ τοῦ αὐτοῦντος σύνταξιν θαλάσσης ἐργάτου.

Εάν όμως θαλάσσης ἐργάτης τις, ἔνεκα δυστυχημάτων, προελθόντων ἐκ περιστάσεων ἀνεξαρτήτων τῆς θελήσεως, τῆς ἐνεργείας καὶ τῆς δικηγωγῆς αὐτοῦ, ἐκπίσθη τοῦ βαθμοῦ, ἐν εἰς καὶ μεθ' οὗ διατέλειον ὑπηρετῶν κατὰ θαλάσσαν πόντε τοῦλάχιστον ἔτη, τότε ὁ ναυτικὸς αὐτὸς, τὸ δικαίωμα τῆς σύνταξως ἀποκτῶν, λαμβάνει σύνταξιν τὴν ἀνήκουσαν εἰς τὸν βαθμὸν, ἐξ οὗ ἐκ τύχης ἐξέπεσον.

Άρθρον 19.

Ὁρραυὰ λογίζονται μόνον τὰ τέκνα τῶ γυναικῶ, τὰ ἀπὸ νομίμων γάμων προερχόμενα.

Άρθρον 20.

Ἀπὸ τοῦ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ Ταμεῖου διπλῆ εἰς οὐδένα δίδεται σύνταξις.

Άρθρον 21.

Τὸ εἰκοστὸν τῶν ἐνικουσιῶν εἰσπράξεων τοῦ ἀπομαχικοῦ ταμεῖου, ἐξαιρουμένων τῶν δωρημάτων τῶν κληροδοτημάτων καὶ παντὸς ἄλλου πόρου ἐκτάκτου, διανέμεται ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν κατ' ὀνομαστικὸν κατάλογον, συντεταχμένον ὑπὸ τῆς ἐργασίας τοῦ ταμεῖου ἐπιτροπῆς καὶ ἐγκριμένου ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, εἰς ναυτικὰ πρόσωπα, μὴ ἔχοντα τὸ δικαίωμα τῆς σύνταξως, ὅπως ὁμοῦ καὶ διοριζομένου ἐνδεῶ.

Χορηγίμα τοιοῦτον μείζον τῶν πενήντατα δραχμῶν εἰς οὐδένα δίδεται.

Άρθρον 22.

Κατὰ τὸ πρῶτον ἀπὸ τῆς συστάσεως τοῦ ταμεῖου ἔτος εἰς οὐδένα οὔτε σύνταξις οὔτε χορηγίμα δίδεται.

Άρθρον 23.

Τὸ ναυτικὸν ἀπομαχικὸν ταμεῖον διοικεῖται ὑπὸ τριμελοῦς ἀνωτέρου ναυτικῶν ἀξιωματικῶν ἐπιτροπῆς ἐδρευούσης ἐν Ἀθήναις. Ἐγεί δι' προσέτι τὸ ταμεῖον αὐτὸ ἑνα ἀξιωματικῶν Ταμῶν, ἑνα ἀξιωματικῶν Γραμματέα καὶ ἑνα ἀξιωματικῶν Βασιλικῶν Ἐπιτρόπων.

Άρθρον 24.

Οἱ διοικεῖται τοῦ Ταμεῖου, ὁ Ταμῆς, ὁ Γραμματεὺς καὶ ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος διορίζονται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως κατὰ πρότασιν τοῦ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργοῦ. Ἐκλογονται δὲ μεταξὺ τῶν ἐν ὑπηρεσίᾳ ἀξιωματικῶν τοῦ Βασιλικοῦ ναυτικοῦ, ἀλλ' οὐδὲμίαν ἀπὸ τοῦ ἀπομαχικοῦ Ταμεῖου οἱ ἀξιωματικοὶ αὐτοὶ λαμβάνουσι ἀμοιβὴν.

Καὶ τὸ ὑποδεέστερον προσωπικόν, τὸ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμεῖου ἀπλοῦτος καὶ ἀποδοθειμῶν ἀναγκαστικῶν, μισθοδοτούμενον ὑπὸ τοῦ Ταμεῖου αὐτοῦ, διορίζεται ὑπὸ τοῦ Βασιλέως κατὰ τὰς παρρησιαζομένας ἀνάγκας ἢ δὲ μισθοδοσία αὐτοῦ κινεῖται διὰ Β. Διατάγματος.

Άρθρον 25.

Τὰ περὶ εἰσπράξεως καὶ λογιστικοῦ, τὰ περὶ διαχειρίσεως τῶν κεφαλαίων τοῦ ἀπομαχικοῦ ταμεῖου καὶ τὰ περὶ δεδαιώσεως τῶν ἐπ' αὐτοῦ δικαιωμάτων θέλουσι κινεῖσθαι διὰ Β. Διατάγματος.

Άρθρον 26.

Αἱ κατὰ τὸν παρόντα νόμον χορηγούμεναι σύνταξις εἶναι ἀκατάχρηστοι.

Άρθρον 27.

Πρὸς ἐκμέτρσιν τῆς σύνταξως, πᾶς μὲν ναύτης τοῦ Βασιλικοῦ ναυτικοῦ πρὸς τὸν ἐπὶ ἔμπορῶν ναυτιλλόμενον ναύτην ἐξομοιοῦται, καὶ πᾶς καὶ πρὸς τὸν πᾶσι ἰσοχρηεῖ. Πᾶς δὲ ὑπαξιωματικὸς πρὸς τὸν ναύτην τοῦ ἔμπορικοῦ ναυτικοῦ παραβάλλεται.

Άρθρον 28.

Πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ δικαίωματος τῆς σύνταξως κατὰ τὸν παρόντα νόμον, καὶ ἐν πολέμῳ, ὁ τῆς ὑπηρεσίας χρόνος λογίζεται ἀπλοῦς.

Άρθρον 29.

Αἱ ἀπὸ τοῦ ναυτικοῦ ἀπομαχικοῦ ταμεῖου χορηγούμεναι σύνταξις διανέμονται κατὰ τριμηνίαν.

Ὁ παρὼν Νόμος, ἡφρισθεὶς ὑπὸ τῆς Βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας καὶ παρ' ἡμῶν σήμερον κευθθεὶς, θέλει δημοσιεῖσθαι διὰ τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐκτελεσθῆ ὡς νόμος τοῦ Κράτους.

Άρθρον 30.

Ἐν Ἀθήναις, τὴν 29 ἰουλίου 1861.
 Ἐν ὀνόματι τοῦ Βασιλέως
 Ἡ Β α σ ί λ ε σ α
 ΑΜΑΑΙΑ.
 Ἐθεωρήθη καὶ ἐκδόθη ἡ μεγάλαι σφραγὶς τοῦ Κράτους.
 Ἀθήναι, τῆ 1 Ἀυγούστου 1861.
 Ὁ ὑπὸ γνῶσιν τῆς Διακρίσεως
 Ν. ΠΟΥΛΗΣ.

Πηγή: Μ. Μπεντενιώτης, 2001, σελ. 250-252

Εικόνα 2
Νόμος ΑΡΟΗ/1884
«Περί τροποποιήσεως του ΧΛΘ/1861 περί ΝΑΤ»

Νόμος ΑΡΟΗ/1884 (ΦΕΚ 163/30-4-1884)
 "Περί τροποποιήσεως του ΧΛΘ/1861 περί ΝΑΤ"

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΑΡΙΘ. 163

1884

(Σελ. 761—772)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 30 Ἀπριλίου

Α'. ΚΑΙ Β'. ΜΕΡΟΥΣ ΣΕΛ. 207—218

ΣΥΝΟΨΙΣ ΤΩΝ ΕΜΠΕΡΙΕΣΚΟΜΕΝΩΝ

<p>ΜΕΡΟΣ Α' ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ Νόμος ΑΡΟΗ'. Περί τροποποιήσεως του Νόμου ΑΡΠΖ'. Περί τροποποιήσεως του Νόμου ΑΡΠΖ'.</p>	<p>Νόμος ΑΡΠΖ'. Περί τροποποιήσεως του Νόμου ΑΡΠΖ'.</p>
---	---

ΜΕΡΟΣ Α'
ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ

Περί ναυτικής απονομής τιμητικών

Νόμος ΑΡΟΗ'
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α'

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Εφησυχασμένοι άνωθεν: μετά της Βουλής: άπειρα τιμητικών διατάξεσιν:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'
 Σκοπός του παριου.

Άρθρον 1. Η σύστασις του Ναυτικού Απομνημονεύτου σκοπόν έχει την περιβήλιν των άνωθεν θαλάσσιων αξιωματικών, των υπαξιωματικών και των αξιωματικών των πλοίων, των αδελφών αυτών άνωθεν αξιωματικών και υπαξιωματικών, ή των αδελφών αυτών άνωθεν αξιωματικών και υπαξιωματικών.

Ός άργάντι θαλάσσιος λογίζονται πάντες οι κατά το άρθρον 3 του παρόντος νόμου υποβαλλόμενοι, κατά τους διακριτικούς βαθμούς και ιδιότητες, εις τας υπηρεσίας του Ναυτικού Απομνημονεύτου βασιλικού ναυτικού και οι τούτοις εξοφλούμενοι δέν υπάγονται εις τους όρισμούς του παρόντος νόμου.

Άρθρον 2.

Της περιουσίας του Ναυτικού Απομνημονεύτου οδίδει ελάλη επιτρέπεται χρήσις πλην της δια του παρόντος νόμου άρμοζούσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Άρθρον 3.

Άρθρον 3.

Α'. Μηνιαία κατά των άνωθεν θαλάσσιων αξιωματικών έπιβόνησις ός ακολούθως:

- α) Παρά πάντες πλοίαρχους άνωθεν αξιωματικούς δραχμιαί έπιτά και πενήκοντα λεπτά υποπλοίαρχους δι' άνωθεν πλοίαρχους και λογιωτάς δραχμιαί πέντε.
- β) Παρά πάντες πλοίαρχους ύποπλοίαρχους πλοίου δραχμιαί πέντε υποπλοίαρχους δι' δραχμιαί τρεις.
- γ) Παρά πάντες πλοίαρχους πλοίου ύποπλοίαρχους ή άνωθεν πλοίου άπό 11 μιν τόννων και άνω δραχμιαί τρεις άπό 10 δι τόννων και άνωθεν πλοίου δραχμιαί δύο.
- δ) Παρά πάντες υψολογιστάς ύπολογιστάς γραμματέας πλοίου και δίδου επανταγματικούς πλοίου δραχμιαί δύο και λεπτά πενήκοντα.
- ε) Παρά πάντες υψότες δραχμιαί δύο.
- στ) Παρά πάντες άξιωματικούς πλοίου, διότου, μη άνήκοντες εις τον ανωτέρωθεν πλοίοις πλοίου, και μαθητευομένων υψότες δραχμιαί μία και ήμισία.
- ζ) Παρά πάντες υψότες λεπτά είκοσιπέντε.
- η) Παρά πάντες μηχανικούς ύποπλοίου άνωθεν χωρητικότητας άπό 60 τόννων και άνω δραχμιαί έπιτά και λεπτά πενήκοντα ύποπλοίου άνωθεν δι' και άνωθεν μηχανικούς δραχμιαί τρεις.
- θ) Παρά πάντες μηχανικούς ύποπλοίου άνωθεν χωρητικότητας άνωθεν των 60 τόννων δραχμιαί τρεις ύποπλοίου δι' δραχμιαί τρεις.
- ι) Παρά πάντες βοηθούς μηχανικούς ύποπλοίου άνωθεν δραχμιαί δύο και λεπτά πενήκοντα δοκιμίου δι' μηχανικούς και θερμικού δραχμιαί δύο.
- ια) Παρά πάντες ύποπλοίου άνωθεν άνωθεν δραχμιαί έπιτά και λεπτά πενήκοντα.
- ιβ) Παρά πάντες ύπολογιστάς άνωθεν ή κίλων ύποπλοίου ή ύποπλοίου του Β. ναυτικού δραχμιαί τρεις.
- ιγ) Παρά πάντες ύπολογιστάς, δίδου και δοκιμίου μηχανικού του Β. ναυτικού δραχμιαί δύο και λεπτά πενήκοντα.
- ιδ) Παρά πάντες θερμικού του Β. ναυτικού και υψότες δραχμιαί δύο μαθητευομένων υψότες δραχμιαί μία και ήμισία και πέντε λεπτά είκοσι πέντε.

ιε') Παρά παντός έργοστασιάρχου, υπεργοστασιάρχου και όπλοποιού του Β. ναυτικού δραχμαί πέντε· τεχνίτου α' και β' τάξεως δραχμαί τρεις· τεχνίτου γ' και δ' τάξεως δραχμαί δύο· και μαθητευομένου έρμίσθου τεχνίτου δραχμη μία και ήμισια.

ισγ') Παρά παντός, ναύτου ή ούλακας των λιμενικών άρ- ρών και των οφρών και φανών δραχμαί δύο· άρχιούλακος δέ δραχμαί τρεις.

Β'. Καταβολαί των έργων θαλάσσης λόγω γάμου, όρι- ζόμενα ως εξής: του μιν φέροντος δίπλωμα πλοίαρχου, μη- γχανικού και ιατρού εις δραχμάς 50· του δέ φέροντος δι- πλωμα κυβερνήτου, και των εν τω Β. ναυτικώ υπαξιωματι- κών εν γένει και των τούτοις εξομοιουμένων εις δραχμάς 25· πάντων δέ των λοιπών εις δραχμάς 15.

Γ'. Τα πρόστιμα και τὰ τέλη, τὰ υπέρ του Ναυτικού 'Α- πομαχικού Ταμείου εισπραττόμενα κατά τους καθιεσθέντας νόμους.

Δ'. Αί δυνάμει των κειμένων νόμων κρατήσεως τής μισθο- δοσίας των δι' άδειας άπόντων άνδρών του Β. ναυτικού, των υπαρχομένων εις τή διατάξει του παρόντος νόμου.

Ε'. Όλιγόληρος ή καθυστερούσα μισθοδοσία των λιποτα- κτούντων από των πληρωμάτων των Β. πλοίων και τό από λιών ή θαρμημάτων αυτών έφελόμενον.

Σ'. Το ήμισυ τής καθυστερούσης μισθοδοσίας ή τής μερί- δος των λιποτακτούντων από πλοίων έμπορικών, άπαν δέ τό προς αυτούς από λιών ή θαρμημάτων έφελόμενον.

Ζ'. Τα εις τους τεταχμένους εν τοις Β. πληρώμασιν έννακα παύλαρχικών παραπραγμάτων έπιβαλλόμενα πρόστιμα.

Η'. Πόσα άκαταξήντου, ναυτικού περιουσία.

Θ'. Τα έρχια και τὰ ναυήγια, τὰ εις τό δημόσιον πε- ριεχόμενα.

Ι'. Το τρίτερον των ναυτικών σώσεων.

ΙΑ'. Το ήμισυ παντός από του πυθμένος τής θαλάσσης άνασφαιζομένου άδεισπύτου πράγματος, τό περιεχόμενον κατά τους κειμένους νόμους εις τό δημόσιον.

ΙΒ'. Τρία τοις εκατόν από πάσης λείας, γινομένης υπό πλοίου βασιλικού· προσέτι δέ τό τρίτον τής λείας, άν αυτή είναι έγγυμνόν έμπορικών πλοίων ή έμπόρευμα τοις έγγυροις άνθρώπων.

ΙΓ'. Η έλλείψα έλλων κληρονομών περιεχομένη εις τό δημόσιον περιουσία των ναυτικών.

ΙΔ'. Τα εκ τής έκδόσεως των ναυτικών φυλλαδίων εισ- πραττόμενα, κατά τή διατάξει του παρόντος νόμου.

ΙΕ'. Αί υπέρ του ταμείου δωρεαί ή κληροδοσίαί.

ΙΣ'. Οι τόκοι των κεφαλαίων του ταμείου.

Άρθρον 4.

Τα κατά τό έδαχον Α' του άνωτέρω 3 άρθρου κατά των θαλάσσης έργων μνησίων καταβαλλόμενα, λογίζονται και εισπράττονται επί τή βάση τής διαρκείας τής ναυτολογίας, ή τής ναυτικής υπηρεσίας. Τών άλλίων έμως, των πορθμίων, των δυτών, των μη άνγκώντων εις συγκροτημένον πλήρω- μα, και των πλοηγών ή υπηρεσιών λογίζεται διαρκής.

Άρθρον 5.

Αί εις τό Ναυτικόν 'Απομαχικόν Ταμείον καταθέσεις των εις τό Β. ναυτικόν τεταχμένων, είντινες προθεβαζόμενοι, με- τατίθενται εις τήν τάξιν των αξιωματικών, αποδίδονται ά- τόκως εις τό ταμείον των άποστράτων αξιωματικών του Β. ναυτικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Διοίκσις του Ταμείου και προσωπικόν αυτου.

Άρθρον 6.

Το Ναυτικόν 'Απομαχικόν Ταμείον διοικείται, ως έποπτεία του επί των Ναυτικών 'Υπουργού, υπό τής έπιτροπής εξ άνωτέρων αξιωματικών του Β. ναυτικού· πρόεδρος λαμβάνεται πάντοτε εκ των μαχητών.

Άρθρον 7.

Παρά τή αυτή έπιτροπή διορίζεται:

- α) Βασιλικός Έπιτροπος: εκ των άνωτέρων μαχη- οικονομικών αξιωματικών του Β. ναυτικού.
- β) Ταμίας, άνώτερος οικονομικός αξιωματικός τ- ναυτικού· και
- γ) Γραμματεύς, οικονομικός αξιωματικός, έτην θ- ούχι κατώτερον του άνθροπονιστιστού, ούδ' άνωτέρου φρονιστιστού.

Άρθρον 8.

Οι συγκροτούντες τήν έπιτροπήν αξιωματικοί, ή Βασ- ίλιχοι έπιτροποι, ή ταμίας και ή γραμματεύς διορίζονται ή διατάσσονται, λαμβανόμενοι εκ των εν ενεργεία αξιω- του Β. ναυτικού.

Ο πρόεδρος, ή ταμίας και ή γραμματεύς δύναν- να εκπαιδευοί συγκρόσως ούδιμικόν άλλον τακτικόν ύπα- ρχόν τής άντιπλοίας εις τή λοιπή ναυτικά ταμεία των ο- ζών. Χορηγείται δ' αυτοίς εκ του Ναυτικού 'Απομα- χικού ταμείου έπιμίσθον κατά μήνα, τή μιν πρόεδρος ή έκατόν· τή δέ ταμίας και τή γραμματεύς δραχμαί πέντε ήκατόν. Εις τόν ταμίαν έπινορηγούνται προσέτι και πεντήκοντα δραχμαί κατά μήνα, ως αποζημίωσις, λόγω διαμαρτυρίας.

Τα δύο μίλη τής Έπιτροπής και ή Βασιλική Έπι- ούδιμικόν λαμβάνουσιν εκ του 'Απομαχικού Ταμείου.

Άρθρον 9.

Το κατώτερον προσωπικόν τής υπηρεσίας του Να- υτικού 'Απομαχικού Ταμείου αποτελείται εκ πολιτικών υπαλλή- μισθοδοτούμενων εκ του αυτού ταμείου. Ορίζεται δ' ή μόν, ή βιβλιοθηκονόμος και ή μηχανικός ήκατοσ αυτοών μόν ή μόν.

- Εις εισηγήτης επί των συντάξεων μί μισθόν δραχ- μάς λογισται ή τάξεως μί μισθόν δραχ. 220.
- Τίσορας λογισται β' τάξεως μί μισθόν δραχ. 180.
- Τίσορας υπογραμματεύς μί μισθόν δραχ. 150.
- Δύο γραφεύς ή τάξεως μί μισθόν δραχ. 120.
- Τρεις γραφεύς β' τάξεως μί μισθόν δραχ. 100.
- Δύο κλητήρες μί μισθόν δραχ. 80.

Οι υπάλληλοι ούτοι εξομοιούνται προς τους εξής δια- υπαλλήλους τής οικονομικής υπηρεσίας.

Ο εισηγητής προς γραμματεία ή τάξεως του τα- μείου.

- Οι λογισται α' τάξεως προς έπαρχιακόν ταμείον β' τά-
- Οι λογισται β' τάξεως προς έπαρχιακόν ταμείον γ' τά-
- Οι υπογραμματεύς προς γραμματεία ταμείου α' τά-
- Οι γραφεύς α' και β' τάξεως προς γραφεύς α' ή β' τάξεως του κεντρικού ταμείου.

Άρθρον 10.

Οι πολιτικοί του Ταμείου υπάλληλοι, άν τή των όρεθήσονται έφάπαξ διά Β. διατάσσονται, άν άλλως τή προσόντα των οικονομικών υπαλλήλων, προς τους εξομοι- ούδιμικόν διορίζονται υπό του Βασιλέως. Προτινούνται δέ οι έπαρ-

Εικόνα 3
Ν.Δ 1-3-1927
«Περί ιδρύσεως Οίκου Ναύτου»

Ν.Δ. -3-1927 (ΦΕΚ 32/1-3-1927)
"Περί ιδρύσεως "Οίκου Ναύτου"

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΡΙΤΟΣ ΤΡΑΧΟΣ)

(13)

άρθρο 2 του νόμου 1621, κτ' αποκλεισμένον και του άρθρου 2 του άρθρου 1926 «περί άνωτακτικής εκπαίδευσης των ανθυποπλοιτών μερών καθεμιάς» κ.α.α. κληρονομήται δι' όπο του Κοινοτικού Τμήματος Κουβ.

Άρθρον 2.
Από 23 Δεκεμβρίου 1926 «περί άνωτακτικής εκπαίδευσης των ανθυποπλοιτών μερών καθεμιάς» κ.α.α. Διεύθυνση τριών επί της Υψιστής, Πρωτοβάθμιας και Αντικείμενης Υψηλότερης τήν δημιουργίαν και έκτέλεσιν του παρόντος νόμου.

Εν Αθήναις τῆ 19 Φεβρουαρίου 1927.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
ΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Ο επί της Υψιστής κ.α. Υπουργός
Μ. Κίρκος

(11)

τροποποίησης του άρθρου 2 του από 21 Ιουλίου 1910 Εκτελεστικού Διατάγματος του νόμου 1331 περί όθρου ηλικίας των δικαιουμένων ομιλητών εις τὸν διαγωνισμὸν ἀποστράτων.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

στῆς τοῦ Πρωτοβάρου ἐπι τῶν Στρατιωτικῶν Υπουργῶν νόμος ἐπὶ τοῦ άρθρου 2 τοῦ ΑΣΑ νόμου τῆς 29 τοῦ 1888 καὶ τοῦ από 31 Μαρτίου 1910 εκτελεστικῆς προτάξεως ἀποστράτων καὶ διατάσεων.

Άρθρον Γ' τοῦ άρθρου 2 τοῦ νόμου 1621 «περί άνωτακτικής εκπαίδευσης των ανθυποπλοιτών μερών καθεμιάς» κ.α.α. Διεύθυνση τριών επί της Υψιστής, Πρωτοβάθμιας και Αντικείμενης Υψηλότερης τήν δημιουργίαν και έκτέλεσιν του παρόντος νόμου.

Εν Αθήναις τῆ 25 Φεβρουαρίου 1927.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
ΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Επί τῶν Στρατιωτικῶν Υπουργῶν
Α. Μαζαράκης

(12)

ἀρχὸς ἰσχυρῶν μηχανισμῶν ἐπιτελετικῆς Υψηλοῦς Γενικῶν Ἐργασίῶν Ὑψιστοῦ Πολέμου.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

στῆς τοῦ Πρωτοβάρου ἐπι τῶν Στρατιωτικῶν Υπουργῶν πρόταξι καὶ διατάσεων.

Εν Αθήναις τῆ 24 Φεβρουαρίου 1927.

Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
ΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ

Ο ἐπι τῶν Στρατιωτικῶν Υπουργῶν
Α. Μαζαράκης

Περί ιδρύσεως «Οίκου Ναύτου»
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Έχοντας ἐπὶ τοῦ άρθρου 1 τοῦ από 6 Νοεμβρίου 1926 Δ. περί συστάσεως Κεραλαίου ἀναρχίας ἐπι τῶν ἀρχαῶν θαλάσσης, πρόταξι τοῦ ἐπι τῶν Ναυτικῶν Υπουργῶν μεταπροσθέντος τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἐπιτοκίτου Ναυτικῆς ἀποστράτων καὶ διατάσεων:

Ἰδρύσῃ καὶ σκοπῆς τοῦ οίκου.

Άρθρον 1.

1. Ἰδρύσῃ ἐν Πειραιῶν «Οἶκος Ναύτου» σκοπὸν ἔχων κερίας τὴν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ παρόντος προταξίαν καὶ περιβαλλῶν τῶν ἀνάγκων ναυτικῶν.

2. Ὁ Οἶκος ναύτου ἀποτελεῖ νομικὴν πρόσωπον δημοσίου δικαίου περὶν ἐπὶ τὴν ἐπιτελεστικὴν ἐπιτοκίαν τοῦ Υπουργῶν τῶν Ναυτικῶν (ἀποστράτων Ἐπιτοκίτου Ναυτικῆς).

Άρθρον 2.

Ἡ ἐπι τοῦ Οἴκου τοῦ ναύτου παρεχόμενη προσταξίς καὶ περιβαλλῶν συντάσσεται:

1. Εἰς τὴν παρεχὴν στέγην εἰς τοὺς ἀνάγκων.

2. Εἰς τὴν παρεχὴν τροφῆν εἰς αὐτοὺς.

3. Εἰς τὴν παρεχὴν κάστρα φύσεως ἰατρικῆς καὶ νοσηλευτικῆς περιβαλλῶν ὡς καὶ φαρμάκων εἰς τοὺς ἀποστράτων ἀνάγκων.

Ἡ παρεχὴ ἰατρικῆς περιβαλλῶν καὶ φαρμάκων ἐπιτελεστικῆς καὶ εἰς τὴν μέγαν τῆς οικογενεῆς κώτων.

4. Εἰς τὴν δωρεάνων καὶ τὴν παρεχὴν τῶν χρηματικῶν μέσων διὰ τὴν ἀπὸ τῶν εἰς τὸν ἐπὶ τῆ ἡμετέρας καὶ τῆ ἑλλητικῆς μετακινήσεων, ἐπὶ σκοπῆς κέρσεως ἀρχαῖας, τῶν ἀποστράτων ἀποστράτων ἀνάγκων ναυτικῶν, ὡς καὶ εἰς τὴν παρεχὴν ἐξόδων πάλιν ἀναρχίας εἰς τὴν περιπέσειν δὲν ἀποστράτων εἰς τοιαύτα ἔργα τῆς θαλάσσης κατ' ἑλλὰς διατάξεις τῆς ἰατρικῆς νοσηλείας.

Άρθρον 3.

Διὰ τὴν παρεχὴν στέγην εἰς τοὺς ἀνάγκων ναυτικῶν ὁ Οἶκος τοῦ Ναύτου διαθέτει κοινῶν καὶ ἀπὸ τῶν κινήων ἀνάγκων πῶς τὸν ἕρπον τῶν κινήων αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν ἀναρχίας ἀναρχίας πλοηγῶν καὶ λουτρῶν. Αἱ κλίμα διαθέσσεται ἐπὶ τῆ κατελεστικῆς μικροῦ τμήματος ὁριζομένου ἐκδοσῆς παρὰ τῆς ἐπιτοκίτου καὶ ἀντιπροσωπεύοντος τὴν ἀπόδωρ συντήσεως τῆς καθαρῆτος τοῦ κοινῶν.

Άρθρον 4.

1. Διὰ τὴν παρεχὴν τροφῆς λειτουργίαν ἐν τῷ οἴκῳ οικογενεῶν συντάσσεται ἐν τῷ οἴκῳ θύναται καὶ παρεχθῆναι ἐπι ἀναρχίας ναυτικῆς παρεχθῆναι τροφῆν ἐπὶ τῆ κατελεστικῆς μέγαν τῆς ἑλλὰς ἀνάγκων καθαρῶν ἐκδοσῆς παρὰ τῆς ἀποστράτων Ἐπιτοκίτου.

2. Διὰ τὴν ἐπιτελεστικὴν τῆς κατὰς λειτουργίας τοῦ οἴκου καὶ τῶν κοινῶν τῶν Υπουργῶν θύναται κατὰ πρόταξιν τῆς Διοκίτου Ἐπιτοκίτου καὶ διοκίτου ἀποστράτων ἐπιτοκίτου ἐπι κοινῶν τῶν Πειραιῶν, ἕως διατάσσεται καὶ ἐπιτελεστικῆς εἰς τὴν Διοκίτου Ἐπιτοκίτου τὴν ἐπιτελεστικὴν τῶν ἀποστράτων ἀνάγκων ἀποστράτων διὰ τὴν καλλίτερον ἐπιτελεστικὴν τῶν σκοπῶν τοῦ Οἴκου.

Άρθρον 5.

1. Διὰ τὴν ἰατρικὴν περιβαλλῶν τῶν ἀποστράτων λειτουργίαν ἐπὶ τῷ Οἴκῳ ἰατρῶν κατὰ φαρμάκων, διὰ τὴν ἰατρικὴν ἐπιτελεστικὴν παρεχθῆναι μὲχρι τῶν ἰατρῶν καὶ εἰς ἐπιτελεστικὴν ἀναρχίας.

2. Ἡ ἰατρικὴ συνδρομὴ παρέχεται καὶ εἰς τὴν κατελεστικὴν τῶν ἀποστράτων ἐπὶ τὴν ἀποστράτων τοῦ Οἴκου διατάσσεται τῶν ἰατρῶν.

3. Η Ιατρική συνδρομή και περιθαλίξη παρέχεται πάντοτε δωρεάν, τὰ δὲ φάρμακα ἐπὶ τῆ καταβολῇ τῆς αἰτίας αὐτῶν, πλην τῶν ὑπὸ τοῦ κληρονομοῦ τῆς λειτουργίας τοῦ Οἴκου προϋπολογισμένων περιπτώσεων, καθ' ἃς δόκουναι νὰ χρηρηθῶσι ταῦτα δωρεάν.

4. Διὰ τῶν ἐχόντων ἀνάγκη, νοσηριατικῆς περιθαλίξεως δωρεάν, μέχρις οὗ καταστῆ δυνατὴ ἡ σύστασις βίου νοσηρίου τοῦ Οἴκου εἰσάγονται εἰς αὐτοὺς τινὲς ἀποδοχές διὰ τοῦλάχιστον ἐκ τῶν ἰατρῶν τοῦ οἴκου εἰς τὸ Ναυτ. Νοσηροκομεῖον Πειραιῶς ἢ εἰς ἄλλα Νοσηροκομεῖα ἢ εἰδικὰ θρησκευτικὰ τοῦ Πειραιῶς, τῶν Ἀθηνῶν καὶ τῶν περὶ τὸν κοινὸν καταβάλλομένων ὑπὸ τοῦ Οἴκου ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει.

Ἄρθρον 6.

1. Εἰς τῶν ἀνεργῶν κληρικών, ἀποδοκιμαζομένων ὑπὸ τοῦ Γραφείου Ναυτικῆς Ἐργασίας ἢ τοῦτο μὴ λειτουργούντων ὑπὸ τοῦ πλοιοκτητοῦ, πρὸς κληροδοσίαν ἐπὶ πλοίου εἰσπράττοντο εἰς ἄλλοις λημένα εἴτε ἐν τῇ ἡμετέρῃ εἴτε ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, οὗτοι δύνανται νὰ παρέχῃ τὸ ὅλον ἢ μέρος τοῦ ἀποδοκιμαζομένου πλοίου διὰ τὴν μεταβίβασιν εἰς τὸν λημένα ταῦτον.

2. Εἰς ἐργασίας θαλάσσης εἰσπράττονται ἄνευ ἐργασίας εἰς τὸν ἕνους λημένας τὸ ὅλον δύνανται εἰσπρῆ νὰ παρέχῃ διὰ τῶν ἐν τῇ εἰσπρατικῇ διακρίσει τῶν Ἀμερικανῶν ἀξιοματικῶν ἢ προβητικῶν ἄρχων τὰ εἰδικὰ πλοιοκτητικῶν ἐν ὅλῳ ἢ ἐν μέρει καὶ ν' ἀναλαμβάνῃ τὴν συντήρησιν καὶ περιθαλίξιν ταῦτων, κατὰ τὸ χρονονόμιον διατάξεως τῆς ἀνωτέρου ἀνεργίας διὰ τῆς ἐγκαταστάσεως αὐτῶν εἰς τὸν ἐκεῖ λειτουργούντων Οἴκου τοῦ Ναυτοῦ.

3. Εἰς τὰ ἀνωτέρω προσηλωτικὰ μέτρα δικαιούνται: μόνον οἱ ἀποδοκιμαζομένους σταθμοὺς τῶν ἀποδοκιμαζομένων εἰδῶν ταξιδίου, τῆς περιπτώσεως ταύτης πιστοποιημένης ὡς ἡ κληρονομία λειτουργίας τοῦ Οἴκου θέλει εἶναι.

4. Ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ εἰς τὰς ἀνωτέρω παραγράφους ἀναφερομένου σκοποῦ τοῦ οἴκου γίνεται ἐντός τῶν ὁρίων τῶν πρὸς ταῦτα διατεθειμένων ἐν τῷ προϋπολογισμῷ αὐτοῦ πιστώσεων.

5. Ἡ ἀποζημίωσις τῶν εἰς τῶν ἀνωτέρω λημένων ἀποδοκιμαζομένων Ἀμερικανῶν ἀξιοματικῶν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν ἐκεῖ εἰσπραττομένων ἀνεργῶν καὶ ἀξιοματικῶν εἰς αὐτοὺς ἐργασίας ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν πλοίων θάβουναι τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Οἴκου ἐς ὅσον αὐτὸν δὴν καταβάλλεται ὑπὸ τοῦ Ἀμερικαν. Ταξιδίου. Μέχρι τῆς ἀναξίσεως τῆς λειτουργίας τοῦ Οἴκου καὶ τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ προϋπολογισμοῦ αὐτοῦ καταβάλλεται αὐτῇ ἐν τῷ παρὰ τῷ Ν. Α. Τ. ταξιδίῳ κεφαλαιῶς ἀνεργίας.

Ἡ ἀποζημίωσις οὗτοι κληροδοῦται κατὰ τὰς περὶ ἀποζημιώσεως τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἀποστελλομένων Προβητικῶν Ἀμερικανῶν εἰσπρῆς διατάξεως.

Ἄρθρον 7.

Ἐν τῷ Οἴκῳ λειτουργοὶ ἀναψωστήριον κατὰ βελουθικήν εἰς ἐλευθέρην χρῆσιν ὅλων τῶν ναυτικῶν, ὅπου δύνανται νὰ παρέχωνται καὶ τὰ μεταξὺ τῆν ἀλλολεγομενῶν αὐτῶν.

Ἄρθρον 8.

Κανονικῆς ἐσωτερικῆς διακρίσεως τοῦ Οἴκου, καταρτισθέντος παρὰ τῆς Διοικητικῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἐγκριθέντος παρὰ τοῦ Ὑπουργείου, θέλει εἶναι: τῆς λειτουργίας τῆς λειτουργίας αὐτοῦ καὶ τῆς ἐκτέλεσεως ἐνδὲς ἐκείνου τῶν ἀνωτέρω ἀναφερομένων σκοποῦ αὐτοῦ.

Διοικήσεις.

Ἄρθρον 9.

1. Διοδοτικῆς τοῦ Οἴκου τοῦ Ναυτοῦ διορίζεται διὰ Δ. ἀξιοματικῶς τοῦ Ἀμερικαν. Σώματος ἐν ἀνεργίᾳ ἢ ἐν ἀποδοκιμασίᾳ λημένας τὰς ἀποδοχὰς τοῦ οἴκου τοῦ.

2. Παρ' αὐτῶν διορίζεται Διοικητικὴ Ἐπιτροπὴ ὡς ἑξῆς:

- α' Ἐκ τοῦ Διοδοτικοῦ ὡς Πρόεδρος.
- β' Ἐκ τῶν ἀποδοκιμαζομένων τῶν ναυπηγικῶν ἐργασίῶν ὡς Ἐπικεφαλὴς τῶν ἐκεί ἀξιοματικῶν Ἑπιτροπῆς Ναυτοῦ.
- γ' Ἐξ ἐνδὲς ἐργασίας, καὶ
- δ' Ἐξ ἐνδὲς ἀποδοκιμαζομένων τοῦ ὅλου Πειραιῶς.

3. Αἱ ναυπηγικαὶ ἐργασίαι συμπεριλαμβάνονται τῶν ἐνδῶν τῶν ἀξιοματικῶν ἀποδοκιμαζομένων ἐκείνου τῶν ἀποδοκιμαζομένων αὐτῶν, ὅ ἐξ Ὑπουργοῦ ἐκλέγεται ἐκ τῶν ἐκεῖ αὐτῶν δὲ καὶ τῶν ἀποδοκιμαζομένων.

4. Ἡ ἐξουσία τῶν Ἑλλήνων ἐργασίας καὶ τῶν ἑλλήνων Ἀμερικανικῆς Ἐπιτροπῆς ἀποδοκιμαζομένων ἐκείνου τῶν ἀποδοκιμαζομένων αὐτῶν, ὅ ἐξ Ὑπουργοῦ εἶναι τὸν ὅλον καὶ τὸν μὲρος καὶ τὸ ἕτερον ἐξ ἀποδοκιμαζομένων.

5. Ἐν ἀνεργίᾳ τῶν ἐργασίῶν νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἀποδοκιμασίαν τῶν. Ὁ Ὑπουργὸς διορίζει καὶ εἰσπρῆ κληρονομίας.

6. Τὰ μέλη τῆς Διοκ. Ἐπιτροπῆς διορίζονται ἐξ ἀρχῆς τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν. Διόδοτικῶν ἑλλήνων Ναυτοῦ ἐπὶ εἰσπρῆ θητείας.

7. Ἡ Διοκ. Ἐπιτροπὴ συνέρχεται ἐγκλησῶς ἐκ πρῶτου ὡς Πρόεδρος καὶ διὰ τοῦλάχιστον ἑνὸς ἀποδοκιμαζομένου τῶν ἀποδοκιμαζομένων μελῶν, ἐν περιπτώσει ἐκείνου κληρονομίας τῆς οἴκου τοῦ Προέδρου.

8. Τὸ ἑκεί προσηλωτικὸν τὸ ἀποδοκιμαζομένων ἐκ τῆς λειτουργίας τοῦ Οἴκου ὡς καὶ ἡ ἀνεργία αὐτοῦ εἶναι κληρονομία τῆς ἐσωτερικῆς διακρίσεως περιλαμβανόμενος ἐξ ἀποδοκιμαζομένων ἀξιοματικῶν καὶ ἀποδοκιμαζομένων λημένας ὡς καὶ ἐκ ἀποδοκιμαζομένων ἐργασίας ὡς καὶ ἐκ ἀποδοκιμαζομένων διορίζεται: ἐξ ἀποδοκιμαζομένων τῆς Διοκ. Ἐπιτροπῆς.

9. Εἰς τὰ μέλη τῆς Διοκ. Ἐπιτροπῆς παρέχεται ἐκείνου συνδεδεμένη αὐτῆς ἀποζημίωσις ἐκείνου ὡς καὶ ἐκείνου.

Ἐγκλησῶς.

Ἄρθρον 10.

1. Ὁ Οἴκος τοῦ Ναυτοῦ ἐγκαθίσταται εἰς ἰσοκύβητον ὡς καὶ ἐκείνου ἐκείνου εἰς τὸν λημένα κληρονομίας.

2. Ἡ Διοκ. Ἐπιτροπὴ, συντασσάμενη ἐκ τῆς ἐκείνου ὡς καὶ ἐκείνου ἀποδοκιμαζομένων: τῆς οἴκου τῶν ἀποδοκιμαζομένων, πρὸς ταῦτα εἰσπρῆ καὶ τῆς οἴκου τῶν ἀποδοκιμαζομένων ὡς καὶ ἐκείνου.

3. Αἱ ἀποδοχὲς τῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς οἴκου τῶν ἀποδοκιμαζομένων καὶ τῶν ἀποδοκιμαζομένων τῆς διακρίσεως τῆς οἴκου τῶν ἀποδοκιμαζομένων καὶ τῆς οἴκου τῶν ἀποδοκιμαζομένων ὡς καὶ ἐκείνου τῶν ἀποδοκιμαζομένων τῆς οἴκου τῶν ἀποδοκιμαζομένων.

4. Μέχρι ἀνεργίας τοῦ κληρονομίας ἐπὶ τῆς οἴκου τῶν ἀποδοκιμαζομένων τῆς Διοκ. Ἐπιτροπῆς δύνανται νὰ πρῶτ εἰς τὸν ἀποδοκιμαζομένων οἴκου τῶν ἀποδοκιμαζομένων διὰ τὴν ἀνεργίαν τῆς λειτουργίας αὐτοῦ.

Προϋπολογισμοὶ καὶ Οἰκονομικὴ διακρίσις.

Ἄρθρον 11.

Αἱ δαπάναι τῆς λειτουργίας τοῦ Οἴκου κληρονομίας:

- α' Ἐκ τῶν πραγματοποιηθέντων εἰσπρῆς ἐκ τῶν ἀποδοκιμαζομένων μελῶν, ταμησιακῶς κληρονομίας καὶ ἐκείνου κληρονομίας.
- β' Ἐκ τῶν πρῶτης εἰσεως δωρεάν, εἰσπρῆς ἢ ἐκείνου κληρονομίας ἐκ μέρους ἰδιοτῶν, ἐπιτροπῶν, κληρονομίας κληρονομίας.
- γ' Ἐκ τοῦ παρὰ τῷ Ν. Α. Τ. ταξιδίου κληρονομίας ἐκείνου κληρονομίας καὶ τῶν οἴκου αὐτοῦ.

Άρθρο 12.

Η καθόλου οικονομική διαχείριση του Οίκου του Ναύτου επί των θέσεων του Ναυτικού Αποβατικού Ταξείου.

Η Διοίκηση Επιτροπή καταρτίζει έτος επί έτος τον προϋπολογισμό των εσόδων και εξόδων του έτους και έτος επί έτος τον Ισολογισμό των αποτελεσμάτων του έτους.

Ο Οίκος υποβάλλει κατά μήνα εις το Ν. Α. Τ. κατανοήσιμους πίνακες των εσπράφων και δαπανών αυτού καθ' έτος των εσπράφων προς έλεγχον.

Το Ν. Α. Τ. θεσπίζει εις την διαθεσίμην της Διοίκησης Επιτροπής των έργων έκδοσης προϋπολογισμού και προϋπολογιστικής πίνακα εις την εκπληρότητά των υποχρεώσεων.

Αι πληροφορίες διαβιβάζονται πάσης ώρας χρηματικώς εις της Διοίκησης Επιτροπής διακρίτως να περιχωρηθή το ομαυτόν εις τον Οίκον του Ναύτου.

Η καθόλου του Διαβιβαστή και του περιλαμβανόμενου του Οίκου.

Οικονομική διαχείριση.

Άρθρο 13.

Ναυτικοί κατά την φύσιν του κειμένου Διατάχεται Διοίκησης να είναι οι λειτουργούντες εργατικοί υπάλληλοι οι οποίοι της περιλαμβανόμενου του Οργανισμού ή νομικών υπηρεσιών και άλλων υπηρεσιών των υπηρεσιών.

Αναγνώριση θεωρούνται οι δια τους ναυτικούς οι υπάλληλοι της υπηρεσίας των θέσεων αυτού και της υπηρεσίας της εργατικής.

Η άσκηση του ναυτικού επαγγέλματος και η άσκηση της πλοίας της θέσεως να βεβαιούνται εις τον ναυτικό πλοίαρχο.

Η άσκηση της θέσεως να κερδίζονται επί του Οίκου του Ναύτου και κατά προσαγωγή του ενδιαφερομένου της Διοίκησης Επιτροπής, εν τώ εφόσον εις παρά τον τώ Πρωτόκολλο Διακρίσεων Ναυτικών Επιδραστηρίων.

Η άσκηση στήριξης εργατικής βεβαιούνται δια θέσεις, κειμένου Ναυτικής Εργασίας και τώτος δε λειτουργούντων υπηρεσιών της Αρμενικής Αρχής, εν τώ εφόσον εις τον ενδιαφερομένο προς της Διοίκησης Επιτροπής.

Επί άσκησης δεν παρέχεται εις τους άσκησης ή προσαγωγή Οίκου, πλην έαν η καταβλητέα υπηρεσία προς επί-

λοσην συλλογικών διαφορών ή ή Διαβιβαστής Επιτροπής Ναυτικής έκδοσης άποβατων, ήν αποδέχονται μεν οι εργατικοί υπάλληλοι δε οι εργατικοί.

7. Ως μέλη οικονομικής του ναυτικού δικαιοσύνης εις έκτακτον περιβάλλον και άλλων εργατικών θεωρούνται ή τώτος και τή τώτος, ή άλλα μέλη και ή δικαιοσύνη προς εργατικοί πατήρ και οι άσκησις άσκησης ή καταβλητέα προς αυτού του ναυτικού.

8. Η επί του Οίκου του Ναύτου παρεχόμενη προστασία και περιβαλλόντος δόματα ή άπομανη ή άπομανη και εις τους έκδοτικούς ναυτικούς.

Άρθρο 14.

1. Η έκδοση ή έκτακτική ή νοσοκομειακή περιβαλλόντος παρέχεται επί του Οίκου εις τα κατά τώ εφόσον θέσει και πάσαν άλλην συστηματική διακρίση δικαιοσύνης του ναυτικού αποκαθιστάται ο Οίκος, περιβαλλόντος της παρ' αυτού παρεχόμενης υπηρεσίας τώτος τα δια λειτουργιών του έργου θαλάσσης εστρατιωτικήν.

2. Η έκδοση θαλάσσης εις τώς προκαταβλητέα, παρὰ του Οίκου του Ναύτου κατά της διατάξεως του άρθρου 6 του παρόντος τα χρηματικά μέσα δια την επί τώ εφόσον υπηρεσίας άσκησης άποβατων, ή την επί τώτος εις τώτος μετακινήσεων προς τον ναυτικό εφόσον εργατικής υπηρεσίας να άποβατων εις τον Οίκον το προκαταβληθέν ποσόν εις άπαι ή κατά τώτος δια τήν έκδοσιν εργατικής, δια Διατάχεται έκδοσιν προστασίας του Υπουργού των Ναυτικών Διαβιβαστής Επιτροπής Ναυτικής, μετά συστηματική τώτος της Διοίκησης Επιτροπής του Οίκου, θαλας κανονιστή ή τώτος της έκδοσιν τώτος προκαταβληθέντος ποσόν και οι τώτος της καθόλου υπηρεσίας αυτού.

Άρθρο 15.

Η έκτακτική και νοσοκομειακή περιβαλλόντος δόματα κατά της δια του κειμένου του Οίκου έκδοσιν καθόλου υπηρεσίας να καταβληθή και εις τους έκτακτου Παιδικής δικαιοσύνης.

Άρθρο 16.

Ο Οίκος του Ναύτου εκπροσωπείται καθ' έτος αυτού της θέσεως και ένομιον πατήρ Αρχής και τώ Διακρίσεων επί του Διαβιβαστή αυτού και Προέδρου της Διοίκησης Επιτροπής.

Άρθρο 17.

Ο Οίκος του Ναύτου άποβατων άποβατων τώ κειμένου και προνομίων τώ αυτού τώ Διακρίσεων, ήτοι δικαιοσύνης, δικαιοσύνης, δικαιοσύνης και τώτος, δικαιοσύνης και δικαιοσύνης και δικαιοσύνης να τώτος.

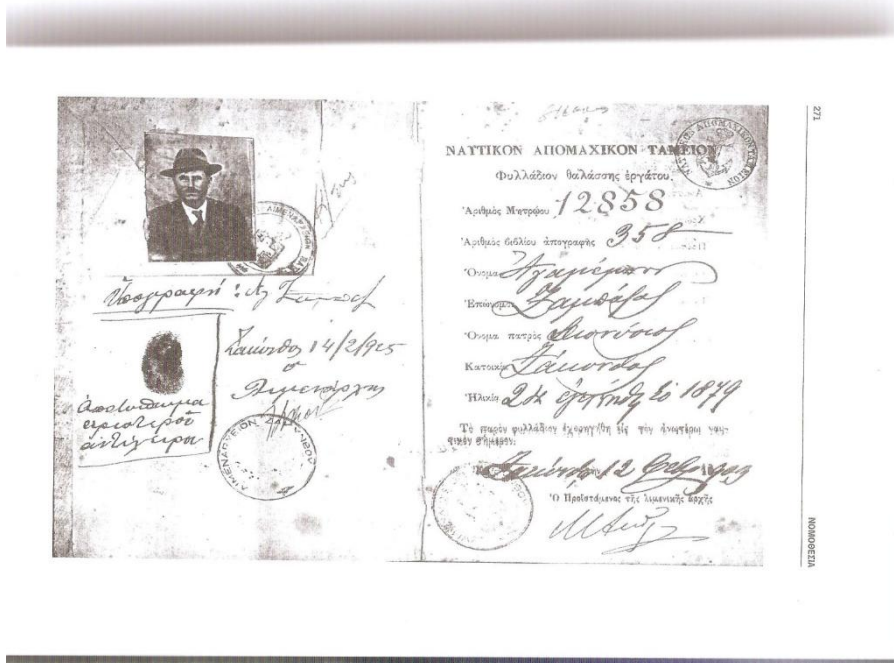
Άρθρο 18.

Αι περί ναυτικού μεταλλίου διατάξεις έκδοσιν και εις τώ παρεχόμενης έκδοσης υπηρεσίας εις τον Οίκον του Ναύτου, εις τώ Πρωτόκολλο επί τώ Ναυτικών Υποταγών έκδοσιν τήν έκδοσιν και έκδοσιν τώ παρόντος Διατάχεται.

Εκ τώτος της 1 Μαρτίου 1927.
Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
ΠΑΥΛΟΣ ΚΟΥΝΤΟΥΡΙΩΤΗΣ
Ο επί των Ναυτικών Υπουργός
Α. Κανάρης

Πηγή: Μ. Μπεντενιώτης, 2001, σελ. 255-257

Εικόνα 4 Ναυτικά Φυλλάδια

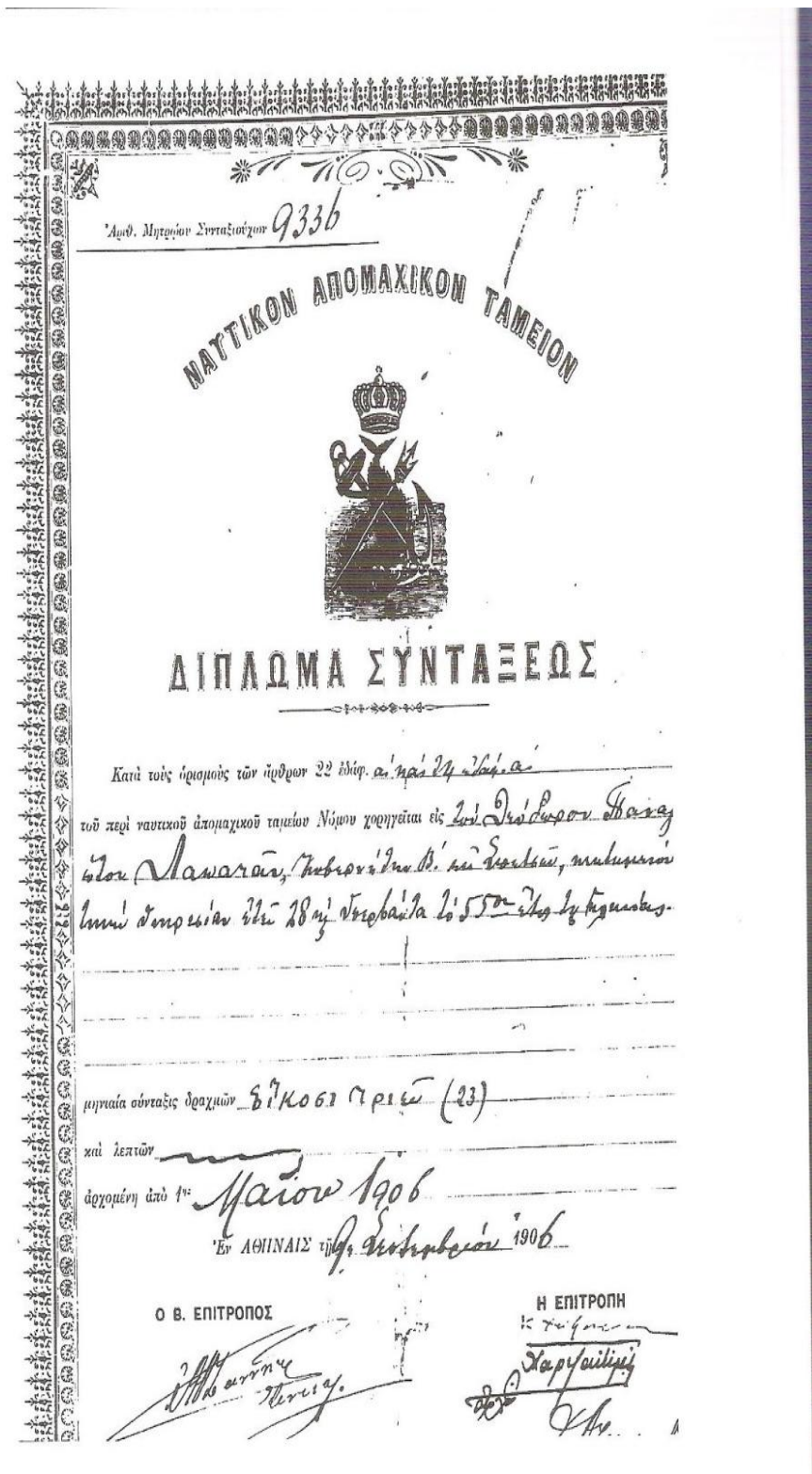

Πηγή: Μ. Μπεντενιώτης, 2001, σελ. 271

Πηγή: educandus.forumotion.com

Εικόνα 5
Δίπλωμα Σύνταξης

Πηγή: Μ. Μπεντενιώτης, 2001, σελ. 273

Εικόνα 6 Η πρώτη πράξη του ΝΑΤ για την απονομή σύνταξης

**Η πρώτη πράξη του ΝΑΤ για την απονομή σύνταξης
σε χήρα ναυτικού:**

«ΧΑΡΙΝ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑΣ»

Κατ' εκλογήν του διοικούντος το Ναυτικόν Απομαχικόν Ταμείον, συναινούντος του επί των Ναυτικών Υπουργού κατά παράγγελμα του Σεβαστού Βασιλέως και τους ορισμούς του νόμου, απονέμεται σοι από του Ιερού κρήματος των εν θαλάσση μακράν πλεόντων αδελφών σου πεντηκοντάδραχμον ετήσιον έλεος. Και τας μεν εικοσιπέντε δραχμάς θέλεις λαμβάνεις περί τας αρχάς παντός έτους, τας δε λοιπάς εικοσιπέντε δραχμάς την εβδομάδα των Παθών των Αγίων.

Χορηγείται σοι δε το έλεος μέχρις ου συνάψης δεύτερον γάμον.

Ως προς τας χρήσας, εν αις μετά θλίψεως και φτωχειας διάγεις το κρήμα είναι ολίγον. Αν όμως λάβης κατά νουν ότι ο επιούσιος αυτός άρτος διδεται σοι, εξαιρεθείς από του έρματος ανθρώπων κατά σάρκα σχεδόν ουδόλως προσπικόντων σοι, ιδρώτος και θρόμβων αιματος... θέλεις εννοήση ότι το κρήμα είναι πολύ, πλείστον.

Φείδου λοιπόν αυτού, ευλόγει τους ευεργετούντας, δέου υπέρ αυτών. Πάντοτε, υπέρ ποτέ δε κατά τας φοβεράς χειμερινάς ημέρας και τας νύκτας τας έπι φοβερωτέρας ότε συ μεν οπωσδήποτε ευρίσκεις εν τη καλύβη σου άσυλον, αυτοί δε και υπέρ σου αγωνίζονται τον εναγώνιον μεταξύ του θανάτου αγώνα και πιστεue ότι τη του Θεού δυνάμει και βοήθεια των ελεούντων σε, η παρά σοι υδρια του αλεύρου ουκ εκλείπει και ο... του ελαίου ουκ ελαττωθήσει.

Εν Αθήναις τη 11 Ιανουαρίου 1869

Ο Πρόεδρος
ΖΩΧΙΟΣ

Πηγή: www.perialos.gr

Εικόνα 7
Θυρεός NAT*

Πηγή: parembasikariami.gr

*Το σύμπλεγμα της άγκυρας, της τρίαινας και ενός δελφινιού έχει καθιερωθεί ως το έμβλημα του Ταμείου.